

**Budapest Főváros IV. kerület, Újpest
Önkormányzata**

Településfejlesztési Konceptió és
Integrált Településfejlesztési Stratégia

HELYZETFELTÁRÓ ÉS – ÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

FELÜLVIZSGÁLAT

2020

MEGBÍZÓ

Budapest Főváros IV. kerület, Újpest Önkormányzata

SZERZŐK (184/2015.(IX.24.) ökt. határozattal elfogadott dokumentum):

ECORYS

Ecorys Magyarország Kft.

Cím: 1027 Budapest, Margit krt. 26.

Tel: +36-1-1 266 2482

Fax: +36-1-317 2091

E-mail: info@ecorys.hu

Honlap: www.ecorys.hu

Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft.

Cím: 1061 Budapest, Andrásy út 10.

Tel: +36-1-317-5318

Fax: +36-1-317-3296

E-mail: bfv@bfvt.hu

Honlap: www.bfvt.hu

Albrecht Ute

TT/1É 01-0517

András István

TT/1É 01-0525

Teremy Viktória

Horváth Ágnes

Pető Zoltán

Tkó 01-2321

Pogány Aurél

TK 01-5060

Zétényí Dávid

Horváth Adrienn

Orosz István

TE/TH 05-1585

Karácsony Krisztián

Szontaghné Mosoni Dóra

Balás Gábor

Hegedüs József

Varga András

Herczeg Béla

Jordán Péter

BFVT Kft. – ügyvezető, vezető településtervező

BFVT Kft. - műemlékvédelmi szakértő

BFVT Kft. – településtervező

BFVT Kft. – településtervező

BFVT Kft. – településtervezési közlekedési szakági tervező

BFVT Kft. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező

BFVT Kft. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező

BFVT Kft. – közműtervező

BFVT Kft. – településtervezési energiaközmű és hírközlési szakági tervező

Ecorys Kft. – terület- és településfejlesztési szakértő – Felelős tervező

Ecorys Kft. – terület- és településfejlesztési szakértő

Hétfa Kutatóintézet és Elemző Központ - gazdaságfejlesztési szakértő

Városkutatás Kft. - társadalompolitikai szakértő

Városkutatás Kft. - antiszegregációs szakértő

Városkutatás Kft. - antiszegregációs szakértő

Pestterv Kft. - településtervezési vízközmű szakági tervező

Az Újpest Önkormányzata részéről a szakmai egyeztetések felelősei:
Szesztai György, Kun Dorottya, Lévai Tamás és Szabó Zsolt.

SZERZŐK (2020. évi felülvizsgálat):**ACZÉL VÁROSÉPÍTÉSZ BT.**

1029 Budapest, Badacsony utca 4.

Tel: +3620-203-4189

E-mail: kapcsolat@aczelvaros.huWeb: aczelvaros.hu**TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS****Aczél Gábor**

okl. építésmérnök, településrendezési vezető tervező – TT1/É1 01-0057

Aczél Városépítész Bt. – ügyvezető, településrendezési vezető tervező

Márton Melinda

okl. településmérnök, településrendezési felelős tervező – TT 01-6552

Aczél Városépítész Bt. – településtervező

TÁJ- ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET, KÖRNYEZETVÉDELME**Jaczenkó Judit – TT1/TK1 01-5156**

okl. tájépítész mérnök

TÁJOLÓ-TERV KFT. – településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági vezető tervező

MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA**Hanczár Zsoltné**

okl. gépészmérnök, városépítési és városgazdasági szakmérnök – TE/TH/TV 01-2418

KÉSZ TERVEZŐ KFT. – településtervezési energiaközmű és hírközlési szakági felelős tervező

Rhorer Ádám

okl. építőmérnök – Tkö/KÉ-VA/KÉ-HA/KÉ-L/KÉ-K/KÉ-HA/SZÉM1 01-3157

KÖZLEKEDÉS KFT. – településtervezési közlekedési szakági felelős tervező

SZOCIOLÓGIA ÉS GAZDASÁG**Schuchmann Júlia PhD**

okl. terület- és településfejlesztő geográfus

gazdaságfejlesztési-, társadalompolitikai-, antiszegregációs szakértő

AZ ÚJPESTI ÖNKORMÁNYZAT RÉSZÉRŐL A SZAKMAI EGYEZTETÉSEK FELELŐSEI: Mártonffy István, Korodi Zsolt

2021. szeptember 27.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	6
1. HELYZETELEMZÉS	8
1.1. <i>TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK</i>	8
1.2. <i>FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS</i>	8
1.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	8
1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	11
1.2.3. Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása	19
1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	26
1.2.5. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Újpest fejlesztését befolyásoló –vonatkozó megállapításai	36
1.2.6. A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata	40
1.3. <i>ÚJPEST TÁRSADALMA</i>	55
1.3.1. Demográfiai és társadalmi viszonyok	55
1.3.2. Lakásállomány	66
1.3.3. Jövedelmi viszonyok, életminőség	68
1.3.4. Települési identitás-képező tényezők	69
1.3.5. Térbeli társadalmi jellemzők	71
1.4. <i>ÚJPEST HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA</i>	78
1.4.1. Humán közszolgáltatások	78
1.4.2. Esélyegyenlőség biztosítása	85
1.5. <i>ÚJPEST GAZDASÁGA</i>	87
1.5.1. Újpest gazdasági súlya, szerepköre	87
1.5.2. Újpest gazdasági szerkezete, főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	88
1.6. <i>AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE</i>	95
1.6.1. Költségvetés	95
1.6.2. Vagyongazdálkodás	97
1.6.3. Az önkormányzat település- és gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	99
1.6.4. Önkormányzati foglalkoztatáspolitikai	103
1.6.5. Energiagazdálkodás	103
1.6.6. Településüzemeltetési szolgáltatások	106
1.7. <i>A TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA</i>	107
1.7.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet	107
1.7.2. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	107
1.8. <i>ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA</i>	111
1.8.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek	111
1.8.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése	112
1.9. <i>AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA</i>	114
1.9.1. Az épített környezet értékei	114

1.9.2.	Területfelhasználás vizsgálata	119
1.9.3.	Telekstruktúra	119
1.9.4.	Építmények vizsgálata, településkarakter	119
1.9.5.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	121
1.10.	KÖZLEKEDÉS	125
1.10.1.	Közúti hálózati kapcsolatok	125
1.10.2.	Közösségi közlekedési kapcsolatok	130
1.10.3.	Parkolási helyzet	133
1.10.4.	Gyalogos kapcsolatok és létesítmények	133
1.10.5.	Kerékpáros hálózati kapcsolatok	134
1.11.	KÖZMŰVESÍTÉS	135
1.11.1.	Vízi közművek	135
1.11.2.	Energiagazdálkodás, energiaellátási rendszerek	144
1.12.	KÖRNYEZETVÉDELEM	158
1.12.1.	Talaj	158
1.12.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	159
1.12.3.	Levegőtisztaság és védelme	160
1.12.4.	Zajterhelés	161
1.12.5.	Hulladékkezelés	168
1.13.	KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK	171
1.13.1.	Építésföldtani korlátok	171
1.13.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség-árvízvédelem	171
1.13.3.	Egyéb	175
1.14.	VÁROSI KLÍMA	176
2.	A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS	177
2.1.	A FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE	177
	<i>Újpest összefoglaló SWOT analízise</i>	<i>184</i>
2.2.	PROBLÉMA-ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP	185
2.3.	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ VÁROSRÉSZEK	186
2.3.1.	Városszerkezeti egységek	186
2.3.2.	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek	198
2.3.3.	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	199

BEVEZETÉS

A települések harmonikus, társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból egyaránt fenntartható fejlődésének alapja a stratégiai gondolkodás. Ez azt jelenti, hogy a település rendelkezik határozott, világosan megfogalmazott jövőképpel, valamint az ennek eléréséhez szükséges, egymással összehangolt hosszú távú célokkal. A közép-, vagy rövidtávon megvalósítandó fejlesztéseit az önkormányzatnak úgy kell meghatároznia, hogy azok – lehetőség szerint egymás hatásait felerősítve – mindig a hosszú távú célok elérését szolgálják. A jövőképet és a hosszú távú célokat a Településfejlesztési Konceptió (TK) határozza meg, melynek gyakori megváltoztatása – időtávjából adódóan – nem célszerű. A középtávon elérendő célokat, valamint a megvalósítandó konkrét fejlesztési elképzeléseket az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) tartalmazza, amely viszont folyamatos felülvizsgálatot igényel. Az ITS elsődleges célja, hogy elősegítse a következő 5-7 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Újpest fejlesztési dokumentumai és az azokat megalapozó helyzetfeltáró- és helyzetértékelő dokumentum a „Közép-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című projekt keretében 2015-ben a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet tartalmi követelményeinek megfelelően elkészült.

Míg a Településfejlesztési Konceptió 2030-ig határozza meg Újpest jövőképét és hosszú távú céljait, addig az ITS szorosan kötődik az uniós finanszírozási programciklushoz (hétéves költségvetés), hiszen ez a stratégiai dokumentum jelenti az európai forrásokhoz jutás alapját. A források lehívásához a tagállamok az Európai Bizottsággal egyeztetve, a hétéves ciklus kezdete előtt átfogó stratégiát készítenek. A stratégiában meghatározzák többek között, hogy az adott célkitűzéseket hogyan tervezik teljesíteni, és milyen arányban szánnak rájuk forrásokat. A 2014-2020-as ciklusban Magyarországon ezt a stratégiát és a megvalósítását a Széchenyi 2020 program fogta össze. A Széchenyi 2020 programon belül több, úgynevezett operatív program működött, melyek bizonyos területekre fókuszálnak. Az egyes operatív programokért Magyarországon az érintett minisztériumok felelnek. A programokban érintett intézmények koordinációját jelenleg az Innovációs és Technológiai Minisztériumon (ITM) belül működő Európai Uniós Fejlesztésekért Felelős Államtitkárság látja el.

A fentiekben leírt finanszírozási struktúra a következő ciklusban is hasonlóképpen alakul, azonban jelenleg, a jelen helyzetfeltáró- és helyzetértékelő munkarészeket aktualizáló dokumentáció készítésének idejében még nem ismert az új országos program összetétele, mivel a 2021-2027-ig tartó költségvetési ciklus tervezése még folyamatban van.

Előbbieknél okán tehát a településeknek, így a kerületeknek is szükséges a 2021-2027-ig tartó programciklusra felkészülni az Integrált Településfejlesztési Stratégiájuk megújításával.

A fejlesztési dokumentumok alapját a továbbiakban is a helyzetfeltáró- és helyzetértékelő munkarész jelenti. A 2015-ben a Pest-Budapest Konzorcium által készített megalapozó dokumentum több szakterület esetében is – azok eltérő változási dinamikáját figyelembe véve – jelenleg is megfelelő alapot biztosít a stratégiai tervezéshez, így – a frissebb adatok rendelkezésre állása függvényében – csak a jelentősebb változással érintett tématerületek felülvizsgálata, vagy kiegészítése szükséges.

A felülvizsgálati dokumentáció tartalmi követelményei és feladatai tekintetében az ajánlatkérés műszaki leírása az alábbiakat fogalmazta meg:

1. Általános cél: a megváltozott környezetbe illeszkedő, a hatályos építésjogi előírásoknak megfelelő új középtávú, és módosított hosszútávú fejlesztési dokumentum készítése.
2. Cél egy jól megvalósítható, egyértelmű és szakmailag magas színvonalú fejlesztési dokumentum megalkotása.
3. Tervezési feladat
 - a. a monitoring rendszer alapján az egyes programelemek értékelése, az értékelés alapján a megvalósult elemek kivezetése, a folyamatban lévők aktualizálása és szükség szerinti továbbvitele, új programelemek keresése,
 - b. az akcióterületek lehatárolásainak felülvizsgálata
 - i. VEKOP -6.2.1-15 -2016-00001 számú "Újpest Kapuja" térségmegújítási és városrehabilitációs projekthez kapcsolódóan
 - ii. Duna menti és Farkas-erdő akcióterületek
 - iii. lakótelepi fejlesztések,
 - c. a megváltozott önkormányzati fejlesztési irányok feltárása, tervbe illesztése,
 - d. a gazdasági változások feltárása, tervbe illesztése,
 - e. a társadalmi változások feltárása, tervbe illesztése,
 - f. az épített és a művi értékek változásainak feltárása, tervbe illesztése,
 - g. a szakági változások feltárása, tervbe illesztése,
 - h. a megvalósítást elősegítő, lehetővé tevő új források projektekhez rendelése.

Jelen dokumentum alapja tehát az Önkormányzat 184/2015. (IX.24.) határozatával elfogadott Településfejlesztési Konceptió és Integrált Településfejlesztési Stratégia Helyzetfeltáró-és értékelő munkarésze. A változásokat és kiegészítéseket az eredeti dokumentum struktúrájának megfelelően, a szükséges módosítások (nincs változtatás, módosítás, kiegészítés, törlés) feltüntetésével mutatja be a jelen felülvizsgálati dokumentum. A kiegészítések, módosítások **alászükkítéses kiemeléssel** jelöltek, ott, ahol a cserélt fejezetben az eredeti törzsdokumentumból származó szövegrész került felhasználásra, azt minden esetben szimpla félidézőjel (') jelöli. Abban az esetben, ha valamely a törzsdokumentumban lévő ábra cseréje javasolt, úgy a dokumentum az eredeti megalapozó vizsgálat egytagú ábraszámozását alkalmazza, abban az esetben, amikor új ábra kerül bevezetésre, vagy teljes fejezet cseréje történik, úgy az adott alfejezetnek megfelelő háromtagú (lépcsős) sorszámozással szerepelnek az ábrák a felülvizsgálati dokumentumban. A nagyobb, teljes kerület területére a vizsgálathoz saját kezűleg készített térképeket jelen dokumentáció mellé – a jobb olvashatóság érdekében – külön mellékeljük.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A KERÜLET HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

A fejezet nem igényel változtatást.

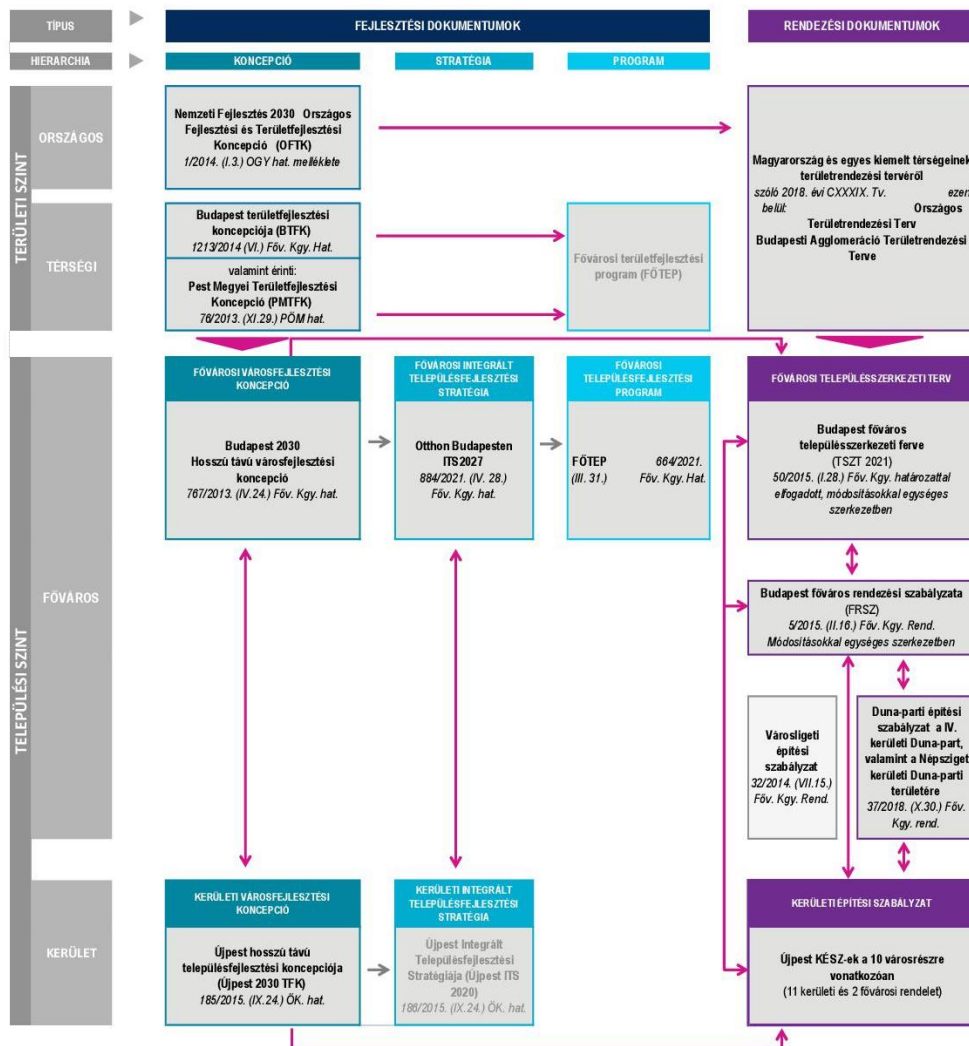
1.2. FEJLESZTÉSI ÉS RENDEZÉSI KÖRNYEZET, ILLESZKEDÉS

1.2.1. Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Az 1.9. melléklet 1.2. Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés „Tervhierarchia” c. fejezet része a mellékletből törlendő.

Tervhierarchia

A településrendezési és településfejlesztési típusú tervek különböző szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatait, illetve az ITS helyét ebben a tervrendszerben az 1.2.1. ábra mutatja be. Minden alacsonyabb szintű terv a célrendszerét a felette álló – magasabb szintű – terv célrendszerét figyelembe véve, azokhoz igazítva alakítja, így az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat, javaslatokat.

1.2.1. ábra: Tervhierarchia

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

A fejezet módosítást nem igényel.

Indoklás: A „Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) Országgyűlési határozat” 8. pontjában az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy kísérv figyelemmel a konceptióban meghatározott célok és prioritások teljesülésének folyamatát, háromévente adjon tájékoztatást azok megvalósításáról és szükség esetén kezdeményezze a konceptió felülvizsgálatát. A dokumentum teljesülésének nyomon követése, előzetes felülvizsgálata 2017-2018. év folyamán a Pénzügyminisztérium Területfejlesztési Tervezési Főosztálya koordinációjában megtörtént a Balaton Fejlesztési Tanács aktív részvételével.

Az OFTK megvalósulásáról szóló beszámolót a Kormány 2018. október 10-én elfogadta, majd az Országgyűlés elé terjesztette. Az Országgyűlés a beszámoló elfogadásával egy időben felkérte a Kormányt, az OFTK átfogó felülvizsgálatára és módosítására.

A felülvizsgálat során megfogalmazott módosító javaslatok a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetre megfogalmazott feladatokat érintették, tehát a Fővárosra, így Újpestre vonatkozóan az eredeti országos célkitűzések, prioritások nem változtak.

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió (PMTFK)

A fejezet módosítást nem igényel.

Indoklás: A PMTFK a megye 2030-ra elérni kívánt horizontális céljait és átfogó célját, valamint nagytávra és nagytávon túlmutatóra (20-25 év) szóló jövőképét fogalmazza meg. A dokumentum elfogadása óta annak módosításáról nincs tudomásunk.

Budapest Területfejlesztési Konceptiója (BTFK)

A fejezet módosítást nem igényel.

Indoklás: A BTFK a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, valamint a 2020-ra szóló átfogó és stratégiai célokban előirányzott célállapotot fogalmazza meg. A dokumentum elfogadása óta annak módosításáról nincs tudomásunk.

Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) - tervezet

A fejezet cseréje javasolt:

A Fővárosi Területfejlesztési Program (FŐTEP) a 2021-2027 évi európai uniós tervezési időszakra való felkészülés egyik alapidokumentuma. A FŐTEP-et 664/2021. (III. 31.) határozatszámmal fogadta el a Fővárosi Önkormányzat Közgyűlése. Az elfogadott dokumentum célrendszere egyezik az Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszerével.

A FŐTEP a Budapest Területfejlesztési Konceptióban (BTFK) foglaltakkal összhangban meghatározza a stratégiai célok eléréséhez szükséges középtávú cselekvési tervet a 2021-2027 közötti uniós programciklusra. A megvalósítás biztosításához a Program beavatkozási területei úgy kerültek kialakításra, hogy azok harmonikusan illeszkednek az Európai unió 2021-2027-re vonatkozó szakpolitikai célkitűzéseivel, valamint az ország Partnerségi Megállapodásában rögzített stratégiai céljaihoz. A 2021-2027-es uniós programozási időszakban a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) – a 2014-2020-as Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) hasonlóan – biztosít kereteket a decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához, a kevésbé fejlett régiók és a fejlett régió - azaz Budapest – tekintetében egyaránt.

A FŐTEP egy stratégiai és egy operatív programrészből áll. A stratégiai rész a BTFK-ban rögzített jövőképehez, átfogó céljához és a fejlesztési elvekhez illeszkedve további specifikus, horizontális és területi célokat határoz meg:

BTFK	Átfogó cél	BUDAPEST TERÜLETI VERSENYKÉPESSÉGÉNEK NÖVELÉSE		
FŐTEP	Stratégiai célok	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST	ZÖLD BUDAPEST	NYITOTT BUDAPEST
		Elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása	Élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város	Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció

A 2019-ben elkészült Smart Budapest – Okos Város Keretstratégia lefektette azokat az alapelveket, amelyek érvényesítése szükséges a különböző ágazati szakterületeken, stratégiai és projekt szinten egyaránt Budapest okos és fenntartható fejlődéséhez. Ezen **horizontális célokat** és elveket a programozás, a projektkiválasztás és a végrehajtás során egyaránt alkalmazni kell: *hatékonyág, együttműködés, környezettudatosság, értékőrzés és értékteremtés, rugalmasság, előrelátás, szolidaritás, kreativitás, szemléletformálás, biztonság, átláthatóság.*

Az előbbi horizontális alapelvek valamennyi célszint és prioritás esetében értendők és alkalmazandók, de ugyanezen elveket kell figyelembe venni a fejlesztési projektek kidolgozása, végrehajtása és értékelése során is.

A stratégiai programrészben meghatározott és bemutatott három stratégiai cél mentén a FŐTEP operatív programrészében került kialakításra a Program öt prioritása:

1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás
2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás
4. Esélyteremtő szolgáltatások
5. Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok

A FŐTEP minden egyes prioritás tekintetében meghatározza a szükséges beavatkozásokat (intézkedéseket), az intézkedések célját és kapcsolódásukat az Operatív Programok prioritásaihoz.

1.2.2. Fővárosi településfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

A fejezet **módosítása javasolt az alábbiak szerint:**

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) szerint a „településfejlesztés feladata a településen élők számára a települési élet- és

környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése, a települési erőforrásokra építő, az erőforrások fenntarthatóságát biztosító, hosszú és rövid távú fejlesztési irányok, célok és az azok elérését biztosító programok és eszközök meghatározása.”

„A településfejlesztési koncepció hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására. A településfejlesztési koncepcióban foglaltakat a települési önkormányzat döntéseiben érvényesíti.

Az integrált településfejlesztési stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.”

Újpest területét a többszintű önkormányzati rendszer, valamint a fejlesztési tervek egymásra épülése (tervhierarchia és az időtávok különbözősége) miatt több fővárosi és kerületi településfejlesztési dokumentum is érinti. A jelen dokumentum készítése idején hatályos fővárosi településfejlesztési dokumentumok a következők:

- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030),
- Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia

A kerületi településfejlesztési döntéseket a 1.2.3. fejezet tárgyalja.

A főváros hatályos hosszú távú településfejlesztési koncepciója Budapest teljes közigazgatási területére tartalmazza a településfejlesztés irányát. A Budapest 2030 767/2013.(IV.24.) Főv. Kgy. határozattal került jóváhagyásra, előíranyozza a 2030-ig elérendő hosszú távú célokat.

Budapest 2030

A fejezet nem igényel módosítást.

Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia

A Fővárosi Önkormányzat Közgyűlése 884/2021. (IV. 28.) számú határozattal fogadta el az Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégiát. Az ITS szerepe, hogy bemutassa azokat a konkrétabb ágazati és területi fejlesztési irányokat, projekteket, melyet Budapest Főváros Önkormányzata középtávon kíván megvalósítani a Budapest 2030 hosszú távú céljainak elérése érdekében. Miközben a FŐTEP elsősorban a gazdaságfejlesztést helyezi fókuszba, a főváros integrált településfejlesztési stratégiája a Fővárosi Önkormányzat által előkészítendő, koordinálandó, megvalósítandó fejlesztéseket, projekteket helyezi a középpontba – természetesen összehangolva és illeszkedve a Főváros egész területére elfogadott, illetve párhuzamosan készülő területfejlesztési dokumentummal. A stratégia időtávja illeszkedik az EU programozási ciklusához, tehát az a 2021 és 2027 között megvalósítani tervezett fejlesztéseket és fejlesztési irányokat foglalja magában.

A Budapest 2030-ban meghatározott átfogó célok elérését középtávon két specifikus cél szolgálja:

A Fővárosi Önkormányzat – a Budapest 2030 hosszútávú fejlesztési koncepcióban meghatározott jövőképeinek figyelembe vételével – három stratégiai célt jelölt meg, amelyek meghatározzák a következő hét év városfejlesztési beavatkozásainak fő irányait:

- **Esélyteremtő Budapest:** minden társadalmi réteg számára megfizethető lakhatás biztosítása, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása
- **Zöld Budapest:** egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város feltételeinek megteremtése
- **Nyitott Budapest:** kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

A stratégiai célokon belül operatív célokat határoz meg az ITS, az alábbiak szerint:

I. Esélyteremtő Budapest

- I. A: Megfizethető és jó minőségű lakhatás feltételeinek bővítése
- I. B: Az egészségmegőrzés feltételeinek javítása
- I. C: Minőségi szociális szolgáltatások biztosítása
- I. D: A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése
- I. E: A közterek és szolgáltatások akadály mentes és biztonságos használata
- I. F: Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése

II. Zöld Budapest

- II. A: Kis távolságok városa
- II. B: Fenntartható közlekedés fejlesztése
- II. C: Egészséges utcák és városi terek
- II. D: Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése
- II. E: Energia hatékonyság növelése, klímavédelem
- II. F: Fenntartható városüzemeltetés

III. Nyitott Budapest

- III. A: Együttműködésen alapuló városfejlesztés
- III. B: Kommunikáció és városmarketing megújítása
- III. C: Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés
- III. D: Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása
- III. E: Innováció és szervezetfejlesztés a fővárosi szolgáltatásokban
- III. F: Fenntartható turizmus, megújuló kulturális és rekreációs szolgáltatások

Tematikus Fejlesztési Programok (TFP)

A fejezet törlése javasolt.

Indoklás: A TFP a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzeléseket tartalmazza. A dokumentum felülvizsgálatáról jelenleg nincs információ.

A melléklet 1.2. fejezet ismerteti a kerületet érintő TFP-k tartalmát röviden. Ezek törlése szintén javasolt. Amennyiben a fejezet megtartásra kerül, úgy javasolt a melléklet anyagát a törzsanyagban áthelyezni.

Budapest Integrált Fejlesztési Program (IFP)

A Fővárosi Önkormányzat kiemelt célja, hogy már a 2021-2027-es költségvetési ciklus forrástervezése során érvényesítse érdekeit, és legalább a 2014-2020-as időszakban elnyert támogatást elérje a következő ciklusban. Ennek érdekében az új fővárosi ITS-el párhuzamosan – az abban megjelenő fejlesztések egy részeként – Budapest Integrált Fejlesztési Program (IFP) készítését is megkezdte¹, amely kifejezetten azokat az elkövetkező 7 évben megvalósítani kívánt fővárosi önkormányzati beavatkozási célterületeket és projektjavaslatokat tartalmazta, amelyek a hazai operatív programokon² és az Európai Helyreállítási Terv finanszírozási eszközein keresztül támogathatók lehetnek.

Az IFP társadalmi egyeztetési változatáról a 1268/2020. (IX. 30.) önkormányzati határozattal döntött a Fővárosi Közgyűlés, azonban tekintettel arra, hogy az IFP fókuszterületét lefedi az Otthon Budapesten – Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS2027) fókuszterülete, az Integrált Fejlesztési Program teljes egészében beépült az ITS-be.

Radó Dezső Terv – Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve

Budapest Főváros Önkormányzata 2021 tavaszán a 664/2021. (III.31.) Főv. Kgy. határozattal fogadta el a Radó Dezső Tervet, azaz **Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervét** (a továbbiakban Terv). A Terv célját az elfogadott dokumentum az alábbiak szerint határozza meg:

Budapest Főváros Önkormányzata a főváros zöldinfrastruktúra hálózatát „zöld városként”, a zöldfelületi-, táji-, természeti értékeket és az itt élők, itt dolgozók, az ide látogatók, azaz minden érintett érdekeit figyelembe véve tartja fenn és fejleszti azért, hogy egészséges, élhető és vonzó települési környezetet teremtsen. A főváros zöldfelületi rendszere és zöldinfrastruktúrája alapvető fontosságú az egészséges környezet biztosításának érdekében, ami a lakosok fizikai, mentális egészségét, közérzetét döntő mértékben befolyásolja, s így a város élhetőségének, versenyképességének egyik meghatározó tényezője. A zöldfelületi rendszer a város biológiailag aktív (fotoszintetizáló) felületeinek összességét jelenti, míg a zöldinfrastruktúra újabb keletű fogalom. Az Európai Bizottság definíciója szerint a zöldinfrastruktúra „*természetes és félig természetes területek, valamint egyéb környezeti jellemzők stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztémaszolgáltatások nyújtására legyen képes. Zöld (vízi ökoszisztémák esetében kék) területeket és egyéb, szárazföldi (többek között part menti) és tengeri területeken található fizikai elemeket foglal magában. A szárazföldön a zöld infrastruktúra a vidéki és városi környezetben egyaránt jelen van.*”

A Terv célja a Fővárosi Közgyűlés által 2017-ben jóváhagyott Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepciójában megfogalmazott célok hosszú távú célkitűzések, középtávon megvalósítandó programokra és projektekre bontása összhangban a Fővárosi Önkormányzat kapcsolódó stratégiáiban meghatározott célokkal és prioritásokkal; figyelemmel az Európai Unióban megfogalmazott új települési szintű zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztési programokra, amelyek a 2021-2027 közötti

¹ Jelen vizsgálati dokumentum készítésével párhuzamosan, 2020. októberében kezdődött meg a tervezet társadalmisítása.

² A Partnerségi Megállapodás és a hazai operatív programok társadalmisítását 2020. novemberében kezdte meg a Kormány, jelen dokumentum készítése idején az operatív programok részletes tartalma még nem került közzétételre, kizárólag azok összefoglaló ismertetése érhető el.

fejlesztési ciklusban a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (KEHOP Plusz) keretén belül az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés és a globális kihívások helyi kezelésének finanszírozását, valamint a klímasemleges gazdaság feltételeit teremti meg és itt kapnak helyet a települési zöldfelületfejlesztéssel kapcsolatos programok is. A fővárosi zöldinfrastruktúra fenntartás és fejlesztés feladatai sok szereplő között oszlanak meg. A Terv funkciója, hogy az összárosi szempontokat szem előtt tartva, a Fővárosi Önkormányzat számára határozza meg a közvetlen kompetenciájába tartozó, valamint a közreműködésével, érdekképviselői (lobbi) tevékenységével megvalósítandó feladatokat.

Akcióterületek

2020-2030 között a területi célok megvalósítása érdekében a Terv akcióterületeket jelölt ki, ahol az elkövetkezendő években jelentős fejlesztéseket tervez a Fővárosi Önkormányzat, illetve ahol generálni szeretné a fejlesztéseket a jövőkép elérése érdekében. Az egyes akcióterületek tervezett fejlesztései a megvalósítást tekintve sokrétűek:

- vannak, amelyet az EU operatív programok és egyéb pályázati finanszírozás segítségével szeretne megvalósítani az önkormányzat (lásd Budapest Főváros Önkormányzata Integrált Fejlesztési Program (továbbiakban: Főv. IFP)),
- vannak, amelyeket a Fővárosi és kerületi önkormányzatok együttműködésével, együttes finanszírozásával javasolt megvalósítani (pl. TÉR_KÖZ)
- vannak, melyeket a főváros lakóközösségekkel, vállalkozásokkal együttműködve tervez megvalósítani (pl. lakossági pályázatok),
- vannak, amelyek megvalósítása a nagyságrend és az országos szerepkör miatt kormányzati támogatások mellett reálisak,
- vannak, amelyeket az Fővárosi Önkormányzat saját forrásainak felhasználásával tervez megvalósítani.

A fentiek szerint a Tervben elhatározott fejlesztések több ponton is érintik Újpestet, így annak figyelembevételével szoros partneri kapcsolat alakítható ki a Fővárosi Önkormányzattal több kerületi fejlesztési szándék megvalósítására.

A Radó Dezső Terv Újpestet érintő akcióterületei

A Terv 10 akcióterülete közül Újpestet 5 akcióterület érinti (az alábbi listában vastagabban szedve):

1. Pesti városi parkok láncolata
2. Budai parktengely
3. **Duna menti területek: Népsziget és Újpesti-öböl rekreációs fejlesztése (érdekképviselői)**
4. Városi kisvízfolyás-völgyek
5. Belváros
6. **Erdők: Farkas-erdő természetvédelmi fejlesztése**
7. **Természetközeli területek: Homoktövis természetvédelmi célú rehabilitációja**
8. **Fasorok, zöldsétányok**
9. **Lakótelepek**
10. Temetőterületek

Az Újpestet érintő akcióterületi projektek vázlatos terve**AT- III /7 – Népsziget és Újpesti-öböl rekreációs fejlesztése (érdekképviselési projekt)**

Projekt rövid leírása: A nehezen bejárható és megközelíthető területek átjárhatóságának biztosítása, part menti közhasználatú terület kialakítása, rekreációs funkciókör bővítése a műszakilag igénybe vett területek hasznosításával, a XIII. kerületben meglévő part menti zöldhálózati és rekreációs fejlesztések folytatása északi irányba, kiterjesztése az Újpesti-öböl északi csúcsáig és a Népsziget part menti területeire a part menti értékes élőhelyek és értékes koros díszfák védelmével és megújításával.

Előzmények: A terület megújítása szerepel a IV. kerületi és XIII. kerületi ITS-ben is

Projektgazda és partnerek: Fővárosi Önkormányzat, IV. kerületi Önkormányzat, XIII. kerületi Önkormányzat

Indikatív költségek: * 600 millió Ft

Ütemezés: Átfogó környezetrendezési terv elkészítése, ütemezett megvalósítás 2030-ig

AT-VII/3 – Újpesti homoktövis természetvédelmi célú rehabilitációja, erdőtervek természetvédelmi szempontú felülvizsgálata (Fővárosi kompetenciájú projekt)

Projekt rövid leírása: A védett területen található egyes erdőrészek természetközeli erdőként való megújítása fajcserével

Előzmények: - kerületi ITS, Főv. IFP

Projektgazda és partnerek: Budapest Főváros Önkormányzata, mint projektgazda, Pilisi Parkerdő Zrt. bevonása javasolt.

Indikatív költségek: ~8 M Ft

Ütemezés: Természetvédelmi célú tervezést követő megvalósítás: 2030-ig

AT-VIII/1 Egészséges utcák program (kulcsprojekt)³

Projekt rövid leírása: Önkormányzatok számára lehívható pályázati rendszer kidolgozása a belső városrészek zöldfelület hiányos területein integrált közterület megújítási projektek megvalósítására, utcaszakaszok zöldfelületi, gyalogos és kerékpáros fejlesztésére a sétálható város gondolat tükrében.

Előzmények: TÉR_KÖZ pályázatok, kerületi ITS Főv. IFP

Projektgazda és partnerek: A Fővárosi Önkormányzat koordinációja, az érintett kerületi önkormányzatok és a kormányzat bevonásával.

Indikatív költségek: 15 000 millió Ft

Ütemezés: Megvalósítás 2027-ig

³ Ebben a projektben a „belső városrészek” vannak nevesítve, de a rendelkezésre álló összeg nagyságrendje feltehetően lehetővé fogja tenni ennek szélesebb értelmezését.

■ **AT-IX/2 Lakótelepi zöldinfrastruktúra komplex megújítási programok (érdekképviseleti projekt)**

Projekt rövid leírása: A jelentős számú lakos lakókörnyezetét meghatározó, jellemzően magas zöldfelületi borítottságú lakótelepi területeken a zöldfelületek megőrzését, fejlesztését a lakossági igényekhez igazodó rekreációs szolgáltatások biztosítása

Előzmények: TÉR_KÖZ pályázatok, Zöld Infrastruktúra füzetek, kerületi ITS, Főv. IFP

Projektgazda és partnerek: Kerületi önkormányzatok, Fővárosi Önkormányzat szakmai támogatásával

Indikatív költségek: –

1.2.3. Hatályos kerületfejlesztési döntések bemutatása

A teljes fejezet **cseréje szükséges:**

Újpest hosszú távú településfejlesztési koncepciója (Újpest 2030 TFK)

Újpest képviselő testülete a 185/2015. (IX.24.) képviselő-testületi határozattal fogadta el a kerület településfejlesztési koncepcióját (továbbiakban Újpest 2030 TFK). A településfejlesztési koncepció hosszú távra (15-20 évre) határozza meg egy város, illetve kerület fejlesztésének főbb irányait, a gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések rögzítése és összehangolása alapján.

A TFK a területfejlesztési tervekkel összhangban, az országos településfejlesztési és településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá azok elkészítéséről szóló, az Étv. végrehajtására kiadott Kormányrendeletben meghatározottak szerint készült.

A Kormányrendelet kimondja, hogy „A kerületi településfejlesztési koncepció a fővárosi településfejlesztési koncepcióval összhangban készül”. Újpest koncepciója ennek megfelelően a főváros hosszú távú fejlesztési koncepciójában (Budapest 2030) meghatározott célkitűzések figyelembevételével készült, vagyis a kerület jövőképe és célkitűzései a budapesti fejlesztési rendszerbe illeszkednek.

Újpest jövőképeinek elemei:

- Önálló, identitást megtartó kerület – szolidáris, aktív összetartó közösség
- A Fővárossal, a szomszédos kerületekkel és az északi agglomerációval együttműködve megerősödő összvárosi szerepkör.
- A Főváros szerves része – erős kerületközpont, új mellékközpont, kiváló külső közlekedési kapcsolatok
- Kompakt város: helyben megtalálható színvonalas szolgáltatások, munkahelyek, lakóhelyek, jó minőségű, biztonságos és differenciált belső közlekedési kapcsolatok
- Tudásipar, innováció, kutatás otthona
- Fővárosi, országos viszonylatban is nagy vonzeróval bíró szabadidős és sportkínálat
- Minőségi, tiszta, zöldfelületekben gazdag környezet – kiváló életminőség
- Dunával együtt élő kerület

Az Európai Unió támogatásait az elérendő célokhoz és a meghatározott prioritásokhoz köti, ezekhez igazodva hirdet meg különböző programokat, pályázatokat. Az Unió átfogó és specifikus céljait bizonyos horizontális alapelvek (*esélyegyenlőség és környezeti fenntarthatóság*) egészítik ki, melyeket minden egyes cél megvalósulásánál érvényesíteni kell.

Ezért (is) a fejlesztési irányok és célok meghatározásakor szükséges olyan településfejlesztés elveket rögzíteni, amelyek minden fejlesztés alapjául szolgálnak, és „átszövik” a célrendszer minden egyes elemét, és garantálják a település fejlődésének megfelelő irányát.

Újpest horizontális településfejlesztési elvei:

- élıhetőség
- fenntarthatóság
- esélyegyenlőség
- értékmegőrzés, értékteremtés

Átfogó célok és a megvalósításukat szolgáló szabályozási feladatok:

ÁTFOGÓ CÉLOK	RÖVID TARTALOM
Önálló identitást megtartó kerület.	<ul style="list-style-type: none"> Újpest hagyományos városkarakterének megőrzése, épített örökségének, emblematikus épületeinek és létesítményeinek ápolása, funkcióval való ellátása, hasznosítása, természeti értékek védelme.
Kompakt város – helyben elérhető, minőségi szolgáltatások, munkahelyek.	<ul style="list-style-type: none"> Helyben biztosított szolgáltatások, intézmények, munkahelyek és lakóhelyek széles választéka. Hatékony és harmonikus városszerkezet, kis távolságok, jó minőségű, biztonságos és differenciált közlekedési kapcsolatok. Kifejlett szerepkörű központok, összetett területhasználat.
Versenyképes gazdaság.	Gazdasági telephely körülmények javítása, a jelenlegi barnamezős területek fejlesztésével (egykori ipar, honvédségi, vasúti területek), alulhasznosított ingatlanok gazdasági életbe való integrálásával => a Városkapu térsége kiemelkedő befektetési helyszín.
Színvonalas, bő kínálati paletta a sport és a szabadidő-eltöltés területén.	A sport- és szabadidő eltöltésére szolgáló helyszínek fejlesztése => meglévők korszerűsítése, infrastrukturális fejlesztése, igényeknek megfelelően újak építése/kialakítása.
Duna integrálása a kerület életébe.	Sport és rekreációs hasznosítás, jelentős méretű erdőszült és egyéb zöldfelületek => kiemelt szerep a zöldfelületi hálózatban.
Vonzó környezet – kiváló életminőség.	<ul style="list-style-type: none"> adottságok jobb kihasználása (értékes vízparti területek, erdők, épített örökség) egészséges, vonzó, minőségi, tiszta és zöldfelületekben gazdag települési környezet megteremtése, értékek megőrzése differenciált, eltérő használatokat lehetővé tevő zöldfelületi hálózat

Az átfogó célok együttes figyelembevételével **RÉSZCÉLOK** kerültek meghatározásra, amelyek megvalósítása eredményeként Újpest a jövőben alkalmassá válik a kitűzött jövőkép elérésére:

1. Térségi szerepkör fejlesztése, támogatása
2. Hatékony városszerkezet, takarékos területhasználat
3. Differenciált központrendszer kialakítása, közösségi terek létrehozása
4. Erős, sokoldalú kerületközpont
5. Megújuló, minőségi barnamezős és gazdasági területek
6. Tudás-, készség és zöldalapú, innovatív gazdaságfejlesztés
7. Gazdasági húzóágazatok megtartása, megerősítése
8. Intelligens mobilitás, helyi közlekedési rendszer fejlesztése
9. Duna-part elérhetőségének, használhatóságának biztosítása
10. Rekreációs igényeket is kielégítő zöldfelületi rendszer
11. Tiszta környezet, minőségi lakókörülmények
12. Aktív, egészséges és sportos lakosság
13. Összetartó, szolidáris közösség
14. Színvonalas, közösséget megtartó szolgáltatások

Integrált Településfejlesztési Stratégia (Újpest ITS 2020)

Újpest képviselő testülete a 186/2015. (IX.24.) képviselő-testületi határozattal fogadta el a kerület Integrált Településfejlesztési Stratégiáját (továbbiakban ITS). Az ITS középtávra (a 2015-2020 közötti időszakra) határozza meg a kerület fejlesztésének főbb irányait és konkrét lépéseit az önkormányzat által jóváhagyott hosszú távú településfejlesztési koncepció alapján. Eszerint az ITS-ben rögzített városfejlesztési elképzelések egyes elemei illeszkednek a településfejlesztési koncepcióban rögzített hosszú távú célokhoz, és a kijelölt fejlesztési irányokhoz.

Az ITS középtávon (2014-2020 között) jelöli ki az elérendő fejlesztési célokat, valamint az azok integrált megvalósítását szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit.

Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel, és integrált szemléletmódjával elősegítse az elkövetkező 6-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét. A városfejlesztés sikeressége a legnagyobb mértékben az integrált szemléletmód megfelelő érvényesítésétől függ. Vagyis attól, hogy a döntéshozók, beruházók és tervezők képesek-e saját céljaikon, érdekeiken túllépve megteremteni a projekt sikerességéhez szükséges integrált fizikai, gazdasági és társadalmi környezetet, vagyis az integrált városfejlesztés optimális feltételeit.

A tervezés során rendkívüli jelentőséggel bír a helyi társadalom és a gazdaság szereplőinek folyamatos tájékoztatása, az Önkormányzat és a partnerek közötti intenzív kommunikáció, és a résztvevők aktív, támogató közreműködése. A megfelelő kommunikáció (partnerség) hozzájárul ahhoz, hogy a kerületben folyó egyes fejlesztési tevékenységek – függetlenül azok finanszírozóitól illetve tulajdonosaitól - egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, erősítve ezzel az egyes fejlesztési célú beavatkozások hatását.

Az Újpest ITS 2020 5 stratégiai célt határoz meg, amelyekhez különböző fejlesztési programokat társít.

Stratégiai célok és fejlesztési programok:

1. Versenyképest helyi gazdaság és üzleti környezet

- 1.1. Befektetés-ösztönzési és városmarketing tevékenység erősítése
- 1.2. Gazdasági területek fejlesztése
- 1.3. Modern ipari ágazatok szerepének erősítése
- 1.4. Foglalkoztatás bővítése
- 1.5. Térségi turisztikai vonzerő növelése
- 1.6. Helyi kiskereskedelem pozíciójának javítása
- 1.7. Vállalkozásfejlesztés és a vállalkozási kultúra erősítése

2. Hatékony közösségi infrastruktúrák

- 2.1. Térségi elérhetőség fejlesztésének támogatása
- 2.2. Kerületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- 2.3. Energiahatékonysági beruházások és a megújuló energia szerepének növelése
- 2.4. Korszerű közmű szolgáltatási és árvízvédelmi rendszerek
- 2.5. Köztisztaság javítása és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás fejlesztése

3. *Megújuló városi környezet*

- 3.1. Integrált városmegújítás
- 3.2. Újpesti Duna-part déli szakaszának fejlesztése
- 3.3. Sport- és aktív szabadidős fejlesztések
- 3.4. Kerületi zöldterületek és zöldfelületek hálózatának fejlesztése

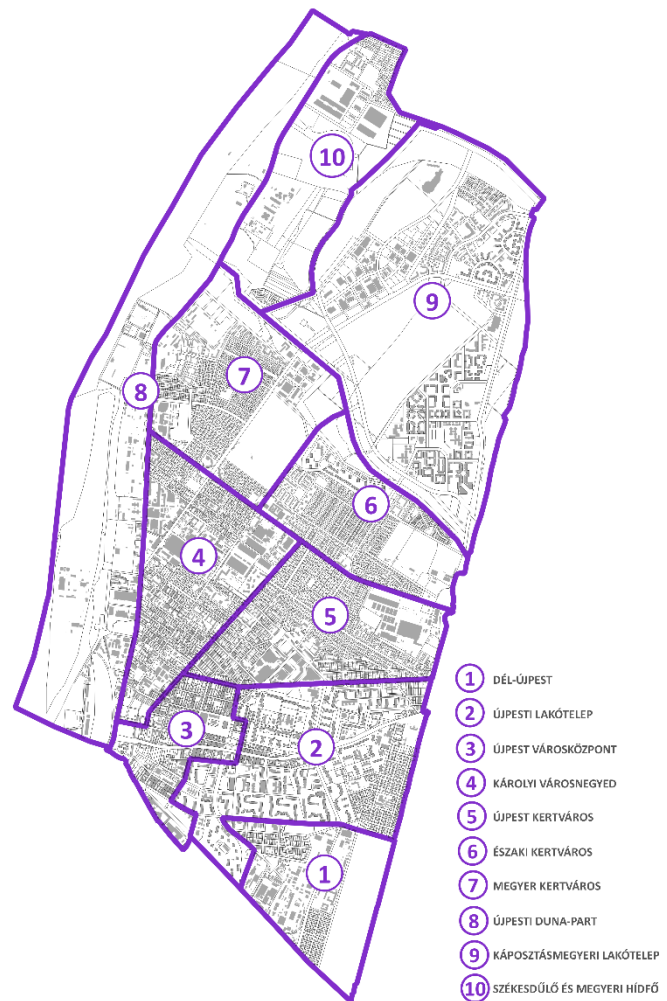
4. *Minőségi közösségi szolgáltatások*

- 4.1. Oktatásfejlesztés és ifjúsági politika
- 4.2. Hatékony egészségügyi rendszerek
- 4.3. Kulturális értékteremtés
- 4.4. Polgárbarát hatékony önkormányzati hivatal

5. *Aktív társadalom, szolidáris kerület*

- 5.1. A lokálpatriotizmus erősítése, helyi közösségek és civil szervezetek támogatása
- 5.2. A szociális szolgáltatások hatékonyságnövelése
- 5.3. Lakhatási program
- 5.4. A szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek kezelése
- 5.5. A közbiztonság erősítése

Az ITS az átfogó kerületi célok, illetve programok mellett **városrészi célokat** is meghatároz a kerület funkcionális, valamint szerkezeti adottságait figyelembe véve – már a korábbi IVS-ben meghatározott – 10 városrésze vonatkozásán. Az ITS tehát városrészi felbontásban is bemutatja a legfontosabb fejlesztési irányokat (a középtávú célokhoz való kapcsolódást elsősorban a domináns irányok vonatkozásában emelte ki, az egész kerületet érintő fejlesztések (pl. szemléletformálás) csak akkor kerültek említésre, ha meghatározó intézményhez, beazonosítható lokációval bíró funkcióhoz kapcsolhatóak voltak). A területi célok és projektek bemutatását minden esetben a városrész értékeinek és adottságainak, valamint problémáinak rövid ismertetése előzi meg.

Az ITS egy külön fejezetben foglalkozik a stratégiai célok megvalósításának azon külső feltételeivel is, amelyek nem az Önkormányzat kompetenciájába tartoznak, hanem azok csak a városfejlesztésben aktív külső szereplők (Kormány, Főváros, magánszektor, civil szektor, szomszédos önkormányzatok) közreműködésével tudnak sikeresen megvalósulni.

A megvalósítást szolgáló beavatkozások

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozásokat (projekteket, illetve programokat), amelyek a célok eléréséhez szükségesek. A projektek nemcsak beruházási típusúak lehetnek, hanem például foglalkoztatási, képzési, szemléletformáló jellegűek is.

Az ITS az alábbi projekt típusokat különbözteti meg:

1. Akcióterületi projektek

Az ITS-ben kijelölésre került akcióterületek a legfontosabb középtávú célok területi leképezései. Kiemelt figyelmet kap a kerületközpont rehabilitációjának folytatása, a Duna-part megközelíthetőségének és rekreációs hasznosításának elindítása, Káposztásmegyer megközelíthetőségének, közlekedési kapcsolatainak javítása, illetve a kerület életében fontos szerepet játszó sportélet létesítményeinek fejlesztése. Ennek alapján az ITS az alábbi önálló, komplex fejlesztést igénylő akcióterületeket jelöli ki, amelyeket részletesen be is mutat (a tervezett beavatkozások mellett a városszerkezeti egység helyzete, a fejlesztés célja is ismertetésre kerül minden esetben):

- **Újpest városközpont – Városkapu akcióterület**
- **Káposztásmegyer akcióterület**
- **Duna-part akcióterület**
- **Tábor utca-Szilas-patak – Farkas-erdő akcióterület**

2. Kulcsprojektek

A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.

Az Újpest ITS 2020 kulcsprojektje **az új vásárcsarnok és kulturális rendezvényközpont megvalósítása** volt, amely a programidőszakra tervezetteknek megfelelően sikeresen megvalósult.

3. Hálózatos projektek

A hálózatos projektek egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek, melyek az alábbi feltételeket kielégítik:

- több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll,
- a kerület egészére vagy annak jelentős részére kiterjed,
- a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.

A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van. A hálózatos projektek – jellegüknél fogva – folyamatosan,

ütemezetten valósulhatnak meg (a hálózatos projektek elemei közötti prioritásokat a projektekre készített döntés-előkészítő tanulmányok alapján lehet a későbbiekben meghatározni).

Az Újpest ITS 2020 hálózatos projektjei és azok céljai az alábbiak voltak:

- **Gazdasági infrastruktúra fejlesztése Újpesten**

A projekt célja Újpest gazdasági versenyképességének javítása, új befektetési területek kialakításával és a meglévő gazdasági területek és létesítmények modernizálásával. Új gazdasági területek új beruházások megvalósítását teszik lehetővé, melyek a kerületi munkahelyek számát növelik és javítják a helyben foglalkoztatottság arányait. Az önkormányzat közvetlenül részt vesz saját tulajdonban lévő területek fejlesztésével, közvetetten a meglévő helyszínek fejlesztésének elősegítésével. Az önkormányzat koordinátor szerepet vállal az alulhasznosított területek, létesítmények tulajdonosainak és lehetséges fejlesztők, hasznosítók közötti kapcsolat kiépítésének elősegítésére.

- **Városi zöldterületek fejlesztése**

A projekt célja Újpest zöldterületi hálózatának korszerűsítése - figyelemmel az EU 2020 célokra, a fenntartható és élhető környezetre – fontos célkitűzés. A projekt keretében megvalósul a kerület kiterjedt zöldterületeinek, parkjainak, a fasoroknak valamint a játszótereknek, ökoparkoknak a folyamatos karbantartása, fejlesztése és megújítása, a köztisztasági problémák enyhítése.

- **Közlekedési hálózat fejlesztése**

A projekt célja a kerületi városrészek elérhetőségének javítása, a fenntarthatósági szempontok figyelembevételével a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek fejlesztése, környezetkímélő közlekedési módok elterjesztésének elősegítése. Továbbá a helyi lakosság és gazdasági szereplők közterület használati lehetőségeinek elősegítése.

- **Kulturális értékmegőrzés programja**

A projekt célja a műemlék, helyi védett valamint a történeti, kulturális, építészeti értékekkel rendelkező középületek, közösségi létesítmények állagmegóvásának, fejlesztésének, alulhasznosított épületek funkcióval való megtöltésének elősegítése. Az épületek és létesítmények új funkciója erősíti az újpesti lokálpatriotizmust, támogatja a helyi kultúrát és a turizmust.

4. Egyéb projektek

Az előbbiek mellett az ITS meghatározza azokat a fontos, de területei szempontból nem értelmezhető fejlesztéseket (ún. soft projekteket), továbbá az egyetlen pontszerű beavatkozást igénylő projekteket is, amelyek az alábbiak:

- **E-Önkormányzat és kapcsolódó fejlesztési program (soft)**

A projekt célja az ügyfelek elégedettségének növelése, a korszerű ügyintézés feltételeinek megteremtése, a hivatal, az önkormányzat, valamint az önkormányzati intézmények és cégek működési hatékonyságának javítása.

- **Önkormányzati bölcsőde és óvoda fejlesztési program**

A projekt célja az önkormányzati bölcsőde és óvodai intézmény hálózat minőségi fejlesztése, energetikai megújítása, felszerelések modernizálása, játszóterek és sportlétesítmények fejlesztése.

Az ITS önálló fejezetként tartalmazza a kerületi szegregátum (Berda József utca 2., 4., 6.,) területére vonatkozó Anti-szegregációs programot, amely a szegregáció mérséklését, vagy megszüntetését célzó intézkedéseket és programokat is tartalmazza.

Településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az Étv. kimondja, hogy a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (a továbbiakban: TRSZ) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója). A szerződés megkötése előtt a települési önkormányzat képviselő-testülete dönt a cél megvalósítója által készített telepítési tanulmánytervről.

A szerződés tárgya lehet:

1. *A telepítési tanulmányterv alapján a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök kidolgozásának finanszírozása.*

Ebben az esetben önkormányzat a szerződésben arra vállal kötelezettséget, hogy a szükséges településrendezési eljárást a megállapított határidőn belül megindítja és azt az előírásoknak megfelelően lefolytatja. A szerződésben rendelkezni kell a településrendezési eszközök véleményezési eljárása során a véleményezők részéről felmerülő, jogszabály által alátámasztott észrevétel kapcsán szükséges intézkedésekről, a településrendezési eszközökön végrehajtandó változtatások kötelezettségéről, a változtatás miatti esetleges ismételt véleményeztetési kötelezettségről.

2. *Azon egyéb költségeknek vagy egyéb ráfordításoknak a cél megvalósítója általi átvállalása, amelyek a cél megvalósításának*
 - előfeltételei: az érintett terület előkészítése, ennek keretében a telekviszonyok rendezése vagy megváltoztatása, a talaj megtisztítása - vagy
 - következményei: a szükséges kiszolgáló intézmény és infrastruktúra-fejlesztések, és azok megvalósítása az önkormányzatot terhelné.

Ebben az esetben a szerződésben kikötött vagy vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie.

A kerület jelenleg az alábbi érvényben lévő TRSZ-ekkel rendelkezik:

- az Alukönigstahl telepehelyének fejlesztéséhez kapcsolódóan a tulajdonos által vállalt környező közterületek rendezésére, kedvezőbb településkép kialakítására vonatkozó megállapodás,
- az Állami Egészségügyi Ellátó Központtal kötött együttműködési megállapodás az Egészséges Budapest Program (EBP) kerületi fejlesztési területén (Károlyi Sándor Kórház) a településrendezési kérdések szabályozására vonatkozóan.

1.2.4. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A teljes fejezet cseréje szükséges:

A tervhierarchia legmagasabb szintjén az Országos Területrendezési Terv áll. A 2003. évi XXVI. törvénnyel jóváhagyott, többszörösen módosított (2008. évi L. tv., 2013. évi CCXXIX. tv.) törvény (régii OTrT) és az országos térségi tervezést szabályozó jogi környezet 2018-ban jelentős változásokon ment keresztül:

2018. december végén az Országgyűlés elfogadta a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (Trtv.). Az új törvény az eddig három külön törvényben szabályozott országos és a két kiemelt térségre vonatkozó területrendezési terveket (régii OTrT, a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv (2005. évi LXIV. törvény), Balaton-törvény (2000. évi CXII. törvény)), részben új részletszabályokat alkotva egy jogszabályban összefoglalva állapítja meg. A Trtv. két lépcsőben lépett hatályba: a kisebb változások 2019. január 2-án, majd a korábbi országos és kiemelt térségi területrendezési tervek hatályon kívül helyezésével párhuzamosan valamennyi rendelkezése 2019. március 15-én. Az önkormányzatoknak az új Trtv.-vel 2021. december 31-ig összhangba kell hozniuk a településrendezési eszközeiket.

A Trtv. az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre határozza meg a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati iránymutatása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

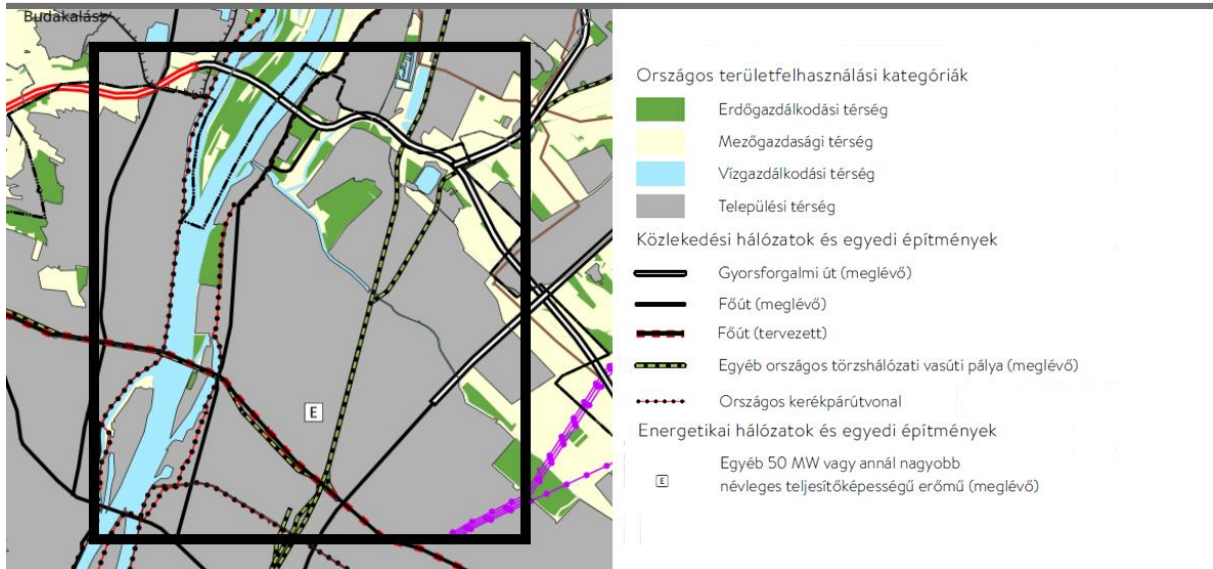
A kiemelt térségi, illetve megyei területrendezési tervek hivatottak a térségi területfelhasználási kategóriák és övezetek kijelölésére, az országos területfelhasználási kategóriák, övezetek figyelembevételével, azok pontosításával, valamint tartalmazzák az országos és térségi jelentőségű infrastrukturális hálózati elemeket.

Budapest – így Újpest – esetében a Trtv. által meghatározott alábbi területrendezési terveket kell figyelembe venni:

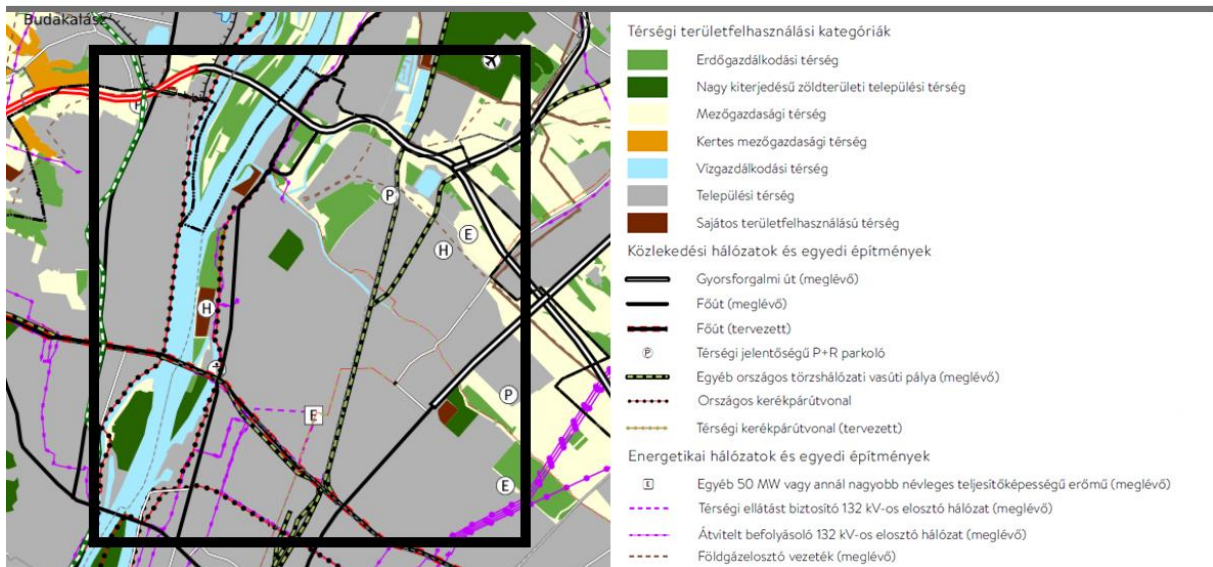
- Trtv. Második Rész – **Országos Területrendezési Terv (OTrT)**
- Trtv. Harmadik Rész - **Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve (BATrT)**

Országos és megyei térszerkezeti tervek

AZ ORSZÁG SZERKEZETI TERVE - KIVONAT

BUDAPESTI AGGLOMERÁCIÓ TERÜLETRENDEZÉSI TERVE - KIVONAT

A Trtv. 2. sz. mellékletét képező „**Ország Szerkezeti Terve**” c. tervlapja alapján Újpest legnagyobb része települési térségen helyezkedik el. A Duna, a Szilas-patak, valamint a Mogyoródi-patak vízgazdálkodási térség területfelhasználási kategóriába sorolt. A Népsziget északi és déli része, a Szilas-pataktól északra található Farkas-erdő területe, a Homoktövis természetvédelmi terület (Argouseaie d'Újpest), valamint a Mogyoródi-patak jobb oldalát kísérő erdőrésztetek erdőgazdálkodási térség országos területfelhasználási kategóriába soroltak. Kis kiterjedésű mezőgazdasági térség található a kerület északi, észak-nyugati részén, valamint a Szilas-patak és a Farkas-erdő között.

TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KÖVETELMÉNYEK		
ORSZÁGOS ÉS TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK	Erdőgazdálkodási térség	
	Megyei szint (BATrT)	Az OTrT-ben lehatárolt erdőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdasági térség kategóriába kell sorolni a megyei területfelhasználási kategóriák során.
	Települési szint (TSZT)	A kiemelt térségi, illetve megyei területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület területfelhasználási egységet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell lehatárolni.
	Mezőgazdasági térség	
	Megyei szint (BATrT)	Az OTrT-ben lehatárolt mezőgazdasági térség területének legalább 95%-át mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni a megyei területfelhasználási kategóriák során.
	Települési szint (TSZT)	A mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület, - nagyvárosias lakóterület és vegyes terület kivételével - beépítésre szánt terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható.
	Vízgazdálkodási térség	
	Megyei szint (BATrT)	A vízgazdálkodási térség területét vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.
	Települési szint (TSZT)	a vízgazdálkodási térség területét - a törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével - vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, továbbá különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani.
	Települési térség	
Megyei szint (BATrT)	a települési térség területének legalább 90%-át települési térségbe kell sorolni.	
Települési szint (TSZT)	a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető.	
KIEMELT TÉRSÉGI TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK	Sajátos területfelhasználású térség	
	Települési szint (TSZT)	a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni
	Nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség	
Települési szint (TSZT)	A nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségben - új területfelhasználási egységként - csak zöldterület, továbbá - a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt különleges terület területfelhasználási egység köréből - sportolási célú terület, temetőterület vagy különleges beépítésre nem szánt, rekreációs célú terület jelölhető ki.	

A kerületet országos közlekedési infrastruktúra elemek is érintik: az M0 meglévő gyorsforgalmi út, a Váci út meglévő országos főút, tervezett főútként jelenik meg a terven Újpest és a XIII. kerület határában tervezett Körvasút menti körút nyomvonala. A kerületet országos kerékpárútvonal is érinti (Váci út – Duna sor). A kerület keleti határában futó Budapest-Vác, valamint a déli határában futó Budapest-Esztergom vasútvonal része az országos vasúti törzshálózatnak. A kerület dél-keleti részén található Újpesti Erőművet is – mint 50 MW, vagy annál nagyobb teljesítőképességű országos jelentőségű erőművet – szerepelteti a terv.

A Trtv. 7. sz. mellékletét képező „**Budapesti Agglomeráció Térszerkezeti Terve**” c. tervlapja az országos területfelhasználási kategóriákat pontosítja, továbbá kijelöli a sajátos területfelhasználású térségeket (Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep (egyben meglévő térségi hulladékkezelőként is megjelölve) és a Hadi kikötő (Flottilla) területe), valamint a Megyeri temető területét nagy kiterjedésű zöldterületi települési térségként állapítja meg.

Az agglomerációs térszerkezeti terven az országos terv közlekedéshálózati elemei mellé megjelenik a Berliini utca – Elem utca – Istvánteleki út – Árpád út nyomvonalon, valamint a Szilas-patak mentén tervezett térségi jelentőségű kerékpárutak nyomvonala is. A terv a Megyeri út és a Külső Szilágyi út csomóponti térségében térségi jelentőségű P+R parkolót jelöl.

Az energetikai hálózatok körében az Újpesti Erőmű mellett a Berliini út, valamint a Tél utca nyomvonalán futó 132 kV-os hálózat térségi ellátást biztosít. A kerület több pontján is található további, az átvitelt befolyásoló 132 kV-os elosztó hálózat-szakaszok. Káposztásmegyér városrész területén a Megyeri út alatt, illetve onnan északi, valamint keleti irányba futó meglévő nagyközépfeszültségű földgázelosztó vezetékek szintén térségi jelentőségűek.

Országos és térségi övezeti tervek

A Trtv.-ben a térségi övezetek rendszerében jelentős változások történtek, nem az összes térségi övezet lehatárolását és előírásait tartalmazza a Trtv. Az országos övezetek egy része a Trtv.-ben került szabályozásra, másik részük a 9/2019. (VI.14.) MvM miniszteri rendeletben (továbbiakban: MvM rendelet) kerültek megállapításra.

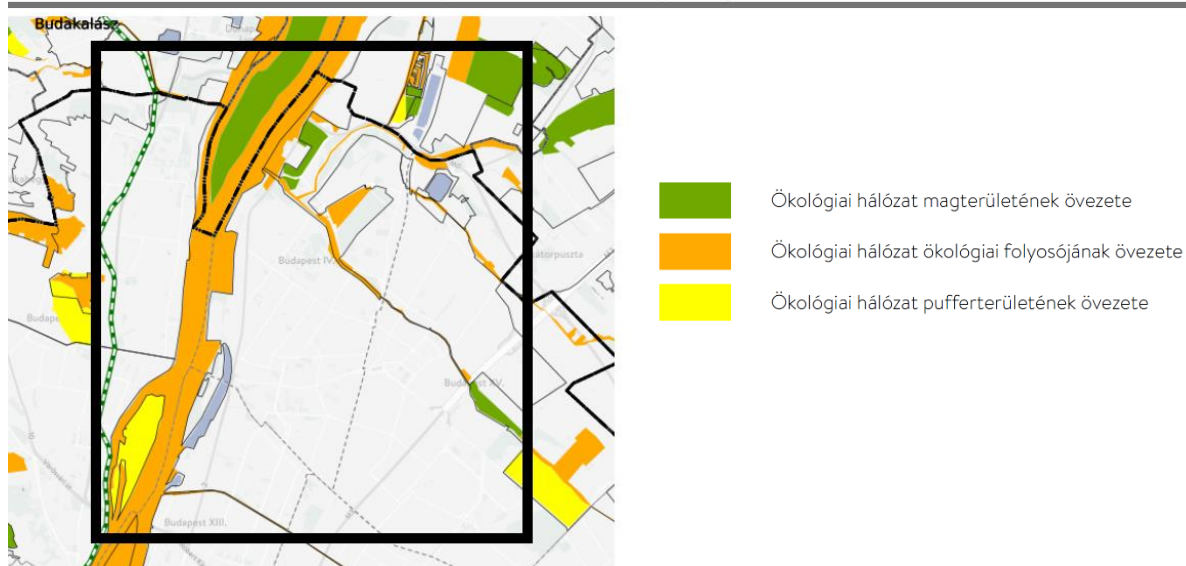
Az alábbi táblázatban mutatjuk be Újpest közigazgatási területét érintő, a Trtv.-ben valamint az MvM rendeletben szabályozott országos és kiemelt térségi övezeteket:

Trtv - OTrT	TrTv- BATrT	MvM rendelet	országos övezetek	Kerület érintettség
melléklet sorszáma				
3/1	3/1		Ökológiai hálózat magterületének övezete	+
3/1	3/1		Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	+
3/1	3/1		Ökológiai hálózat puffertérületének övezete	-
3/2	3/2		Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	-
3/3	3/3		Erdők övezete	+
3/4	3/4		Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések	+
3/5	3/5		Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések	+

Trtv - OTrT	TrTv- BATrT	MvM rendelet	országos övezetek	Kerület érintettség
melléklet sorszáma				
		1	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	–
		2	Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	–
		3	Tájképvédelmi terület övezete	+
		4	Vízminőség-védelmi terület övezete	+
		5	Nagyvízi meder övezete	+
		6	VTT-tározók övezete	–
		7	Ásványi nyersanyagvagyon övezete által érintett települések	+
		8	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	–
		9	Földtani veszélyforrás terület övezete által érintett települések	+

Az alábbiakban a TrTv, valamint az MvM rendelet vonatkozó tervlapkivágatain mutatjuk be Újpest közigazgatási területét érintő országos övezeteket (Az államigazgatási szervek adatszolgáltatása szerinti pontosított övezeti lehatárolásokat a dokumentum adott témával foglalkozó fejezetei tartalmazzák a későbbiekben).

ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT MAGTERÜLETÉNEK, ÖKOLÓGIAI FOLYÓSÓJÁNAK, PUFFERTERÜLETÉNEK ÖVEZETE

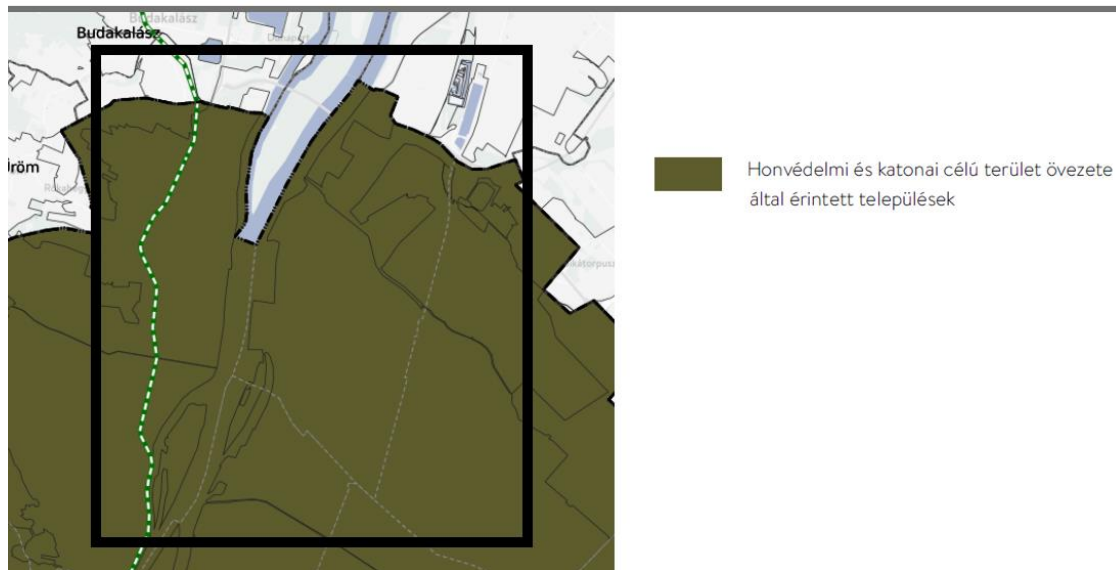

A kerület kizárólag az ökológiai hálózat magterületének, valamint ökológiai folyósójának övezetével érintett. Az érintett területek hasznosítása során a Trtv. 43-44.§-a szerinti előírások szerint lehet eljárni.

Világörökségi várományos helyszínek Budapesten a rózsadombi termálkarszt területe (a meglévő Budapesti világörökségi helyszín kiterjesztéseként), valamint a Lechner Ödön és kortársai művei, a magyar szecesszió (pontos behatárolása még nem történt meg).

Tehát Újpest területén sem Világörökségi, sem várományos helyszín nem található. (A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.)

HONVÉDELMI ÉS KATONAI CÉLÚ TERÜLET ÖVEZETE ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően, a Honvédelmi Minisztérium adatszolgáltatása alapján lehatárolni és beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe, vagy a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett. A területfelhasználási egység kijelölésének módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.

Újpest közigazgatási területén a MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred intenzív katonai használat alatt álló kikötője található, továbbá a Petőfi laktanya területe a Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelésében áll.

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

Tájképvédelmi terület övezete

A tájképvédelmi terület övezetébe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak. Újpest Duna menti területei érintettek az övezet területével.

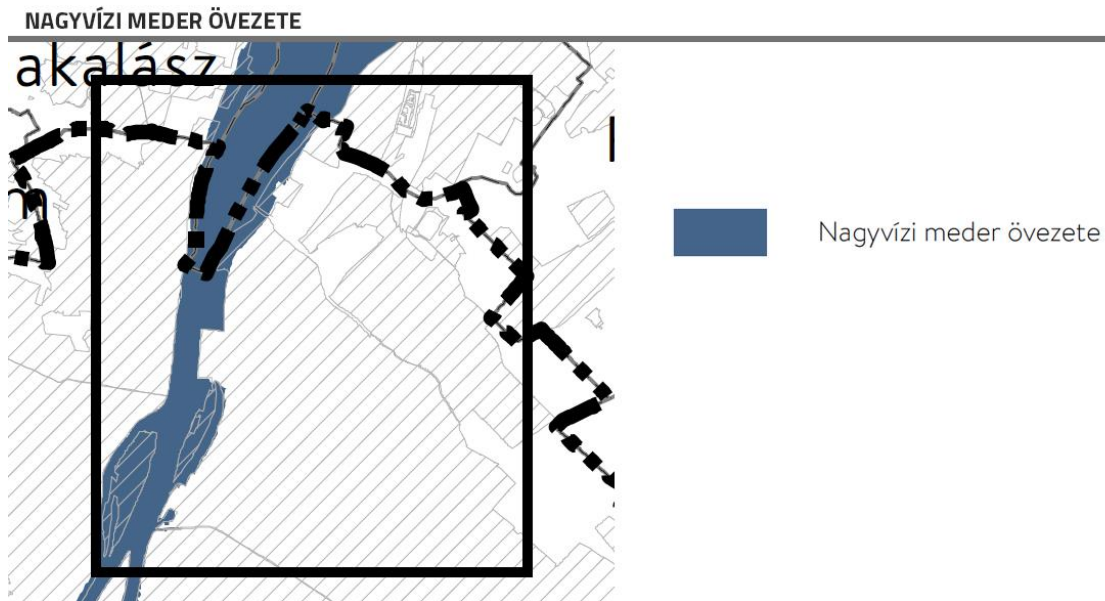
VÍZMINŐSÉG-VÉDELMI TERÜLET ÖVEZETE

Vízminőség-védelmi terület övezete

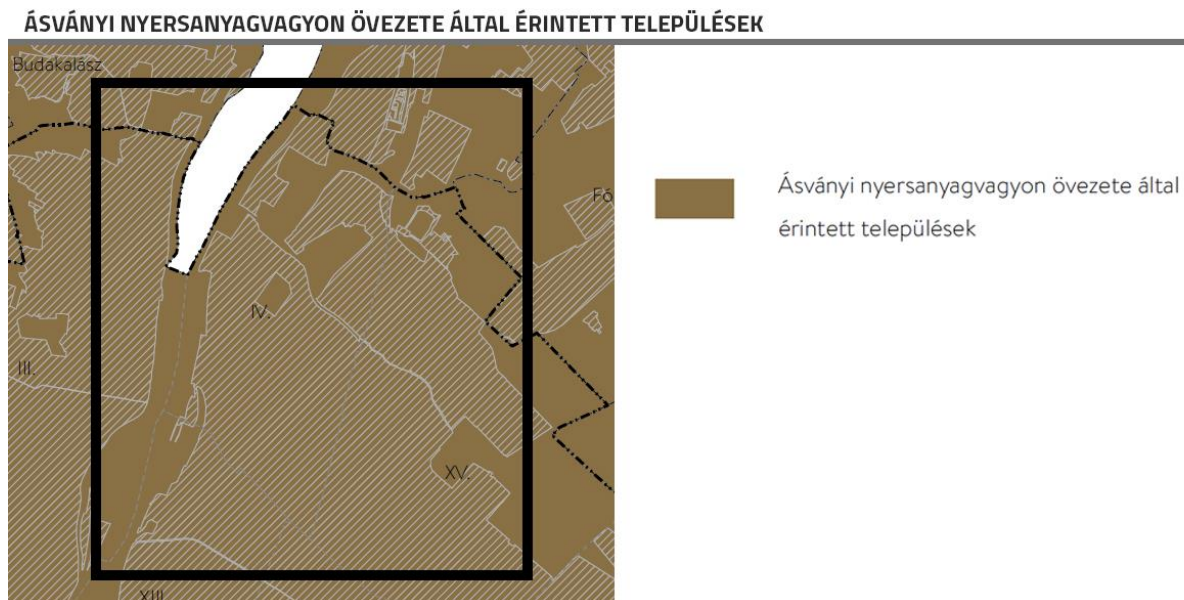
A vízminőség-védelmi terület övezetébe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak.

Újpest jelentős része érintett az övezet területével.

Az övezetbe olyan a vízfolyást vagy állóvizet magában foglaló területek tartoznak, amelyeket az árvíz levonulása során a víz rendszeresen elborít, és amelyeket a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb jelöl ki.

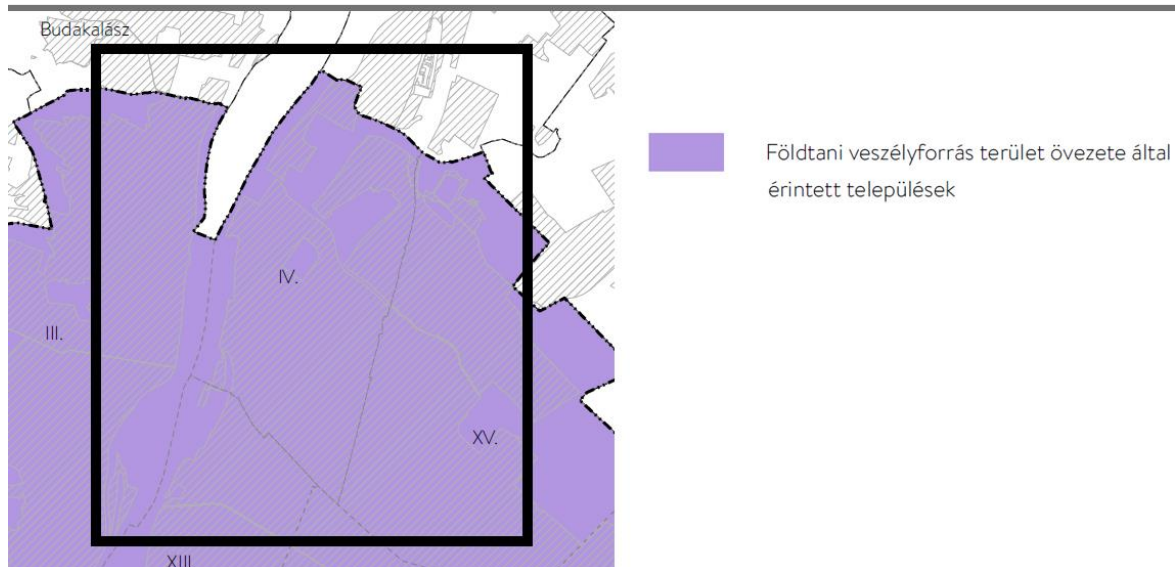
A kerület közvetlen a Duna mentén fekszik. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón ár hullámok kialakulását okozza, így árvízi elöntés előfordulhat. A víz kiterülése vagy a természetes védelmet nyújtó nagyvízi meder élig, vagy a mesterségesen kiépített védműig, magaspartig tart. A vízelöntéssel veszélyeztetett területre elkészült nagyvízi mederkezelési terv a kerület területén a Váci útig jelöli ki a nagyvízi meder határát.

Az övezetbe azok a települések tartoznak, amelyek területén az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatóak.

Újpest területén nem található nyilvántartott bányatelek, sem kutatási terület.

FÖLDTANI VESZÉLYFORRÁS TERÜLET ÖVEZETE ÁLTAL ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK

Az övezetbe a geomorfológiai adottságaik és földtani felépítésük folytán a lejtős tömegmozgások és egyéb kedvezőtlen mérnökgeológiai adottságok által érintett területekkel rendelkező települések tartoznak. A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni. Az ilyen területeken új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul, valamint a beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni.

Újpest területén belül ilyen jellegű veszélyeztetettségről nincsenek információk, azokkal várhatóan nem kell számolni.

Kiemelt beruházásokra vonatkozó kormányhatározatok, rendeletek

A fejezetrész **cseréje** szükséges az alábbiak szerint:

rendelet	projekt megnevezése	érintett terület	projekt státusza
345/2012. (XII.6.) Korm. rend.	egyres közlekedésfejlesztési projektek	Országos vasúti közlekedési projektek: Rákospalota-Újpest-Veresegyház-Vác vasútvonal; Hungária körút-Rákospalota-Újpest vasútvonal; Budapest-Esztergom vasútvonal kiegészítő fejlesztések	nem kezdődött meg, a várható megvalósításról nincs információ
		EuroVelo 6 útvonal komplex fejlesztése: Budapest-Dunakeszi szakasz	a dunakeszii szakasz kivitelezése folyamatban (tervezett)

			átadás 2021 tavasza), a fővárosi szakasz tervezett megvalósításáról nincs információ
		Budapest, M3-as metró rekonstrukciója és északi meghosszabbítása.	tervezés folyamatban
		Budapest IV. kerület, Görgey Artúr út, út- és villamospálya felújítása.	megvalósult
15/2014. (I.30.) Korm. rend	Nemzeti Stadionfejlesztési Program	Budapest Szusza Ferenc Stadion labdarúgó sportlétesítmény fejlesztése	megvalósult
98/2017. (IV.27.) Korm. rend	Egészséges Budapest Program	Károlyi Sándor Kórház főépületének felújítása, új fekvőbeteg-ellátó épület létesítése a szükséges kapcsolódó munkákkal együtt.	tervezés folyamatban

1.2.5. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Újpest fejlesztését befolyásoló –vonatkozó megállapításai

A fejezet az alábbiak szerint **módosul**:

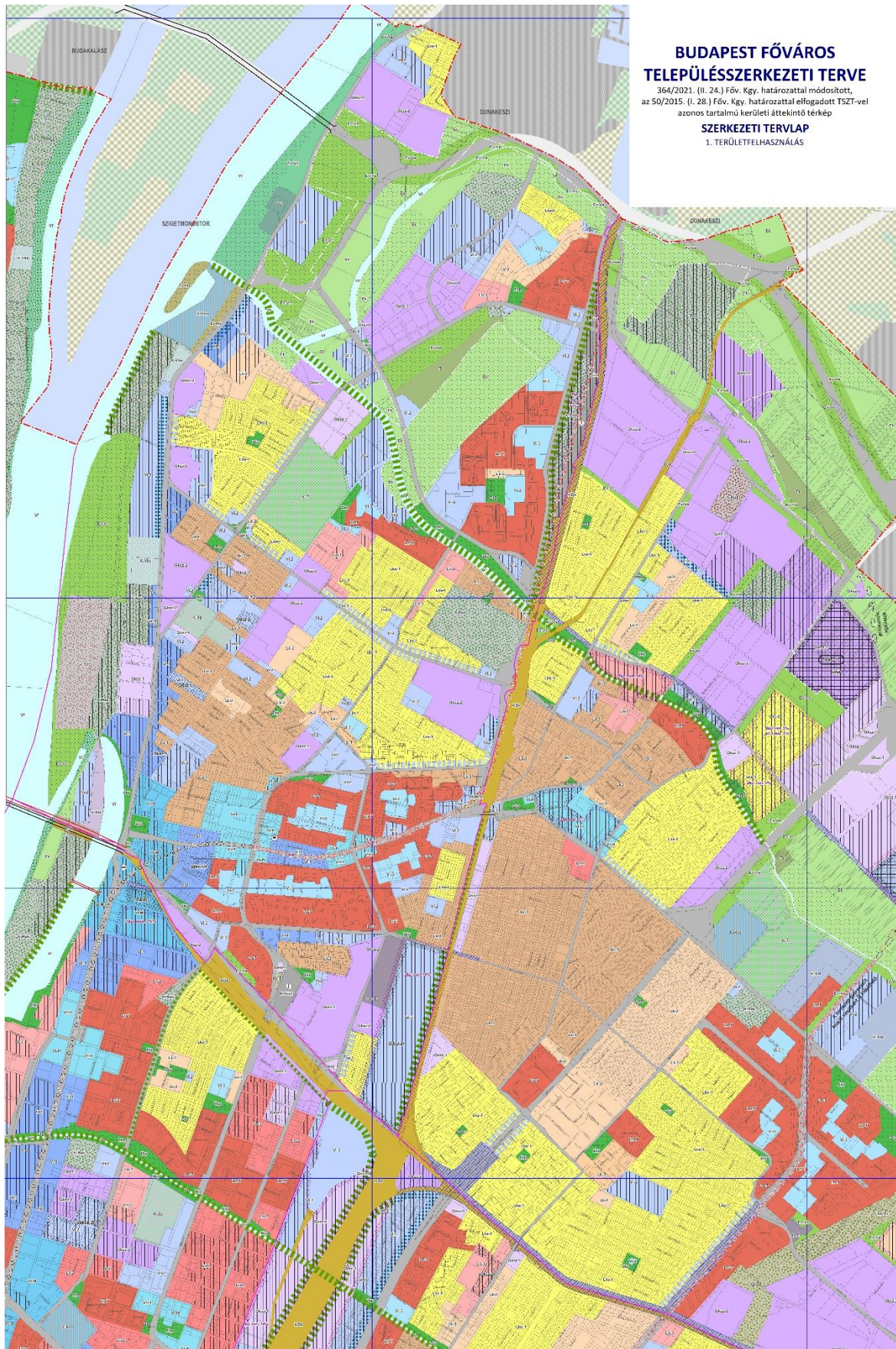
Újpest az elővárosi zóna részeként Pest Megyével, Dunakeszi és Szigetmonostor településekkel szomszédos. Közigazgatási szempontból szomszédos a III., XIII., XIV. és XV. kerületekkel. A kerületnek tényleges térbeli kapcsolata Szigetmonostorral és a III. kerülettel a Duna elválasztó hatása miatt nincsen, illetve csekély (egy vasúti és egy közúti híd jelenti a két kerület közötti összeköttetést).

Budapest Főváros Településszerkezeti Terve

A kerületet – a Főváros részeként – a TSZT által meghatározott szerkezeti jelentőségű (kerületközi) közlekedési infrastruktúra elemek is érintik, amelyek hatása befolyásolja Újpest fejlődését is. A kerületet érintő legjelentősebb fővárosi szintű tervezett közúti elem a Körvasút menti körút a hozzá kapcsolódó új Duna-híddal (Újpest-Városkapu térségének alközponttá történő fejlesztését az Újpest-Aquincum Duna-híd építése a jövőben nagymértékben elősegítheti). A közösségi közlekedés fejlesztése tekintetében az M3 metróvonal Káposztásmegyerig történő tervezett meghosszabbítása és az új végállomás térségében tervezett fejlesztések is pozitív irányba befolyásolhatják a kerület jövőbeni pozícióját.

Az Újpestet és egy vagy több szomszédos kerületét is érintő tervezett közlekedési elemeket *A kerület településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata* c. fejezet ismerteti **részletesebben**.

- **III. kerület – Óbuda:** A két kerületet a Duna elválasztja egymástól, a meglévő kapcsolatot az Újpesti vasúti híd és a Megyeri híd biztosítja (Budakalászon keresztül). A két kerület alapvetően nincs egymásra funkcionalitást (területhasználatot) befolyásoló hatással, a kerületközi kapcsolatokat a tervezett Újpest-Aquincum Duna-híd erősítheti.
- **XIII. kerület – Angyalföld:** A kerület északi részén, a Budapest-Esztergom vasútvonal mentén kapcsolódik Újpesthez. A vasút miatt szerves együttélés nem alakult ki, külön szintű kapcsolatot csak a Váci út és a Béke utca jelent. Ugyanakkor az Újpest-Vársokapunál található metró megálló, buszvégállomás, valamint a kerületeket elválasztó vasútvonal itt található megállója, illetve az XIII. kerületi oldalon található helyközi buszpályaudvar funkcionálisan együtt kezelendő a későbbi fejlesztések során.
- **XIV. kerület – Zugló:** A két kerület csupán egyetlen rövidke szakaszon, Újpest dél-keleti szegletében (Vasúttörténeti park) kapcsolódik egymáshoz. A tervezett körvasút menti körút nyomvonala a kerülethatár mentén húzódik, annak előkészítése és megvalósítása során is a kerületek között szoros együttműködés szükséges.
- **XV. kerület – Rákospalota, Pestújhely, Újpalota:** A két kerület Újpest nyugati részén, a kerülethatáron végigfutó Budapest-Vác vasútvonallal kapcsolódik egymáshoz. A vasút miatt szerves együttélés nem alakult ki, a külön szintű kapcsolatot az Árpád úti felüljáró és a Fóti úti aluljáró jelenti jelenleg. A kerület, azon belül is a Budapest-Vác vasútvonal menti kerületek, illetve legfőképpen a Káposztásmegyeri lakótelep közösségi közlekedése szempontjából a legjelentősebb fővárosi infrastruktúra-fejlesztési szándék a 3-as metró – városhatár térségéig – tervezett meghosszabbítása, illetve a vasútállomás térségében tervezett Intermodális közlekedési csomópont. A Káposztásmegyeri Intermodális Csomópont nemcsak Újpest nagy lakótelepének közlekedési helyzetét, elérhetőségét javíthatja, de hatással lesz Dunakeszi és a XV. Kerület szomszédos térségeinek fejlődésére is.

12. ábra: TSZT 2021 kivonat

Szigetmonostor Településszerkezeti Terve

Szigetmonostor Község jelenleg hatályos Településszerkezeti Tervét az Önkormányzat képviselő-testülete a 332/2017. (XII.14.) sz. kt. határozatával fogadta el.

Tekintettel arra, hogy Újpest és a Szentendrei-szigeten elhelyezkedő település nincsen egymással közvetlen kapcsolatban, így a település szerkezeti terve sem tartalmaz a kerület fejlesztését befolyásoló elemeket.

Dunakeszi Településszerkezeti Terve

Dunakeszi Város jelenleg hatályos – az elfogadás óta többször módosított – Településszerkezeti Tervét a település önkormányzata 119/2018. (V.31.) sz. ök. határozattal fogadta el (legutolsó módosítás elfogadása az 5/2020.(I.30.) sz. ök. határozattal történt).

13. ábra: Dunakeszi településszerkezeti terve, területfelhasználás – részlet

A településeket egymástól az M0 autópálya választja el egymástól, a kerület és Dunakeszi közötti kapcsolatot a 2-es út (Külső Váci út folytatásában), az Íves út, valamint a Külső Szilágyi út teremti meg.

A kerület ún. Székesdűlő-Megyeri hídfő elnevezésű kerületrésze az M0 autópálya és Dunakeszi közigazgatási határa között helyezkedik el. A két település ezen a részen teljesen összenőtt, a Dunakeszi közigazgatási területéhez tartozó Székesdűlő sor nyugati – kerületi – oldalán családiházak lakóterület található, míg a keleti – dunakeszi felőli – oldalán nagy kiterjedésű ipari gazdasági terület található (a települések szerkezeti tervei ennek megfelelő területfelhasználást állapítanak meg).

Dunakeszi-Székesdűlő (bevásárlóközpontok területe) településszerkezeti terve külön határozatban került megállapítása, ami a teljes területet kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területbe sorolja. A gazdasági területet a Budapest-Vác vasút nyugati oldalán található bányató területétől védelmi erdő választja el.

A településhatáron átnyúló ökológiai/zöldfelületi kapcsolatokat az ökológiai hálózat elemei biztosítják. Az ökológiai folyosó része a Duna medre és parti sávja (vízgyűjtő terület), a Szilas-patakot az

értékes dunakeszi lápok és kavicsbányatavak térségével összekötő Óceán-árok menti zöldsáv, valamint a Mogyoródi-patak térsége (amely a fóti Nádas-tó-dűlő vizenyős területébe köt be).

A Duna Balparti Regionális Vízellátó Rendszer részét képező Dunakeszi vízbázis, valamint Balpart II. vízbázis és védőövezetei Dunakeszi város területén helyezkednek el, a település Duna menti sávjában a vízbázisok termelő kutjai sorakoznak (vízbeszerzési terület területfelhasználásba sorolt, a vízbeszerzési területsáv és a 2-es számú főút között korlátozott mezőgazdasági terület húzódik).

Megállapítható, hogy a két település településrendezési tervei megfelelően illeszkednek egymáshoz.

1.2.6. A kerületre vonatkozó településrendezési tervi előzmények vizsgálata

A fejezet **módosítása** szükséges az alábbiak szerint:

Budapest főváros településszerkezeti terve (TSZT) és Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ)

Budapest településszerkezeti terve (TSZT 2015) a rendezési szabályzattal (FRSZ) együtt a főváros teljes közigazgatási területére készült. Előbbi az 50/2015.(I.28.) Főv. Kgy. határozattal, utóbbi pedig az 5/2015.(II.16.) Főv. Kgy. rendelettel került elfogadásra.

A két településrendezési eszköz együtt – a hatályos jogszabályi keretek között – megfelelő alapot kíván biztosítani az egységes, élhető és egyben fenntartható főváros számára.

A Fővárosi Közgyűlés az 53/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozatával (a TSZT 2015 elfogadásával egyidőben) arról is döntést hozott, hogy az elfogadott településrendezési eszközöket 2015. évben felül kell vizsgálni.

Az elfogadott dokumentumok 2015. március 18-án léptek hatályba. Ezt követően Budapest Főváros Önkormányzata 2015. áprilisában megindította Budapest Főváros teljes közigazgatási területére vonatkozóan Budapest főváros településszerkezeti terve és a Fővárosi rendezési szabályzat felülvizsgálatát. A terv véleményezése 2016. április-július között került lefolytatásra, majd a Fővárosi Közgyűlés a módosított TSZT-t a 1651/2017. (XII.6.) Főv. Kgy. határozattal fogadta el (továbbiakban: TSZT 2017). Az 5/2015. (II.16.) Főv. Kgy. rendelettel jóváhagyott FRSZ a TSZT felülvizsgálatával egyidejűleg, a 48/2017. (XII. 20.) Főv. Kgy. rendelettel módosult, majd ezt követően még egy „generál” módosításon esett át, amelyet a 20/2018. (VI. 19.) Főv. Kgy. rendelettel fogadtak el.

A TSZT 2017 hatályba lépését követően annak 12 esetben történt részleges módosítása (az eseti módosítások a kerületi terveszközök készítésével egyidejűleg kerültek elbírálásra, majd pozitív döntést követően elfogadásra). Az eseti módosítások közül egy érintette a kerület területét: az István út – Tavasz utca – Mártírok útja – Munkásotthon utca által határolt tömb területe intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító területfelhasználási egységből (Vi-3) kiemelt jelentőségű helyi központ területébe (Vt-H) került átsorolásra 2019-ben.

2018. december végén az Országgyűlés elfogadta a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt* (Trtv). Az új törvény az eddig három külön törvényben szabályozott országos és a két kiemelt térségre vonatkozó területrendezési terveket (régii OTRT, a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terv (2005. évi LXIV. törvény), Balaton-törvény)

(2000. évi CXII. törvény)), részben új részletszabályokat alkotva egy jogszabályban összefoglalva állapítja meg. A Trtv. két lépcsőben lépett hatályba: a kisebb változások 2019. január 2-án, majd a korábbi országos és kiemelt térségi területrendezési tervek hatályon kívül helyezésével párhuzamosan valamennyi rendelkezése 2019. március 15-én. Az önkormányzatoknak az új Trtv.-vel 2021. december 31-ig összhangba kell hozniuk a településrendezési eszközeiket.

A Fővárosi Önkormányzat a hatályos településrendezési eszközök felülvizsgálatát – a fent leírt törvényi megfeleltetés okán – a 16/2019. (IV. 24.) Főv. Kgy. határozattal ismételten megindította. (Budapest – így az IV. kerület – esetében a Trtv. által meghatározott Országos Területrendezési Tervet (új OTrT – Trtv. Második Rész), valamint a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervét (új BATrT – Trtv. Harmadik Rész) kellett figyelembe venni a felülvizsgálat során). A TSZT a 364/2021. (II.24.) Főv. Kgy. határozattal, az FRSZ pedig a 13/2021. (III.4.) Főv. Kgy. rendelettel módosult. A módosított tervek **2021. április 4-től** hatályosak.

A módosítások minden esetben az eredeti dokumentumok szerkezetének megfelelő felépítésűek voltak, és egységes szerkezetbe kerültek közzétételre.

A legutolsó módosítás – a jogszabályi előírások okán – nagyobb volumenű változásokat jelentett a város teljes közigazgatási területét érintően, így Újpest területét érintően is elsősorban a zöldterületek, valamint a változással érintett területek kapcsán, mely okán a kerület helyi építési szabályzatainak jogharmonizációs felülvizsgálata válik szükségessé.

Budapest Főváros Településszerkezeti Terve (TSZT)

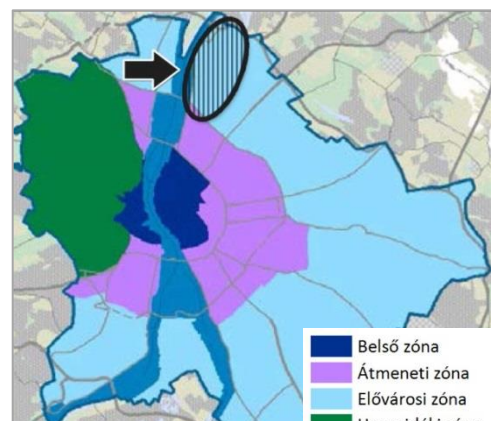
A TSZT az Étv. 2.§ valamint 10. §-a alapján a főváros – „Budapest 2030” elnevezésű – 2013 áprilisában elfogadott – hosszú távú városfejlesztési koncepciójában foglalt célok megvalósítását hivatott biztosítani, ennek megfelelően határozza meg a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, a település szerkezetét, a területfelhasználás és a műszaki infrastruktúrahálózatok elrendezését.

‘A TSZT által megfogalmazottakat általános, jellemzően szerkezeti típusú, és a területfelhasználással összefüggő témakörökben a TSZT leírása, az Étv. szerint meghatározandó paramétereket a Fővárosi rendezési szabályzat közvetíti a kerületi szabályozás felé a kerületi szintű előírások kidolgozásához.’

Budapest zónarendszere

Újpest Budapest zónarendszerében három zóna tekintetében érintett. A kerület jelentős része az elővárosi zónában helyezkedik el, a kerület déli részén a Dugonics utca – Új Palotai út (Mártírok útja folytatása) – vasútvonal (kerülethatár) által határolt terület már az átmeneti zónába tartozik, a Váci úttól nyugatra eső területei pedig a Duna menti zónához tartoznak.

„Az **elővárosi zónát** a Budapesthez csatolt, korábban önálló települések gyűrűje alkotja.” (Forrás: TSZT leírás)

15. ábra: Budapest zónarendszere (Forrás: TSZT-saját készítésű ábra)

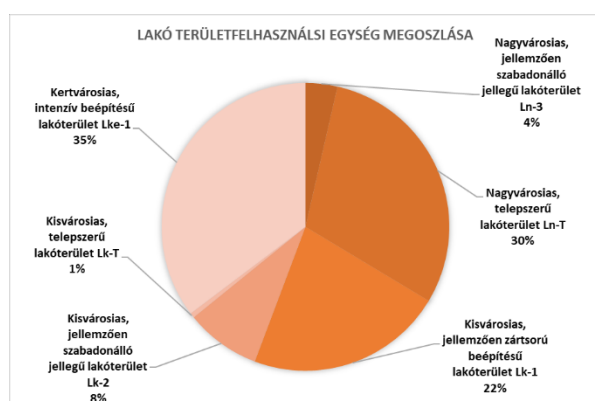
1. Területfelhasználás

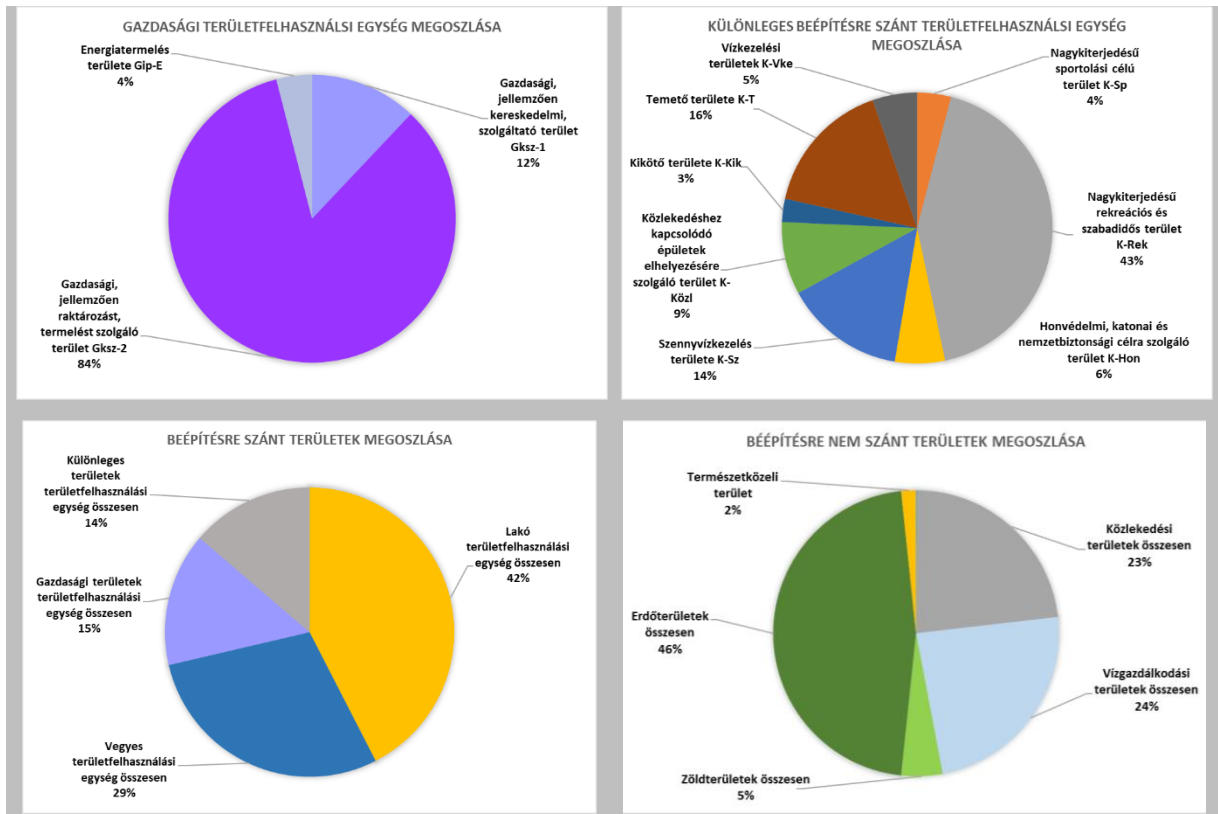
A TSZT 2021 Újpest területén meghatározta a (tervezett) területfelhasználási egysége a beépítésre szánt és nem szánt területeken egyaránt.

A kerület (1882,21 ha) 67%-a, 1269,28 ha nagyságú terület beépítésre szánt területfelhasználási egységbe sorol, amelynek majdnem a fele lakó területfelhasználási egységbe sorolt. A beépítésre nem szánt területek (612,93 ha) nagy részét az erdő területfelhasználási egység teszi ki.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK		ha
Lakó területfelhasználási egység		
Nagyvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Ln-3	19,25
Nagyvárosias, teletszerű lakóterület	Ln-T	161,66
Kisvárosias, jellemzően zárt sorú beépítésű lakóterület	Lk-1	119,17
Kisvárosias, jellemzően szabadonálló jellegű lakóterület	Lk-2	45,44
Kisvárosias, teletszerű lakóterület	Lk-T	2,92
Kertvárosias, intenzív beépítésű lakóterület	Lke-1	189,97
<i>Lakó területfelhasználási egység összesen</i>		538,41
Vegyes területfelhasználási egység		
Mellékközpont területe	Vt-M	13,78
Kiemelt jelentőségű helyi központ területe	Vt-H	24,07
Intézményi, jellemzően zárt sorú beépítésű terület	Vi-1	46,67
Intézményi, jellemzően szabadonálló jellegű terület	Vi-2	236,2
Intézményi, helyi lakosság alapellátását biztosító terület	Vi-3	46,16
<i>Vegyes területfelhasználási egység összesen</i>		366,89
Gazdasági területek területfelhasználási egység		
Gazdasági, jellemzően kereskedelmi, szolgáltató terület	Gksz-1	22,83
Gazdasági, jellemzően raktározást, termelést szolgáló terület	Gksz-2	159
Energiatermelés területe	Gip-E	7,58
<i>Gazdasági területek területfelhasználási egység összesen</i>		189,41
Különleges területek területfelhasználási egység		
Nagykiterjedésű sportolási célú terület	K-Sp	7,04
Nagykiterjedésű rekreációs és szabadidős terület	K-Rek	74,04
Honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület	K-Hon	10,39
Szennyvízkezelés területe	K-Sz	25,02
Közlekedéshez kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgáló terület	K-Közl	15,82
Kikötő területe	K-Kik	4,83
Temető területe	K-T	28,17
Vízkezelési területek	K-Vke	9,27
<i>Különleges területek területfelhasználási egység összesen</i>		174,57
Beépítésre szánt területek összesen		1269,28

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK		ha
Különleges területek		
Kondicionáló célú, jelentős zöldfelületű terület	Kb-Ez	1,03
<i>Különleges területek összesen</i>		1,03
Közlekedési területek		
Közúti közlekedési terület	KÖu	135,44
Kötőtpályás közlekedési terület	KÖk	5,55
<i>Közlekedési területek összesen</i>		140,99
Vízgazdálkodási területek		
Folyóvizek medre és partja	Vf	141,88
Vízbeszerzési területek	Vb	4,23
<i>Vízgazdálkodási területek összesen</i>		146,11
Zöldterületek		
Közkert, közpark	Zkp	28,58
<i>Zöldterületek összesen</i>		28,58
Erdőterületek		
Védelmi erdő	Ev-Ve	115,96
Honvédelmi célú erdőterület	Ev-Hv	5,91
Vízvédelmi erdőterület	Ev-Vg	30,2
Közzélzeti erdő	Ek	133,94
<i>Erdőterületek összesen</i>		286,01
Természetközeli terület	Tk	10,21
Beépítésre nem szánt területek összesen		612,93

‘A TSZT számos, a kerületi tervszközben rugalmasan kezelhető elemet is tartalmaz a Szerkezeti terv tervlapjain és leírásában, amelyek részben a területfelhasználás leírásának figyelembevételével során érvényesülnek, részben maga az FRSZ tartalmaz ezekre vonatkozó rendelkezéseket, paramétereket. Ilyen például az **átmeneti területfelhasználás lehetősége**, vagy a Váci út, Görgey Artúr út, Fóti út, Megyeri út, Berliini utca egyes szakaszai mentén **intézményi építési övezet kijelölésének lehetősége**. Újpesten 19 területen került jelölésre átmeneti területfelhasználás.’

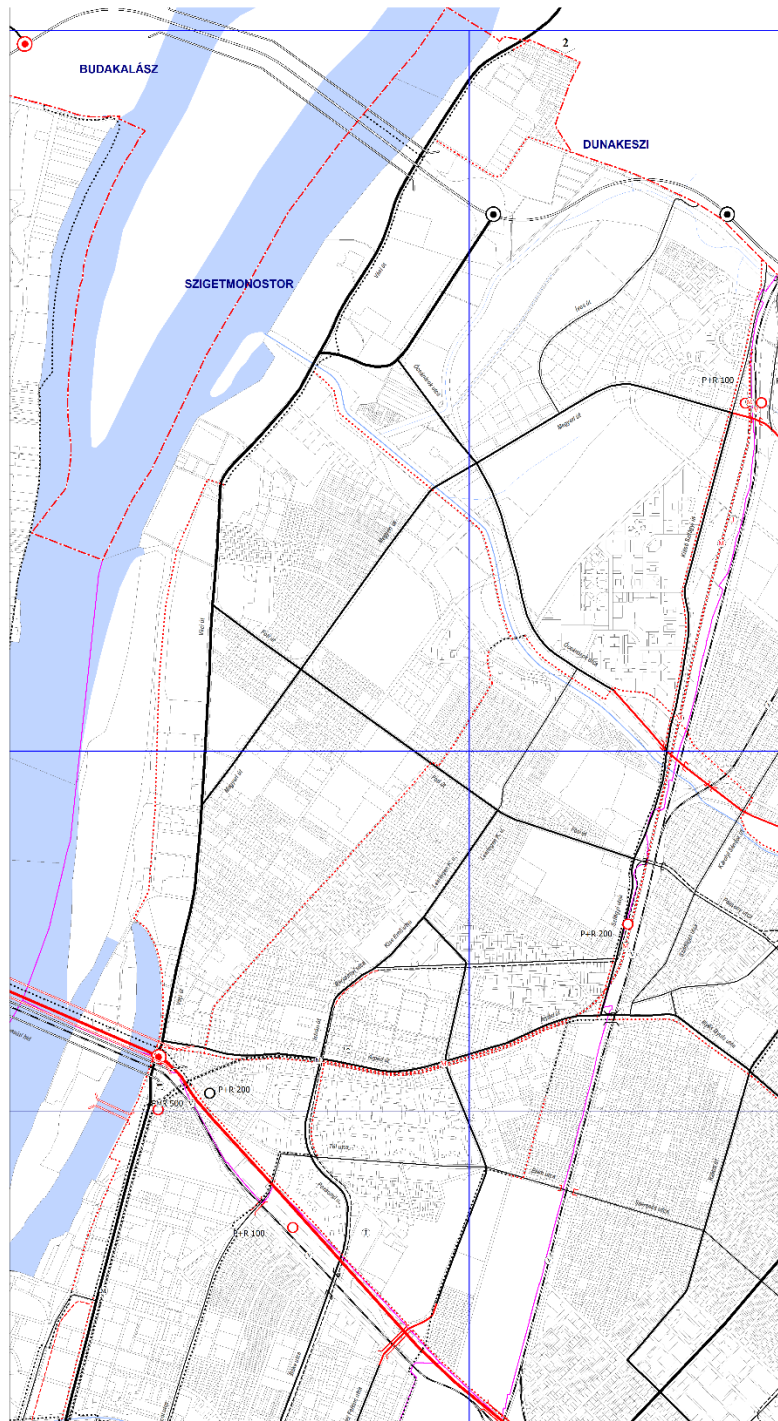
Összhangban a városfejlesztési koncepcióval, a TSZT meghatározza a **város belső tartalékterületeit**: meghatározásra kerültek a fejlesztésre kijelölt, jelentős mennyiségi fejlesztési potenciállal rendelkező területek (jelentős változással érintett területek). E területek jelenleg részben használaton kívüliek, részben alulhasznosítottak. A területek belső tagolását, differenciált használatát a kerületi építési szabályzatban kell meghatározni, a tervezett területhasználattal összhangban a közlekedési célú területekkel és zöldterületekkel együtt. Nagyobb összefüggő területek esetében a TSZT meghatározza a továbbiakban alkalmazandó, illetve alkalmazható területfelhasználás arányait. Ezzel a TSZT pl. a szükséges zöldterületek méretét meghatározza, de a térbeli kijelölés a kerületi tervszközben történhet. Ily módon – és a terv megfelelő rugalmasságát szolgáló egyéb szabállyal – elkerülhető, hogy egyes területek alakváltozása miatt a TSZT módosítására legyen szükség. ‘Újpest belső, mennyiségi területi tartalékai jellemzően vegyes és gazdasági, valamint különleges rekreációs területfelhasználási egységbe soroltak.’

2. Közlekedési infrastruktúra

'A TSZT legnagyobb jelentőségű tervezett közúti eleme a Körvasút menti körút, amely két új Duna-híd is tartalmaz. Ezek közül az aquincumi Újpest-Városkapu térségében valósulna meg, összekötve Újpestet a III. és a XV. kerületekkel is. Újpest-Városkapunál a városi intermodális központhoz szükséges valamennyi infrastruktúra elem rendelkezésre áll, csak a P+R funkció bővítésére kerülne sor. A központképzést az Újpest-Aquincum Duna-híd építése, a területfelhasználást jelentős mértékben átalakítva segíti elő a jövőben.

Újpest és XV. kerület közötti kapcsolatok fejlesztését (a Körvasút menti körút megvalósítása mellett) a jelenlegi szintbeni közúti vasúti keresztezések kiváltására a Megyeri út–Felsőkert utca, és az Óceán-árok utca – Közvágóhíd utca (új nyomvonalon) külön szintű közúti kapcsolat megvalósítása jelenti. Újpest és a XIII. kerület közötti kapcsolatok fejlesztését a jelenlegi szintbeni közúti vasúti keresztezések kiváltására a Berliini utca–Reitter Ferenc utca, és a Mártírok útja–Göncöl utca külön szintű közúti kapcsolat megvalósítása jelenti.

A Duna-part térségben, a Váci úttal párhuzamosan egy településszerkezeti jelentőségű gyűjtőút létesítése tervezett. Az M3 metróvonal Újpest-központról Káposztásmegyerig történő meghosszabbítását tartalmazza a TSZT. A gyorsvasúti hálózat városhatár térségéig történő továbbépítése teszi majd lehetővé az itt létrejövő új átszálló csomópont kapcsán a IV. és a XV. kerületek tervezett ingatlanfejlesztésének teljes megvalósítását, ami az egyes közlekedési elemek kapcsán már részlegesen is megvalósulhat. A vasútfejlesztés és a metró meghosszabbítása több P+R parkoló létesítését is lehetővé teszi Újpesten. Újpest területét érinti több településszerkezeti jelentőségű kerékpárút, melyek közül a Duna-parti nyomvonal az EuroVelo hálózat 6-os számú eleme.'

BUDAPEST FŐVÁROS
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE
 364/2021. (II. 24.) Főv. Kgy. határozattal módosított,
 az 50/2015. (I. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadott TSZT-vel
 azonos tartalmú kerületi áttekintő térkép
SZERKEZETI TERVLAP
 2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	
	Tramvay
	Buszpálya
	Biciklizás utca
	Gyalogút
	Utca
	Vasútvonal
	Autópálya
	Autóút
	Tramvayos utca
	Buszos utca
	Biciklizós utca
	Gyalogos utca
	Tramvayos és buszos utca
	Tramvayos, buszos és biciklizós utca
	Tramvayos, buszos, biciklizós és gyalogos utca
	Tramvayos, buszos és gyalogos utca
	Tramvayos és biciklizós utca
	Tramvayos és gyalogos utca
	Buszos és biciklizós utca
	Buszos és gyalogos utca
	Biciklizós és gyalogos utca
	Tramvayos és biciklizós utca
	Tramvayos és gyalogos utca
	Buszos és biciklizós utca
	Buszos és gyalogos utca
	Biciklizós és gyalogos utca
	Tramvayos és biciklizós utca
	Tramvayos és gyalogos utca
	Buszos és biciklizós utca
	Buszos és gyalogos utca
	Biciklizós és gyalogos utca

IV. KERÜLET
 65-003 65-004 65-005 65-006 65-007 65-008
 65-009 65-010 65-011 65-012 65-013 65-014 65-015
 65-016 65-017 65-018 65-019 65-020 65-021 65-022
 65-023 65-024 65-025 65-026 65-027 65-028 65-029
 65-030 65-031 65-032 65-033 65-034 65-035 65-036
 65-037 65-038 65-039 65-040 65-041 65-042 65-043
 65-044 65-045 65-046 65-047 65-048 65-049 65-050
 65-051 65-052 65-053 65-054 65-055 65-056 65-057
 65-058 65-059 65-060 65-061 65-062 65-063 65-064
 65-065 65-066 65-067 65-068 65-069 65-070 65-071
 65-072 65-073 65-074 65-075 65-076 65-077 65-078
 65-079 65-080 65-081 65-082 65-083 65-084 65-085
 65-086 65-087 65-088 65-089 65-090 65-091 65-092
 65-093 65-094 65-095 65-096 65-097 65-098 65-099
 65-100

M=1:10 000 BUDAPEST

1.2.2. ábra: TSZT Közlekedési infrastruktúra c. szerkezeti tervlapja - részlet

3. Az épített környezet értékeinek védelme

„A településszerkezeti terv a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően állapítja meg a táj, az épített környezet alakításának és védelmének a területfelhasználással összefüggő módját.

A terv 3. Épített környezet értékeinek védelme **a) Más jogszabállyal érvényesülő művi értékvédelmi, örökségvédelmi elemek szerkezeti tervlap** tájékoztató értékű elemként ábrázolja a nemzetközi, országos és helyi szinten védett elemeket a jogszabályokban azok gondozásáért és nyilvántartásáért meghatározott felelős szervek adatszolgáltatása alapján.”

„Budapest egyes területeinek beépítési magassága több szempontból meghatározó jelentőségű. Legfontosabb az építménymagasságok városi összkép- és város sziluett-alakító hatása, de nagyon jelentős a szerepe az egyes, örökségvédelmi és várostörténeti szempontból védett területek karakterének alakításában is. Emiatt – a városi összkép szempontjainak figyelembevételével – egyaránt kiemelten kezelendő a kiugróan eltérő magasságú épületek (magasépítmények) elhelyezhetősége, továbbá a látványban hangsúlyos magaslatok beépítésének alakítása. Mindkét esetben fontos cél a harmonikus városkép megőrzése, a zavaróan ható elemek megjelenésének megakadályozása.

A terv vonatkozó rajzi elemeit a 3. Az épített környezet értékeinek védelme, **b) Épített környezet védelmével kapcsolatos magassági korlátozások területi lehatárolása** című szerkezeti tervlap tartalmazza.

Újpest területén a Városkapu térségében (kerülethatár – Váci út – Wolfner utca – Károlyi István utca – Attila utca – Árpád út – Temesvár utca által határolt területen belül), valamint a Külső Váci út-Fóti út csomópontjától nyugatra eső kisebb, kb. 1 ha nagyságú területen 45,0 m legmagasabb ponttal magasház is elhelyezhető. A TSZT az egykori Wolfner-bőrgyár területén megvalósult Panoráma-lakópark területén a 120,0 m magas toronyház létesítését teszi lehetővé (az épületegyüttes megvalósult, 2020-ban átadásra került).

A kerület keleti határa mentén, a Klára utca és a Budapest-Vác vasútvonal közé eső kialakult lakóterületen legfeljebb 7,5 m beépítési magasságot enged (kertvárosias magassággal beépült kisvárosias lakóterület).

A kerület több pontján is jelöl ún. „egyes változással érintett, jellemzően új beépítésű, magassági szabályozást igénylő területeket”. Ezen területek jellemzően az új beépítésű területek közül azok, ahol zárt sorú, 12,5 méteres beépítési magasságot meghaladó beépítés várható (a kerületi építési szabályozás során kerül meghatározásra). A TSZT-ben meghatározott, szabályozást igénylő területekre vonatkozó részletesebb rendelkezéseket az FRSZ tartalmazza (III. párkánymagassági kategória).

4. Zöldfelület-, táj- és természetvédelem

A tervlap tájékoztató elemként tartalmazza a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté nyilvánított – kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő – földterületeket vagy értékeket.

A tervlap a tájékoztató elemek mellett a zöldfelületi rendszer megőrzése és fejlesztése érdekében **tervi elemeket** is tartalmaz.

A legjelentősebb ilyen tervi elem a **Farkas-erdő** védelem alá helyezésének javaslata (a védelem alá helyezés előkészítése megkezdődött), de több utcaszakasz mentén jelöl a terv településképvédelmi jelentőségű meglévő, illetve tervezett fasort is.

5. Környezetvédelem, veszélyeztetett és veszélyeztető tényezőjű területek

A TSZT vonatkozó tervlapja az alábbiakat tartalmazza:

- a veszélyeztetett, illetve veszélyeztető tényezőjű területek (különös tekintettel a veszélyeztető környezeti és természeti tényezőkre),
- a védelemre vagy korlátozásra javasolt területek, objektumok,
- a település veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelése, a katasztrófavédelmi osztályba sorolás alapján meghatározott elégséges védelmi szint követelményei.

A tervlapon megkülönböztetésre kerültek a más jogszabállyal érvényesülő – külön adatszolgáltatás alapján lehatárolt – elemek, valamint a TSZT által korlátozásra kerülő területek (tervi elemek).

Újpest dél-keleti részén, a Berliini utca térségében található üzemi terület (Sanofi), az Újpesti Erőmű területe, valamint a kerület északi részén, a Váci út keleti oldalán található Messer Hungarogáz üzeme veszélyes üzem besorolású, a Váci úti cérnagyár, valamint az Észak-Pesti Szennyvíztisztító Telep területe küszöbérték alatti veszélyes üzem besorolású (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság adatszolgáltatása alapján).

Újpest területén – az ipari múltjának köszönhetően – jellemzően a Váci út és a Duna közötti zóna, valamint az egykori gyárterületek telkei potenciálisan talajszennyezett területként kerültek a tervlapon megjelölésre.

A kerület jelentős rész érintett az országos vízminőségvédelmi övezet területével (vízbázisvédelmi, valamint szennyvizek szempontjából érzékeny vízgyűjtőterület).

6. Védelmi, korlátozási területek

A tervlap a 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete által tartalmi követelményként meghatározott védőterületeket, védősávok elemeit tartalmazza.

A kerületet érintő elemek az alábbiak:

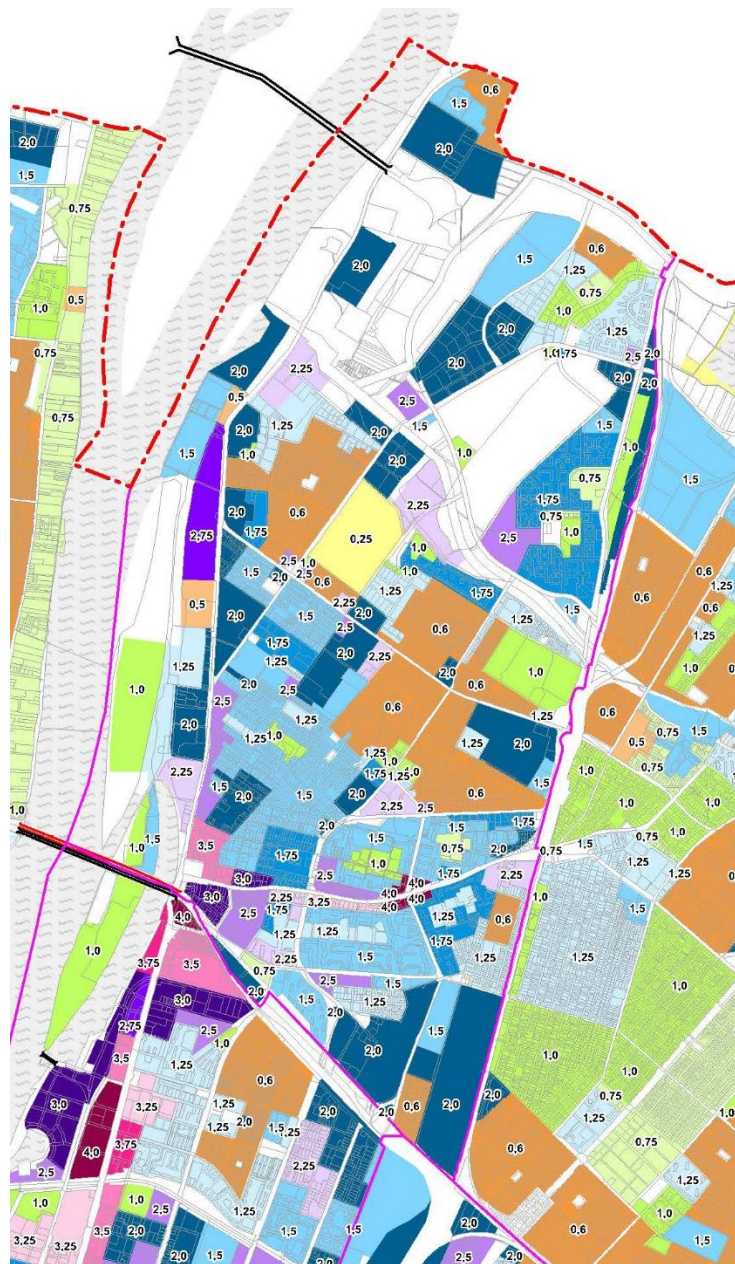
- gyorsforgalmi utak és főútvonalak kerületi szakaszainak védőtávolsága (M0)
- meglévő vasútvonalak védőtávolsága (Budapest-Vác és Budapest-Esztergom vasútvonal)

- tervezett gyorsvasút felszíni, valamint térszín alatti szakaszának védelmi zónája (M3 metró meghosszabbítása Káposztásmegyeryig)
- meglévő 120 kV-os távvezeték biztonsági övezete (Váci út mentén a Káposztásmegyeryi állomásig)
- meglévő nagynyomású gázvezeték és létesítményeinek biztonsági övezete (keleti kerülethatár mentén)
- meglévő távhő kooperációs gerincvezetékek
- meglévő víztermelő kút belső és külső védőterülete, hidrogeológiai A és B védőterület (Újpest északi része – Dunakeszi vízbázis)

Fővárosi Rendezési Szabályzat (FRSZ)

'Az Étv. szerint az FRSZ egyik kiemelt feladata a területfelhasználási egységek beépítési sűrűségének meghatározása. Az FRSZ szerint a beépítési sűrűség kétféle értékre tagolódik, hogy a területhasználat kiszolgálásához szükséges parkolási infrastruktúra épületen belüli biztosítása támogatott legyen. A bsá jelű általános sűrűségi érték az általánosan elhelyezhető funkciók számára, a bsp jelű parkolási sűrűségi érték viszont kizárólag az épületen belüli parkolás céljára vehető igénybe.

Újpest területén a terv által meghatározott beépítési sűrűség a kerület háromnegyedén 0,5 és 1,75 közötti. A gazdasági és az intézményi területfelhasználási kategóriába sorolt területeken jellemzően 2,0; a forgalmas, átalakuló csomópontokban 2,0-nél magasabb az általános beépítési sűrűség értéke.'

17. ábra: Újpesten a beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei (Forrás: FRSZ 2. melléklet - részlet)

Hatályos kerületi településrendezési eszközök (kerületi építési szabályzatok)

2012-ben jelentős változások következtek be az országos építésügyi környezetben. A Kormány 2012-ben megalkotta a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendeletet „A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” (továbbiakban: Vhr.). A Vhr. eredeti átmeneti rendelkezései alapján a 2012. december 31-én hatályban lévő, valamint a 2013. december 31-ig elfogadott településrendezési eszközök – melyek az OTÉK 2012. augusztus 6-án hatályos (továbbiakban: régi OTÉK) településrendezési követelményeinek és jelmagyarázatának figyelembevételével készültek – 2018. december 31-ig voltak alkalmazhatóak, módosításukra 2016. december 31-ig biztosított lehetőséget a jogszabály. A Vhr. határidőket érintő rendelkezései a kormányrendelet megalkotása óta többször módosultak, jelenleg 2021. december 31-ig lehet alkalmazni is és módosítani is a régi OTÉK szerint készült rendezési terveket.

A határidők felülvizsgálatát az idő közben bekövetkezett újabb országos jogszabályi változások indukálták: a Kormány – 2016. június 23-án kihirdetve – új törvényt alkotott a településképvédelméről (2016. évi LXXIV. törvény), melynek előírásai alapján az önkormányzatok első körben 2017. szeptember 30-ig, majd a Vhr. ismételt módosításával 2017. december 31-ig alkalmazhatták a településképre vonatkozó korábbi rendelkezéseiket (beleértve a helyi építési szabályzat településképi követelményeit, valamint az építészeti örökség helyi védelméről szóló önkormányzati rendeletet is). Az új településképi rendelet szakmai megalapozása érdekében minden településnek és fővárosi kerületnek el kellett készítenie saját Településképi Arculati Kézikönyvét (TAK) és új településképi rendeletét. Az előbbieknél okán a KÉSZ-ek településképre, városképre, illeszkedésre vonatkozó előírásokat a továbbiakban nem tartalmazhattak. A településképi szabályozás változása, illetve az új településrendezési eszköz igen szűk határidőn belüli elkészítési kötelezettsége okán az ez idő alatt már folyamatban lévő új helyi építési szabályzatok készítése országos szinten megakadt, és jellemzően csak 2018 januárjában tudott folytatódni (igazodva már a településképi rendeletet is magába foglaló új rendszerhez).

A 2012-es jogszabályi változások szükségessé tették Budapest új településszerkezeti tervének (TSZT) és a Fővárosi Rendezési Szabályzatának (FRSZ) elkészítését is a Főváros teljes közigazgatási területére, amelyek 2015 januárjában kerültek elfogadásra (lásd. részletesebben 1.2.6. fejezet). Az új TSZT és az FRSZ elfogadásával hatályát veszítette a Fővárosi Szabályozási Kerettről szóló 46/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet, a Budapest Városrendezési és Építési Keretszabályzatról szóló 47/1998. (X.15.) Főv. Kgy. rendelet, és Budapest Településszerkezeti terve, a Budapest Városrendezési és Építési Keretszabályzat (BVKSZ), valamint a Fővárosi Szabályozási Keret (FSZKT), illetve a kerületi településrendezési eszközök összhangját a korábbi rendszerben biztosító 48/1998. (X.15.) Főv. Kgy. rendelet, amelyek a hatályos kerületi terveknek – mind az Újpest Városrendezési és Építési Szabályzat (továbbiakban: ÚKVSZ), mind pedig a részletes Kerületi Szabályozási Terveknek (továbbiakban: KSZT) – az alapját képezték.

Az új fővárosi tervek elfogadását követően Újpest Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségének eleget téve, valamint a fővárosi tervekkel való összhang megteremtése érdekében 2015-ben megkezdte az új kerületi építési szabályzatainak elkészítését: a korábbi egységes városrendezési építési szabályzat (ÚKVSZ) és 19 db, az ÚKVSZ-t megelőzően jóváhagyott egyedi –részletes – szabályozási terv (KSZT) helyett a kerület 10 városrészére 11 db önálló KÉSZ és 2 db DÉSZ készült el 2016. január és 2019. március között, melyek jelenleg is hatályosak.

Újpest, tekintettel arra, hogy közvetlen határos a Dunával, illetve rendelkezik Duna-parti területekkel a 2013. június 8-i hatállyal az Étv.-be bevezetett ún. **Duna-parti építési szabályzat** (DÉSZ) hatálya alá tartozó területekkel is rendelkezik: a DÉSZ a Duna főmedrével közvetlenül határos telkek és a Margitsziget területének építési rendjét és rendeltetését a helyi sajátosságoknak megfelelően megállapító és biztosító fővárosi önkormányzati rendelet, amely telekalakítási és építésjogi szabályozási elemeket tartalmaz, valamint a hatálya alá tartozó ingatlanok vonatkozásában, az ingatlanok felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket állapít meg.

Az Étv. kiegészítése tehát felhatalmazást adott a fővárosi önkormányzat képviselő-testületének, hogy megalkossa, illetve elfogadja a Duna-parti építési szabályzatot, amely a jóváhagyását követően helyi építési szabályzatnak minősül. A DÉSZ 11 ütemben készült el: 11 önálló fővárosi rendelet szabályozza Budapest 11 Duna menti kerületének, valamint a Népsziget (IV. és XIII. kerület) érintett telkeit, továbbá a Margitsziget teljes területét.

Újpest több szempontból is különleges helyzetben van: egyrészt a kerület közigazgatási területét két DÉSZ is érinti, ugyanis az újpesti Duna-part területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzat mellett a főváros külön rendeletben állapította meg a Népszigetre vonatkozó építési szabályokat, másrészt mivel a DÉSZ hatálya nem fedte le teljesen a kerület városrészi bontásban készülő 8. sorszámú Újpesti Duna-part városrész területét (amely magában foglalja a Népsziget kerületi területét is), így a városrész területére összesen 4 db – 2 db fővárosi (DÉSZ) és 2 db kerületi (DKÉSZ) – építési szabályzat van érvényben. A DÉSZ-ek és a DKÉSZ-ek egyszerre, egy ütemben, közös megalapozással készültek.

1.2.4. ábra: Duna-parti körzetek lehatárolása (Forrás: ujpest.hu)

A kerületben hatályos településrendezési eszközök az alábbiak:

srsz.	Megnevezés	Rendelet
1.	Dél-Újpest KÉSZ	34/2018. (XI.14.) ök. rendelet
2.	Újpesti lakótelep KÉSZ	33/2018. (XI.14.) ök. rendelet
3.	Újpest Városcsözpont városszerkezeti egység KÉSZ	18/2018. (VI.11.) ök. rendelet
4.	Újpest Károlyi Városnegyed Városszerkezeti egység KÉSZ	12/2018. (IV.3.) ök. rendelet
5.	Kertváros Városszerkezeti egység KÉSZ	2/2019. (I.30.) ök. rendelet
6.	Északi Kertváros KÉSZ	2/2019. (I.30.) ök. rendelet
7.	Megyer kertváros Városszerkezeti egység KÉSZ	19/2018. (VI.11.) ök. rendelet
8.1.	Népsziget területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ)	37/2018. (X.30.) FKgy. rendelet
8.2.	Újpesti Duna-part – Népsziget Budapest IV. kerület területe kivételével – KÉSZ	23/2018. (X.3.) ök. rendelet
8.3.	IV. kerület, Újpest Duna-parti területére vonatkozó Duna-parti építési szabályzat (DÉSZ)	37/2018. (X.30.) FKgy. rendelet
8.4.	Népsziget KÉSZ	22/2018. (X.3.) ök. rendelet
9.	Káposztásmegyeri Lakótelep KÉSZ	3/2019. (I.30.) ök. rendelet
10.	Székesdűlő és Megyeri hídfő városszerkezeti egység KÉSZ	8/2019. (III.4.) ök. rendelet

'SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>Megújuló tervezési környezet (országos, térségi és helyi szinten egyaránt).</p> <p>Együttműködés a XV. kerülettel az intermodális csomópont kialakítása kapcsán.</p>	<p>Szabályozás-centrikus településfejlesztési elképzelések.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Újpest szorosabb együttműködése az északi agglomeráció településeivel.</p> <p>Budapesten és kerületen belüli és várostérségi érdekek hatékonyabb egyeztetése, elmélyülő partnerség.</p> <p>A fővárosi fejlesztési és rendezési dokumentumok megfelelő háttérrel biztosítanak a kerületi fejlesztési lehetőségeknek.</p> <p>XIII. kerülettel szorosabb kapcsolat kialakítása Újpest-Városcsözpont térségének fejlesztése érdekében.</p>	<p>–</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Megújuló tervi környezetben rejlő lehetőségek kihasználása
- További együttműködés a szomszédos kerületekkel, agglomerációs településekkel és a fővárossal.'

1.3. ÚJPEST TÁRSADALMA

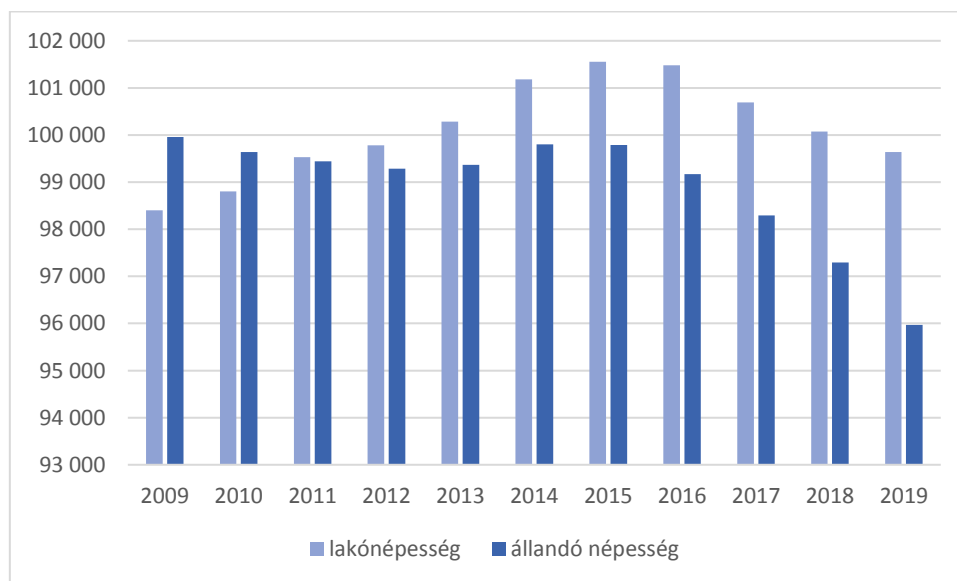
A teljes fejezet **cseréje** szükséges:

1.3.1. Demográfiai és társadalmi viszonyok

Lakónépesség, állandó népességszám változás

Újpest Budapest ötödik legnépesebb kerülete (XI., III., XIV., XIII. kerületek után). Ebben a kerületben él a főváros lakosságának 6%-ka. Újpest népessége a belső kerületekkel ellentétben nem csökkent, hanem kismértékű növekedést mutatott 2009 és 2019 között eltelt évtizedben. Bár nem olyan dinamikával, mint néhány másik kerület például a XIII., III. kerületek, vagy külső kerületek közül a XXII. kerület). Míg 2009-ben a kerületben élők száma 98 402 fő volt ez a szám 2019-re 99 636 főre növekedett.

Különböző trendek olvashatók ki az állandó és a lakónépességszám 2009 és 2019 közötti alakulásából. Az állandó bejelentett lakhellyel rendelkezők száma, vagyis az állandó népesség 2009 és 2019 között 3990 fővel csökkent, míg a lakónépesség kismértékű növekedést (+1439 fő) mutatott. Ugyanakkor ez a folyamat az ideiglenes lakosok (jellemzően bérlők) számának növekedésére utal a kerületben.

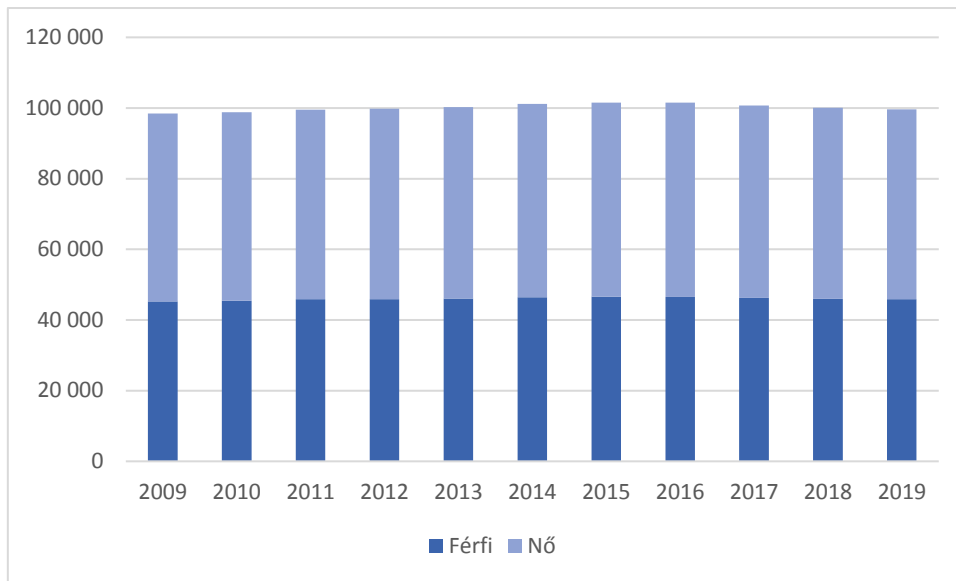
1.3.1. ábra: Újpest lakó és állandó népességszám változása 2009 és 2019 között (Fő) (Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

Lakónépesség számváltozás Budapest kerületeiben és Újpesten, 2009-2019 (%)

(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

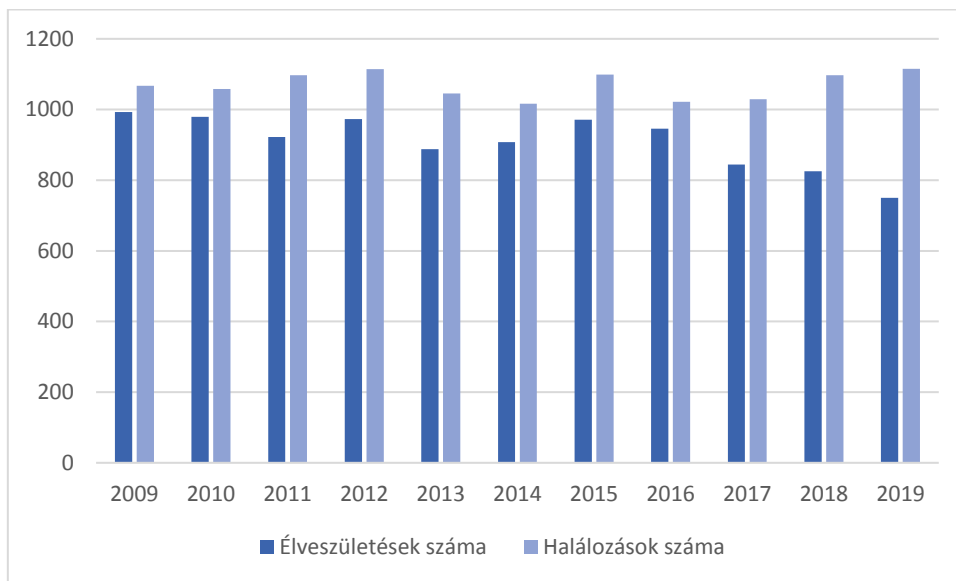
	2009	2019	Változás (%)
I.kerület	24 653	25 190	102,2
II.kerület	88 043	89 588	101,8
III.kerület	123 532	131 058	106,1
IV.kerület	98 402	99 636	101,3
V.kerület	27 081	25 937	95,8
VI.kerület	42 686	38 799	90,9
VII.kerület	64 377	51 429	79,9
VIII.kerület	83 465	76 653	91,8
IX.kerület	62 708	60 180	96,0
X.kerület	80 357	77 764	96,8
XI.kerület	139 892	148 474	106,1
XII.kerület	55 980	57 713	103,1
XIII.kerület	115 360	122 284	106,0
XIV.kerület	121 721	124 180	102,0
XV.kerület	80 030	79 033	98,8
XVI.kerület	68 368	74 709	109,3
XVII.kerület	78 442	87 388	111,4
XVIII.kerület	93 652	102 345	109,3
XIX.kerület	61 726	59 381	96,2
XX.kerület	63 561	64 547	101,6
XXI.kerület	76 625	75 487	98,5
XXII.kerület	50 839	55 594	109,4
XXIII.kerület	20 056	22 847	113,9
Összesen	1 721 556	1 750 216	101,7

Újpest népességének nemek szerinti megoszlása tekintetében a korábbi évek trendje folytatódik, vagyis a nők aránya meghaladta a férfiak arányát. amíg 2007-ben 7,6%-kal volt több a nő, mint a férfi, 2013-ban már 8%-kal. Mindez megfelel az országos tendenciának, miszerint a nőknek magasabb az átlagos élettartama.

1.3.2. ábra: Újpest népességének nemek szerinti megoszlása és alakulása (Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

Újpesten egy évtizede meghaladja a halálozások száma születéseket. 2015-től a születések számában egy tendenciózus csökkenés is megfigyelhető, miközben a halálozások száma növekedett.

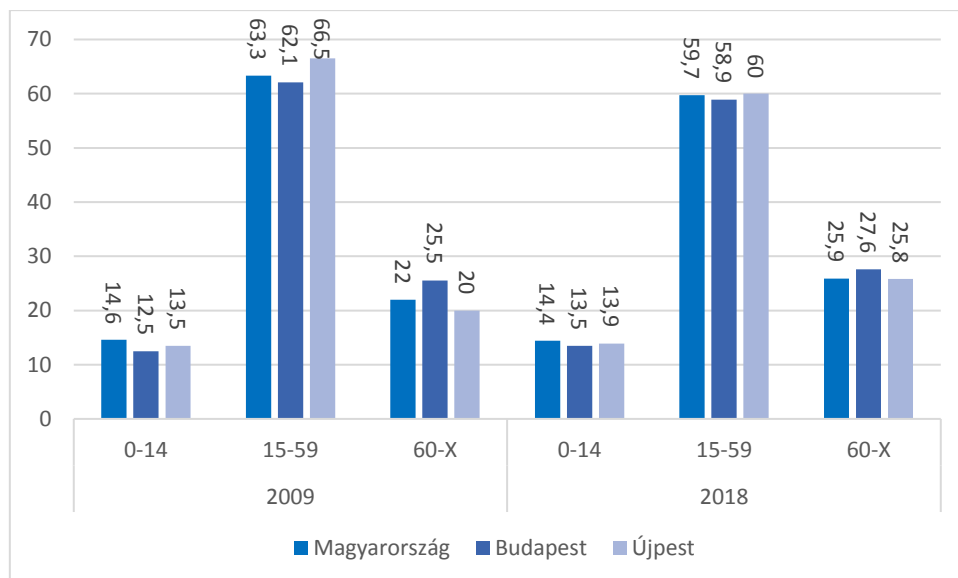

1.3.3. ábra: Élveszületések és halálozások számának alakulása Újpesten 2009 és 2019 között (fő) (Forrás: KSH tájékoztatói adatbázis adatai alapján)

A kerület lakosságának korszerkezete

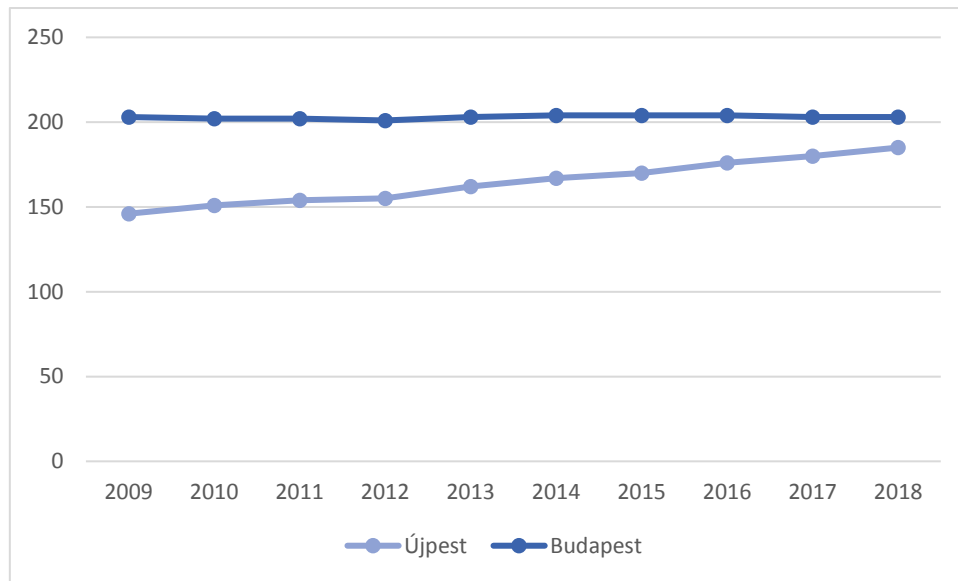
Budapest IV. kerületének korszerkezete részben követi az országos és a fővárosi trendeket (Budapest fiatalok csökkenése, időskorúak arányának növekedése), részben különbözik azoktól. Megállapítható, hogy 2018-ban Újpesten az állandó lakosságon belül a gyermekkorúak aránya (0-14 éves korosztály) 13,9%-os volt, amivel Újpest Budapest kerületi között a „középmezőnybe” tartozik. Az adatok szerint a külső kertvárosias kerületekben (XX. kerületben 15,9%, vagy a XVI. kerületben 16%) haladta meg arányuk fővárosi átlagot (13,5%). Míg 10% alatti az arányuk a belső kerületekben, (V., VI., VII., VIII, IX). Újpest bár népessége öregedő tendenciát mutat, a fővárosi átlag alatt marad kicsivel az idősek (60 éven felüliek) aránya. Összevetve az újpesti időskorú lakosság arányának értéket a többi fővárosi kerülettel azt láthatjuk, hogy 2018.évi adatok alapján ennek értéke átlagosnak mondható, hiszen három budai kerületben (II., XII., XI. kerületekben) is 30%-ot is meghaladó volt az idős korcsoportok aránya.

2009 és 2018 között Újpesten a fiatalok aránya alig változott, míg a munkaképes korú népesség 15-59 arányában némi visszaesés tapasztalható. 2009-ben a 15 és 59 éves korú lakosság aránya 66,5%-os volt, arányuk 2018-ra 60%-ra esett vissza. Tendenciájában Újpest lakossága hasonlóan a fővároshoz öregedő, az idősebb korosztály aránya 2009 és 2018 között növekedett (lásd: ábra lent).

1.3.4. ábra: Újpest állandó lakosságának korszerinti megoszlása 2009-ben és 2018-ban (%) (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

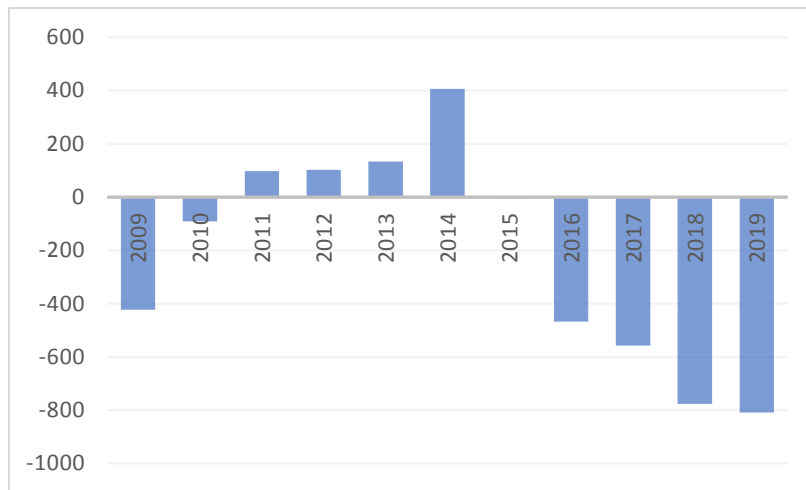
A lakosság idősödését jól mutatja az úgynevezett öregségi mutató, ami 100 fiatalok lakosra jutó idősek számát mutatja. Budapesten ez a szám már évek óta stabilan 200 feletti. Újpest esetében pedig 2012 óta folyamatosan növekedett ez a mutató. Míg 2012-ben 100 fiatalokúra 155 időskorú jutott, 2018-ban ez a szám 185-re ugrott fel.

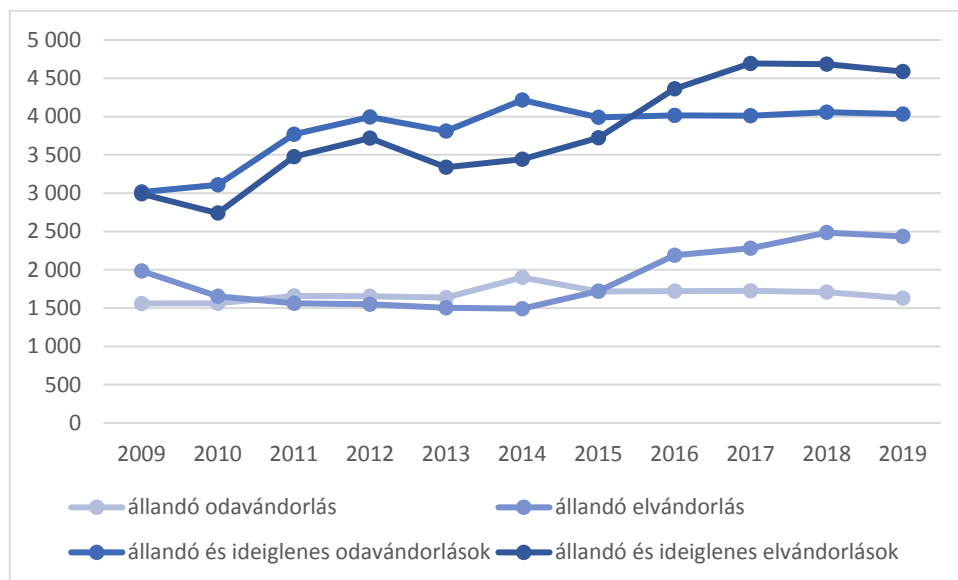
1.3.5. ábra: Öregedési mutató Újpesten és Budapesten 2009 és 2018 között (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Vándorlási egyenleg

Újpest vándorlási egyenlege 2009-től 2014-ig pozitív volt, ami azt jelentette, hogy többen költöztek a kerületbe, mint ahányan elköltöztek. Majd 2015-től kezdődően az egyenleg ismét negatívba fordult. Az ideiglenes vándorlások különválasztása azért szükséges, mert kimutatható így a munkavállalási, vagy tanulási célból történő el, illetve beköltözések is. Míg 2013 előtt azt láthattuk, hogy a kerületben növekedett az ideiglenes bevándorlások száma, amely meg is haladta az elvándorlásokét, ez a trend 2013 után negatívba fordult. A 2015-öt követő években tapasztalható negatív vándorlási különbözetnek több oka is lehet. Egyfelől a fővárosból való kiköltözések számának dinamizálódása, különös tekintettel az agglomerációban zajló lakóhelyi szuburbanizációra. Újpest különösképpen érintett ebben a folyamatban, hiszen a kerület a már agglomerációs településsel, Dunakeszivel határos, de a Megyeri híd Budakalász felé szintén gyors kapcsolatot biztosít. Másfelől vélhetően a városon belüli, kerületek közötti költözések is. Végezetül pedig a főváros negyedik kerületét is érintő negatív migrációs trendek illeszkednek az országos folyamatokhoz.

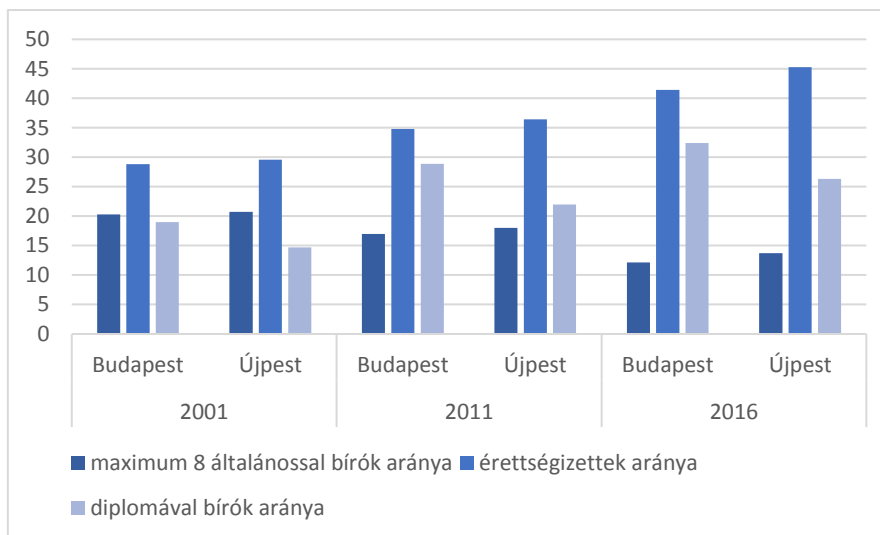
1.3.6. ábra: Vándorlási egyenleg (állandó, ideiglenes együtt) alakulása 2009 és 2019 között (fő) (Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

1.3.7. ábra: Az állandó és az ideiglenes vándorlások számának alakulása 2009 és 2019 között (fő) (Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

Képzettség

Újpest lakosságának képzettségi viszonyait az elmúlt két népszámlálás, valamint a 2016.évi mikrocenzus adatainak összevetése mutatja. Az újpesti lakosság képzettségi szintje, kiemelten a diplomások arányát, amely kismértékben, de elmarad fővárosétól. Mindhárom vizsgált időpontban a diplomával bírók aránya elmaradt a Budapesti aránytól. 2016-ban a 7 évnél idősebb budapesti lakosság 32,4%-ka rendelkezett egyetemi, vagy főiskolai diplomával, míg az újpesti lakosságnak 26,3%-ka. Kedvező trend, hogy mind a fővárosban, mind pedig Újpesten nőtt a lakosság képzettségi szintje. 2011 és 2016 között azt láthatjuk, hogy míg a legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya csökkent, addig a közép és felsőfokkal bírók aránya folyamatosan növekedett.

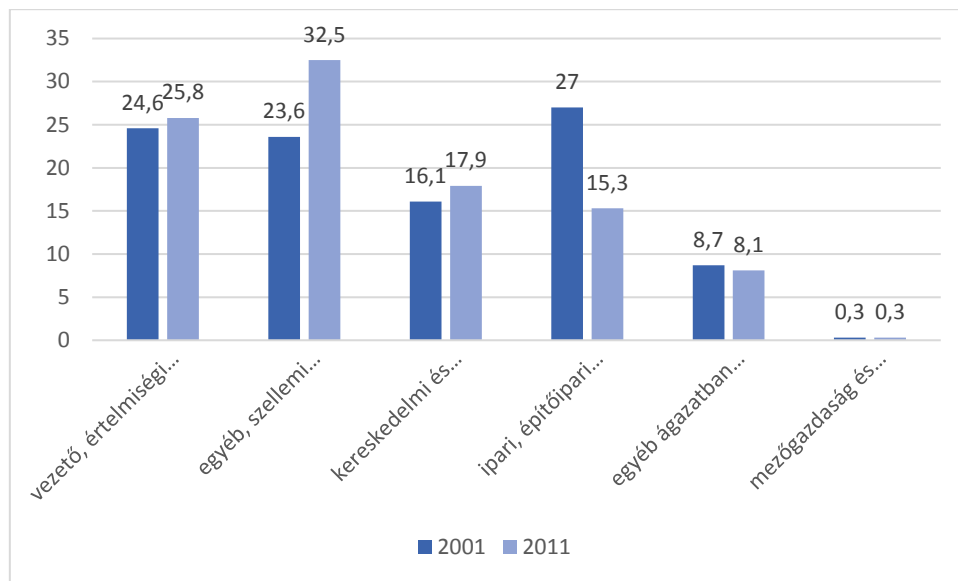
1.3.8. ábra: A budapesti és az újpesti lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2001, 2011, 2016 (mikrocenzus) (%)
(Forrás: KSH népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés)

Foglalkoztatottság

Újpest lakosságának foglalkoztatottsági mutatói, a fővárosétól alig térnek el. Újpest foglalkoztatottsági viszonyai a többi budapesti kerülethez viszonyítva kedvezőnek mondhatók, még ha nem is itt a legmagasabb a foglalkoztatottság. Az utóbbi népszámlálások között javultak a foglalkoztatottsági mutatók. 2001-ben a 15-64 éves korosztályon belüli foglalkoztatottak aránya 54,1% volt, ez az arány 2011-ben 66%-os volt, 2016-ra pedig 74,1%-ra nőtt. A kedvező foglalkoztatottság összefügghet azzal is, hogy a kerületben, fővárosi viszonylatban is jelentős nagyvállalatok vannak, mint például GE (General Electric), a Chinoin utójaként működő Sanofi Aventis, gyógyszeripari cégóriás. A kerületben jelentős gazdasági potenciál van az ipari múltból eredő magas szintű szakképzett foglalkoztatottak tekintetében, amely vonzó lehet a jövőben további nagyobb termelő cégek, ipari nagyvállalatok kerületbe történő letelepedéséhez.

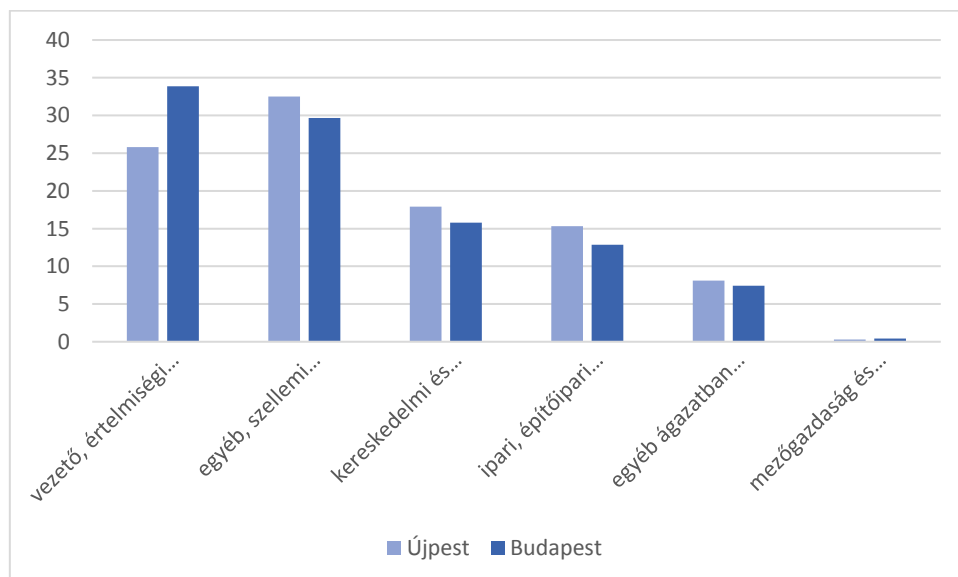
Foglalkoztatottsági mutatók alakulása 2001, 2011 és 2016 között
(Forrás: KSH Népszámlálás és Mikrocenzus adatok alapján)

	2001	2011	2016
Összes foglalkoztatott (fő)	47846	47038	51 803
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül Újpesten	54,1	66	74,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül Budapesten	54	65	75,1

1.3.9. ábra: Foglalkoztatottság végzettség és foglalkozási főcsoport szerint, 2001,2011 (%) (Forrás: KSH Népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés)

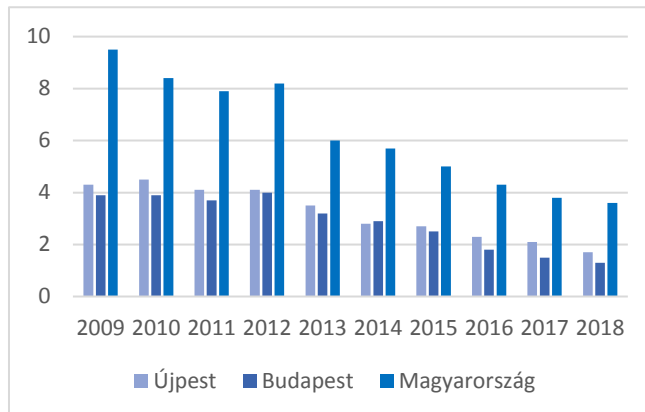
2001-ben Újpest foglalkoztatottjainak 24,6%-ka dolgozott értelmiségiként vezető beosztásban. Arányuk 2011-re kismértékben növekedett, 25,8%-ra. Látványosan nőtt a két utolsó népszámlálás időpontja között a szellemi foglalkozásúak aránya, itt arányuk, 23,6%-ról 32,5%-ra nőtt egy évtized alatt. Ugyancsak növekedett a kereskedelem és a szolgáltató szektorban dolgozók aránya. Az iparban, illetve építőiparban dolgozók aránya viszont jelentősen lecsökkent 27%-ról 15,3%-ra esett vissza. 2011-ben a vezető, értelmiségi beosztásban dolgozók aránya a fővárosi átlaghoz (33,8%) viszonyítva Újpesten alacsonyabb volt 25,8%, viszont az ipari és kereskedelemben foglalkoztatottak aránya kismértékben meghaladta a budapesti értéket.

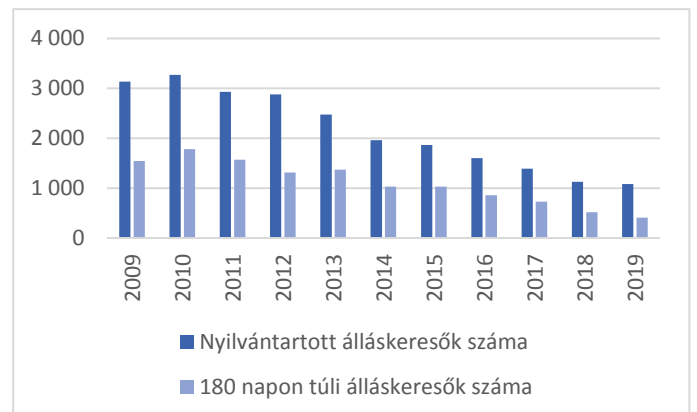
1.3.10. ábra: A foglalkoztatottak végzettség és foglalkozási főcsoport szerint, 2011-ben Újpesten és Budapesten (%) (Forrás: KSH Tájékoztató Adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

Munkanélküliség

2008-as gazdasági válság miatt megugró munkanélküliség 2010 után látványosan csökkenni kezdett. A csökkenés országosan és fővárosi szinten is érzékelhető volt. 2009-ben Újpesten a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú lakosságon belül 4,3%-os volt, amely kismértékben meghaladta a főváros hasonló értékét (3,9%). 2018-ra az álláskeresők aránya 1,7%-ra esett vissza. Hasonló csökkenő trend érvényesül a hosszú távon, azaz 180 napon túli munkanélküliek számában és arányában is.

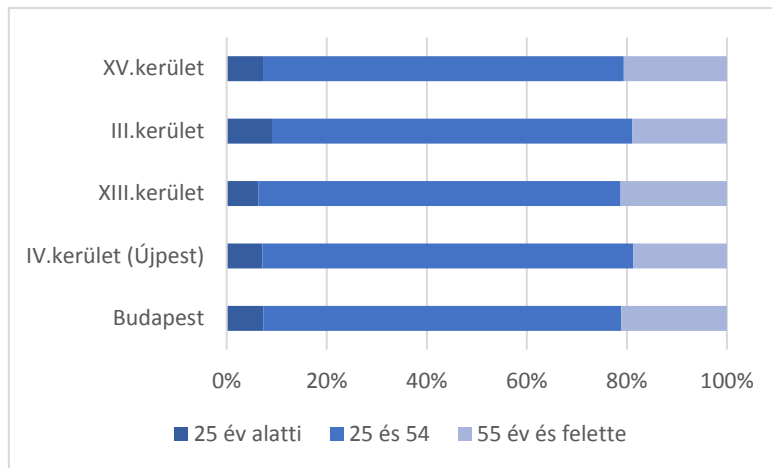

1.3.11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú lakosság %-ban (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

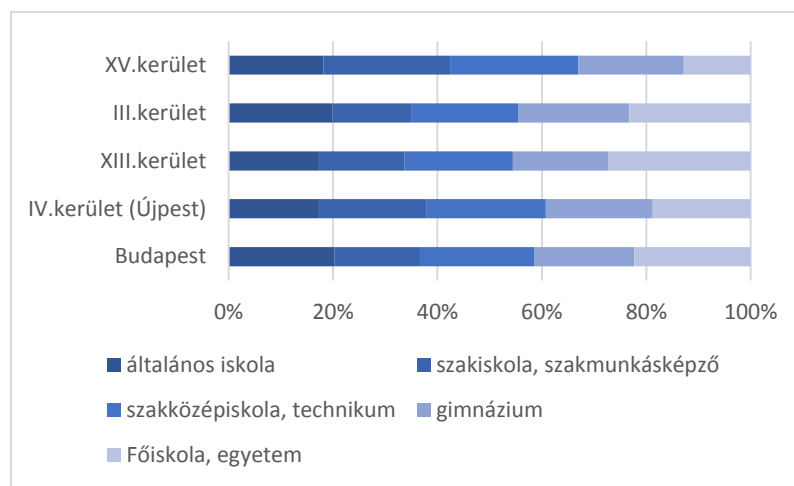

1.3.12. ábra: 180 napnál hosszabb ideje állást keresők száma 2009-2019 között (fő) (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

A regisztrált álláskeresők korszerinti megoszlása alapján kijelenthető, hogy mind Budapesten, mind Újpesten és a vele határos szomszédos kerületekben, a legnagyobb arányban a 25 és 54 éves korosztályt érintett ebben az élethelyzetben. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat nyilvánosan hozzáférhető adatközlése alapján 2020 szeptemberében Budapesten az álláskeresők 71,6%-ka esett a 25 és 54 éves korosztályba, 21,1%-uk az 55 évnél idősebbek közül került ki, és csupán 7,3%-ot tett ki a 25 évesnél fiatalabbak aránya. Újpesten is hasonlóak az arányok: Az újpesti regisztrált álláskeresők 74,2%-ka 25 és 54 éves korcsoportba tartozik, míg 18,7%-uk 55 év feletti, a fennmaradó 7,1% pedig 25 év alatti.

3.1.13. ábra: A regisztrált álláskeresők korszertinti megoszlása, 2020. szeptember (%) (Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2020. szeptemberi adatközlési adatai alapján saját szerkesztés)

1.3.14. ábra: A regisztrált álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2020. szeptember (%) (Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2020. szeptemberi adatközlési adatai alapján saját szerkesztés)

A regisztrált álláskeresők legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlása alapján megállapítható, hogy a legtöbb álláskereső középfokú végzettséggel szakközépiskolai vagy szakiskolai, illetve gimnáziumi érettségivel rendelkezik. Budapesten a regisztrált álláskeresők 20,2%-ka alapfokú végzettséggel, 16,4%-uk szakiskolai, szakmunkásképző, 21,9%-uk szakközépiskolai, technikumi, 19,2% gimnáziumi végzettséggel és 22,3%-uk diplomával rendelkezett. Hasonló arányokat tapasztalunk Újpesten is, ahol az álláskeresők több, mint fele 60,8% középfokú végzettségű volt. A fennmaradó 17,3% alapfokkal, 18,8%-ka felsőfokkal bírt.

Közfoglalkoztatottság Újpesten

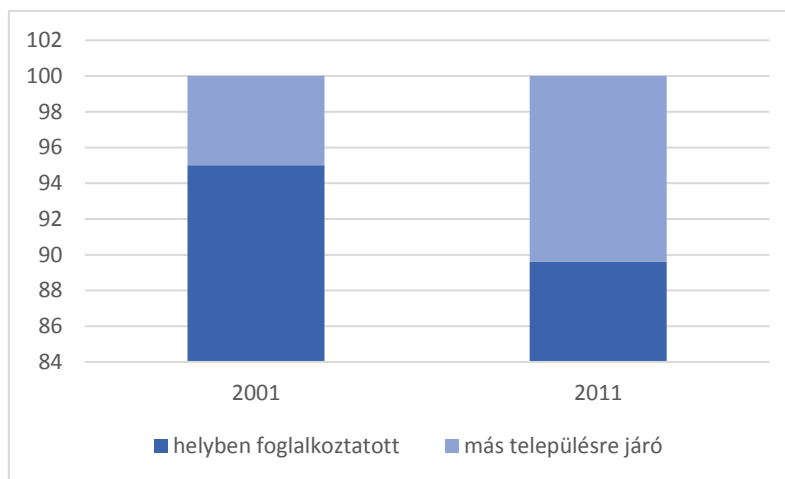
2011-től életbe lépett 2011.évi CVI. törvény lehetővé tette az önkormányzatok számára, hogy közfoglalkoztatottakat alkalmazzon. Elsősorban a közterület takarítás, szemétszedés, hulladékszállítás, intézményi szállítás, intézményekben festés, mázolás, javítások, felújítások (víz, villanyszerelés, épületasztalosi munkák) terén kaptak munkát. Az alábbi táblázatban látható, hogyan alakult a közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma Újpesten.

Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma Újpesten (fő)
(Forrás: <http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/>)

	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	Országos közfoglalkoztatási program támogatása	Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	Összesen
2013	104	16	3	122
2014	186	31	1	218
2015	192	57	2	251
2016	165	55	6	226
2017	127	38	2	167
2018	80	22	3	104
2019	72	15	3	90
2020	52	10	5	67

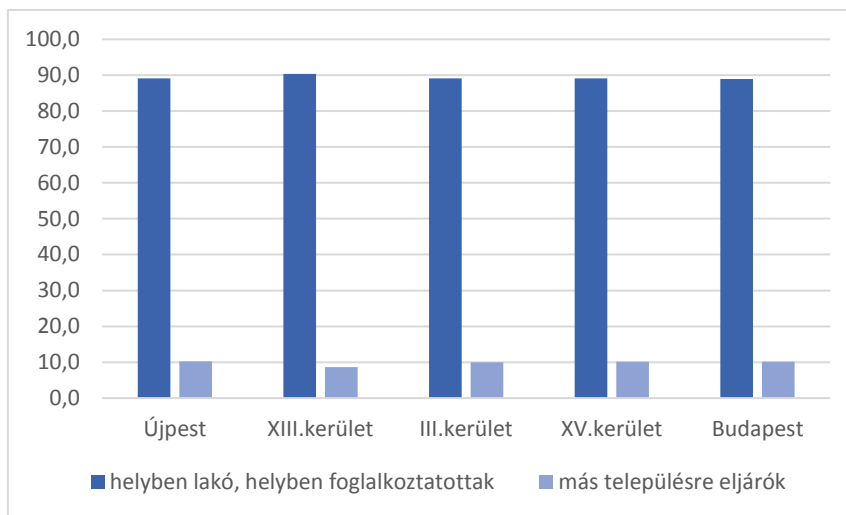
Ingázás

Ingázási trendekről csak a legutolsó két népszámlálás adatai alapján juthatunk információhoz. 2001 és 2011 között az országos trendekkel is megegyezően csökkent a helyben foglalkoztatottak szám és növekedett az ingázóké. Újpesten 2001-ben az újpesti lakosság 95%-ka helyben dolgozott, és 5% járt el máshová dolgozni. 2011-re ez az arány kismértékben módosult. Az ingázók aránya megduplázódott (10%), míg a helyben dolgozók aránya csökkent (89,6%).

1.3.15. ábra: A helyben foglalkoztatottak és más településre eljárók aránya 2001, 2011 (%) (Forrás: KSH Népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés)

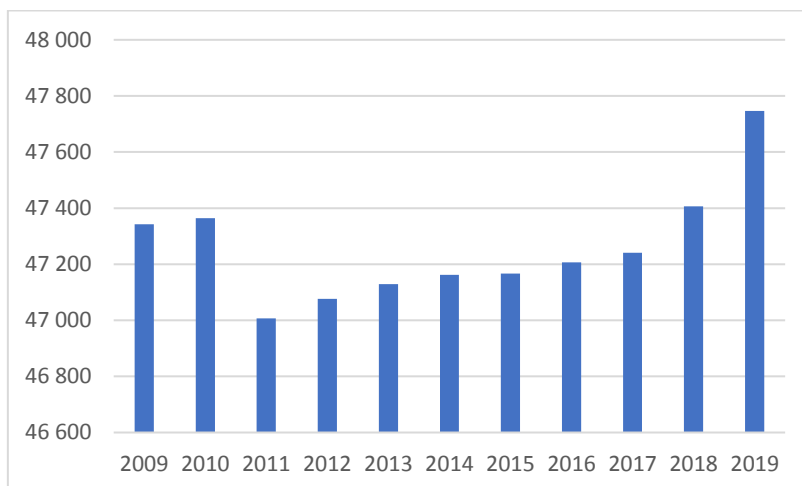
Újpest helyzete az ingázók, eljárók viszonylatában megfelel a fővárosi átlagnak 2011-ben a határos kerületekben (XIII., III. kerületek) is hasonlóan alakult a helyben dolgozók és az eljárók aránya.

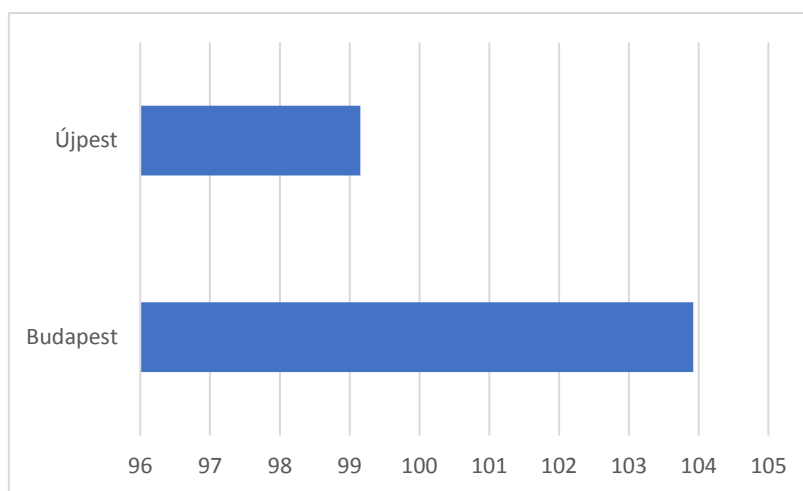
1.3.16. ábra: Helyben foglalkoztatottak és a más településre eljáró dolgozók aránya (%)
(Forrás: KSH Népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés)

1.3.2. Lakásállomány

2019-ben Újpest lakásállománya tette ki a főváros lakásállományának 5,1%-át, ez az arány lényegében 2013 óta változatlan. Az 1000 lakosra jutó lakások arányát tekintve Újpest (470) a középmezőnyben helyezkedik el a fővárosi kerületek között, ahol a belső kerületekben ez az aránya magasabb, a külső kerületek felé pedig csökken. A lakásállomány 2011 óta folyamatosan növekszik a kerületben, köszönhetően az újlakások, lakóparkok (pl.: Metrodom lakópark, Homoktövis lakópark) épülésének.

1.3.17. ábra: Lakásállomány alakulása Újpesten 2009-2019 között (db)
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

1.3.18. ábra: Lakásállomány változása 2009 és 2019 között Budapesten és Újpesten (%) (Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

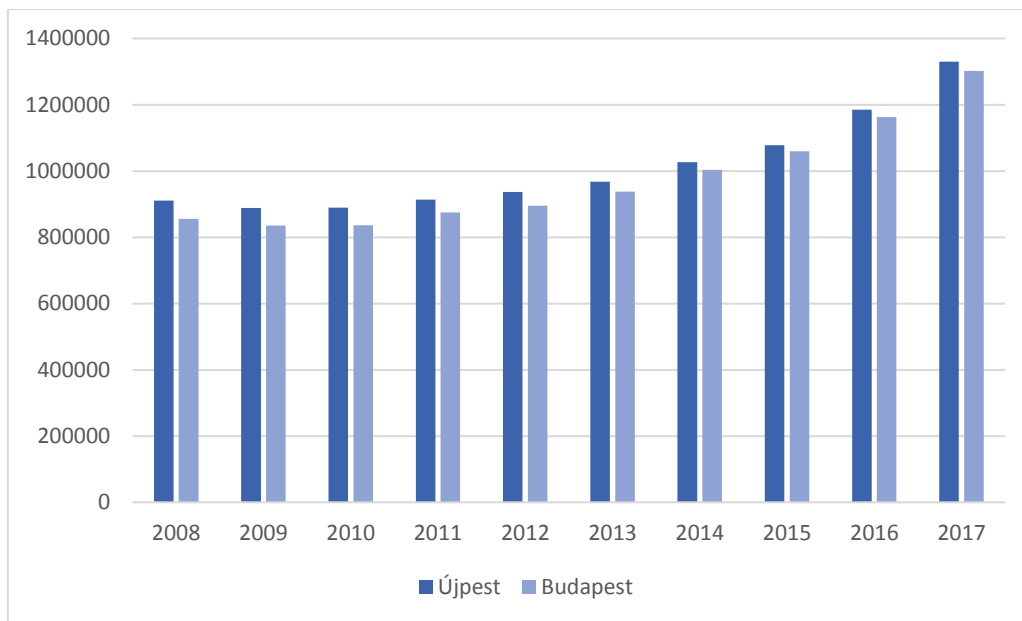
2016-ban Újpesten a lakásállomány már 81,3%-ka összkomfortos volt, ez az arány 2001, 2011 és 2016 közötti eltelt időszakban folyamatosan növekedett. Újpesten a lakásállomány több mint háromnegyedét, a kettő (39,6%), illetve három, vagy több szobás lakások (31,4%) teszik ki, ez részben a kerületben található lakótelepi lakások (pl. Káposztásmegyer) magasabb arányának köszönheti. Érzékelhető trend a nem lakott lakások arányának növekedése. Újpesten a lakásállomány viszonylag kis arányát 6,4%-át tette ki 2019-ben a nem lakott lakások. Viszont arányuk növekedett. 2001-ben 5,9%-ról 6,4-re nőtt. Ennek oka a lakóingatlanok egy részének a funkcióváltása, irodaként, kereskedelmi egységként. A komfortnélküli lakások aránya elhanyagolható az egy 1%-ot sem éri el. Ez az arány a kerületben zajló tömb rehabilitációknak köszönhetően javult.

*Lakások nagysága és komfortfokozat szerinti megoszlása 2001, 2011, 2019
(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, 2016 Mikrocenzus adatai alapján(*))*

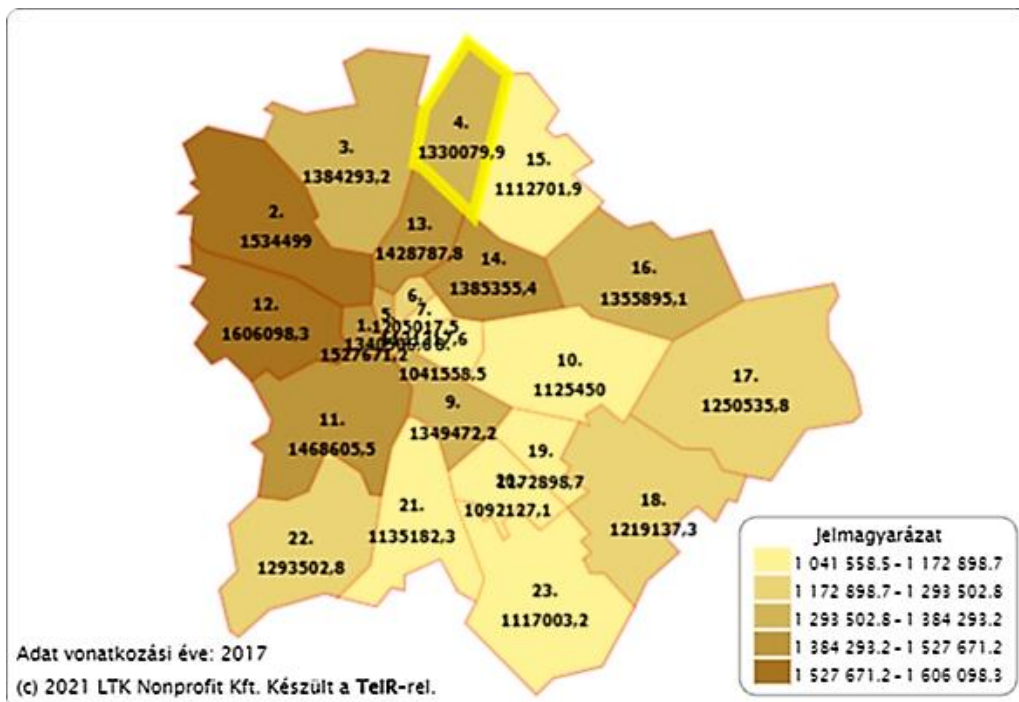
	2001	Összes lakás arányában	2011	Összes lakás arányában	2019	Összes lakás arányában
Lakások száma (üdülővel együtt)	40281		46970		47 747	100
Nem lakott lakások száma	2520	5,9	3967	8,4	3 042	6,4
1 szobás lakások száma	7765	18,1	7232	15,4	7 242	15,2
2 szobás lakások száma	17437	40,6	18672	39,8	18 893	39,6
3 és több szobás lakások száma	13744	34,1	14647	31,1	14 997	31,4
Összkomfortos lakások száma*	32199	74,9	37896	80,7	38 824	81,3
Komfortos lakások száma*	7889	18,3	7794	16,6	7 204	15,1
Félkomfortos lakások száma*	1241	2,9	571	1,2	969	2,0
Komfort nélküli lakások száma*	775	1,8	487	1	193	0,4

1.3.3. Jövedelmi viszonyok, életminőség

A 2008-as gazdasági válságot követően 2011-től emelkedés tapasztalható az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemben. Újpesten ennek a mértéke még egy kicsit meg is haladja a fővárosét. Ám Újpest értékei nem kiemelkedőek, Budapest többi kerületével való összevetésben, Újpest lakosságának jövedelmi viszonyait illetően átlagos helyzetűnek mondható (lásd a térkép). A TEIR vonatkozó adatai alapján 2017-ben a legmagasabb egy főre jutó nettó belföldi jövedelemmel a XII., és a II. kerület bírt, míg a legalacsonyabbal a belső kerületek közül a VIII. kerület, illetve a dél pesti kerületek (Csepel).

1.3.19. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft) (Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

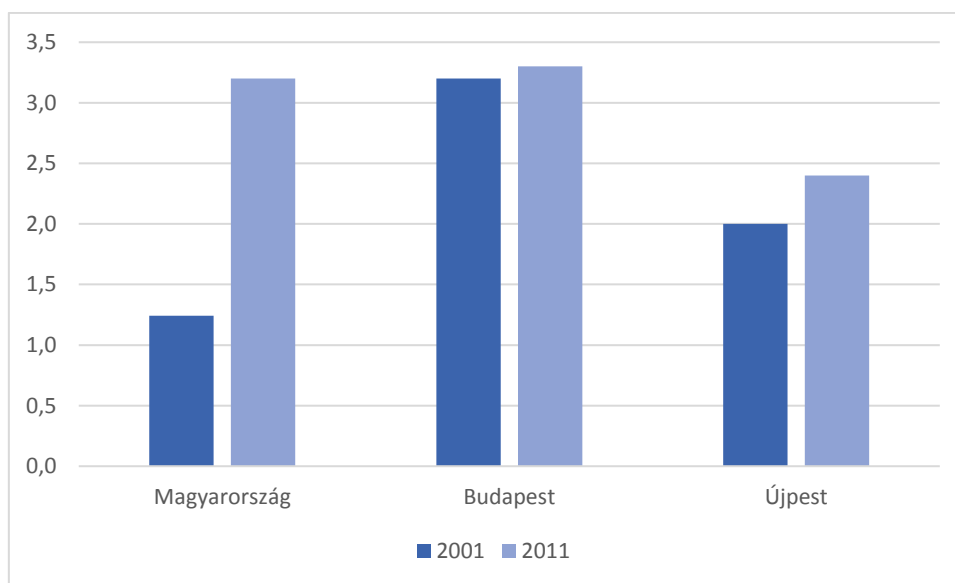
1.3.20. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft) (Forrás: TEIR)

1.3.4. Települési identitás-képező tényezők

Nemzetiségek helyzete

Újpesten összesen 11 nemzetiségi önkormányzat képviseli a kerületben élő különféle nemzetek (bolgár, cigány, német, görög, lengyel, örmény, román, ruszin, szerb szlovák, ukrán) érdekeit. Újpest Önkormányzata a nemzetiségi önkormányzatok programjainak, rendezvényeinek támogatására pályázati rendszert működtet. A nemzetiségi csoportok ennek is köszönhetően élénk kulturális életet élnek a kerületben, számos saját szervezésű fesztiváljuk van (pl. Horvát bál). A német nemzetiségi önkormányzat szoros együttműködésben dolgozik a helyi német tagozatos Halassy Olivér Német Tagozatos Általános Iskolával, ahol nyelvtanfolyamokat és tanulmányutakat is szerveznek⁴.

A kerületben élő kisebbségek számáról, csak a két utolsó népszámlálás adatai nyújtanak információt. Ennek alapján a következő folyamatok állapíthatók meg. Egyrészt a nemzetiségekhez való tartozás változása kapcsán óvatosan kell levonni a következtetéseket, mert a módszertan a két utolsó census között megváltozott⁵. Mindenesetre az jól kiolvasható trend, hogy mind országosan, mind a fővárosban-közte Újpesten is növekedett a különböző nemzetiségekhez tartozók aránya. Az aránynövekedés okai között a 2011. évi törvény a nemzetiségek jogairól is megemlíthető.

1.3.21. ábra: A nemzetiségekhez tartozók (romák nélkül) arányának változása a két legutolsó népszámlálás adatai alapján, Magyarországon, Budapesten és Újpesten (%) (Forrás: a 2001 és 2011-es népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés)

Újpesten a romák aránya 2001 és 2011 között növekedett, arányuk 0,8%-ról 1,2%-ra nőtt.

⁴ <https://ujpestmedia.hu/kozmeghallgatast-tart-az-ujpesti-nemet-nemzetisegi-onkormanyzat/>

⁵ a népszámlálások során a nemzetiségi kötődés vizsgálatának módszere több fontos változáson ment keresztül. Egyrészt 2001-től kezdődően a válaszadók eldönthették, hogy a nemzetiségi hovatartozásukra válaszolnak e vagy sem. Másrészt pedig válaszolhatott arra is amellet, hogy mely nemzetiséghez tartozónak vallja magát, hogy családi, baráti közösségben általában használt nyelven kívül a kitöltő arra is válaszolhatott, „mely nemzetiség kulturális értékeihez, hagyományaihoz kötődik?” 2011-ben továbbá több nemzetiséghez való tartozás lehetőségét is bejelölhették a megkérdezettek.

Vallási közösségek

A vallási hovatartozás tekintetében nemigen változtak az arányok. Egyedül az emelendő ki, hogy 2011-ben sokkal kevesebben vallották magukat valamely vallási közösséghez tartozónak. A nem válaszolók többsége a rendszerváltozás után több mint tíz év elteltével már nem tartotta fontosnak, hogy az bármely valláshoz tartozónak vallja magát, ez tehát döntően a római katolikusok és kis mértékben a reformátusok számának csökkentését jelentette. A kerületben lévő egyházak listáját az eredeti megalapozó vizsgálat (törzsdokumentum) Melléklet tartalmazza.

Helyi identitásképző elemek

Újpest Budapesten belül egy saját történelmi, településfejlődési múlttal, építészettel, iparral, gazdasággal és helyi polgársággal bíró kerületrész. Ez a sajátos történelmi múlt, amely még máig is hozzájárul és meghatározza az újpestiek identitását, kötődését a kerületükhöz. Ahogy az újpestiek mondják: „Újpest egy város egy világvárosban!”. A város jelenlegi logója is ezt a helyi identitást erősíti: „Újpest, ahol jó élni!”. Az Újpestek identitását a kerület sajátos ipari múltjából eredő sajátos építészeti öröksége is erősíti (pl. Chinoin épülete, Tungstram gyár épületei, víztorony épülete). Újpest egykor (1950 előtti, Budapesthez csatolását megelőző korszak) önálló településként való létének örökségét hordozza a városháza reprezentatív épülete is. Újpest egyik meghatározó ikonikus épülete az 1952-ben felépült egykori Állami Áruház, amelyben ma ázsiai diszkont működik (lásd fénykép). A kerület Budapest városfejlődésének egyik fontos helyszíne is lett, az 1980-as évek elején, amikor itt kapott helyet a város legnagyobb lakótelepe, a ma is egy kisvárosnyi (20 ezer fő) lakosú Káposztásmegyeri lakótelep.

Az újpestiek büszkesége lehet az ország egyik legrégebbi (1885-ben alapított) sportegyesülete, az UTE (Újpesti Torna Egylet), amely számos hazai és nemzetközi sikert könyvelhet el. A sport ma is fontos szerepet tölt be a kerület életében, amely már több alkalommal is elnyerte a „Magyarország legsportosabb települése” kitüntető címet. A lakosság helyi kötődését erősítik azok a díjak is (pl. Újpestért-díj, Díszpolgári cím), amelyeket a kerület érdekében kifejtett kimagasló eredményekért adományoz az önkormányzat.

1.3.22. ábra: Újpest ikonikus épülete, az Újpesti Áruház (Forrás: saját készítésű fotó)

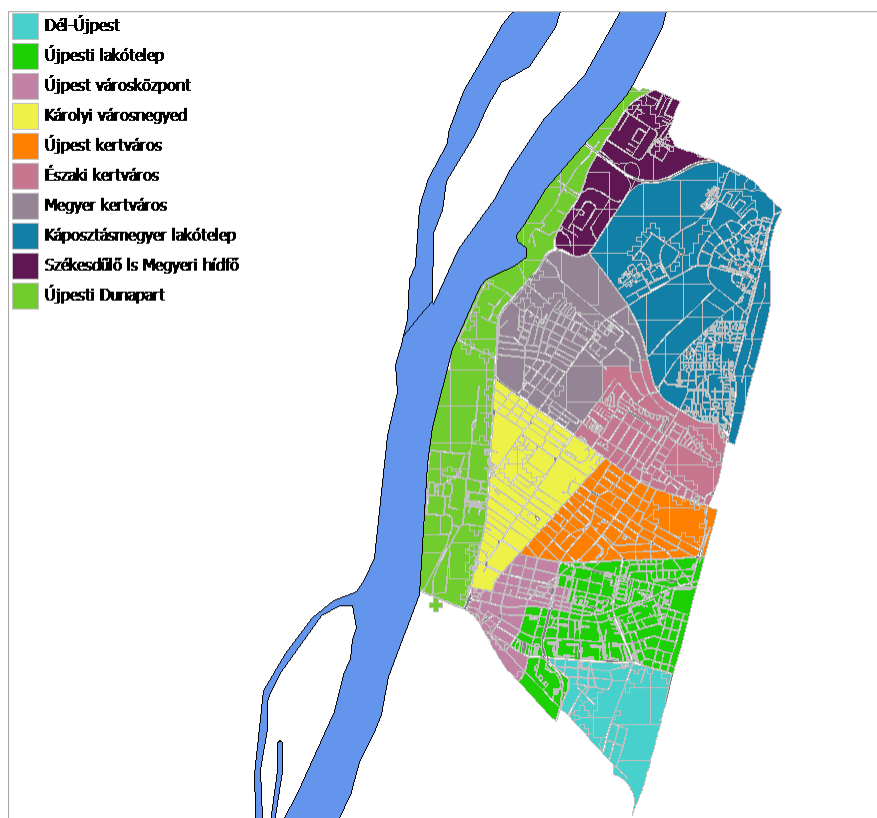
1.3.5. Térbeli társadalmi jellemzők

Újpesten belül 10 városrész⁶ különíthető el, melyek társadalmi-demográfiai, gazdasági, funkcionális tekintetben is eltérő jellegzetességekkel bírnak. Városrészekre lebontott adatok csak az elmúlt két népszámlálásból elérhetőek, ezért a folyamatokat 2001 és 2011 közötti időszak alapján tudjuk bemutatni⁷.

2001 és 2011 között, Újpesten összességében csökkent a lakónépesség. A kerület eltérő városrészeiben különbözően alakult a lakónépesség száma. 10%-ot is meghaladó mértékű volt a lakónépesség növekedése Dél-Újpesten (175,9%), Székesdűlő, Megyeri hídfő (208%), Újpest városközpontban (113,6%), Károlyi városnegyed (107%), Megyer kertváros (103%) kerületszomsorokban. Az említett városrészekben bekövetkezett lakónépesség szám növekedés okai elsősorban az újépítésű lakótömbök, lakópark építkezéseknek köszönhető. Újpest városközpont népességszám növekedése a sikeres rehabilitációnak és funkcionális megújulásnak is köszönhető. A Károlyi városnegyedben a növekedés oka egy nagyszabású, több fázisban megépülő lakópark (Metrodom panoráma lakópark) megvalósításához köthető.

⁶ 1. Dél-Újpest 2. Káposztásmegyer lakótelepek 3. Károlyi városnegyed 4. Megyeri kertváros 5. Székesdűlő, Megyeri hídfő 6. Északi kertváros 7. Újpest kertváros 8. Újpest városközpont 9. Újpesti Dunapark 10. Újpesti lakótelep (a városrészek elnevezései 2001-hez képest módosultak, jelen dokumentumban az új megnevezések szerepelnek)

⁷ A következő népszámlálás 2021-ben esedékes, érdemes lesz frissíteni az új adatokkal.

1.3.23. ábra: Újpest KSH adatszolgáltatás alapján képező városrészi lehatárolása (Forrás: KSH adatszolgáltatás)⁸

Lakónépességszám változása 2001 és 2011 között Újpest városrészeiben (%)
(Forrás: Népszámlálási adatok alapján, Önkormányzati adatszolgáltatás)

	2001	2011	Változás (%)
Dél Újpest (Déli Iparváros)	1160	2040	175,9
Káposztásmegyer lakótelep	23068	23178	100,5
Károlyi városnegyed	7 235	7768	107,4
Megyer kertváros	4 728	4868	103,0
Székesdűlő és Megyeri hídfő	287	597	208,0
Északi kertváros	8 979	7617	84,8
Újpest kertváros	7 118	6594	92,6
Újpest városközpont	6 583	7478	113,6
Újpesti Dunapart	286	274	95,8
Újpesti lakótelepek	44047	37808	85,8
Újpest összesen	103492	98284	95,0

A két utolsó népszámlálás között szemben a laknépességgel a lakásállomány dinamikus bővülését (109%) láthatjuk Újpesten, de a városrészek közötti jelentős különbségekkel.

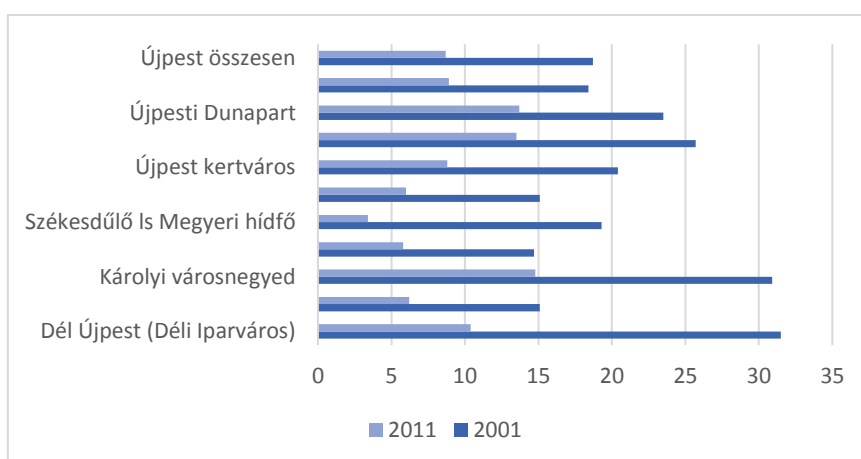
⁸ A hivatalos városrészi lehatárolás és a KSH adatszolgáltatás szerinti lehatárolás között kis mértékű eltérés mutatkozik a KSH nyilvántartásából kinyerhető adatok struktúrája okán (részterületekre nem, csak tömbökre állítható elő adat). Ez a területi eltérés a városrészi elemzések tekintetében elhanyagolható.

Lakásállomány változása 2001 és 2011 között Újpest
(Forrás: Népszámlálási adatok alapján, Önkormányzati adatszolgáltatás)

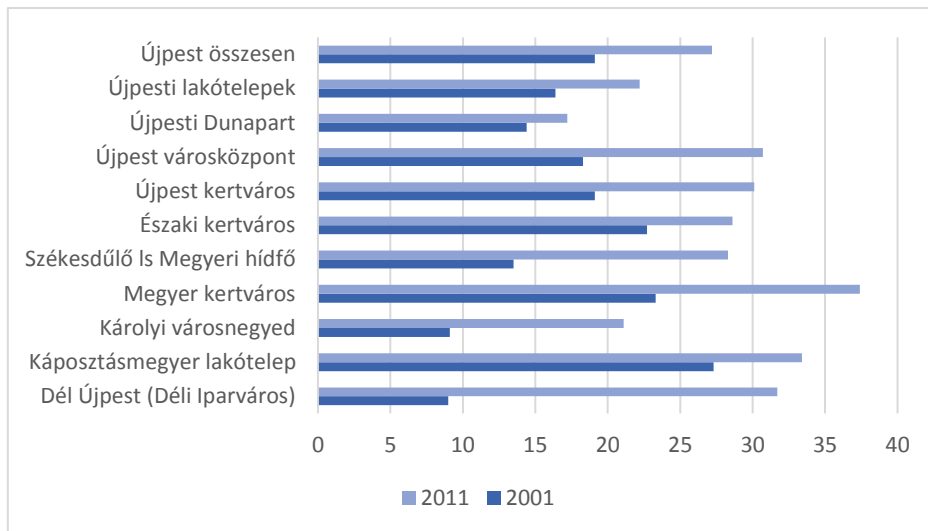
	2001	2011	Változás (%)
Dél Újpest (Déli Iparváros)	556	1035	186,2
Káposztásmegyer lakótelep	7747	9373	121,0
Károlyi városnegyed	3568	4170	116,9
Megyer kertváros	1836	2027	110,4
Székesdűlő és Megyeri hídfő	121	258	213,2
Északi kertváros	3705	3690	99,6
Újpest kertváros	3443	3446	100,1
Újpest városközpont	3424	4250	124,1
Újpesti Dunapart	124	112	90,3
Újpesti lakótelepek	18476	18609	100,7
Újpest összesen	43000	46970	109,2

A legalacsonyabb iskolai végzettséggel bírók arányában látványos visszaesés volt 2001 és 2011 között. Újpesten arányuk 18,7%-ról 8,7%-ra csökkent. 2011-ben a kerületi átlagot meghaladó volt az alacsony végzettségűek aránya néhány városrészben: Újpesti Dunapart (13,7%), Újpest városközpont (13,5%), Károlyi városnegyed (14,8%).

A diplomások aránya, ahogy országosan és Budapest szinten is, Újpesten is látványosan növekedett a két utolsó népszámlálási időszak között. 2001 és 2011 között eltelt évtizedben 19,2%-ról 27,25%-ra ugrott a kerületben a diplomával bírók aránya. A városrészek között 2011-ben a kerületi átlagot is meghaladta a diplomások aránya: Dél Újpest (31%), Megyer kertváros (37,4%)

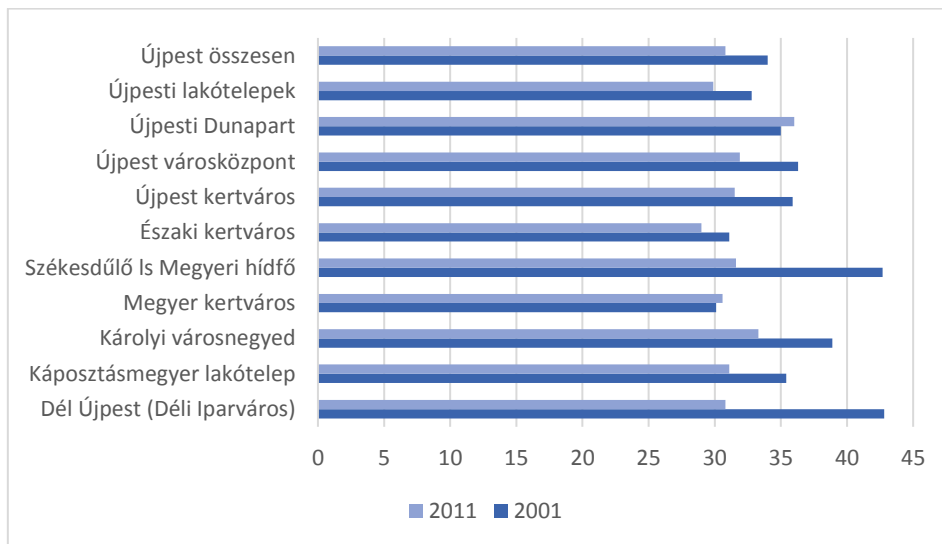
1.3.24. ábra: A maximum nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 15-59 éves korosztályon belül, Újpesten és a városrészeiben 2001, 2011 (%) (Forrás: a 2001 és 2011-es népszámlálás adatai, Önkormányzati adatszolgáltatás)

1.3.25. ábra: Felsőfokú végzettséggel bírók aránya a 25 évnél idősebb korosztályon belül, Újpesten és a városrészeiben, 2001, 2011 (%)

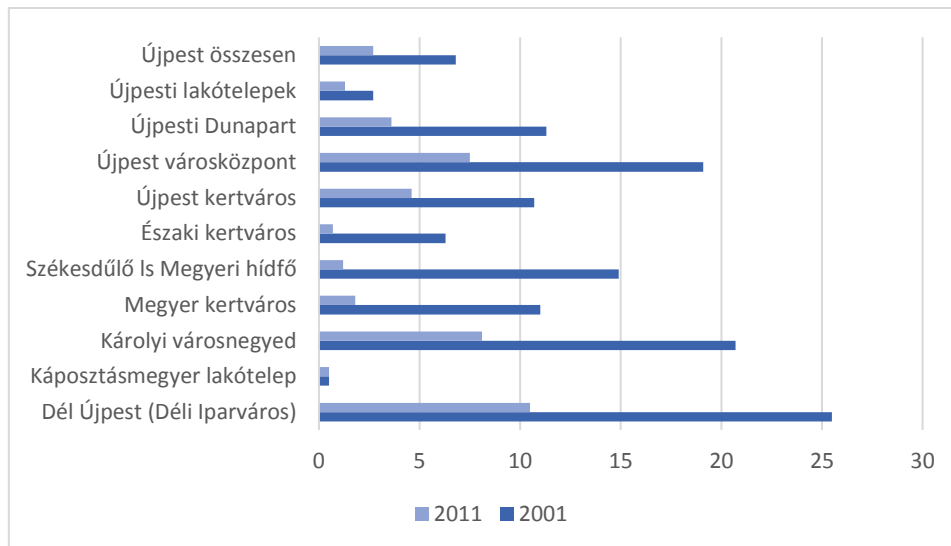
(Forrás: a 2001 és 2011-es népszámlálás adatai, Önkormányzati adatszolgáltatás)

Újpesten hasonlóan az országos és a budapesti trendekhez 2001 és 2011 között visszaesés látható a munkanélküliek arányában. 2001-ben Újpesten arányuk 34%-ról 30,8%-ra. Újpest belső városrészei közül a kerületi átlagot meghaladó arányú volt a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezőknek Dél Újpesten (42,8%) és Székesdűlő Megyeri hídfő városrészekben (42,7%). 2011-re amellet, hogy arányuk jelentősen visszaesett a kerület városrészei közötti különbségek is csökkentek (Lásd: ábra)

1.3.26. ábra: Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59) belül (%)

(Forrás: a 2001 és 2011-es népszámlálás adatai, Önkormányzati adatszolgáltatás)

1.3.27. ábra: A komfortnélküli lakások aránya Újpest városrészeiben 2001, 2011, (%)
(Forrás: a 2001 és 2011-es népszámlálás adatai, Önkormányzati adatszolgáltatás)

Kedvező trend, hogy a két utolsó népszámlálás között eltelt évtizedben Újpesten összességében közel felére csökkent a komfortnélküli lakások aránya. 2001-ben Újpesten a lakásállomány 6,8%-ka volt komfortnélküli, 2011-re arányuk 2,8%-ra csökkent. Újpest egyes hagyományos iparövezetiben, ahol még megmaradtak az egyemeletes, kisvárosias beépítésű lakótömbök, ott 2011-re is a kerületi átlagot meghaladó maradt a komfortnélküli lakások aránya. Ilyen városrésze Újpestnek Dél-Újpest, ahol 2001-ben is a legmagasabb arányú (10,5%) volt a komfortnélküli komfortfokozatú lakások aránya, és 2011-ben is még a legmagasabb maradt a kerületben (10,5%). Újpest városközpontban, szintén a megmaradt hagyományos kisvárosias részek miatt a magasabb komfortnélküli lakások aránya, de folyamatosan csökkenő tendenciát mutat itt is.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpest népessége az elmúlt évtizedben stagnált. ▪ Újpest korszerkezete idősödő, de az öregedési mutató még kedvezőbb, mint a fővárosi érték, ▪ Újpest lakosságának képzettségi viszonyai sokat javultak, nőtt a diplomával bírók aránya, csökkent az alacsony iskolai végzettségűek száma. ▪ Újpest foglalkoztatottsági szerkezete terciálizálódott: csökkent az iparban dolgozók aránya, miközben a szolgáltató szektorában növekedett. ▪ Újpest lakosságának jövedelmi viszonyai nem kiemelkedőek, de nem is rosszak, Budapest többi kerületéhez viszonyítva közepesnek tekinthető. ▪ Újpest lakásállománya dinamikusan bővült és modernizálódott az utóbbi években, a lakások komfortfokozata, átlagos alapterülete növekedett. ▪ Újpesten számos lakóingatlan fejlesztés történt, jellemzően lakópark építkezés formájában. ▪ Újpesten 11 nemzetiségi önkormányzat működik, rendkívül gazdag kulturális élettel, szervesen részt vesznek a kerület életében (pl. nyelvoktatás, művészeti oktatás a helyi iskolákban). ▪ A két népszámlálás időszakai között eltelt évtizedben Újpesten belüli térbeni-társadalmi különbségek csökkentek. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökkenés figyelhető meg az újonnan született gyermekek számában. ▪ Növekszik az időskorúak aránya a népességben belül. ▪ Újpest állandó vándorlási egyenlege negatívvá vált az utóbbi években, vagyis többen költöznek el, mint ahányan beköltöznek. ▪ Újpest egyes városrészei között bár csökkenő, de még mindig látványos különbségek tapasztalhatók (pl. Dél Újpest, Újpest kertváros). ▪ A kerületben vannak olyan városrészek, ahol a társadalmi problémák koncentráltabban vannak jelen (magasabb arányú munkanélküliség, alacsonyabb képzettségi viszonyok). ▪ A kerületben található egykori használaton kívüli iparterületek egy része ma még rendezetlen, a lakótömbök közé ékelődve rontják a városképet.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpest vonzóvá tétele fiatal családok számára. ▪ Szociális város rehabilitációs beavatkozások az érintett városrészekben. ▪ Tovább csökkenteni a kerület belső városrészei közötti különbségeket a társadalmi viszonyokban. ▪ Csökkenteni a közterületek minőségében lévő különbségeket. ▪ A jogszabály lehetővé teszi a volt iparterületeken rozsdáövezeti akcióterületek kijelölését, ami lakóterületi fejlesztést tud indukálni. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpest állandó népességének csökkenése tovább folytatódik. ▪ Újpest népességének előregedése felgyorsul. ▪ Újpestről történő elvándorlások (köztük, az aktív korú, képzetesebb, magasabb státuszú fiatal, párok, családok) számának növekedése felgyorsul a jövőben. ▪ Újpesten belül a társadalmi problémákkal jobban érintett városrészek lemaradása és leszakadása felgyorsul. ▪ Újpest alulhasznosított egykori iparterületeinek fizikai leromlása folytatódik, a területek rendezése, funkcióváltása elmarad.

'FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Szegregáció által veszélyeztetett területek kezelése,
- Ifjúsági és fiatal felnőtt programok kialakítása,
- Idősellátás kapacitásainak rugalmas fejlesztése,
- Civil szervezetekkel való együttműködés erősítése,
- Lokálpatriotizmus és helyi közösségek erősítése.'

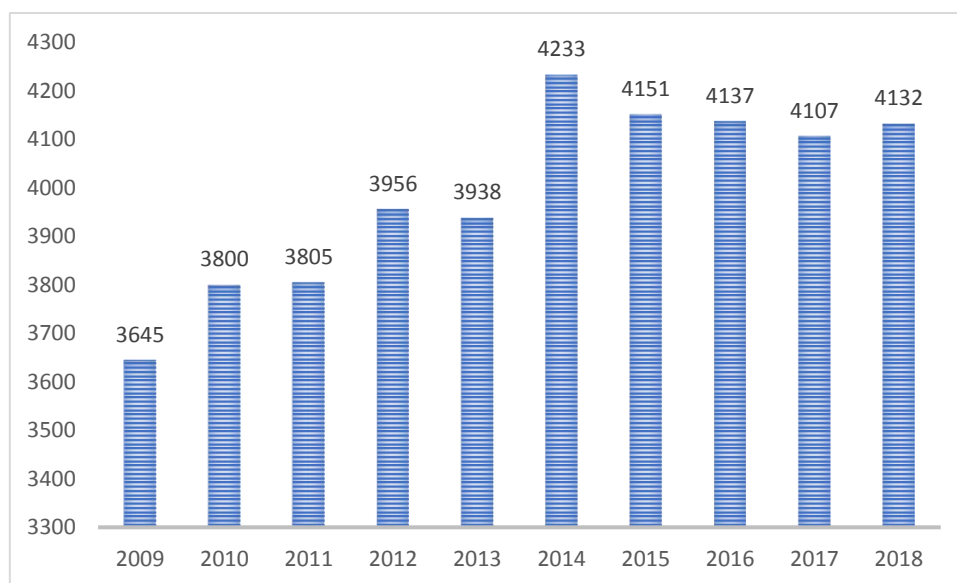
1.4. ÚJPEST HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

A teljes fejezet **cseréje szükséges:**

1.4.1. Humán közszolgáltatások

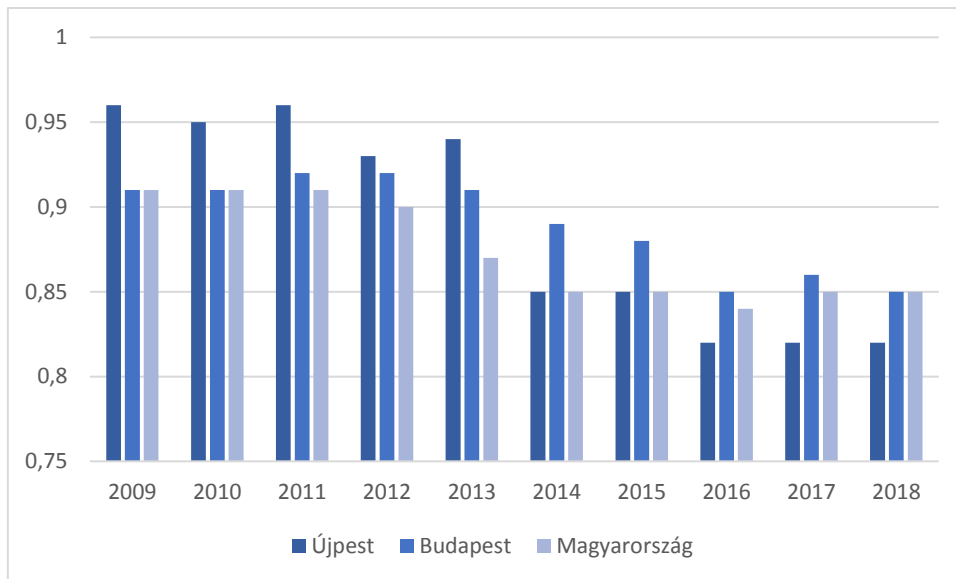
Óvodai ellátás

A Budapest Főváros IV. kerület, Újpest Önkormányzata által fenntartott óvodák: 14 székhely óvoda a hozzátartozó 7 telephellyel, tehát együttesen az önkormányzat 21 feladat-ellátási helyen biztosítja az óvodás korú gyermekek nevelését. A kerületben 8 egyéb fenntartású óvoda is működik, 9 telephellyel, ezek egyházi, alapítványi, illetve magánóvodák. Összesen 29 óvoda működik Újpesten. Az önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények 2013. január 1-jei állami fenntartásba vétele az óvodai feladatot ellátó intézményeket alapvetően nem érintette, ennek ellenére sok intézményben következett be emiatt változás. Azok a többcélú intézmények, amelyek az óvodai feladat mellett más köznevelési feladatot is elláttak, 2013. január 1-jétől már csak az óvodai feladataikat látják el. Az óvodai férőhelyek számának bővüléséhez járult hozzá, az elmúlt tíz évben a magán fenntartású, kéttannyelvű nevelést biztosító óvodák megjelenése is a kerületben (pl. Hétszínvirág Magánóvoda).

1.4.1. ábra: Óvodai férőhelyek száma Újpesten (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

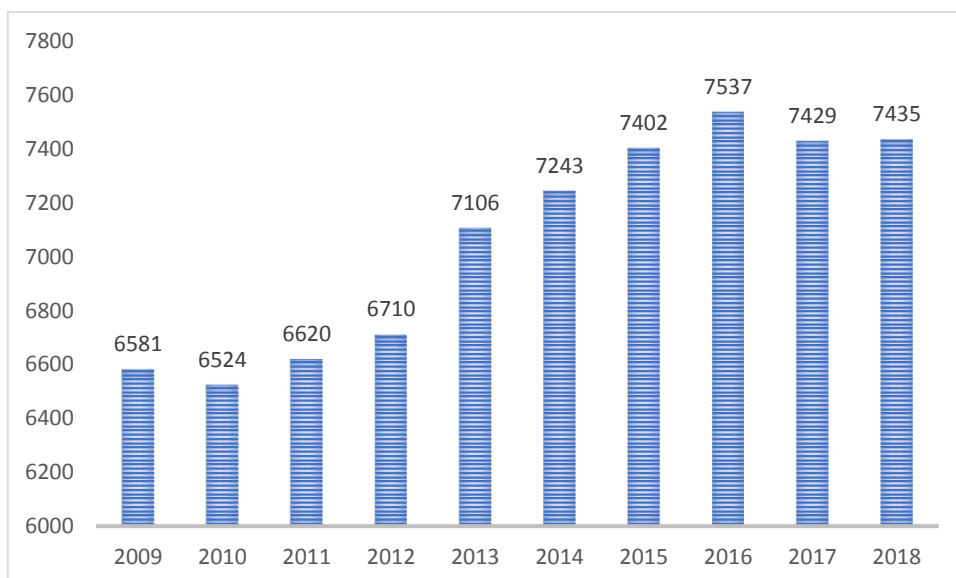
Újpesten, ahogy országosan és Budapesten is csökkent az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma, ami két dolgot is mutat. Egyrészt az óvodáskorú gyermekek számának csökkenését mutatja. Másrészt pedig a már korábban említett 2013 utáni jogszabály módosítás után azok az óvodák, amelyek más köznevelési feladatot is elláttak, 2013 után már csak óvodaként működhetnek.

1.4.2. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

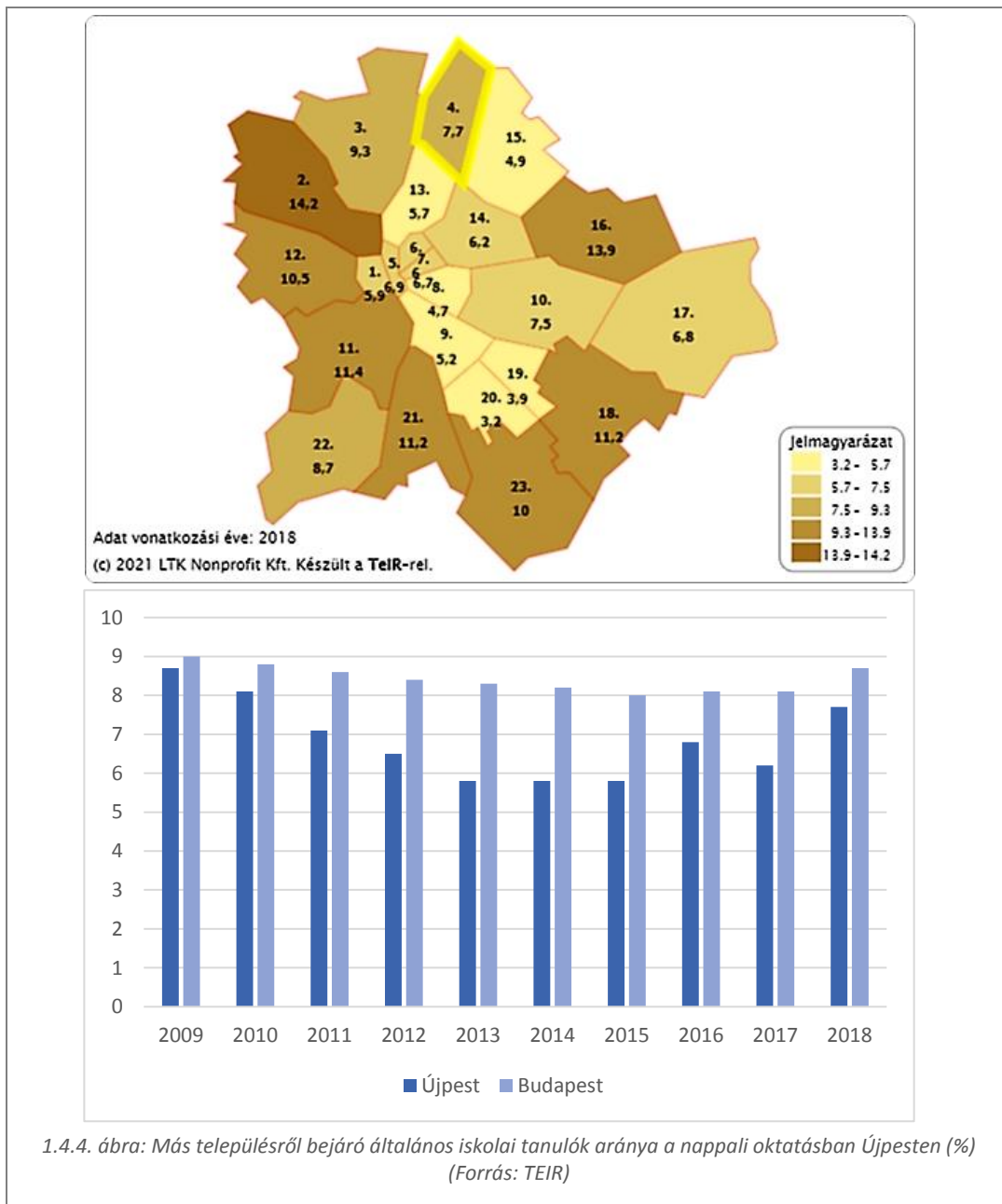
Közoktatás

2013. január 1-jétől állami fenntartásba kerültek a közoktatási intézmények – az önkormányzatok által fenntartott általános iskolák és középiskolák. Fenntartójuk (és részben működtetőjük) a területileg illetékes Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK). A kerületben 20 általános iskola működik, köztük művészeti képzést, vagy emelt szintű nyelvi képzést nyújtok is. 2001 és 2009 közötti időszakban tapasztalható visszaesést, 2009 után növekedés váltotta fel. 2009 és 2019 között az általános iskolai tanulók száma 112%-kal nőtt.

1.4.3. ábra: Az általános iskolai tanulók számának változása Újpesten 2009 és 2018 között (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Újpesten a fővárosi átlagnál kismértékben, de évek óta alacsonyabb a más településről bejáró általános iskolások aránya. 2018-ban Budapesten ez az arány 8,7%-os volt, Újpesten 7,7%. Budapest többi kerületével való összevetésben Újpesten ez az arány közepesnek mondható, annak ellenére, hogy Újpest is közigazgatási határon fekszik, az észak-nyugati agglomerációval határos. A más településről bejáró iskolai tanulók aránya meghaladja a fővárosi és az újpesti átlagot, a budai kerületekben (XII., II.), illetve a dél pesti kerületekben (XVII., XXII.) is magasabb az arányuk. ennek oka valószínűleg az, hogy a szuburbán településekről a szülők továbbra is a fővárosi iskolákba járatják nagyobb számban a gyerekeiket.

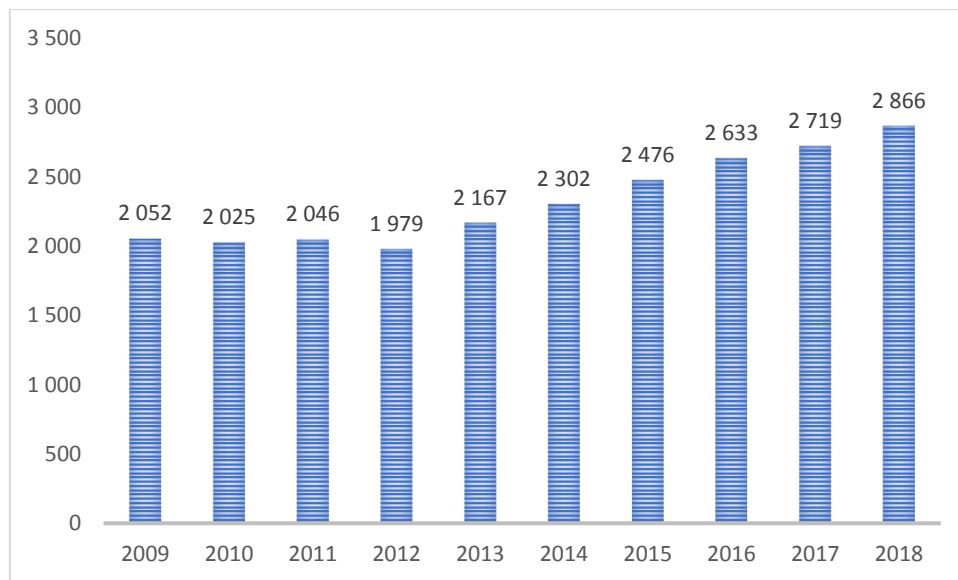

A kerületben található KLIK fenntartásában működő iskolákban a személyi és tárgyi feltételek megfelelnek a jogszabályi előírásoknak. A szaktantermek, a számítástechnikai eszközök, tornatermek és nyelvi laborok rendelkezésre állnak. A tanórán kívüli foglalkozások tervezettek, heti gyakoriságuk

jellemző. A pedagógusok továbbképzése tervezett. Az iskolai pedagógusok megfelelő mértékben rendelkeznek a korszerű pedagógiai eljárások módszertani képzéseinek tanúsítványával (hatékony együttnevelés az iskolában – IPR képzés, egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanulásszervezés, kooperatív tanulás, projektpedagógia, drámapedagógia).

Újpesten 13 középfokú oktatási intézmény működik. Az újpesti középfokú oktatási intézmények közül több is az ország legjobb iskolái közé tartozik. A legutóbbi időkből számos vizsgált szempont alapján az Újpesti Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakközépiskola, az Újpesti Babits Mihály Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium és az Újpesti Könyves Kálmán Gimnázium is előkelő helyen végzett országos szinten. A középiskolai hallgatók számának alakulásáról elmondható, hogy Újpesten a gimnáziumi (hat és nyolcosztályos együtt) tanulók száma 2012 után növekedett. Ugyanígy nőtt a sikeres érettségis letevők száma is.

A kerületben egyházi fenntartású iskolák is működnek: Szent János Apostol Katolikus Általános Iskola és Óvoda, Újpesti Károlyi István Általános Iskola és Gimnázium, Benkő István Református Általános Iskola és Gimnázium.

1.4.5. ábra: Gimnáziumi tanulók száma 2009 és 2018 között (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Közművelődés

A kultúra terén felmerülő önkormányzati feladatokat az Újpesti Kulturális Központ végzi, mely 2012-ben alakult meg. Telephelyei, Újpest Polgár Centrum, Újpest Galéria, Ifjúsági Ház, Új Galéria, Lóversenytéri Közösségi Ház, Megyeri klub, Helytörténeti Gyűjtemény, Homoktövis Környezetvédelmi Oktatási Központ, Ficak Közösségi tér, Újpest színház. Az intézmények elsősorban a helyi közösségek számára nyújt kulturális, oktatási, és rendezvény helyszínt, ugyanakkor például az Újpesti Színház térségi vonzerővel bír.

Újpesten színes kulturális élet folyik, annak ellenére, hogy az önálló kulturális intézményhálózat nem optimális. Ennek oka egyrészt, hogy a jelentős mértékben átrendeződött gazdaság új vállalkozásai a korábbi vállalati kulturális intézmények jelentős részét feladták, lebontották, vagy más célra hasznosították. Másrészt a kulturális intézmények területi elosztása sem egyenletes. Elmondható, hogy az intézményhálózat elhelyezkedése elsősorban a városközpontra és Káposztásmegyerre fókuszál, ugyanakkor önmagában széttagolt.

2019-ben az egykor híres Ady Endre Művelődési Házat 35 év működés után bezárták, az önkormányzat nyílt pályázat keretében adta el a telket. Az egykori művelődési központ épületét lebontották, a környezete máig rendezetlen.

Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Kulturális Konceptiója szerint alapvető céljának tekinti a kerületben a kultúra közvetítését; a helyi önszerveződő közösségek kulturális tevékenységének ösztönzését; a lokálpatriotizmus kialakítását és erősítését segítő folyamatok, eszközök biztosítását, illetve támogatását; az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények optimális működésének biztosítását, forrásainak hatékonyabb felhasználását; a hátrányos helyzetű rétegek kulturális elesettségének mérséklését. Továbbá az önkormányzatnak törekedni kell a meglévő értékek és hagyományok megtartása mellett az újpestiek jelenlegi igényének minél jobban megfelelő intézményhálózat és kulturális tevékenység kialakítására, racionális működtetésére.

A kerület kulturális intézményi ellátottságának és a rendszeres kulturális rendezvényeken résztvevők számának alakulása

(Forrás: KSH Tájékoztatói Adatbázis)

	Kulturális rendezvények száma (db)	Közművelődési intézmények száma (db)	Kulturális rendezvényeken résztvevő száma (fő)	Rendszeres művelődési foglalkozások száma	Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)
2016	501	4	79683	4083	1989
2017	561	4	78140	4939	4156
2018	494	9	86391	4495	3748

Sportélet

Újpestennek erős sporttörténelmi hagyományai vannak, melyek máig is kihatnak a kerület sportéletére. Az újpesti sportolók és sportegyesületek (pl. az UTE, az Újpest Football Club, az Újpest Sport Club) több sportágban is országos és nemzetközi sikereket könyvelhetnek el, időről-időre. (A legnagyobbak a kerületben zajló aktív sportéletet biztosítják a különböző fenntartásban lévő (állami, önkormányzati, magán, vállalati) sporttelepek, amelyek színvonala azonban változó. A kerületben ipartörténelmi hagyomány volt, hogy a nagyobb gyárak saját sportlétesítményeket tartottak fenn. Az ipar átalakulásával a korábbi termelő üzemek, gyárak és azok sportlétesítményei is leamortizálódtak. Az önkormányzat tulajdonát képező sportlétesítmények üzemeltetője az Újpesti Vagyonkezelő Zrt. Újpest Sportkonceptiója középtávú célként megfogalmazza, hogy a kerület a jelenleg meglévő sportlétesítményeket a lehetőségeihez mérten karbantartsa, rendbe hozza, illetve a kor szellemének,

elvárásainak megfelelően újítsa fel, újakat építsen a sport valamennyi területén tevékenykedők (szabadidősportot, versenysportot űzők, stb.) számára.

A célok megvalósítása érdekében többek között az alábbi feladatok ellátását vállalja az önkormányzat:

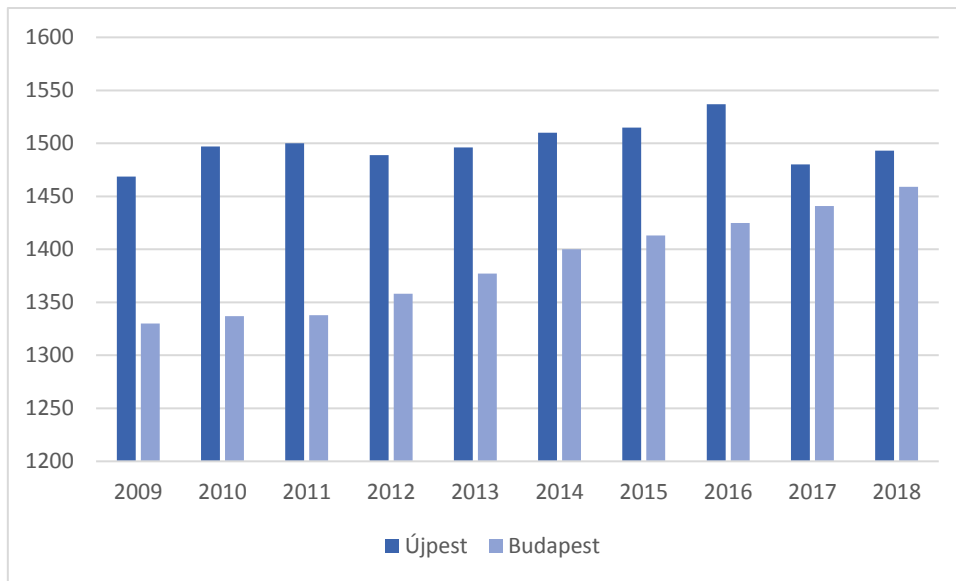
- biztosítja a tulajdonát képező sportlétesítmények üzemeltetésének, fenntartásának és felújításának pénzügyi forrásait a mindenkori költségvetés lehetőségeinek megfelelően,
- folyamatosan karbantartja a játszótereket, köztéri sportlétesítményeket a mindenkori költségvetés lehetőségeinek megfelelően,
- törekszik a divatos szabadidősportágak gyakorlási feltételeinek megteremtésére,
- törekszik arra, hogy fedett és szabadtéri sportlétesítmények, valamint az oktatási intézmények tornatermei a fogyatékkal élők és egészségkárosodott sportolók részére is megközelíthetővé váljanak,
- a felújítások, üzemeltetések, új multifunkcionális létesítmények építése érdekében minél több központi pályázati lehetőséggel igénybe vesz.

Egészségügy

Újpest lakosságának alapellátását az önkormányzat biztosítja. Újpesten nincs területi ellátási kötelezettség nélküli háziiorvosi magánpraxis. Újpest önkormányzata 1992-ben alapította meg azt az egészségügyi intézményrendszert, mely az alapellátási feladatokat foglalja magába (háziiorvosi felnőtt- és gyerekellátás, védőnői szolgálat, ifjúság- és iskola egészségügy). Az Szociális és Intézmény (a továbbiakban: SZI) gyakorlatilag a teljes alapellátást lefedi, néhány kivétellel a szociális ellátás terén. Újpesten található egészségügyi intézmények:

- Károlyi Sándor Kórház
- International Ambulance Service
- Városi Kórház
- Újpesti Szakorvosi Rendelőintézet
- 14 db felnőtt háziiorvosi rendelő
- 6 db gyermek háziiorvosi rendelő
- 6 db állatorvosi rendelő
- 26 patika

Az országos és a fővárosi trendekhez is illeszkedően az egy házi felnőtt és gyermekorvosokra jutó lakosok száma 2009-től folyamatosan növekedett. Az egy háziiorvosra jutó száma lakosok Újpesten magasabb, mint a budapesti érték. A fajlagos mutató növekedésének oka a háziiorvosi praxisok kiüregedése és az utánpótlás megoldásának hiányosságai.

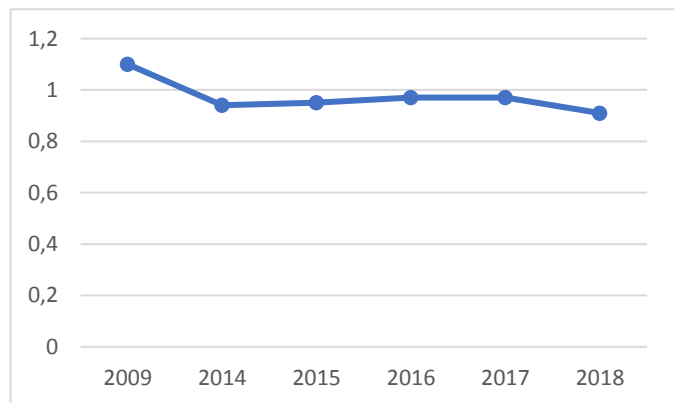
1.4.6. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Újpest önkormányzata kiemelten fontosnak tartja a kerület lakói egészségi állapotának javítását. Ennek érdekében készült el 2011-végén Újpest egészségterve, amely dokumentum egyik fontos eleme a lakosság szemléletformálása.

Szociális közszolgáltatások

Bölcsődék

Újpesten a bölcsődék száma éve óta változatlan, 11 db intézmény van. A bölcsődei férőhelyek számában javulás tapasztalható. 2014-ig 778 bölcsődei férőhely volt, mely 2019-ben 894-re nőtt az önkormányzati bölcsődei férőhely-kapacitás bővítésének köszönhetően. A bölcsődei férőhelyek fajlagos mutatói az utóbbi években javulást mutattak. Míg 2010-ben ez az arány 1,1 volt 2018-ra ez a szám 0,98-ra csökkent. Ez a javulás a férőhelyekben azonban nem csak az intézmények férőhelyeinek bővülése, hanem a kisgyermek számának a csökkenése miatt következett be.

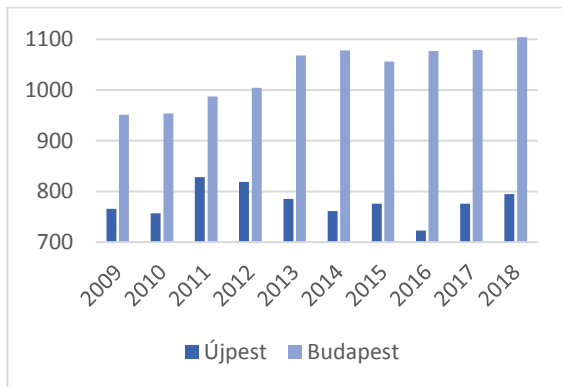

1.4.7. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma (fő)
(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

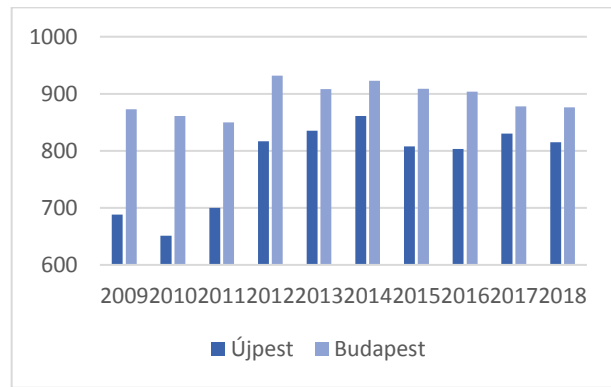
Idősellátás

A kerület lakossága előregedő, ami egyre jobban igényli a szociális közszolgáltatások közül az idősgondozás, idősellátás mennyiségi és minőségi javulását. Jól érzékelhetően mind a fővárosban, mind pedig Újpesten növekedett egyrészt az idősek nappali intézményeinek a kihasználtsága, másrészt pedig ezzel párhuzamosan a bentlakásos intézmények kihasználtsága is. A mostani demográfiai

trendekből ítélve ez a kihasználtsági szint a jövőben is nőni fog, ami szükségessé fogja tenni ezeknek az intézményeknek a kapacitásfejlesztését.

1.4.8. ábra: Idősek nappali intézményeinek kapacitáskihasználtsága (ezrelék)

1.4.9. ábra: Bentlakásos intézmények kihasználtsága (ezrelék)

(Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés)

Családsegítő szolgálat

Újpesten az önkormányzat fenntartásában működik az Újpest SZI Család és Gyermekejóléti Központ. A Központ számos területen nyújt segítséget. A Központ feladata a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás. Ennek keretén belül segít azoknak a családoknak, akiknek súlyos közüzemi adótartozásaik vannak. Minden szerdán álláskeresési tanácsokat adnak az érdeklődőknek. Saját programjuk van a gyermeküket egyedül nevelő szülők megsegítésére. A Szolgálat két csoportra oszlik, a Családgondozói Csoportban 6 fő családgondozó (ebből 2 fő általános szociális munkás, 1 fő szociálpolitikus, 1 fő szociálpedagógus, 1 fő pedagógus, 1 fő igazgatásszervező) tevékenykedik, míg az Adósságkezelő Csoportban 2 fő adósságkezelési tanácsadó (szociális munkás) és 2 fő családgondozó (1 fő pedagógus, 1 fő általános szociális munkás) dolgozik. Ezen túlmenően, heti rendszerességgel, vállalkozási szerződés keretében egy-egy szakember jogi-, illetve pszichológiai tanácsadást nyújt. Humán erőforrás tekintetében a szolgálat jelenlegi létszámával csak az alapfeladatok szakszerű ellátására képes.

1.4.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Újpest új esélyegyenlőségi terve 2019 január 1.-2023 december 31. közötti időszakra készült el⁹. A terv az általános célok, etikai elvek (köztük: megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód, emberi méltóság tiszteletben tartása). A célok megvalósítása érdekében az Önkormányzat esélyegyenlőségi referenst nevezett ki. A terv részét képezi egy 2019-es adatokon alapuló helyzetfeltáró rész, majd ezt követik a megfogalmazott célok:

1. Az egyenlő bánásmód megsértése esetén követendő eljárás kialakítása
2. Munkakörülmények javítása
3. A képzési programokhoz való egyenlő hozzáférés elősegítése

⁹ https://www.ujpest.hu/tu_dokumentumok/3836_20190425_javaslat_a_budapest_fovaros_melleklet.pdf

4. A nyugdíjas korba való átmenet megkönnyítése
5. A családos munkavállalók számára biztosított kedvezmények kiterjesztése
6. Konkrét programok, intézkedések az egyes célcsoportok érdekében

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>A kerület oktatási-nevelési intézményi ellátottsága jó és széles képzési spektrumú.</p> <p>A kerületben működik több, fővárosi viszonylatban is rangos oktatási intézmény.</p> <p>A szociális és egészségügyi ellátás kapacitása elegendő.</p> <p>Újpest gazdag kulturális örökséggel bír.</p> <p>Újpest kulturális intézményekkel kedvezően ellátott kerület.</p> <p>Újpest sportélete egyedülállóan gazdag és hazai viszonylatban is sikeres.</p>	<p>A kerület szociális ellátó intézmények humánerőforrás ellátottsága kedvezőtlen.</p> <p>A kerületben folyamatosan növekszik az egy házi orvosra jutó betegek száma.</p> <p>A kerületben a sportlétesítmények állapotában nagy különbségek vannak.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Újpest kerületben rendelkezésre áll a lakosság ellátásához szükséges szociális, oktatási és kulturális intézményhálózat, a szakemberek utánpótlásához a lehetőségek és az eszközök is adottak.</p> <p>Újpest Budapesten belül egy sajátos helyi kultúrtörténettel bíró kerület (ipari múlt), amelyre erőteljesebben lehetne építeni.</p>	<p>A kerület lakosságának kedvezőtlen demográfiai viszonyai (előregedés, csökkenő gyermekszám) egyre nagyobb terhelést fog jelenteni a kerület szociális ellátórendszerére.</p> <p>A házi orvosi praxisok kiöregedése veszélyeztetheti az egészségügyi ellátás biztonságát.</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Újpest demográfiai folyamatai az időskorúak lakosságon belüli arányának további növekedését jelzi, ami fokozott kihívások elé állítja helyi idősgondozásban érintett intézményeket, számukra biztosítani kell a megfelelő képzettségű és számú foglalkoztatott létszámot és infrastruktúrát a jövőben is.
- A megüresedő házi orvosi praxisok ellátásbeli hiányait kezelni kell.
- A házi orvosi ellátásra nehezedő nyomás csökkentése, kapacitásfejlesztése szükséges.
- A helyi kulturális intézmények további fejlesztése indokolt a lakosság növekvő igénye alapján.
- Sport és rekreációs intézmények fejlesztése indokolt.

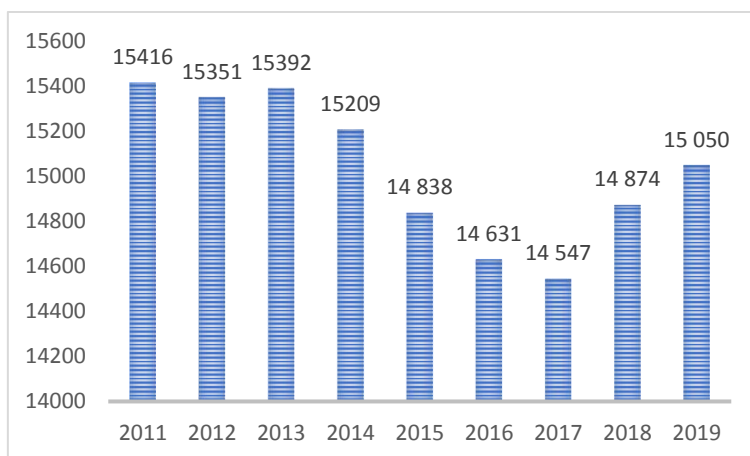
1.5. ÚJPEST GAZDASÁGA

A teljes fejezet cseréje szükséges:

A 2015-ben készült ITS óta eltelt években igen jelentős változások zajlottak le a világ, Magyarország és Budapest gazdasági és politikai környezetében. Az EU következő hétéves költségvetési periódusára készülve, az időszak tervezési folyamatainak megindulásával ezen körülmények között értékeljük a kerület gazdaságának jelenlegi helyzetét, illetve Újpest új ITS-e ezen folyamatok alapján határozza meg a következő évek gazdaságfejlesztésének stratégiai irányvonalait.

1.5.1. Újpest gazdasági súlya, szerepköre

Újpest Budapest negyedik legnépesebb kerülete, a főváros lakosságának 4%-át adja. Újpest jelentős ipari hagyományokkal (bútoripar, textilipar, gyógyszeripar) és az ipar számára kedvező infrastrukturális bázissal (ipari területek, épületek) rendelkezik, amely máig is kedvező gazdasági potenciált jelent a kerületnek. Az erős ipari hagyományok máig is érzékelhetők az ipari foglalkoztatottak magasabb arányában és a kerület gazdasági szerkezetében. Újpesten több nemzetközi és országosan is meghatározó nagyvállalat működik napjainkban is: az egykori Tungstam, mai nevén Tungstam Operations Kft. vagy a Sanofi Aventis gyógyszer cégcsoporthoz tartozó Chinoin.

1.5.1. ábra: Regisztrált vállalkozások számának alakulása (db)
(Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

Újpest az egy lakosra jutó iparűzési adó tekintetében a fővárosi kerületek középmezőnyében helyezkedik el.

Az iparűzési adóbevételek és a regisztrált vállalkozások számának változása (%)
(Forrás: TEIR)

	Iparűzési adóbevételek változása (2014-2018)	Regisztrált vállalkozások számának változása (2014-2018)
Újpest	126,7	101,4
Budapest	137,3	101,8
XIII	128,1	107,9
XV.	126,7	98,9

III.	142,4	106,0
------	-------	-------

A vásárlóerőt vizsgálva elmondható, hogy Újpesten az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem mértéke 2017-ben kismértékben elmaradt a fővárosi értéktől. A szomszédos kerületek viszonylatában Újpestenél magasabb az egy lakosra jutó belföldi jövedelem mértéke a XIII. és a III. kerületben, ellenben a XV. kerületben alacsonyabb. A vizsgált 2010 és 2017 közötti időszakban a belföldi jövedelmek növekedése figyelhető meg, de a növekmény mértéke a budapesti érték alatt maradt.

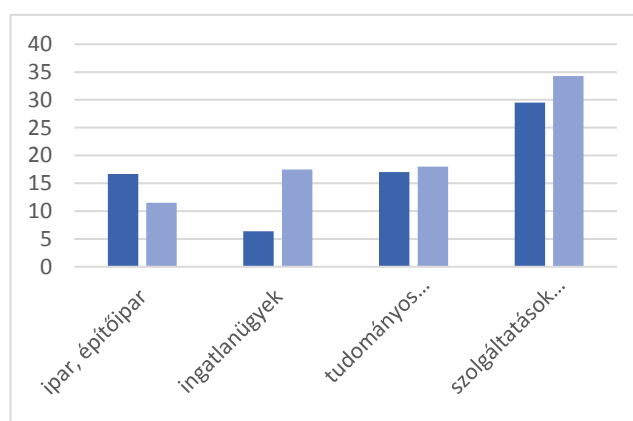
*Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem
(Forrás: TEIR)*

	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (2017) Ft/fő/év	Változás (2010-2017)
Újpest	1.330.079	149,6
Budapest	1.301.995	155,6
XIII.	1.428.787	164,3
XV.	1.112.701	152,1
III.	1.384.293	155,1

A kerület gazdasági erejének és munkaerő megtartó képességének egy jelzőszáma az ingázók aránya. Újpesten a 2001-es népszámlálás alapján 2001-ben a legtöbben a szomszédos Dunakesziről járnak be a kerületbe dolgozni (1100 fő), valamint a környező kisebb településekről: Fótról (673 fő), Gödről (460 fő). 2011-ben a más településre eljárók számának növekedését tapasztalhattuk, ugyanakkor a más településről Újpestre munkába járók száma is növekedett. Az ingázási tendenciák a jövőben változhatnak, erről pontos információink és adataink csak a következő 2021-ben esedékes népszámlálási adatokból várhatóak.

1.5.2. Újpest gazdasági szerkezete, főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Újpest regisztrált vállalkozásainak harminc százaléka 2019-ben valamilyen szolgáltatást nyújtó cég volt. A szolgáltatások számos területet felöleltek, így a pénzügyi, az infokommunikációs technológiák, vagy bármilyen egyéb adminisztrációs tevékenységet végző céget. A kerületben annak ellenére, hogy az ipari és építőipari tevékenységet folytató vállalkozások még mindig meghaladják a fővárosi átlagot 2012 és 2019 között csökkent az arányuk. Növekedett viszont azoknak a vállalkozásoknak az aránya, amelyek ingatlanügyletekkel, tudományos-kutatási tevékenységgel foglalkoznak. 2012-höz képest

1.5.2. ábra: A regisztrált vállalkozások egyes nemzetgazdasági ágak szerinti arányának változása Újpesten 2012-2019 között (%)
(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

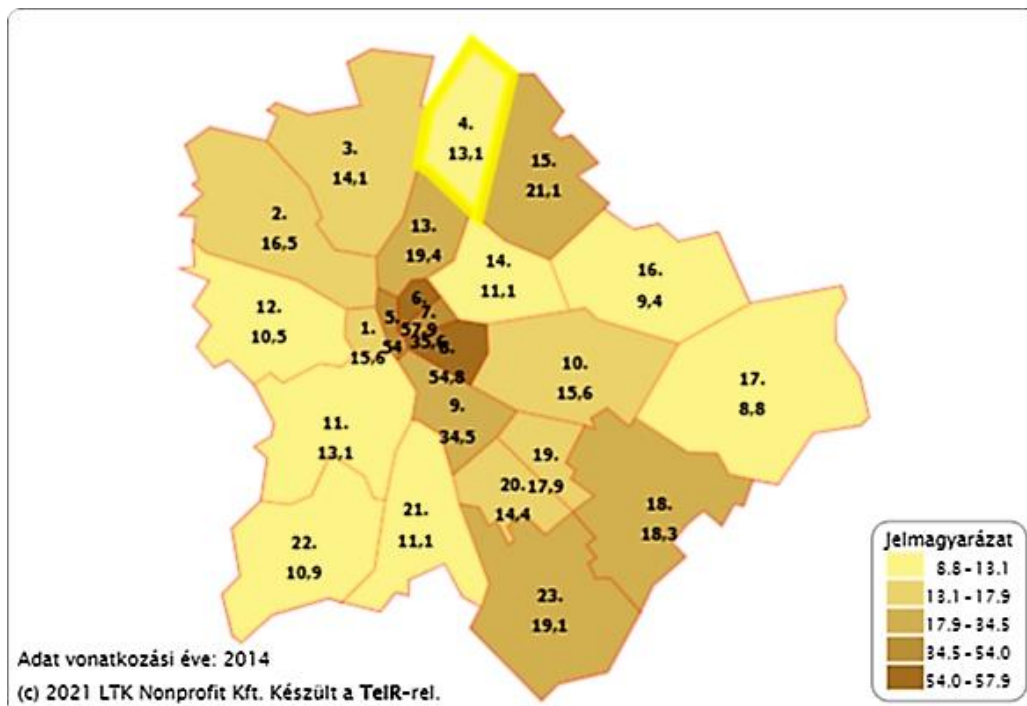
2019-ben növekedett még, 2,8 %-ról, 3,8%-ra a szállítmányozást és raktározást végző vállalkozások aránya.

Újpesten az ipari tevékenység több mint száz éves hagyományokkal rendelkezik és ma is a térség egyik legjelentősebb ipari központja. A kerület egyaránt rendelkezik hagyományos, de ma is prosperáló ipari vállalatokkal és telephelyekkel (Tungstam, Sanofi, Coats, Messer, stb.), egykori nagyvállalatok telephelyén létrejött kisvállalkozási központokkal (egykori Duna Cipőgyár telephelye, stb.) illetve új, zöldmezős modern iparterületekkel (Észak Pesti Ipari Park). Területileg az ipari zónák nagyrészt a Váci út, Fóti út tengelyére fűződnek föl, illetve Istvántelken és a kerület északi részén vannak jelen.

A kereskedelmi hálózat a kerületben elsősorban hagyományos utcai egységekből áll, modern nagyméretű létesítmények elsősorban a kerület periferiáján helyezkednek el. Kereskedelmi szempontból a legfrekvenciáltabbak az Árpád és az István utak középső szakaszai. A belvárosban több jelentős áruház és a térségi szerepkört betöltő piac található.

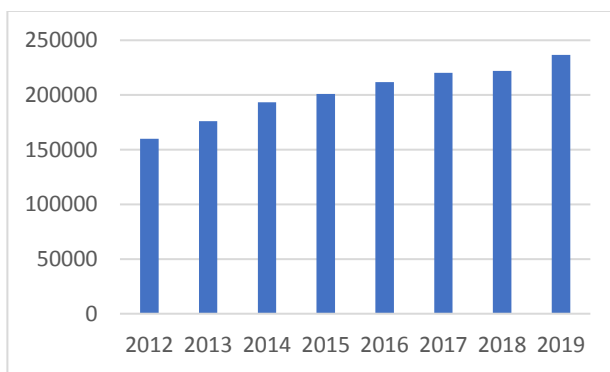
Újpest legutóbbi nagy beruházása az új Vásárcsarnok és Kulturális Rendezvényközpont, amely a kerület egyik legfontosabb központi terén a Szent István téren található. A beruházás 2015 és 2018 között valósult meg. A modern épület nem csupán városi piacként, hanem közösségi térként és kulturális rendezvényközpontként is működik.

A belvároshoz közeli alulhasznosított területeken több nagyméretű kereskedelmi egység található (OBI, StopShop), illetve a Váci út mentén gazdasági övezetekben települt számos egység (Penny, Tesco, Praktiker/ Cosmos Home Lakberendezés). Az ezer lakosra jutó kereskedelmi egységek tekintetében Újpest a fővárosi átlag alatti értéket mutat. A főváros többi kerületével összevetve egyértelmű a belvárosi kerületek fölénye (lásd: ábra lent). A koronavírus válságot követő gazdasági és főképpen a lakossági fogyasztásban jelentkező visszaesés a kiskereskedelmet különösképpen sérülékenyen érintheti.

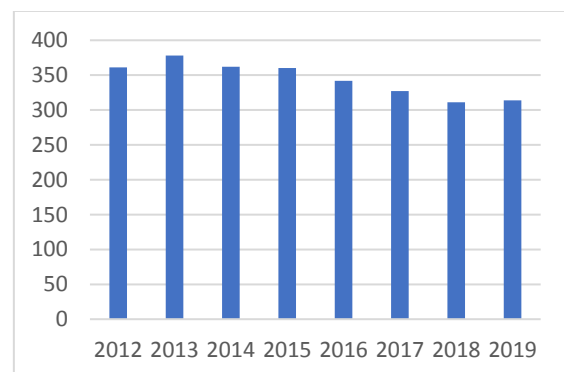

1.5.3. ábra: 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma, 2014 (db)
(Forrás: TEIR)

Újpesten az idegenforgalomból élő vállalkozások száma a fővárosi átlag alatti, hiszen Budapest IV. kerülete nem igazán célpontja a fővárosi turizmusnak. A kerületben a kereskedelmi szálláshelyek jellemzően többségben vannak a külföldi látogatók a hazaiakkal szemben. 2018-ban összesen 68699 külföldi vendég szállt meg, míg a hazai vendégek száma 23 225 fő volt. Újpesten átlagosan a látogatók 2 napot töltenek el. A kerületben nagyobb kapacitású szálloda kevés van, a legnagyobb az Aquaworld Resort Budapest négycsillagos Thermal hotelje. A kerületben lévő vendéglátóhelyek száma évek óta stabilan 300 körül mozog. A kerületben eltöltött vendégéjszakák száma az utóbbi években kis mértékben, de folyamatosan emelkedett, egészen 2020. március közepéig, amikortól drasztikus visszaesés tapasztalható (lásd. 1.5.5. ábra). 2020. március közepétől június elejéig a korábbi évi azonos hónapokhoz viszonyítva majdnem 100%-os volt a visszaesés, amely a világot sújtó koronavírus hatásával, illetve a meghozott intézkedésekkel magyarázható. A veszélyhelyzet júniusi feloldását követően a 2019-es év azonos időszakához képest júliusban 55%-os, augusztusban már csak 38%-os visszaesés volt tapasztalható, ami jól mutatja az emberek valós igényét a kikapcsolódásra. A járvány elmúltával remélhetően hamar visszaáll a helyi turizmus forgalma a vírus előtti állapotba.

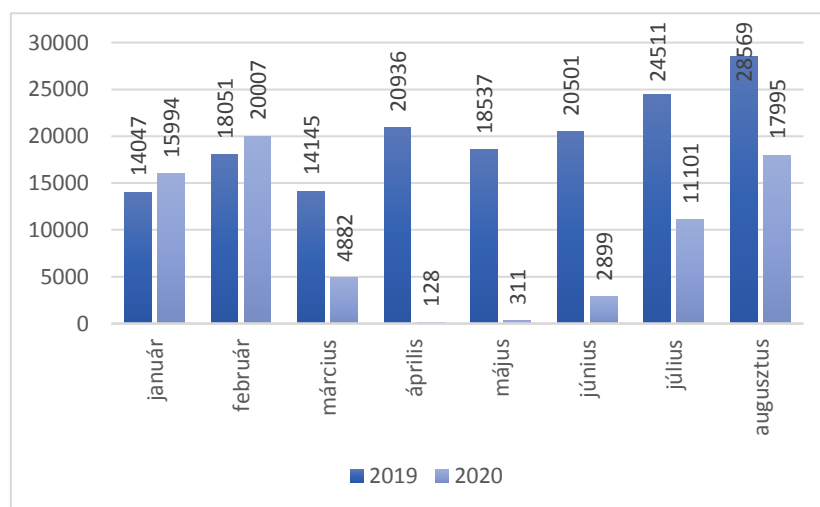

1.5.4. ábra: Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken Újpesten 2012-2019 között (db)

1.5.5. ábra: Vendéglátóhelyek száma Újpesten 2012-2019 között (db)

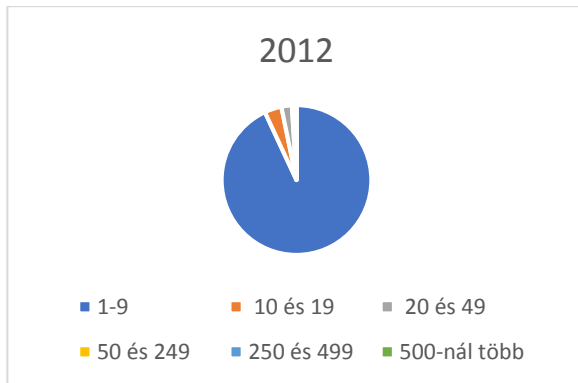
(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

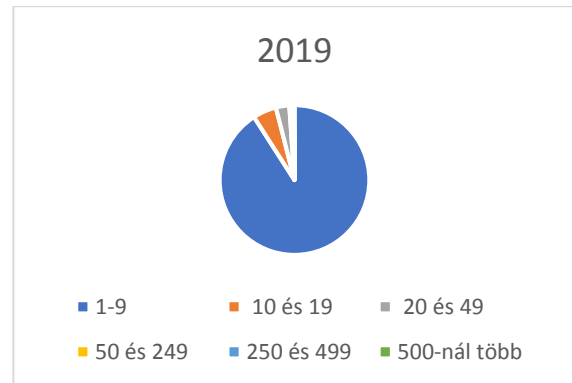
1.5.6. ábra: Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken 2019 és 2020. január-augusztus között (db)
(Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés)

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései

Újpesten a regisztrált társas működő vállalkozások több mint háromnegyede mikro, kis-és középvállalkozás a foglalkoztatottaik létszámát tekintve. 2012-ben az összes vállalkozás 93%-át tette ki ez a vállalkozásméret. Arányukban 2019-ben még kis növekedés is megfigyelhető. Újpesten 500 főnél több foglalkoztatottja Újpesten csak 4 vállalkozásnak van (közte például váci úti központi telephellyel működő Tungram Operations Kft.).

1.5.7. ábra: Regisztrált társas vállalkozások létszám szerinti megoszlása, 2012 (fő)

1.5.8. ábra: Regisztrált társas vállalkozások létszám szerinti megoszlása, 2012, 2019 (fő)

(Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy település, vagy kerület gazdasági versenyképességet számos tényező befolyásolhatja. Köztük a helyi társadalmi, környezeti, infrastrukturális adottságok. A földrajzi helyzet, az elérhetőség és a helyi társadalmi viszonyok is. A regionális gazdaságtan egyre többet vizsgálja egy-egy település gazdasági versenyképességében e tényezők szintéziséből létrejövő úgynevezett területi tőkét. Az alábbi táblázatban Újpest gazdasági versenyképességét e tényezők és a kerület regionális adottságai mentén érdemes elemezni.

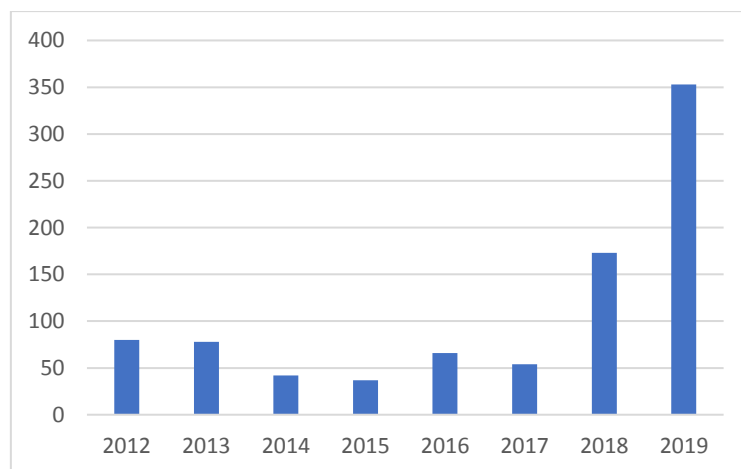
Újpest versenyképességi tényezői

Földrajzi tényezők	Társadalmi tényezők
<ul style="list-style-type: none"> Újpest földrajzi fekvése kedvező, határkerület, „Kapu az agglomerációra”, Duna-parti elhelyezkedés. 	<ul style="list-style-type: none"> Újpest társadalmi fejlődése sajátos Budapesten belül, az újpesti lakosság erős helyi identitástudattal rendelkezik, amely szintén a múltból fakad. Újpesten az erős ipari hagyományoknak megfelelően magasabb az ipari foglalkoztatottak aránya, amely versenyképességi előnyt jelenthet bizonyos iparágak telephelyválasztásában. Rendelkezésre áll a tudástőke.

Gazdasági tényezők	Infrastrukturális tényezők
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpest erős ipari múlttal és tudásbázissal rendelkezik, amely tudásra a hazai és a nemzetközi vállalatok építeni tudtak és tudnak. ▪ Újpesten az évszázadok alatt felhalmozódott egy olyan speciális ipari szaktudás, amely nem általános. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Újpest ipari múltjából adódóan rendelkezésre álltak és állnak máig is azok az iparterületek, ipari tevékenységhez kapcsolódó épületek; amelyek lehetővé teszik cégek letelepedését. ▪ Újpesten jelen vannak a lakosság képzettségét és szaktudását biztosító oktatási és felsőoktatási intézmények (Károli Gáspár Református Egyetem, valamint kutatási-fejlesztési potenciál (Berlini Park, Sanofi K+F központja). ▪ Kedvező közösségi közlekedési kapcsolatok a belvárossal és az agglomerációval (M3-as metróvonal: Újpest városközpont-Deák Ferenc téri megálló között 10-15 perc menetidő; vasút, helyközi és helyi buszpályaudvar).

Ingyatlanpiaci kereslet-kínálati viszonyok

Újpest lakásállománya 2012 és 2019 között bővült, ez elsősorban nem a lakó népességszám bővülésének, illetve a pozitív migrációnak, hanem sokkal inkább az elmúlt évek lakóingatlan fejlesztéseinek köszönhető. A kerületben zajló dinamikus ingatlanfejlesztési aktivitást mutatja az is, hogy a helyi vállalkozások egyre növekvő száma tevékenykedik az ingatlan üzletágban. 2012-ben az újpesti regisztrált vállalkozásoknak 6,4%-ka foglalkozott ingatlannal, az arányuk 2019-re 17,5%-ra ugrott. 2019-ben összesen 359 lakást építettek, amelynek 98%-át értékesítési céllal építettek, valamint 30%-uk lakóparki formában valósult meg. Míg a 2008 utáni gazdasági válság sokáig éreztette a hatását az ingatlanpiacon.

1.5.9. ábra: Az év folyamán épített lakások száma (db)
(Forrás: KSH Tájékoztatási Adatbázis adatai alapján saját szerkesztés)

A kerületben az újlakás építkezések jelentős része lakópark építkezés formájában valósult meg. Az egyik legnagyobbnak tekinthető lakóingatlan fejlesztést, a Metrodom Panorama Lakópark utolsó szakaszát 2020-ban fejezték be, és adták át a lakóknak. A lakóparkban összesen 632 lakás került kialakításra, emellett üzlethelységek, vendéglátóhelyek is a fejlesztés részévé képezték. Újpesten az ingatlanfejlesztések egy sajátos típusát jelenítik meg az egykori elhagyatott ipartelepek, gyárépületek hasznosítása, a barnamezős övezetek rehabilitációja, funkcionális megújulása. Jellemző, hogy ezekbe az épületekbe kisebb üzlethelységeket alakítottak ki, ahol kiskereskedelem, egyéb szolgáltató vállalkozások telepetek meg.

A kerület lakásállományának jelentős hányadát teszik ki panellakások, melyek ingatlanpiaci értéke az utóbbi években felértékelődött, köszönhetően a fizikai felújításoknak és korszerűsítéseknek, közte a panelházak energetikai modernizációjának. Ez a javulás panellakások négyzetméterárainak növekedésében is tetten érhető.

A 2020-ban kezdődő COVID-19 járvány és a nyomában jelentkező kedvezőtlen gazdasági következmények minden bizonnyal az ingatlanpiacra is hatással lesznek. Ma még nem tudni, hogy az utóbbi évek dinamikus fejlődő ingatlanpiaca – melyet az utóbbi években központi intézkedések is segítettek: otthonteremtési adókedvezmények, családtámogatási formák (pl. CSOK), kedvezményes lakáshitelek) – mennyire fog visszaesni. Az bizonyos, hogy a korábbi növekedés lassulni fog. A jelenlegi trendek (otthoni munkavégzés előretörése) alapján valószínűsíthető, hogy az irodaház fejlesztések iránti keresletben lesz komoly visszaesés, ez Újpest számára is kihívást jelenthet, hiszen a korábbi fejlesztési dokumentumokban a Váci út északi részén a kerület irodaház fejlesztésekben gondolkodott. A Váci út északi részének hasznosítását a jelen helyzetből kiindulva érdemes lenne felülvizsgálni.

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Újpest erős ipari hagyományokkal rendelkezik.	Egykori nagyvállalati telephelyek sok helyen elaprózott tulajdoni viszonyokkal rendelkeznek, ami nehezíti a modernizációt vagy funkcióváltást.
Újpesten rendelkezésre áll az a tudástőke, ami a kerület gazdaságát és társadalmát is versenyképessé teszi.	Ipari területek lakóterületbe ágyazódása konfliktust okoz.
Újpesten rendelkezésre áll a modern gazdaság alapját adó üzleti infrastruktúra és épületállomány.	Alacsony minőségű lakóépület állomány a belvárosban koncentrálódik.
A kerület földrajzi helyzete Budapesten előnyös a gazdaság telephelyválasztás szempontjából (kiemelten jó elérhetőség, vasúti kapcsolat, metrókapcsolat, autópálya).	
Felsőoktatási és kutatási intézmények jelenléte.	

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Fejleszthető barnamezős területek.</p> <p>Újpest kerületben rendelkezésre áll a lakosság ellátásához szükséges szociális, oktatási és kulturális intézményhálózat, a szakemberek utánpótlásához a lehetőségek és az eszközök is adottak.</p> <p>Újpest Budapesten belül egy sajátos helyi kultúrtörténettel bíró kerület (ipari múlt), amelyre erőteljesebben lehetne építeni.</p>	<p>A barnamezős övezetek területrendezése még problémás.</p> <p>Ipari területek és a lakóterületbe konfliktusa nem oldódik.</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Barnamezős övezetek rehabilitációja, gazdasági újrahasznosítása;
- Törekedni kell a helyi gazdasági igényekhez (vállalkozások profiljához) jobban illeszkedő helyi oktatási-képzési struktúra kialakítása;
- A helyi vállalkozások és az oktatási intézmények együttműködésének erősítése pl. több közös képzési program indítása, gyakorlóhelyek kialakítása;
- A kerület központjában a kiskereskedelmi egységek színvonalának növelése (pl. egységesebb arculat kialakítása);
- A COVID-19 járvány új kihívások elé állítja a gazdasági szereplőket, új típusú foglalkoztatási formák erőteljesebb megjelenésével pl. távmunka, otthoni munkavégzés, részmunkaidős foglalkoztatások, robotizáció erősödése.

1.6. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

A gazdaságfejlesztés egyik alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása, az adórendszer esetleges átalakítása, vészhelyzeti intézkedések az önkormányzat pénzügyi szabályozását is befolyásolhatják. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy az önkormányzatok költségvetési rendszerét gyakran érték jogszabályi változásból adódóan olyan külső hatások, mely kihívásokra a lehetőségekhez mérten fel kell készülnie.

Az önkormányzatok gazdálkodását jelenleg és a közeljövőben is a 2019-es évben kitört és jelenleg is zajló koronavírus-járvány elleni küzdelem határozza meg, amely jelentős többlet feladatokat és további gazdasági terheket ró az önkormányzatokra. Az ily módon fennálló gazdasági bizonytalanság (állami alulfinanszírozás, csökkenő helyi bevételek) a rövid, a közép és a hosszú távú tervezést is megnehezíti.

1.6.1. Költségvetés

Az Újpesti Önkormányzat bevételeinek rendszere a vizsgált időszakban jelentős változásokon esett át, hiszen egyre szűkülnek az Önkormányzat bevételi lehetőségei. 2018-tól egyrészt megszűnt a helyi önkormányzatok működésének általános támogatása, valamint az egyéb működési célú támogatások összege folyamatos csökkenés mellett 2020-ra a 2015-ös évi bevétel kevesebb mint 10%-ára csökkent le. A szociális feladatok ellátásának központi támogatása 2018-tól kis mértékben növekedett, azonban a többi központi bevétel és az összbevétel reálértéke a szinte változatlan nominálértékek mellett – az éves infláció mértékét is figyelembe véve – jelentősen csökkent.

A központi költségvetésből származó önkormányzati működési bevételek alakulása 2015-2020. év*

jogcímek	2015. év (e Ft)	2016. év (e Ft)	2017. év (e Ft)	2018. év (e Ft)	2019. év (e Ft)	2020. év (e Ft)
Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása	5.684	5.401	4.105	0	0	0
Települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása	1.838.105	1.861.816	1.833.494	1.876.444	1.890.968	1.850.539
Települési önkormányzatok szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak támogatása	989.503	989.905	969.826	1.198.782	1.551.096	1.614.955
Települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása	39.748	39.920	39.916	40.363	40.004	39.890

Egyéb működési célú támogatások bevételei	576.355	392.165	390.681	173.245	147.965	51.942
Összesen	3.449.395	3.289.207	3.238.022	3.288.834	3.630.033	3.557.326

* forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás. Megj.: A táblázatban bemutatott jogcímek szerinti összegek az egyes költségvetések tervezett összegeit mutatják, tekintettel arra, hogy a bemutatott bontás szerinti tényadatok nem álltak rendelkezésre.

Helyi közhatalmi bevételek alakulása (ezer Ft)*

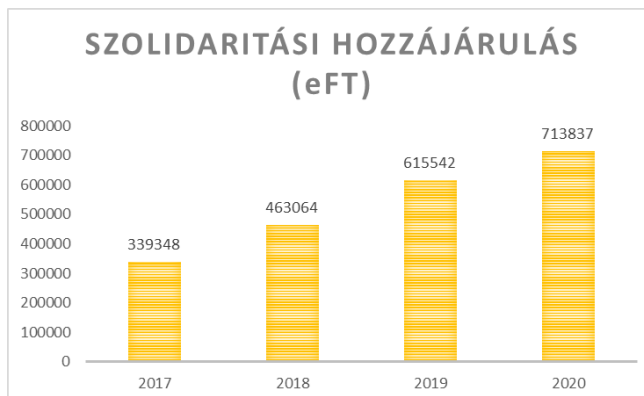
Év	Gépjármű- adó	Építmény- adó	Telekadó	Iparüzési adó	Idegenforgalmi adó	Kommunális adó	Egyéb közhatalmi bevételek	Össz.
2015	200.000	2.400.000	500.000	6.272.265	50.000	50.000	73.200	9.545.465
2016	210.000	2.500.000	520.000	6.654.906	60.000	80.000	117.070	10.141.976
2017	220.000	2.500.000	520.000	7.723.003	60.000	90.000	118.770	11.231.773
2018	220.000	2.585.000	570.000	7.251.626	75.000	95.000	42.270	10.838.896
2019	240.000	2.730.000	650.000	8.077.224	80.000	100.000	67.710	11.944.934
2020	240.000	2.880.000	660.000	9.087.744	80.000	100.000	62.206	13.109.950

* forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás. Megj.: A táblázatban bemutatott jogcímek szerinti összegek az egyes költségvetések tervezett összegeit mutatják, tekintettel arra, hogy a bemutatott bontás szerinti tényadatok nem álltak rendelkezésre.

Az elmúlt éveket vizsgálva az Önkormányzat bevételeinek kb. negyede érkezett a központi költségvetésből. A saját források közül a helyi iparüzési adó (HIPA) volt a legjelentősebb, ezt az ingatlanok adói követték (építményadó és telekadó) és negyedik helyen állt a gépjárműadó, amely teljes összegét 2020-tól elvették a településektől. A gépjárműadó lényegét tekintve nem helyi adónem, hanem egy részben átengedett központi adó: az önkormányzatok az éves költségvetési törvényben meghatározott százalékát (40%) kapták meg (kivéve a megyék és a főváros, de a kerületek igen). A COVID-19 járvány elleni védekezés központi szinten is jelentős forrás-átcsoportosításokat tett szükségessé, így a válságalappal az állam ezt a 40%-ot is magához vette.

Az Önkormányzat bevételeinek kb. 70%-át a HIPA tette ki, ami azonban a gazdasági visszaesés miatt jelentős mértékben csökkenni fog. Az iparüzési adóbevallás- és feltöltés jogszabályi rendelkezései miatt komoly, akár több milliárdos visszaesés sem kizárt 2021-ben a 2020-ban tervezett számokhoz képest.

Szintén az önkormányzatokat sújtja – a 2017-ben bevezetett – úgynevezett szolidaritási hozzájárulás: a még frissnek számító kötelezettség (4 év) a bevezetés évében fizetett összeghez képest több mint kétszeresére növekedett 2020-ra.

1.6.1. ábra: Újpest Önkormányzata által fizetett szolidaritási hozzájárulás (eFt) (forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás)

Költségvetési kiadás alakulása (ezer Ft)

Megnevezés	2018. évi tényadat	2019. évi várható teljesítés	2020. évi terv
Működési kiadások	12.798.730	14.145.081	18.475.529
Felhalmozási kiadások	4.821.874	7.110.537	10.999.876
Összesen	17.620.604	21.255.618	29.475.405

* forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás. Megj.: A táblázatban bemutatott jogcímek szerinti összegek az egyes költségvetések tervezett összegeit mutatják, tekintettel arra, hogy a bemutatott bontás szerinti tényadatok nem álltak rendelkezésre.

Az elmúlt időszakban az önkormányzat összes kiadása folyamatosan növekedett és a járványhelyzet és a központi intézkedések hatására csökkenő, vagy elmaradó bevételekkel szemben a kiadások további emelkedésére kell számítani.

1.6.2. Vagyongazdálkodás

Frissebb adatszolgáltatás hiányában a fejezet nem változik.

1.6.2.1. Lakásgazdálkodás

Az ingatlangazdálkodás stratégiai tervezése és az ingatlangazdálkodás napi feladatai az Újpesti Vagyonkezelő Zrt. (továbbiakban UV Zrt.) szervezetében zajlanak az Önkormányzat Szociális Főosztályán belül a Lakásügyi Osztállyal együttműködve.

Az UV Zrt. az alábbi lakásgazdálkodással kapcsolatos feladatokat látja el:

- az Újpesti Önkormányzat és az UV Zrt. tulajdonában álló lakóingatlanok bérbeadása,
- új ügyfelek piaci alapú lakások bérlésére vonatkozó igényeinek fogadása,

- Újpesti Önkormányzat által kiutalt szociális és költségalapú bérlakások szerződéseinek elkészítése,
- ügyfélfogadási idő alatt, meglévő ügyfelek részére lakbérük rendezésére, illetve számlaegyeztetésre lehetőség biztosítása,
- a lakásbérlemények működéséhez szükséges karbantartási és felújítási munkák elvégzése,
- az ingatlanokat bérlők panaszainak és bejelentéseinek kezelése.

Komfortfokozat	2013.12. (darab)	2018.12. (darab)	2020.10. (darab)
összkomfortos	1132	1075	1068
komfortos	618	769	759
félkomfortos	135	108	103
komfort nélküli	585	407	376
szükséglakás	95	64	60
Összesen	2565	2423	2366
UV Zrt. apport:	1424	1414	1358
Önkormányzati tulajdon	1141	1009	1008

önkormányzati tulajdonú lakások megoszlása

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

'Az Önkormányzat és az UV Zrt. által meghatározott lakásgazdálkodási irányelvek és feladatok:

- A szociális alapon nehezen kiadható lakások piaci hasznosítása,
- A piaci alapon bérbe adott lakások számának növelése a magas kereslet miatt,
- A kitűzött cél azon nem rendtábilis állomány meghatározása, melyek elidegenítésével költségcsökkentés érhető el,
- A forrásteremtési célú eladások csak nagyon körültekintően, a konkrét felhasználási célok meghatározásával képzelhető el.'

1.6.2.2. Helyiséggazdálkodás

Frissebb adatszolgáltatás hiányában a fejezet nem változik.

1.6.2.3. Intézményfenntartás

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

Újpest Önkormányzata feladatait költségvetési intézmények, gazdálkodó szervezetek, oktatási és egészségügyi intézmények, sportlétesítmények, bölcsődék, szociális intézmények és természetesen a polgármesteri hivatal segítségével látja el. Az intézmények és szervezetek fenntartásukat részben önállóan, részben önkormányzati célszervezetek segítségével látják el. 2020-ban az önkormányzati intézményrendszer a következő képen alakul:

Költségvetési intézmények:

- Újpesti Kulturális Központ,
- Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat Gazdasági Intézménye.

Azon gazdálkodó szervezetek neve, székhelye, amelyek az Önkormányzat többségi tulajdonában állnak, illetve amelyek felett közvetlen irányítással rendelkeznek:

- Újpesti Vagyonkezelő Zrt.
- Újpest Építési és Épületgondnoksági Kft.
- Újpesti Vagyonőr Kft.
- UPP Újpesti Pályázati Projektmenedzsment Zrt.
- Újpest Sajtó Szolgáltató Nonprofit Kft.
- Újpesti Városgondnokság Szolgáltató Kft.
- Újpesti Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft.¹⁰

1.6.3. Az önkormányzat település- és gazdaságfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenysége

Budapest Főváros IV. Kerület, Újpest Önkormányzata 2020-ban fogadta el a jelenleg aktuális, négy évre szóló Gazdasági Programját. A Gazdasági Program olyan stratégiai jellegű célokat tartalmaz, amelyek hosszabb távon megszabják az önkormányzati döntések irányát, és összehangoltabbá teszik azokat.

Az új gazdasági program tartalmát sajnálatos módon a jelenleg zajló járványhelyzet elleni küzdelem, valamint a járvány okozta, még nem belátható, de prognosztizálható gazdasági hatásokra való felkészülés határozza meg: a 2020-as gazdasági volumen csökkenés hatásai csak 2021-2022-ben fognak jelentősebben realizálódni és a dekonjunktúra hossza, valamint a további konjunktúraszakaszok időtartama sem belátható.

Az Önkormányzat elsődleges célja tehát a következő időszakban a kerület gazdasági helyzetének stabilizálása és javítása az alábbi alapelvek mentén:

- a jövőben az önkormányzat fokozottan takarékos, mindamelllett gondoskodó gazdálkodásra kell, hogy áttérjen;
- a jövőben átgondoltabb, fenntarthatóbb, reálisabb beruházásokat, fejlesztéseket kíván végrehajtani;
- világosan el kell határolni az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait, a kötelezően ellátandó feladatok prioritása mentén;

¹⁰ Az önkormányzat által fenntartott vagy működtetett intézményhálózat megoszlását mutató táblázatot a melléklet tartalmazza.

- törekedni kell új pályázati források feltárására, figyelembe véve a szükséges önerő mértékét annak megvalósításához.

A közeljövőben a fentiek mellett kiemelt jelentőségű a már folyamatban lévő – , költséges fejlesztések mielőbbi lebonyolítása (lezárása).

Jelenleg az alábbi támogatott fejlesztési projektek vannak folyamatban a kerületben:

UNIÓS FEJLESZTÉSI PROJEKTEK

Pályázati felhívás	Projekt megnevezése	Támogatás összege
Fenntartható közlekedésfejlesztés Budapesten (VEKOP-5.3.1-15)	Kerékpárosbarát infrastrukturális fejlesztések Budapest IV. kerületében	292.886.400 Ft
A leromlott településrészekben élő alacsony státuszú lakosság életkörülményeinek javítása, társadalmi és fizikai rehabilitációja Budapesten (VEKOP-6.2.1-15)	Újpest Kapuja térségmegújítási és városrehabilitációs projekt	2.000.000.000 Ft

ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT PROJEKT

Program megnevezése	Projekt megnevezése	Támogatás összege
EBP - Egészséges Budapest Program	Egy rentábilisan működtethető mozgásrehabilitációs fejlesztés megvalósítása a szakrendelőben	429.593.903 Ft

FŐVÁROS ÁLTAL TÁMOGATOTT PROJEKT

Program megnevezése	Projekt megnevezése	Támogatás összege
TÉRKÖZ	Multisport-bázis	200.000.000 Ft
TÉRKÖZ	Szent István tér megújítása	384.750.000 Ft

A kerület további kiemelt (kormányzati, fővárosi, valamint magánberuházásban) megvalósuló fejlesztései:

- Székesdűlő szilárd útburkolattal való ellátása (esetlegesen Államilag támogatott beruházásként)
- egykori Újpesti uszoda helyén zöldterület-fejlesztés (Fővárosi hatáskör)
- Árpád út humanizálása: első ütemben a Váci út és a Rózsa utca közötti szakasz, második ütemben a Rózsa utca és a vasúti felüljáró közötti szakasz készülne el (mindkét szakasz megvalósítása uniós forrásból tervezett fővárosi hatáskörben)
- M3 metróvonal Káposztásmegyeregig történő meghosszabbítása (Fővárosi tervezés, állami forrás)
- Körvasútsori körút és az Aquincumi híd megvalósítása (állami beruházás)

A kerület a leginkább rehabilitációra szoruló városrészeinek megújulását településfejlesztési eszközökkel is támogatja. Kiemelt jelentőségűek azok a magánerős beruházások, amelyek az adott városrész, vagy térség fejlődése/fejleszthetősége mellett az önkormányzat későbbi adóbevételeit is növelik. A magánerős beruházások megvalósításánál, illetve megvalósíthatóságánál az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a fejlesztéshez kapcsolódó forrásigényes műszaki, valamint humáninfrastruktúra fejlesztési igények feltárására.

Az Önkormányzat saját forrásból megvalósuló fejlesztési és beruházási szándékai között kiemelt szerep jut a zöld-, valamint rekreációs célú fejlesztéseknek, melyek szorosan kapcsolódnak a kerület 2020-ban elkészített klímastratégiájában foglalt irányelvekhez is.

Az önkormányzat intézményrendszere

A Polgármesteri Hivatal (továbbiakban Hivatal) szervezeti felépítését és az egyes szervezeti egységek mindenkori feladatát az Önkormányzat határozattal elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg. A Hivatalban szervezeti egységként főosztályok, valamint főosztályszerkezeten kívül kabinetek, titkárságok, belső szervezeti egységként főosztályon belül osztályok, valamint főosztályszerkezeten kívüli önálló irodák működnek. Az egyes szervezeti egységek feladatainak ellátását bizottságok segítik.

A Hivatal jelenleg az alábbi szervezeti egységekre tagolódik:

1. Polgármesteri Kabinet

- 1.1. Polgármesteri Titkárság
- 1.2. Főépítészeti Iroda (osztály jogállású)

2. Alpolgármesteri kabinetek

3. Jegyzői Kabinet

- 3.1. Jegyzői és Aljegyzői Titkárság
- 3.2. Személyügyi Osztály
- 3.3. Gondnokság
- 3.4. Informatikai Osztály
- 3.5. Minőségirányítási vezető

4. Belső Ellenőrzési Egység

5. Igazgatási Főosztály

- 5.1. Igazgatási Osztály
- 5.2. Ügyviteli Osztály

6. Köznevelési és Közművelődési Főosztály

- 6.1. Ifjúsági, Sport, Művelődési és Oktatási Osztály

7. Gazdasági Főosztály

- 7.1. Költségvetési Osztály
- 7.2. Pénzügyi és Számviteli Osztály
- 7.3. Adóigazgatási Osztály
- 7.4. Vagyongazdálkodási Osztály

8. Szociális Főosztály

8.1. Szociális Osztály

8.2. Lakásügyi Osztály

9. Városüzemeltetési Főosztály

9.1. Beruházási Osztály

9.2. Városüzemeltetési és Környezetvédelmi Osztály

9.3. Közhasznú foglalkoztatási Osztály

10. Újpesti Önkormányzati Rendszert

A Polgármesteri Hivatal **Gazdasági Főosztálya** (szervezeti egységei útján) látja el az Önkormányzat, a Hivatal, valamint külön megállapodás szerint a nemzetiségi önkormányzatok költségvetési előirányzatai alapján a pénzeszközökkel való gazdálkodással, könyveléssel és adatszolgáltatással kapcsolatos feladatokat, továbbá az Önkormányzati vagyon használatával, hasznosításával, védelmével kapcsolatos feladatokat.

A **Városüzemeltetési Főosztály** látja el az Önkormányzat és a Hivatal üzemeltetési, fenntartási, valamint beruházási feladatait.

Újpest Önkormányzatán belül a **Városüzemeltetési és Városfejlesztési Bizottság** közreműködik az Önkormányzat városüzemeltetési, városfejlesztési, környezetvédelmi, épített örökségvédelmi, közlekedési és közbiztonsági stratégiájának kidolgozásában, fegyellemmel kíséri azok végrehajtását. A Bizottság szükség esetén intézkedést kezdeményez a stratégiai célok megvalósítása érdekében.

A Bizottság figyelemmel kíséri Újpest városüzemeltetési, városfejlesztési, környezetvédelmi és épített örökségvédelmi helyzetét, együttműködik az e területeken tevékenykedő nem önkormányzati szervezetekkel és civil szerveződésekkel, valamint a Fővárosi Önkormányzat illetékes szerveivel. A Bizottság közreműködik a helyi építési szabályzat és a szabályozási tervek, valamint más településrendezési eszközök kidolgozásában, szempontrendszerének meghatározásában, illetve a képviselő-testületi döntést megelőzően véleményezi azokat. Továbbá a Bizottság közreműködik Újpest közlekedési hálózatának és közösségi közlekedésének, továbbá közműhálózatának és infrastrukturális rendszerének fejlesztésében, az erre vonatkozó tervek kidolgozásában. A Bizottság figyelemmel kíséri Újpest városképének alakulását, a városkép védelme érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket. A Képviselő-testület továbbá Városfejlesztési Tanácsnokot is megválaszt.

A **Főépítési Iroda** gondoskodik az Önkormányzat, valamint a – településrendezési szerződés alapján – más szervezetek kezdeményezésére kidolgozandó településrendezési eszközök elkészítéséről, az érintettek tájékoztatásáról, illetve közreműködéséről, valamint a jogszabályoknak megfelelő nyilvánosság biztosításáról. Továbbá feladata a hatályban lévő településrendezési eszközök igény szerinti felülvizsgálata, aktualizálása a Főépítési Iroda ezen felül tanácsadó és szakmai kezdeményező szerepet tölt be a városépítészeti és építészeti ügyekben, szakmai kapcsolatot tart a helyi építész társadalommal.

Újpesten **helyi építészeti-műszaki tervtanács** is működik, melynek feladata:

- a meglévő településszerkezet és településkép értékeinek védelme,
- a településkép harmonikus és nívós alakításának elősegítése,

- a településrendezési és –fejlesztési döntések szakmai megalapozása és hatékony érvényre juttatása, valamint
- a fentiekkel ellentétes hatások mérséklése, kiküszöbölése.

A **Városüzemeltetési Főosztály** feladatai közé tartozik az önkormányzati beruházások előkészítése, a városfejlesztési feladatok végrehajtása és folyamatos ellenőrzése.

A városfejlesztésben két önkormányzati gazdasági társaság vesz részt:

Az Újpesti Vagyonkezelő Zrt. (UV Zrt.) 2005- óta zártkörűen működő részvénytársaság. Főbb tevékenységei közé tartozik az önkormányzati és a Zrt. tulajdonú lakás- és egyéb bérlemények kezelése, üzemeltetési feladatainak ellátása, az épületek karbantartása és felújítása, az önkormányzati és a Zrt. tulajdonában lévő bérlakások elidegenítési tevékenységével járó feladatok végrehajtása, illetve az önkormányzati és a Zrt. tulajdonában lévő bérlakások elidegenítési tevékenységével járó feladatok végrehajtása.

Az **UPP Újpesti Pályázati Projektmenedzsment Zrt.**, az Észak-pesti Ingatlan- és Térségfejlesztési Program feladatainak és céljainak koordinálására és összehangolására - Budapest Önkormányzata és Budapest IV. ker. (Újpest) Önkormányzata által - létrehozott céltársaság. A két önkormányzat közötti együttműködésen és koordináción alapuló ingatlan- és térségfejlesztés, valamint területhasznosítás koordinálása jelentékeny, összehangolt, műszaki, gazdasági-pénzügyi és jogi feladatot jelent. A társaság kiemelt feladata tehát az Észak-pesti (Újpest, Káposztásmegyer) Ingatlan- és Térségfejlesztési Program megvalósítása során Budapest Önkormányzata és Budapest IV. ker. (Újpest) Önkormányzata tulajdonosi jogainak gyakorlásával összefüggő és felmerülő ingatlan- és térség (város- és település-) fejlesztési feladatok ellátása, a feladatok ellátásához rendelt ingatlanfejlesztési vagyonszomag és vagyoni érték ingatlan- és térségfejlesztési célú vagyonkezelése a két önkormányzattal kötött "Ingatlan- és térségfejlesztési együttműködési, vagyonkezelési megbízási keretszerződés" alapján.

1.6.4. Önkormányzati foglalkoztatáspolitikai

A fejezet változtatást nem igényel.

1.6.5. Energiagazdálkodás

A fejezet az alábbiak szerint **módosul**:

A kerületet érintő klímaváltozásra való felkészülés és energiagazdálkodás területén Újpest Önkormányzatának kétféle eszköz áll a rendelkezésére, a közvetlen beavatkozás és a közvetett irányítás, befolyásolás módszere. A két eszköz együttes alkalmazása hozhat hatékony megoldásokat a környezeti kérdések megoldásában. Ezen belül a közvetlen beavatkozás szükséges mindazon esetekben, amikor az adott kérdés kizárólag az önkormányzat hatáskörébe tartozik (pl. saját épületei fűtési rendszerének korszerűsítése), ide értve azokat az eseteket is, amikor az önkormányzat nem egymagában, hanem a nagyobb hatékonyság, eredményesség érdekében más partnerekkel együtt (pl. állami szervezetekkel, vagy civil szervezetekkel, illetve magáncégekkel) végez el egy beavatkozást.

A közvetett irányítás módszereinek keretén belül az önkormányzat felhívja a figyelmet, kedvező helyzetet teremt más szereplőknek a kerület számára szükségesnek tartott, de nem közvetlenül az önkormányzat hatáskörébe tartozó egyes feladatok elvégzésére.

A hatékony energiagazdálkodás és a klímavédelem érdekében tett lépések közül a közvetlen beavatkozást igénylő feladatok közé tartozik:

- a mindenkori önkormányzati intézmények és lakások épületeinek korszerűsítése;
- az energiatudatos közvilágítás biztosítása;
- az önkormányzati járműpark környezetbarát alakításának és fenntartásának biztosítása;
- a hatékony tudatosságnövelés saját aktív és interaktív eszközhálózatának széles körű, kreatív igénybevitelével.

A közvetett befolyásolás módszerét kell alkalmazni a következő célok elősegítése érdekében:

- magántulajdonú szolgáltató, termelő és lakóépületek korszerűsítése;
- a városrészi szintű – több épületre, egy vagy több épülettömbre kiterjedő – energiahatékony fűtési módszerek terjesztése, ilyen rendszerek létrehozása;
- az ipari tevékenység energiatudatos továbbfejlesztése;
- az energiatudatos közlekedési módok megválasztásának népszerűsítése, tudatosságnövelés közlekedési kérdésekben;
- lakossági információs iroda létrehozása, működtetése a folyamatos tudatosságnövelés érdekében.

Újpest Önkormányzata számos energetikai felújítást hajtott végre az elmúlt időszakban. Az energiatudatos fejlesztések közül a legjelentősebb **Szent István tér egységeinek és környezetének alternatív szennyvízhő hasznosítással történő energia ellátására megvalósított hőszivattyús rendszer**. A magánberuházások közül az egykori Wolfner Bőrgyár területén megvalósult Metrodom Panoráma lakópark, amely zöldhomlokzatos kialakításával mintaprojektként is szolgálhat a jövőben nem csak kerületi, hanem budapesti szinten is.

A Kerület 2014-ben elkészítette és az 59/2014. (IV.24.) határozatával fogadta el **Újpest Fenntartható Energia Akció Programját** (Sustainable Energy Action Plan SEAP).

Az energiaprogram Újpest esetében hármasszoros célrendszert szolgál:

- **átfogó célja** az, hogy segítse az önkormányzatot a területe minél klíma- és energiatudatosabb, azaz finanszírozási szempontból jóval hatékonyabb fejlesztésében, és ezáltal a pénzügyi és környezeti szempontból egyaránt fenntartható városüzemeltetés, működtetés minél teljesebb megteremtésében;
- **közvetlen célja** az, hogy megalapozza az olyan, a kerület energiatudatos fejlesztését magasabb szintre emelő kísérleti projektek beindítását (pl. HORIZON2020-Smart city program)
- **középtávú célja** az, hogy kiteljesítse az előbbi fenntartható, energiatudatos fejlesztés és működtetés finanszírozását, hiszen ilyen stratégia birtokában, annak alapján válik lehetővé a hozzáférés az önkormányzatok számára a közvetlen brüsszeli EU-s támogatási eszközökhöz.

A SEAP részletesen tartalmazza a kerületben tervezett fenntarthatósági célokat és intézkedéseket, mint pl. üvegházhatású gáz-kibocsátás csökkentése, a helyben előállított energia mennyiségének növelése, az energiafogyasztás csökkentése az épületek energetikai korszerűsítésével (mind az

önkormányzati intézményi, mind a lakó, valamint ipari energiafogyasztás tekintetében), autós közlekedés részarányának csökkentése, valamint a gondos településtervezés/területhasználat-tervezése.

A HORIZON 2020 (H2020) – Smart Cities and Communities (Okos városok) keretprogramból finanszírozva, a portugál LABELEC intézet vezetése alatt indult el az ún. POCITYF (POsitive Energy CITY Transformation Framework) projekt. Az 5 éven át tartó (2019.10.01-2024.09.30.) projekt célja, hogy a résztvevő 13 ország 46 partnere között széleskörű együttműködés keretén belül elősegítse a minél zöldebb, energiatakarékosabb, vegyes városi környezetre való áttérést a történelmi városok előtt álló kihívásokra összpontosítva.

A projekt támogatja Evora (Portugália) és Alkmaar (Hollandia) városát, mint kiemelt projekt városokat („Lighthouse cities”) és az ő „követő városaikat” (Fellow cities): Granada (Spanyolország), Bari (Olaszország), Celje (Szlovénia), **Újpest** (Magyarország), Ioannina (Görögország) és Hvidovre (Dánia). A cél az, hogy sürgető igényüket kielégítve pozitív energia blokkokat és kerületeket alakítsanak ki ezen városokban, így téve vegyes városi környezetüket (beleértve a kulturálisan védett épületeket is) olcsóbbá, könnyebben megközelíthetőbbé, egészségesebbé és megbízhatóbbá.

A városok a projekt során kidolgozzák a saját, kimagasló, 2050-es városképüket. Ennek a vízióknak mind városi, mind műszaki, pénzügyi és társadalmi szempontokra is ki kell terjednie, valamint útmutatót kell tartalmaznia, hogy miként lehet elérni azt (tervezési, megvalósítási, replikációs és sikeres méretnövelés szempontjából).

Az integrált megoldásokat és egyedi innovatív elemeket (technológiákat, eszközöket, metódusokat) egy meglévő „városi információs platform” (CIP) alá gyűjtve a POCITYF számszerűsíti az értéküket és összeköti a számos érintett fél érdekeit innovatív üzleti modellekbe, lehetővé téve e megoldások széles körű elterjesztését Európa- és akár világszerte.

A követő városok ezen iránymutatók mentén tudnak javítani saját energiahatékonyágukon és elindulni az „okos” várossá válás útján.

A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A városban élő és dolgozó emberek számára az élhetőséget szolgáló elvárt életkörülményeket a változó környezeti és klimatikus hatások mellett is biztosítani kell. A szélsőséges időjárási jelenségek világszerte megfigyelhető gyarapodásának jelentős kockázatokkal, károkkal fenyegető következményei ráirányították a döntéshozók, a szakemberek és a közvélemény figyelmét a klímapolitikára.

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtásáról szóló 2007. évi LX. törvényben foglalt nemzetközi kötelezettségvállalásoknak megfelelően a Kormány első alkalommal a 2008-2025-ig tartó időszakra kidolgozta hazánk Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáját (NÉS), amelyet a 29/2008. (III.20.) OGY határozattal fogadott el. A 2015-ben elfogadott ún. „Párizsi Megállapodás”, illetve az azt támogató döntéseket tartalmazó „Párizsi Csomag” indokoltá tette a hazai első NÉS felülvizsgálatát és átdolgozását az új megállapodásnak megfelelően. Az első Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia jogszabályban meghatározott felülvizsgálatának eredményeképpen elkészült a „2017-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia” (NÉS2), amelyet az Országgyűlés a 23/2018. (X. 31.) OGY

határozattal fogadott el. A NÉS2 az a keretdokumentum, amely összefoglalja és meghatározza a hazai klímapolitika céljait és cselekvési irányait, így nélkülözhetetlen referenciapont a helyi (települési, valamint kerületi) klímastratégiák kidolgozásához is.

A fent leírtak okán az Európai Unió a 2014–2020-as programidőszakban is kiemelt tematikus támogatási célterületként határozta meg az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulást is. Ennek eredményeként az Újpesti Önkormányzata 20 millió forint vissza nem térítendő európai uniós támogatásból (KEHOP-1.2.1-18-2018-00010 pályázati projekt) valósította meg a „Klímatudatosság erősítése Újpesten” c. projektjét 2019-2020-ban, amelynek keretében – a klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás- és szemléletformálás társadalmi feltételeinek megteremtésére irányuló workshopok mellett – elkészült **Újpest Klímastratégiája** (Dipol Humánpolitikai Intézet Kft. – 2020).

Újpest klímastratégiájának szerkezete és a tervezett intézkedések is összhangban vannak a NÉS2-vel. Ennek megfelelően elkülönítve, de összefüggéseiben is vizsgálva jelenik meg a mérséklés, az alkalmazkodás és a tudatosítás-szemléletformálás is.

1.6.6. Településüzemeltetési szolgáltatások

A fejezet változtatást nem igényel.

1.7. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.7.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

A fejezet változtatást nem igényel.

1.7.2. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A fejezet **módosítása** szükséges az alábbiak szerint:

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték

Újpest közigazgatási területén nemzetközi természetvédelmi lehatárolással érintett terület, Natura 2000 terület nem található.

Budapest Főváros IV. kerület közigazgatási területén egyedi jogszabállyal védetté nyilvánított országos jelentőségű védett természeti terület nem található, azonban a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 23. § (2) bekezdés alapján országos jelentőségű védett természeti terület, ex lege védett terület a Mogyoródi-patak és az Íves út közötti erdős területen található forrás, mely természeti emlékek minősül.

A helyi (fővárosi) jelentőségű védett természeti területekben változás nem történt. A kerület helyi védett természeti területei a Budapest Főváros Közgyűlésének 25/2013. (IV.18.) önkormányzati rendelete szerint:

- Palotai-sziget természetvédelmi terület
- Újpesti homoktövis természetvédelmi terület

Természetvédelmi szempontból további értékes, védelemre érdemes területek:

- Farkas-erdő
- Óceánárok utcai láp
- északi Duna-part, a Fővárosi Vízművek Zrt. üzemeltetésében álló Balparti vízbázis vízbeszerző területe

A **PALOTAI-SZIGET** természetvédelmi terület a Duna árterületén fekszik, szintje közel van az átlagos vízálláshoz. Már a kisebb árvizek is elöntik, így egyedülálló vizes élőhely jött itt létre. Értékét az őshonos ártéri vegetáció és a hozzá kapcsolódó őshonos állatvilág adja. A legfontosabb megőrzendő élőhelytípusok: bokorfüzesek, fehérvyárligetek, feketenyár-ligetek, fűzligetek és nádas társulások. Budapest határain belül egyedül itt él vadon a medvehagyma (*Allium ursinum*). Fajgazdag madárvilága a viszonylag háborítatlan költőhelyek miatt alakulhatott ki.

Az **ÚJPESTI HOMOKTÖVIS** természetvédelmi terület Budapest egyik legjelentősebb természeti értéke. A természetközeli élőhely az úgynevezett „Rákosok” pusztáinak egyik utolsó maradványa. Értékét a futóhomokos területén fellelhető őshonos homoki vegetáció és hozzá kapcsolódó őshonos állatvilág adja. A legfontosabb megőrzendő élőhelyek és élőhelytípusok: évelő homokpusztagyeppek, egynyári homoki gyeppek, valamint a kocsányos tölgyes és fehér nyaras foltok. A terület legnagyobb botanikai értékét a közel kétszáz tövet számláló homoktövis (*Hippophaë rhamnoides*) állomány adja.

Jelentős természeti érték a *FARKAS-ERDŐ*, különösen az itt még fellelhető nyílt, illetve zárt homokpusztagyeppek utolsó maradványai, és a rájuk jellemző eredeti növény- és állatvilága miatt. Az erdő természeti értékeit tanösvény mutatja be. A Farkas-erdőtől nyugatra kis kiterjedésű lápmaradvány húzódik.

Az *ÓCEÁN-ÁROK UTCAI LÁP* a hajdani újpesti lápos-vizes élőhelyek maradványa, számos ritka és védett növény, illetve állatfaj utolsó menedéke a kerületben. Botanikai szempontból az egyik legnagyobb értéke a több, mint 500 m²-es összefüggő télisás-állomány, mely önmagában méltóvá teszi a területet a természeti oltalomra. Jelentős madár fészkelőhely, illetve számos kételtű és hüllő faj is megtalálható a területen. A Farkas-erdő homokgyepjeihez hasonlatosan ezt az élőhelyet is számtalan veszélyeztető tényező fenyegeti, az emberi jelenlét szinte mindenütt felfedezhető.'

Az *ÚJPESTI VÍZMŰVEK* területén az emberi zavarás elenyésző, így igen változatos élővilág tudott itt fennmaradni. A Duna ezen szakasza, illetve a rétekkal, ártéri erdőfoltokkal tarkított vízparti terület vízimadarak pihenő és táplálkozó helye. A kiterjedt ártéri galériaerdő nagyrészt őshonos fajokból áll, gazdag madárvilág élőhelye. A Duna vízimadaraival együtt az itt megfigyelt madárfajok száma meghaladja a 100-at. Növényvilágát tekintve elsősorban idős faállománya képvisel értéket, a lágyszárúak közül csupán néhány kiemelkedő faj – nyári tőzike, réti iszalag – található.

Ökológiai hálózat

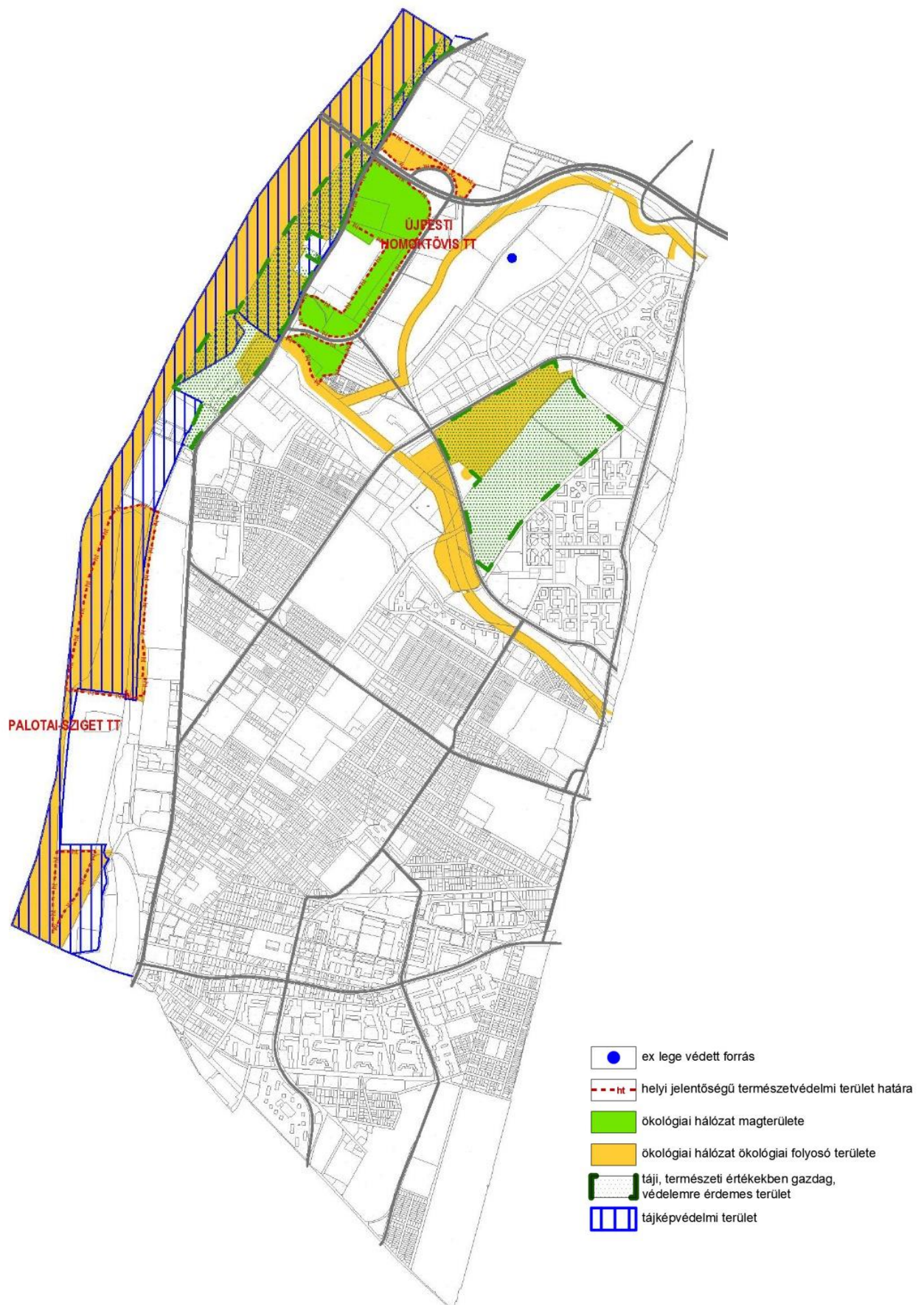
Az országos ökológiai hálózat területét az Országos Területrendezési Terv határolja le, melyet korábban a megyei területi tervek bontottak tovább magterületre, ökológiai folyosóra és pufferterületre. A 2018. decemberében elfogadott, a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Trtv.) részét képező új OTrT már az országos övezetek között nevesíti az ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezetét is. Az új OTrT-ben az országos ökológiai hálózat egyes területeinek lehatárolása is pontosításra került, e szerint az országos ökológiai hálózat területe a 2015-ben készült ITS Megalapozó Vizsgálataiban foglaltakhoz képest Újpest területét érintően kis mértékben módosult (lásd *Táji, természeti értékek* c. ábra).

Tájképvédelmi területek

A tájképileg értékes területeket a Trtv. határozza meg, e szerint a tájképvédelmi terület övezetbe „a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak” (Trtv.4. § 43. pont). A „tájképvédelmi terület” lehatárolását és az övezetre vonatkozó szabályokat külön miniszteri rendelet - 9/2019. (VI. 14.) MvM r. - tartalmazza.

A miniszteri rendelet alapján Újpest területén tájképvédelmi területnek a Duna és erdős-fás növényzettel borított partja minősül.

Budapest Főváros IV. kerület, Újpest közigazgatási területét érintő fent nevezett táji, természeti értékek a „*Táji, természeti értékek*” c. ábrán a természetvédelmi adatszolgáltatást figyelembe véve kerültek feltüntetésre.

67. ábra: Táji, természeti értékek (forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra)

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Védett és egyéb értékes természetközeli területek száma, nagy összefüggő területei. Az erdősültség aránya fővárosi viszonylatban magas.	A természeti értékek részben védettség nélküliek. Szilas-patak menti védő-területsáv (ökológiai folyosó) rendezetlensége, kezeletlensége.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Új fővárosi jelentőségű védett természeti területek kijelölése a kerületben.	Megnő az igény a zöldmezős beruházások iránt a jelentős belső tartalékok ellenére. Az erdők közjóléti megújítása a kezelő szervezet (Pilisi Parkerdő) részéről nem kap prioritást. A forráshiányos természetvédelem miatt az értékek pusztulása.

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása.
- Természetvédelem és erdőgazdálkodás, valamint a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a természetközeli területeken (pl. Farkas-erdő) és a kisvízfolyásrevitalizációk során.

1.8. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.8.1. Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A fejezetben szereplő 68. ábra az alábbi „Zöldfelületi rendszer” c. ábrára **cserélendő**.

68. ábra: Zöldfelületi rendszer (forrás: saját készítésű ábra)

1.8.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A fejezet *Közkertek, közparkok és erdőterületek* zöldfelületi fejlesztéseket bemutató része az alábbiak szerint **módosul** (a fejezet többi része, ábrái változtatást nem igényelnek):

Közkertek, közparkok és erdőterületek

A település zöldterületi ellátottsága a közösség által igénybe vehető zöldfelületek nagyságától (funkcionális kínálatától), illetve ezek térbeli elhelyezkedésétől függ. A közösségi zöldfelületek típusonként eltérő funkcionális és rekreációs szereppel, valamint eltérő vonzáskörzettel bírnak. A mozaikosan elhelyezkedő kisebb közkertek a napközbeni rekreációt biztosítják, a komplexebb funkcióval rendelkező parkok (városi parkok), valamint a nagyobb kiterjedésű erdőterületek az egész napos rekreációban játszanak szerepet. A vonzáskörzet mérete, kiterjedése a zöldfelület funkciójától, a környező lakóterületek elhelyezkedésétől, valamint a korlátozó tényezők lététől és elhelyezkedésétől függ. A településszerkezetből fakadóan az egyes városrészek zöldfelületi ellátottságát más-más típusú zöldfelületek biztosítják.

A zöldterületi ellátottságot a kiszolgáló lakosság száma is nagymértékben alakítja. Az 1 főre jutó zöldterületek nagysága a zöldterületek összesített területe összevetve a kerület lakosságával. A kerületben található erdőterületek nehézkes megközelíthetőségük, védettségük, értékük miatt és perifériális elhelyezkedésükből fakadóan korlátozott mértékben játszanak szerepet a zöldfelületi ellátottság alakításában. Újpesten a közcélú zöldfelületek aránya a budapesti átlag alatt van. A zöldterületi besorolású, funkcionáló közkertek, közparkok területe összesen mintegy 30 ha, amely alapján az egy főre jutó zöldterületek mennyisége kb. 3 m²/fő (az úszótelkes lakótelepek zöldfelületeivel nem számolva!). Az erdővel, zöldterületekkel és egyéb közcélú zöldfelületekkel való együttes ellátottság tekintetében Újpest a 20-60 m²/fő kategóriába sorolt, ami fővárosi szinten jó aránynak mondható. Megemlítenéd ugyanakkor, hogy a Duna-parti zöldfelületek a Váci út menti ipari-gazdasági funkciók elválasztó hatása, valamint a természet- és vízbázisvédelmi előírások miatt csak korlátozott rekreációs lehetőségekkel bírnak.

A zöldterületek területi eloszlása nem egyenletes: a közparkokkal, közkertekkel és játszóterekkel jól ellátott telepszerű lakóterületekkel szemben a kis-és kertvárosi területek ellátottsága rosszabb (különösen a Károlyi városnegyed és Megyer kertváros városrészekben).

Folytatódott a közterületek, zöldterületek felújítása, elsősorban a városi zöldterületek fejlesztése tekintetében. Az ITS készítése óta megvalósult zöldfelületi fejlesztések Újpesten: befejeződött a Semsey Aladár park rekonstrukciója, a Hajnal utca és környékének rendezése, az Ugró Gyula sor és Erdősor úti házak közötti területen a parkrekonstrukció több ütemben valósult meg. A felújított Szigeti sétányt és parkot is már birtokba vehették a környék lakói. Folyamatban van a Nyár utca környékének rendezése, melynek keretében már megújult a Tél u. felé eső belső parkrész, a Dinamik Park, jelenleg az Erzsébet sétány kialakítása zajlik.

Folyamatos a lakótelepek zöldfelületi rehabilitációja, melynek célja a zöldfelületek elavult, funkcióját veszített létesítményei helyett korszerű, a kor szintjét elérő funkcionális és fizikai kialakítás. Ennek során a szabadidős tevékenységek lehetőségei új eszközök révén bővülnek, igényes, időtálló burkolatok, berendezések kerülnek elhelyezésre. A növényállomány frissítésre kerül.

Előkészületek (ötlettervek, koncepciótervek, kiviteli tervek készítése) zajlanak az Aschner Lipót park, a Béke tér, a Kordován tér, valamint a Szabolcsi Bence tér területére. Továbbá megújításra vár még a Szabadság park, a Türr István u. és Berda József u. környéke.

Az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a Szilas-patak mentén. A Szilas Családi Park a megvalósult fejlesztések révén Újpest legnagyobb, komplex szabadtéri rekreációs helyszínévé vált.

A Farkas-erdő korábban kialakításra került szabadidős és sportcélú eszközeinek fenntartása folyamatos, a lakossági használat biztosítása rendezett. Az utóbbi időben felújításra kerültek az erdei óvoda és az erdei iskola kültéri bútorai, az erdei tornapálya tanszerei és a gyalogösvények mellett elhelyezett ülőfelületek, hulladékgyűjtők és tájékoztató táblák.

A Duna-parton jelentősebb fejlesztések az ITS készítése óta nem történtek, a korábban elhatározott projektek előkészítő munkálatai – fejlesztési tervek, megvalósíthatósági tanulmányok, hatástanulmányok készítése, építési szabályzatok módosítása – zajlanak. Így a Duna-part adottságai továbbra is kihasználatlanok, nehéz a megközelíthetősége és kevés a gyalogosok számára feltárt terület.

1.9. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

Újpest új kerületi építési szabályzataihoz elkészültek a rendezési tervek megalapozásához szükséges részletes, 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti vizsgálatok, továbbá a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendeletnek megfelelő tartalmú örökségvédelmi hatástanulmányok, amelyek a fejlesztési dokumentumok felülvizsgálatához is megfelelő alapot biztosítanak, így jelen fejezet tartalmát tekintve kizárólag az épített környezet értékeire vonatkozó alfejezet került – összefoglaló jelleggel – frissítésre, valamint a „Településkarakterek” c. fejezetrész a 2017-ben elkészült Településképi Arculati Kézikönyv alapján került átdolgozásra.

Az épített környezetben az elmúlt 5 év alatt jelentős változások nem történtek (azok alapvetően adottságként tekintendők), így a további alfejezetek változtatás nélküli megtartása javasolható a 2015-ös felmérések archiválása érdekében.

1.9.1. Az épített környezet értékei

Településszerkezet

(A melléklet 1.9 fejezetéből átemelve változtatás nélkül)

Újpest fejlődésének kereteit a Duna, továbbá a kerületet keletről, illetve délről határoló Vác-szobi illetőleg esztergomi vasút, későbbiekben pedig Budapest közigazgatási határa határozta meg. Markáns és egyes diszkrét pontoktól eltekintve feloldhatatlannak bizonyuló cezúrát jelent a Duna és Újpest városias térsége között a Váci út.

A Váci út két oldalán merőben különböző léptékű és használatú, dinamikájú városi szövet alakult ki. A Váci út és a Duna közötti tagolatlan ipari zóna helyenként átfolyik a Váci út keleti oldalára, megszakítva a cizellált, kisvárosias-kertvárosias szövetet, a Szilas-patak mentén pedig teljesen keresztülszeli harántirányba Újpestet, elzárva a további szerves növekedés lehetőségét.

A városzsövet szempontjából fontos cezúra a Berda József utca- Tél utca- Elem utca nyomvonala Újpest déli részén, ahol a vasúthoz kapcsolódó ipari zónában kisebb lakóterületek elszigetelt zárványként jelennek meg és a Szilas-patak északon, mely egészen a múlt századi 80-as évekig lényegében Újpest beépített területeinek határát jelentette.

A Berda József utca- Tél utca- Elem utca, a Váci út, a Szilas-patak és a Vác-szobi vasút között fekszik egy összefüggő, bár jelentős méretű ipari és zöldfelületi intézményi területekkel (sport, temető) tagolt-szétszabdalt városias szövet. A kisvárosi szövet egy részének megsemmisítésével létrehozott lakótelep és a korábbi szervesen fejlődött kisvárosi lakóterületek találkozási felületei komoly városépítészeti-területhasználati konfliktusok színterei. A viszonylag összefüggő városias szövetet két sugárirányban összetartó útvonal, az Árpád út és a Fóti út szervezi, strukturálja. A városfejlődési folyamatok eredményeként az Árpád út, ha sok konfliktussal is, de be tudja tölteni egy városi főutca komplex szerepét. A Fóti útról azonban, mely Újpest súlyvonalában helyezkedik el, nem mondható ez el. A jelentős helyi, és részben kerületközi forgalmat is bonyolító útvonal mentén nem tudott kialakulni a főutcákra jellemző városias intenzitás, illetve kereskedelmi és szolgáltató kínálat. Ez közvetlenül az út menti térségben funkció- és identitáshiányban jelentkezik, közvetetten pedig Újpest szétszakítottságát konzerválja.

A Szilas-pataktól északra Káposztásmegyér teljesen különálló településként tudott csak kiépülni. A Vác-szobi vasútra ráfejlesztett lakótelep, illetve a Duna közötti térségben a Váci út cezúra jellege feloldódik. A Fővárosi Vízművek lényegében használaton kívüli telke, és a szintén újrahaznosításra váró laktanya hatalmas mezőgazdasági területekkel és kisebb erdőfoltokkal keveredik. A legújabb, nagy területigényű, extenzív fejlesztések eredményei a magisztrális infrastruktúrafejlesztések: az itt áthaladó 2A gyorsforgalmi út és az M0-ás csomópont, valamint az ezekre szerveződve épülő ipari park és a tömegeket vonzó rekreációs létesítmények között elsőként az Aquaworld, melyek az urbanus expanzió újabb generációs megjelenési formái. A cizelláltabb lakóterületi szövet és az extenzív intézményzóna között itt a Mogyoródi-patak és a Farkas-erdő alkotta zöldfolyosó biztosítja a szükséges puffer-területeket.

Újpest területét – viszonylag kiegyensúlyozottan – öt észak-déli, illetve északkelet-délnyugati irányultságú nyomvonal tagolja és tárja fel: a Megyeri út, a Baross utca- Erdősor út, a Pozsonyi út István út-Görgey Artúr út-Kiss Ernő utca-Leiningen Károly utca- Iglói út- Sporttelep utca, a Berliini utca- Rózsa utca- Szent Imre utca nyomvonal, ami belefut a Leiningen utcába és a legújabban kiépült Külső Szilágyi út-Szilágyi út kapcsolat, ami az Árpád útba fut bele. Ezek az utcák nem csupán a közösségi közlekedés és a helyi egyéni közlekedés fő útvonalai, de a lakossági alapszolgáltatások, helyi jelentőségű kereskedelmi egységek is e tengelyek körül sűrűsödnek nagyobb arányban.'

Településszerkezet történeti kialakulása

A fejezet változtatást nem igényel.

Történeti településmag

A fejezet változtatást nem igényel.

(Javaslat: a 74. ábra cserélhető már egy valós képre a látványterv helyett.)

Országos művi értékvédelem

A fejezet az alábbiak szerint **módosul**:

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

'A régészeti örökség leírása a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71.§ (1) bekezdése szerinti, a Lechner Lajos Tudásközpont által vezetett közhiteles hatósági nyilvántartásban található adatokon, az ide vonatkozó szakirodalmon, a Magyar Nemzeti Múzeum Adattárában található leletmentési dokumentációkon és a helyszíni szemlén alapul.'

A kerület új kerületi építési szabályzataihoz, azok alátámasztó munkarészeként önálló örökségvédelmi hatástanulmányok is készültek, amelyek régészeti szakterületi munkarésze tartalmazza az egyes városrészek régészeti örökségének felmérését (a közhiteles adatszolgáltatás mellett a régészeti érdekű területek¹¹ is lehatárolásra kerültek), elemzését, továbbá a régészeti örökség megóvásának feltételeit.

A régészeti örökség megóvásának általános követelményei:

- a közhiteles nyilvántartás szerinti régészeti lelőhelyek általános régészeti védelem alatt állnak;

¹¹ Régészeti érdekű terület: valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető (2001. évi LXIV. tv.)

- a védett régészeti lelőhelyen megvalósuló tevékenység, építmény engedélyezésére indult eljárásokban szakhatóságként a Budapest Főváros V. kerületi Kormányhivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Örökségvédelmi Osztálya az illetékes (496/2016. (XII.28.) Korm. rendelet alapján);
- régészeti érdekű területek esetében földmunkavégzés esetén régészeti megfigyelés szükséges. A megfigyelés eredménye következtében leletmentő ásatás elvégzése is szükségessé válhat.

A kerületben összefüggő országosan **nyilvántartott régészeti lelőhely** a Fóti úttól északra, valamint a Duna mentén található, a kerület belső területein csak kisebb, szórványosan előforduló lelőhelyek találhatóak.

Újpest területén **egyedi régészeti védelmet élvező ingatlan nem található.**

Országos egyedi védelem: műemlék, műemlékegyüttes

Az Örökségvédelmi törvény kategóriákra bontva határozza meg a védendő értékeket. Az Országgyűlés 2015-ben bevezette a *nyilvántartott műemléki érték fogalmát*, amely egy kétlépcsős, fokozatos védetté nyilvánítással tette lehetővé a műemléki védelem megállapítását:

1. lépcső: műemléki érték nyilvántartásba vétele (hatósági eljárással)
2. lépcső: nyilvántartott műemléki érték műemlékké nyilvánítása (miniszteri rendelettel)

Tehát műemlékké csak nyilvántartásba vett műemléki érték volt nyilvánítható (alapvetően az átalakulásakor a korábban III. bírsági kategóriába eső értékek kapták meg a nyilvántartott műemléki érték besorolást). A nyilvántartott műemléki érték a törvény erejénél fogva általános védelmet élvezett. Átalakult a korábbi műemléki fogalom is. Más a műemlék, más a műemléki érték és más az épített örökség, illetve építészeti érték fogalma.

2018. április 10-én lépett hatályba a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet és egyben hatályát veszítette – az ugyanolyan nevű – a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet. Alapvető változásokat nem hozott az új jogszabály, de a nagyberuházások tekintetében érdemi módosítások is történtek (előzetes régészeti dokumentáció és feltárási projektterv készítésére vonatkozó előírások).

2020 második fele ismét változásokat hozott az örökségvédelem szabályozásában: a 2020. évi LXXXIX. tv. (továbbiakban Módtv., hatályos 2020. szeptember 1-től) megszüntette a nyilvántartott műemléki érték fogalmát és kétféle védettségi fokozat alá rendezte be a műemléki védelem alatt álló értékeket:

- kiemelten védett műemlék ► korábban I. kategóriába sorolt műemlékek
- védett műemlék ► korábban II. kategóriába sorolt műemlékek, valamint a nyilvántartott műemléki értékek

A védetté nyilvánítás miniszteri rendeletben történik, amely tartalmazza a műemlék kategóriába sorolását. A kategóriából eredő joghatásokat a törvény vonatkozó szakasza, valamint a kapcsolódó kormányrendelet határozza meg. A műemléki kategória módosítására a jogszabályban meghatározottak szerint van lehetőség.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 71.§ (1) bekezdése alapján az országos, valamint nemzetközi védelem (világörökségi és világörökségi várományos helyszínek és területek) alatt álló értékek nyilvántartását az örökségvédelmi hatóság vezeti (háttérszerv: Lechner Lajos Tudásközpont). Az adatszolgáltatásért a területileg illetékes kormányhivatalok örökségvédelmi feladatokat ellátó osztálya felel. Az újabb kategóriákat a közhiteles nyilvántartás még nem követte le, az adatszolgáltatások értelmezése a törvény átmeneti rendelkezéseinek megfelelően történhet.

A kerület területén – a közhiteles hatósági nyilvántartás 2021. 01. 27.-i adatszolgáltatása alapján –

- 23 db kiemelten védett műemlék
- 35 db védett műemlék található.

Az országosan védett értékek zöme jellemzően a kerület déli részén, a történelmi városmag térségében koncentrálódik.

Fontos megemlíteni, hogy 2021 januárjától az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló 252/2006. (XII.7.) Kormányrendelet is módosult, amely az épített örökséget érintő építésügyi eljárások vonatkozásában egyrészt a védettség kategóriájától, másrészt az építési tevékenységtől függően megállapítja a központi (Országos Építészeti Tervtanács), területi, valamint a helyi építészeti műszaki tervtanács véleményezési hatásköreit.

Országos területi védelem: műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A kulturális örökségvédelemről szóló 2001. évi LXIV. törvény alapján a „műemléki jelentőségű területként kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.”

A műemlékek és műemléki jelentőségű területek jogszabályban meghatározott környezete műemléki környezetnek minősül és a törvény erejénél fogva (ex-lege) általános védelemben részesül.

Újpest területén nem található műemléki jelentőségű terület, azonban 4 nyilvántartásba vett (határozattal védett) műemléki környezet található. Az ex-lege műemléki környezetek közül – még a korábbi védelmi rendszerből visszamaradva – 5 helyszín szerepel a nyilvántartásban.

Helyi művi értékvédelem

A főváros egyedi, kétszintű önkormányzati rendszeréből adódóan a helyi védelemnek két fajtáját különböztethetjük meg:

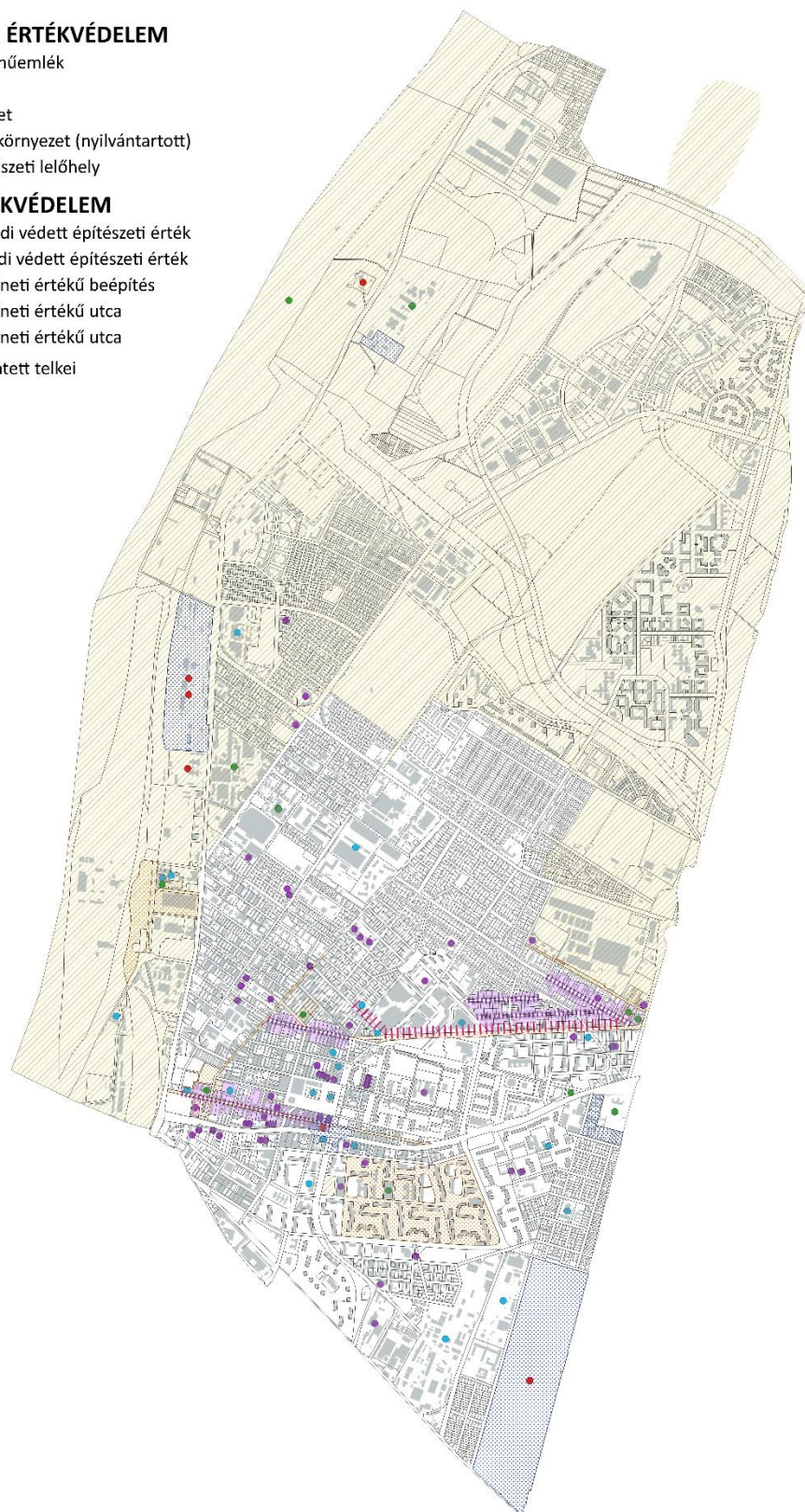
- a **helyi fővárosi védelem** alatt álló értékeket a *Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének a településkép védelméről szóló 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete* állapítja meg (a rendelet 4. melléklete tartalmazza a Budapest fővárosi helyi védettségű építészeti örökségének jegyzékét), valamint
- a **helyi kerületi védelem** alatt álló értékeket (egyedi és területi védelmeket) *Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzata Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 27/2017. (XII. 18.) önkormányzati rendelete* állapítja meg (a rendelet 1. melléklete tartalmazza a helyi kerületi területi védettség alá tartozó értékeket, a 2. melléklet pedig a helyi kerületi egyedi védett épületek, építmények, építményrészek, egyéb elemek jegyzékét).

ORSZÁGOS MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- Kiemelten védett műemlék
- Védett műemlék
- ▨ Műemléki környezet
- ▨ Ex-lege műemléki környezet (nyilvántartott)
- ▨ Nyilvántartott régészeti lelőhely

HELYI MŰVI ÉRTÉKVÉDELEM

- Helyi fővárosi egyedi védett építészeti érték
- Helyi kerületi egyedi védett építészeti érték
- ▨ Helyi kerületi történeti értékű beépítés
- ▨ Helyi kerületi történeti értékű utca
- ▨ Helyi kerületi történeti értékű utca védettség által érintett telkei

75-76. ábra: Az épített környezet értékei (készült a közhiteles adatszolgáltatások, valamint a hivatkozott helyi rendeletek alapján)

1.9.2. Területfelhasználás vizsgálata

A fejezet változtatást nem igényel.

1.9.3. Telekstruktúra

A fejezet változtatást nem igényel.

1.9.4. Építmények vizsgálata, település karakter

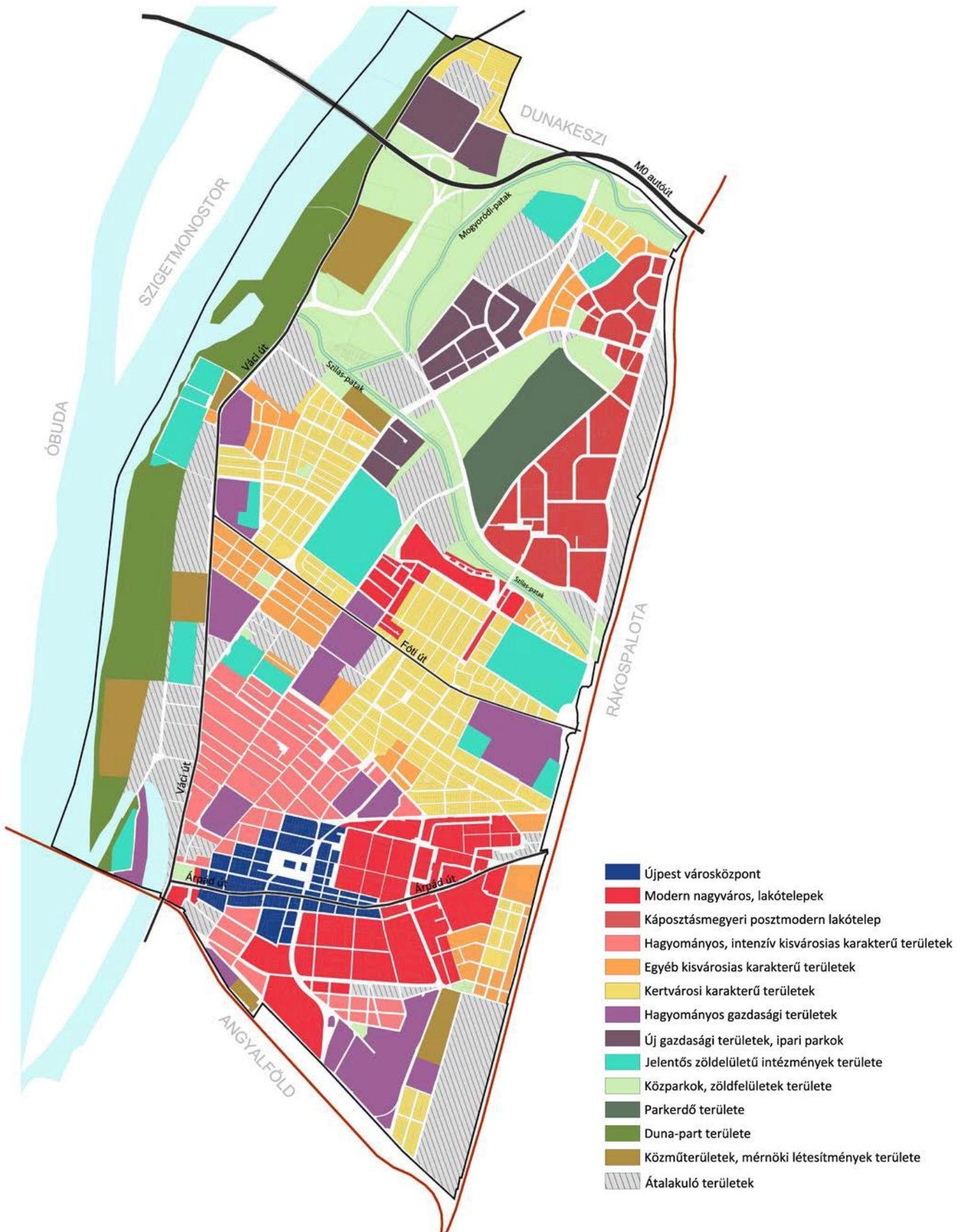
A fejezet Település karakter, helyi sajátosságok alfejezet Település karakter c. fejezetrészének cseréje szükséges:

Település karakter

2017-ben elkészült a kerület Településképi Arculati Kézikönyve (TAK), amely részletesen bemutatja Újpest településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területeit. (A TAK képezi az alapját a helyi településképi védelmére vonatkozó helyi rendeletnek).

A TAK Újpest közigazgatási területének beépített területein 9 különböző települési karaktert különböztet meg, továbbá kijelöli a még fejlesztésre váró, illetve átalakuló területeket is.

A TAK részletesen bemutatja az egyes karakterek jellemzőit, valamint ajánlásokat fogalmaz meg az egyes beépítések minőségi formálására vonatkozóan.

109. ábra: Újpest eltérő karakterű településrészei (forrás: TAK)

1.9.5. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Szlömösödött, leszakadó, leromló és degradálódott területek

A fejezet nem igényel változtatást.

Alulhasznosított és barnamezős területek

A teljes alfejezet cseréje szükséges:

A barnamezős terület fogalma egészen 2019 júliusáig nem szerepelt a magyarországi jogszabályokban, azonban hosszú évek óta használatos településfejlesztési fogalomról beszélhetünk.

Az egységes európai barnamező-fogalom meghatározása (CABERNET - Concernet Action on Brownfields and Economic Regeneration Network) szerint a barnamezős területnek tekintjük azokat a területeket, amelyekről elmondható, hogy

- hatással volt rájuk saját, valamint a közvetlen környezetük korábbi használata,
- felhagytak, vagy alulhasznosítottak,
- vélt vagy valós környezeti szennyezettséggel terheltek,
- elsősorban fejlett városi térségben találhatóak,
- újra hasznossá tételük beavatkozást igényel.¹²

2019 júliusában az **Étv.** bevezette a **barnamezős terület fogalmát** a hazai építési jogrendbe is. A barnamezős terület „olyan földrészlet vagy földrészletek összessége - ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket -, amely elsősorban ipari, kereskedelmi, közlekedési vagy honvédelmi célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel terhelt, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással értéknövelt, fejleszthető területté alakítható.”

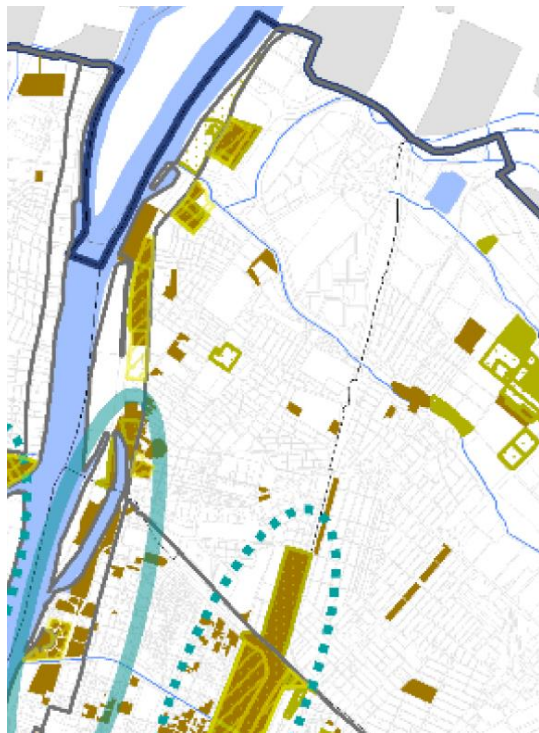
Budapest területén az alulhasznosított területek jelentős hányada egykori ipari, közlekedési (jellemzően vasúti), vagy volt katonai funkciójú terület (pl. laktanyák).

2014-ben a Fővárosi Önkormányzat koordinálásával és a huszonhárom kerületi önkormányzat közreműködésével a „Barnamezős területek fejlesztése” tematikus fejlesztési projekt (TFP) keretében elkészült a főváros barnamezős területeinek kataszterének elkészítését megalapozó metodikai dokumentum.

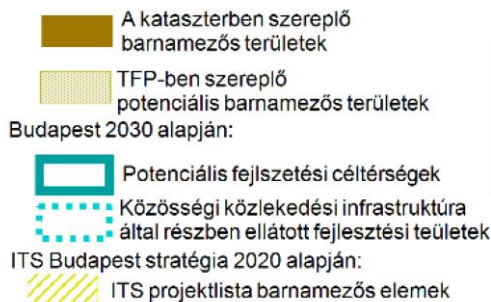
A kataszterben szereplő területek alapvetően a Budapest 2030 és a TSZT 2015 vizsgálatai alapján, azokat a TFP barnamezős területek összehangolt fejlesztése során értékelésre került kerületi adatszolgáltatásokból származó barnamezős területekkel összevetve kerültek lehatárolásra.

A Budapest 2030 alapján az Újpest Városkapu térsége – a XIII. kerületi Váci út menti még alulhasznosított területekkel együtt kezelve – a barnamezős területek tekintetében potenciális fejlesztési céltérség.

¹² Forrás: Barnamezős területek katasztere, BFVT Kft. 2015. május

A kataszter összesen 417 db barnamezős területéből 17 db található Újpesten, melyek összterülete 114,377 hektár (a fővárosban beazonosított barnamezős területek 4%-a, a kerületek között Újpest a barnamezős területeinek kiterjedését tekintve a 10. helyen szerepel).

1.9.1. ábra: Barnamezős területek Budapesten - Újpest
(forrás: Barnamezős területek katasztere, BFVT Kft. - 2015)

2020 júliusában az Étv. bevezette a **rozsdaovezeti akcióterület** fogalmát, amely olyan közlekedési, közmű- és intézményi infrastruktúrával ellátott vagy fenntartható módon ellátható, lakó- és más rendeltetés kialakítására alkalmas, jellemzően barnamezős területeket is magában foglaló terület, amelynek kijelölése azonban függetlenül attól, hogy az az Étv. szerinti barnamezős területként lehatárolása került-e. A rozsdaovezeti akcióterületek kijelölése kormányrendeletben történik, a települési, illetve kerületi önkormányzat véleményének kikérésével. Fontos tehát kihangsúlyozni, hogy a rozsdaovezet és a barnamezős terület nem ugyanazt jelenti a jogalkalmazás tekintetében. Az egyes lehatárolt barnamezős területek csupán támpontot adnak a rozsdaovezeti akcióterületek kijelöléséhez.

Az Étv. a rozsdaovezeti akcióterületeknek két kategóriáját állapítja meg:

- **azonnali rozsdaovezeti akcióterület:** olyan rozsdaovezeti akcióterület, amelyen a megvalósítani kívánt építési beruházások megindításához szükséges előkészítő munkák elvégzése nem szükséges, illetve azok folyamatban vannak vagy rövid időn belül elvégezhetőek, és amely tekintetében engedélyezett vagy előkészítés alatt álló építési beruházás megvalósítását tervezik a tulajdonosok, építetők, és a kapcsolódó kedvezmények bevezetése gyors építkezéskedést eredményezhet;
- **közép- és hosszú távú rozsdaovezeti akcióterület:** olyan rozsdaovezeti akcióterület, amely tekintetében összetett előkészítő munkák, adott esetben környezeti kármentesítés, bontás, közműrendezés és infrastruktúra-fejlesztés, tulajdonrendezés, telekalakítás és településrendezési feladatok elvégzése szükséges, és amely fejlesztési célú területként való rendelkezésre állása kormányzati koordinációt, jelentős anyagi ráfordítást és többéves előkészítő időszakot igényel.

A fent leírtak alapján a kerület területén az alulhasznosított területek alábbi kategóriáit különböztettük meg:

1. Azonnali fejlesztésre alkalmas barnamezős terület (potenciális azonnali rozsdavezeti akcióterületi terület)

Ebbe a területbe alapvetően Újpest esetén azok a területek tartoznak, ahol a korábbi ipari tevékenység felhagyását követően az épületek bontása, a terület kármentesítése már megtörtént, de a terület hasznosítása még várat magára. A kerületben összesen két ilyen terület került beazonosításra: az egyik az egykori Wolfner Bőrgyár területének Váci út menti, még beépítetlen része, a másik pedig a Zsilip utcától északra található tömb déli része.

2. Közép-, vagy hosszú távon hasznosítható barnamezős terület (potenciális közép- és hosszú távú rozsdavezeti akcióterület)

Ebbe a kategóriába kerültek besorolásra a kerület azon nagyobb, egybefüggő barnamezős területei, amelyeken a korábbi tevékenység már jellemzően megszűnt, vagy csak a terület igen alacsony kihasználtságával zajlik és a területen folytatott tevékenység végleges megszűnésével lehet hosszabb távon számolni. E területek esetén a meglévő épületállomány bontásával, a terület esetleges kármentesítésével is szükséges az előkészítések során számolni. Újpest területén ilyen területek a Váci út menti, valamint a káposztásmegyeri fővárosi vízműterületek (előbbinél fontos kihangsúlyozni, hogy a beavatkozás során a védett építmények megóvása és hasznosítása kiemelt szempont), a volt Tungsram strand és vízisporttelep területe, a volt laktanyák területe, valamint az Istvánteleki Főműhely területe.

3. Nagy időtávban rehabilitációra, vagy funkcióváltásra javasolt alulhasznosított területek

Ebbe a kategóriába azok a nagyobb, egykor ipari gazdasági funkciójú területek tartoznak, ahol ugyan a korábbi termelési tevékenység már jellemzően abbamaradt, azonban a területen több cég kereskedelmi, szolgáltató gazdasági tevékenységet folytat. E területek épületállománya jellemzően leromlott, így a településképre gyakorolt hatásuk is kedvezőtlen. Ezeknek a területeknek az átalakulása – nem feltétlenül funkcióváltása – már jelenleg is kívánatos lenne, azonban a tényleges változás csak nagy időtávban realizálható. Ilyen terület például a népszigeti Hajójavító területe, az egykori Duna Cipőgyár területe, vagy a volt Textilgyár területe.

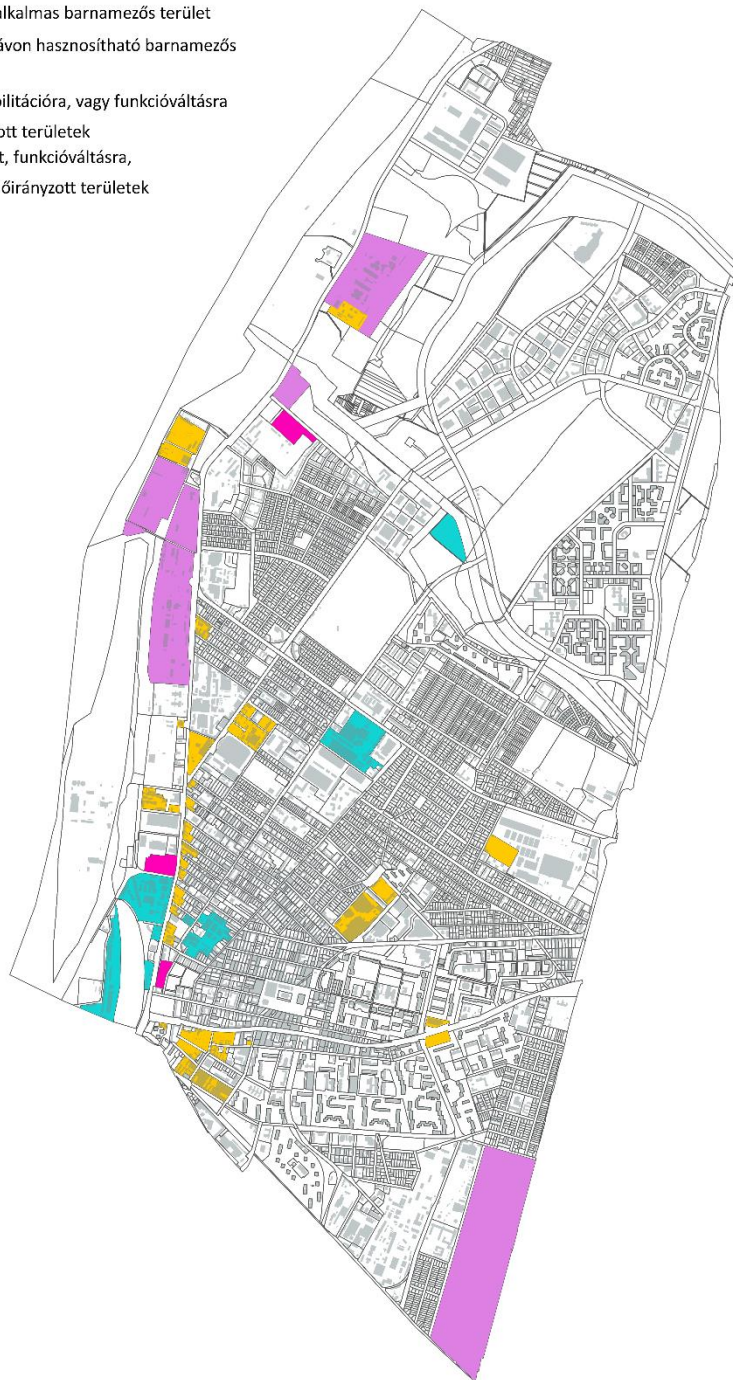
4. Egyéb alulhasznosított, funkcióváltásra, vagy rehabilitációra előirányzott területek

Ebbe a kategóriába alapvetően azok a kisebb területek tartoznak, amelyek átalakulása mind városszerkezet, mind városkép szempontjából kívánatos, vagyis a településfejlesztési/településrendezési elgondolásokhoz illeszkedő hasznosításukkal pozitív hatást gyakorolhatnak környezetükre. Ebbe a kategóriába tartoznak többek között a Városcapu térségében található, leromlott állapotú, a terület fejlesztése során a fejlesztésbe bevonandó/bevonható ingatlanok, a Váci út menti (az út keleti térfalát képező) alacsony kihasználtságú, szintén leromlott állapotú ingatlanok, a volt vágóhíd és környezete.

A Városcapu térségében található ingatlanok jelentős része fővárosi, illetve kerületi önkormányzati tulajdonban van. A telekrendezést követően a térség fejlesztése azonnal megindulhat, tekintettel arra is, hogy a kerület számára hosszú évek óta prioritást élvez ezen terület rendezése, így potenciális rozsdavezeti akcióterületként is kijelölhető.

Alulhasznosított területek

- Azonnali fejlesztésre alkalmas barnamezős terület
- Közép-, vagy hosszú távon hasznosítható barnamezős terület
- Nagy időtávban rehabilitációra, vagy funkcióváltásra javasolt alulhasznosított területek
- Egyéb alulhasznosított, funkcióváltásra, vagy rehabilitációra előírányzott területek

122. ábra: Alulhasznosított és barnamezős területek Újpesten (forrás: saját készítésű ábra)

Gazdasági jellegű területek

A fejezet változtatást nem igényel.

1.10. KÖZLEKEDÉS

A teljes fejezet **cseréje szükséges:**

1.10.1. Közúti hálózati kapcsolatok

Külső közúti hálózati kapcsolatok

A kerület országos gyorsforgalmi hálózati kapcsolatát az M0 autóút biztosítja, a sugárirányú gyorsforgalmi és főutakkal csomópontja van.

A IV. kerületnek a forgalmi igényekhez képest kevés megfelelő kapacitású főúthálózati kapcsolata van a szomszédos területekkel:

- A legintenzívebb a kapcsolat a XIII. kerülettel: a MÁV Bp. Nyugati pu. – Esztergomi vasútvonalát 2 főút (Váci út, Pozsonyi út – Béke út) különbszintben keresztezi, összesen 2x3 + 2x2 forgalmi sávon, 2 útvonal (Mártírok útja – Új Palotai út, Berlini út) szintben keresztezi irányonként 1-1 forgalmi sávval.
- A XV. kerület felé az egyetlen nagy kapacitású kapcsolat az Árpád úti felüljáró (2x2 sáv), a Fóti úti vasútvonal alatti aluljáró korlátozott kapacitású (a villamospályával közös forgalmi sáv), a MÁV szobi vonalát szintben keresztező Elem utca és Töltés utca kapacitását az intenzív vasúti forgalom csökkenti.
- A III. kerület, illetve Buda felé nincs közvetlen közúti kapcsolat.
- Dunakeszi felé az országos főút és helyi közúthálózati kapcsolatok megfelelőek: a Váci út 2x1 forgalmi sáv, az M0 autóút kapcsolataként épült 2/A főút 2x2 forgalmi sáv, a helyi kapcsolatok: Szilágyi út 2x1 forgalmi sáv, Íves út 2x1 forgalmi sáv, a MÁV szobi vonal alatt a városhatárnál levő közúti aluljáró kétirányú forgalomra egysávos, Székesdűlőnél a városhatáron levő út csak részben épült ki.

Az országos főutak közül a 2.sz. főút és a 2/A főút közös fővárosi bevezető szakasza, a Szilas-pataktól délre a Váci út. Jelenleg a kerület forgalma országos főutak felé a Váci úton, a pesti külső kerületek összekötő főúton (Árpád – Szócs Áron utca – Szentmihályi út) illetve a 2/A úton bonyolódik le.

A belső közúti közlekedési rendszer

A kerület úthálózatának szerkezete jellemzően észak-déli és kelet-nyugati irányú elemekből áll, amelyek gerincét az első és másodrendű főutak alkotják, kiegészülve a jellemzően közösségi közlekedési útvonalakból álló gyűjtőutakkal.

A fővárosi és agglomerációs hálózati kapcsolatokat biztosító elsőrendű főút a Váci út és 2/A út főként átmenő forgalmat bonyolít le. A 2x2 sávú útszakaszok közül a Váci út Árpád út – Megyeri út szakaszán jelentős a kapacitás hiánya, mivel a szélső sávok nagy mértékben zavart forgalmúak (jobbra kanyarodás, ingatlan kiszolgálás).

A másodrendű főutak közül kiemelt jelentőségű a részben kerületek közötti részben belső forgalmat lebonyolító István út – Pozsonyi út útvonal.

Az Árpád utat jelenleg megfelelő kapacitású alternatív útvonalak hiányában túl sok funkció terheli: az észak-déli útvonalak túlterheltsége miatt jelentős a forgalomelosztó funkciója, a pesti külső kerületeket összekötő útvonal része, illetve Újpest városközpontjának tengelye, helyi forgalmi jelentőséggel.

A többi másodrendű főutak közül a káposztásmegyeri és az újpesti lakótelepi szakaszok épültek ki megfelelő paraméterekkel:

- A Megyeri út 2x2 forgalmi sávossal, jelentős átmenő forgalom halad rajta.
- A Megyeri úttól Dunakeszi felé kiépült íves út Káposztásmegyer nyugati fejlesztési területeinek megközelítő útja.
- A Szilágyi út külső szakasza 2x2 forgalmi sávossal épült ki, de a forgalom irányonként 1-1 sávon bonyolódik le, Káposztásmegyertől délre 2x1 sávossal.
- Az Óceán – árok utca szintén 2x2 sávossal épült ki szélességgel.
- A Fóti út Váci út és Baross utca közötti szakasza 2x2 sávossal, elválasztott pályákkal, a Baross utcától keletre 2x1 sávossal.
- A Sporttelep utca – Leiningen utca – Kiss Ernő utca útvonal a másodrendű főúti funkciókra alkalmatlan, a környezet szempontjából kedvezőtlenül nagy átmenő forgalom terheli.
- A Rózsa utca az Újpesti lakótelep építésekor 2x2 forgalmi sávossal megfelelő szélességgel épült ki, de a forgalmi igényeknek megfelelően a forgalom irányonként 1-1 sávon bonyolódik le.
- A Berliini út 2x1 sávossal, kis kapacitású szintbeni vasúti átjáróval.

A IV. kerület gyűjtőút – hálózata az egyes területegységek megközelítését és tömegközlekedését biztosító, a főutakhoz kapcsolódó, 2x1 sávossal épült útvonalakból áll:

- A Görgey Artúr utca átépítésére a villamos pálya közúti forgalmú igénybevételét biztosítva került sor.
- A Tél utca – Elem utca útvonal részben Újpest déli részének forgalmát vezeti rá a főúthálózatra, részben a XV. kerület felé kapcsolat, szintbeni vasúti átjáró korlátozza a kapacitását.
- A Mártírok útja – Újpalotai út a XIII. kerület felé kisebb forgalmú közúti kapcsolat, szintben keresztezi a Budapest Nyugati pályaudvar – Esztergom vasútvonalat
- A városközpont gyűjtőútja a Károlyi I. utca, amelynek István téri szakasza egyirányú, a Templom utca az autóbussz közlekedés miatt gyűjtőút.
- Az Árpád úttól délre egyrészt az Újpest – Városkapu metróállomáshoz kapcsolódó autóbussz útvonalak nyomvonalát gyűjtőút kategóriájú, illetve a kerület keleti részén az Istvántelki út.
- Káposztásmegyer területén az I. ütemben kiépült lakótelepet határoló Farkaserdő utca, illetve a II. ütemű lakótelepi kapcsolatot biztosító Homoktövis utca gyűjtőút funkciójú, illetve az Ipari park utca az ipari terület megközelítő útja.
- Megyer területén tömegközlekedési útvonal az Izzó lakótelepen az Erdősor út – Baross utca és Nádor utca, illetve az Irányi D. utca, Mildenerger utca, Türr I. utca, Deák F. utca.

Hiányzó gyűjtőút szintű kapcsolatok Székesdűlő és Káposztásmegyer kapcsolata, a Duna-parti területek megközelítése, illetve Megyer és Káposztásmegyer között a Baross utca.

A kerület kiszolgáló úthálózata Újpest területén teljesen kiépült, Megyer északi részén vannak burkolat nélküli közterületek, Káposztásmegyeren a beépítéshez kapcsolódóan fokozatosan épül ki az úthálózat. A volt Dobó laktanya területének belső megközelítő útjai közútként átépültek.

Közúti forgalom és kapacitáskihasználtság

A főváros úthálózatára készült Egységes Forgalmi Modell alapján a forgalom szempontjából kritikus útszakaszok és csomópontok:

- A Váci út József Attila utca és Megyeri út közötti szakaszán a sűrű csomóponttávolságot és az út menti ingatlanok kiszolgálását figyelembe véve a közúti kapacitás mintegy 1500-1600 E/ó/irány, a csúcsidőszaki forgalom ezt tartósan meghaladja. A Váci út legterheltebb szakasza a Károlyi I. utca csomóponttól délre 2000 Ejármű/óra/irányt meghaladó forgalmat bonyolít le.
- Az Árpád úton az István út és Váci út közötti szakaszon a 2x2 forgalmi sáv csúcsórai kapacitása a csomópontokban 100 %-ban kihasznált., a csúcsórai forgalom mintegy 1500 – 1700 E/óra/irány.
- A Váci út túlterheltsége miatt a 2/A út felől jelentős átmenő forgalom terheli a Szilágyi út – Árpád út – Rózsa utca – Tél utca – Pozsonyi út és az Óceán-árok utca – Megyeri út (Baross utca) irányt.
- A Szilágyi út forgalma a reggeli csúcsidőszakban dél felé nagy, eléri az
- 1000 E/óra értéket. Jelentős részben Dunakeszi felőli átmenő forgalom terheli.

Forgalomszabályozás, forgalomirányítás

Vonali sebességszabályozás

A kerület főútvonalai közül a Váci út lakott területi szakaszán sűrűn változik a megengedett sebesség (50-60 km/h), külterületi szakaszán (90 km/h), a 2/A úton (80 km/h) és a Külső Szilágyi úton (60 km/h szabályozás) van a belterületen kötelező 50 km/h-nál nagyobb megengedett sebesség.

Az 50 km/h – nál kisebb sebesség korlátozása egyes, környezeti szempontból érzékeny lakóutcákban van (30 km/h): Berzeviczy utca, Lahner Gy. utca sebességcsökkentő küszöbökkel kiépítve.

Területi sebességszabályozás (forgalomcsillapítás, övezetek)

Területi sebességszabályozásra a kerületben csak igen kevés területegységben került sor:

Lakó – pihenő övezet van (20 km/h megengedett sebesség) Káposztásmegyer I. és II. ütem területén, illetve egyes lakóparkokban.

Tempo 30 övezetet jelöltek ki a Megyeri út és a Homoktövis utca közötti területen, illetve a Fóti út – Megyeri út – Reviczky utca – Baross utca által határolt területen.

Forgalmi irány szerinti tiltások (pl. egyirányúsítások)

Egyirányúsításokra a kerületben igen kevés helyen került sor, egyrészt a parkolási lehetőségek növelése, másrészt csomóponti kapcsolatok egyszerűsítése céljából, pedig az úthálózat szerkezete (sok párhuzamos, azonos kategóriájú út) erre kedvező lehetőséget ad.

A legjelentősebb egyirányúsításra Káposztásmegyér I. ütem területén a legintenzívebben beépült tömbök mentén a parkolóhelyek (leállósáv) számának növelése érdekében került sor (Hajló utca, Galopp utca, Nádasdy K. utca, Böröndös utca, Szíjgyártó utca). Újpest városközpont területén szintén a parkolási lehetőségek növelése volt a cél a Károlyi I. utca, Lőrinc utca, József A. utca egyes szakaszának, illetve a Szt. István tér közlekedő útjainak egyirányúsításával.

Behajtási korlátozások (pl. teherforgalom, össztömeg)

A kerületre érvényes a főváros területére bevezetett 12 t össztömeg korlátozás. Kijelölt teherforgalmi útvonalak:

- Váci út
- 2A út
- Óceán árok utca (Váci út – Megyeri út)
- Megyeri út (Íves úttól délre)
- Íves út
- Ipari park utca
- Fóti út (Váci út – Megyeri út)
- Irányi D. utca
- Garam utca
- Duna sor

Kerületi szintű teherforgalmi illetve össztömeg korlátozást szintén igen kevés helyen vezettek be (Leiningen utca, Nagyvárad liget környéki mellékutcák).

Csomópontok típusa és forgalomirányítása

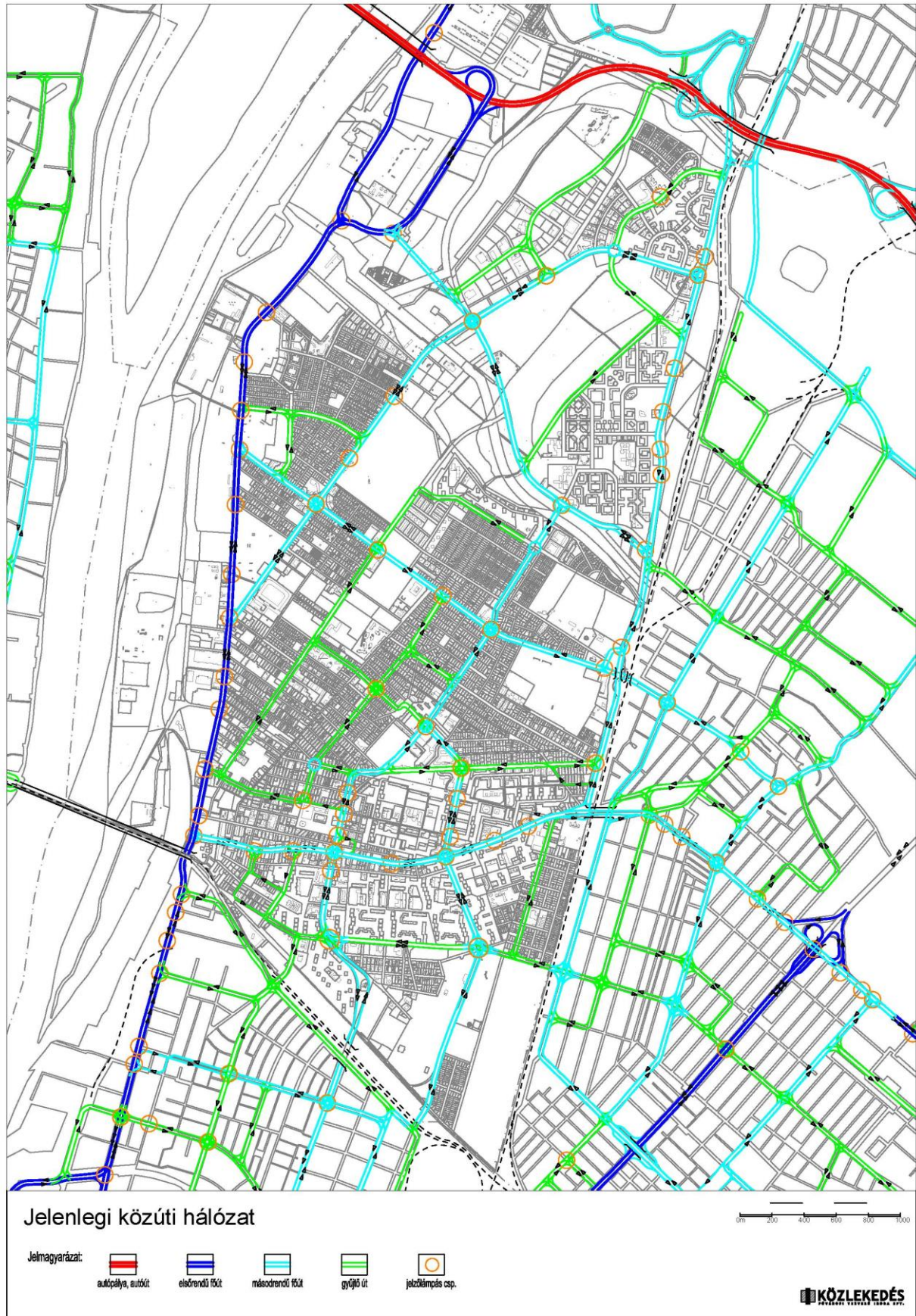
A kerület főútjainak csomópontjaiban a jellemző szabályozási forma a jelzőlámpás irányítás. A Váci út, Megyeri út, Óceán-árok utca, Fóti út, Szilágyi út, Árpád út, István út, Rózsa utca, Leiningen utca jelzőlámpás csomópontjaiban az Észak-pesti forgalomirányító központ által vezérelt, összehangolt irányítás van. A jelzőlámpás csomópontok száma 51 db, az összes fővárosi jelzőlámpás csomópontnak mintegy 5 %-a.

A forgalombiztonsági szempontból legkedvezőbb körforgalmú csomópont Káposztásmegyeren a Megyeri út – Homoktövis utca és a Sporttelep utca – Erdősor utca keresztezésében, illetve Újpest központjában a Deák Ferenc utca – Templom utca – Nádor utca csomópontban van.

Szintbeni vasúti átjárók szabályozása

A kerületet határoló vasútvonalak szintbeni közúti keresztezései sorompós – fényjelzős szabályozással vannak ellátva:

- MÁV Bp. Nyugati pu – Szob vonal	Töltés utca, Elem utca
- MÁV Bp. Nyugati pu – Esztergom vonal	Új Palotai út, Berliini út

1.10.1. ábra: Jelenlegi közúti hálózat (forrás: saját készítésű ábra – Közlekedés Kft.)

1.10.2. Közösségi közlekedési kapcsolatok

A kerület külső tömegközlekedési kapcsolatait a MÁV Bp. Nyugati pu – Esztergom és Bp. Nyugati pu. – Szob vasútvonala, a VOLÁNBUSZ távolsági és helyközi járatai, illetve a BKK városi hálózatai biztosítják.

Vasúti közlekedés

► **Bp. Nyugati pu – Esztergom vasútvonal (2. számú vonal)**

Egyvágányú, mellékvonal, jelentős elővárosi forgalommal. A vonal újpesti szakaszán az utasforgalmat Újpest megállóhely és Angyalföld vasútállomás bonyolítja le. Újpest megállóhelyen az utasforgalom nagy része a 3. metróvonal átszálló utasaiból áll. Angyalföld állomás utasforgalma jelentéktelen. A vonalon korszerű elővárosi szerelvények közlekednek a csúcsidőszakban 1 órás követéssel.

► **Bp. Nyugati pu – Vác – Szob vasútvonal (70. számú vonal)**

Kétvágányú, villamosított, nemzetközi és országos törzshálózati vonal. A IV. kerületi szakaszon az utasforgalmat Rákospalota – Újpest vasútállomás és Istvántelek megállóhely bonyolítja le. A vonalon az elővárosi forgalmat Vácig félórás követéssel bonyolítják le a vonatok, Rákospalota – Újpest vasútállomáson mintegy 3000 fel/leszálló utassal, Istvántelek megállóhelyen kis utasforgalommal.

Távolsági és helyközi autóbussz közlekedés

Újpesten két irányban közlekednek VOLÁNBUSZ járatai:

- A Váci úton Dunakeszi, Vác, illetve az észak – budai agglomerációs települések irányában távolsági és helyközi járatok közlekednek Újpest – Városcsúcs autóbussz állomástól, megállók a TUNGSRAM Rt-nél és a Cérnagyárnál jelentős utasforgalmat bonyolítanak le. (300-311, 872 és 880-883 sz. járatok)
- Az Újpest – Városcsúcs végállomástól Fót felé az Árpád úton közlekedő járatoknak Újpest Központban is megállójuk van. (308-311 és 317-321 járatok)

Kerületek közötti közösségi közlekedési kapcsolatok

A kerület legnagyobb kapacitású és forgalmi tömegközlekedési kapcsolata az **M3 metróvonal**. A metró csúcsidőszakokban 2,5 perces napközben 5 perces követéssel közlekedik, Újpest – Központ végállomás és Újpest Városcsúcs megálló között a napi kétirányú forgalom 85000 utas/nap/2 irány. Az északi vonalszakasz korszerűsítése befejeződött, a déli szakaszon folyamatban van.

A kerületet egy villamosvonalon 2 viszonylat érinti:

- A 14-es járat csúcsidőszakokban 4-5 percenként közlekedik Káposztásmegyer és a Lehel téri végállomás között. A járat jelentős kerületen belüli forgalmat is lebonyolít Káposztásmegyer és Újpest – Városcsúcs között.
- A 12-es járat Rákospalota és Újpest – Városcsúcs közötti, elsősorban a metróra „ráhordó” járat, déli végállomása (Angyalföld – Kocsiszin) a kerület határán kisebb forgalmú.

A két járat legnagyobb utasforgalma, közel 20000 utas/nap Újpest városcsúcsától északra van.

A **BKK autóbuszjárat**ai közül a XIII. kerület felé közlekedő 30, 30A és 230 járatok a Baross térenél a 2. metróvonallal is közvetlen kapcsolatot biztosítanak, a 120-as járat kerületközi jelentőségű.

A XV. kerület felé az Árpád úton közlekedő 25, 196, 196A, 104, 104A, 204, 170 járatok utasforgalmának jelentős része a metróra átszálló, de a kerületen belüli (Váci út menti 196-os járat) területek kiszolgálása is fontos funkciójuk. A legnagyobb forgalmú kerületi autóbuszjárat a 196 csúcsidőben 3-5 perc követési idővel közlekedik.

A Fóti úton közlekedő 96-is járat a IV. kerület és az Újpalotai lakótelep közötti utasok fő vonala.

Az M0 Duna hídon a III. kerület felé irányuló utasforgalmat bonyolítja le a 204. sz. járat a Váci út – Árpád út felől, és a 296. sz. járat Káposztásmegyer felől.

A 20E járat Káposztásmegyer és a Keleti pályaudvar között közlekedik és jelenleg az M3 metró pótlására is alternatívát biztosít.

Kerületen belüli közösségi közlekedési kapcsolatok

A tömegközlekedés területi adottságának vizsgálata, a megállóhelyek 300 méteres gyalogos elérhetősége alapján megállapítható, hogy csak Káposztásmegyer egyes kisebb területegységei nincsenek megfelelően ellátva.

A kerületen kívüli kapcsolatot biztosító autóbuszjáratok jelentős részben belső utasforgalmat bonyolítanak le, igen fontos az M3 metróra ráhordó szerepük (20E, 30, 104).

A kerületen belüli autóbuszjáratok közül a legnagyobb forgalmú a 122 járat, mely Káposztásmegyer II. ütem és a Megyeri út menti területek kapcsolatát biztosítja Újpest Városkapu metróállomással, csúcsidőszakokban 6-7 percenként közlekedik.

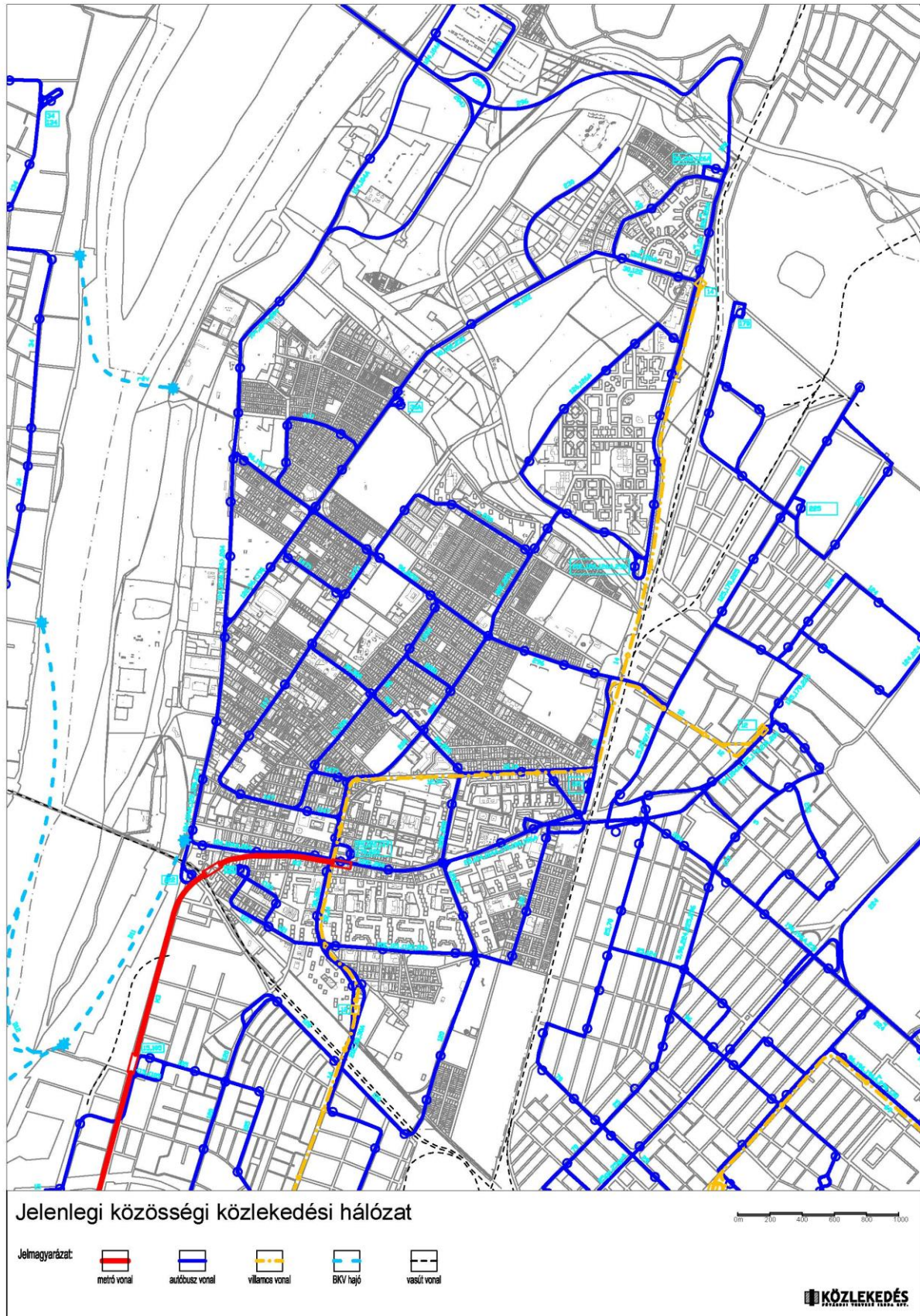
Káposztásmegyer lakótelepi feltáró járatai 126, 126A elsősorban a 14-es villamoshoz biztosítanak jó átszálló kapcsolatot.

Újpest és Megyer, illetve az Izzó lakótelep utasforgalmi és metró kapcsolatai a 147 és 220-as járatok.

A 121-es járat a városközponttól keletre és délre fekvő területek utasforgalmát bonyolítja le.

Vízi közlekedés

Buda felé a kerület vasútvonalon kívüli közvetlen kapcsolatát az Újpest Megyer – Pünkösdfürdő között közlekedő átkelő járat jelenthetné, azonban az eredetileg is csak nyári időszakban (május – szeptember között) működtetett járat a kihasználatlansága okán az elmúlt években is már csak szűkített időszakban, jelenleg egyáltalán nem közlekedik (a vonal maga létezik). A BKK dunai hosszirányú közlekedést lebonyolító járatai közül Újpest Árpád útnál a D11 járat biztosít kapcsolatot a Belváros és Kopaszi gát felé.

1.10.2. ábra: Jelenlegi közösségi közlekedési hálózat (forrás: saját készítésű ábra – Közlekedés Kft.)

1.10.3. Parkolási helyzet

A városközpontban és a metróállomások környezetében végzett korábbi parkolásfelvétel főbb megállapításai voltak:

- A területegységben igen magas a tartós (6 órát meghaladó időtartamú) parkolás aránya, amelynek okai, hogy időkorlátozás és díjas parkolás hiányában P+R funkcióra veszik igénybe a parkolóhelyek jelentős részét.
- A városközpont melletti lakótelepi parkolóknak jelentős 35-50 % a rövid idejű (1 óránál rövidebb) parkolás aránya, ez azt mutatja, hogy ezeket a lakótelepi igényektől idegen járművek veszik igénybe.

Ez a parkolásszabályozás bevezetése hiányában nem változott.

Megfelelő kapacitású, kiépített P+R parkoló nincs a kerületben.

Újpest – Városcapu megállóhelynél a P+R parkoló elvileg 120 férőhelyes, a környezetével együtt mintegy 140 fh. kapacitású.

A lakótelepek közül a legkedvezőtlenebb a parkolási helyzet Káposztásmegyer I. ütem területén, ahol a tömböket határoló utcák egyirányúsítása és az eredetileg gyalogos és tűzoltó utak parkolásra történő igénybevétele ellenére is igen jelentős a szabálytalan parkolás.

Kedvezőtlen a parkolási helyzet a jelentős iparterületek környezetében, mivel ezek területükön belül nem biztosítják a dolgozói parkolókat (Chinoi, Tungsram).

1.10.4. Gyalogos kapcsolatok és létesítmények

A kerületben összefüggő gyalogos hálózat csak a lakótelepen épült ki, bár ezek sem teljes értékűek, mivel egyes területeken parkolásra is igénybe veszik. A kerület központjában a koncentrált gyalogos forgalom miatt a legjelentősebb a gépjárműforgalomhoz képest előnyben részesített gyalogos felületek igénye.

A kerület Dunapartja gyalogosan nehezen megközelíthető.

A kerület déli és keleti határán húzódó vasútvonalak különszintű gyalogos kapcsolatai csak egyes helyeken épültek ki (pl. Újpest mh.).

Az M3 metróvonal felújításához kapcsolódó gyalogos aluljáró átépítésre és felszíni rendezésre még nem került sor.

A főutak elválasztó hatása is jelentős, az átkelőhelyek távolsága elsősorban a Váci úton nagy. Igen kedvezőtlen a városközpontban végighaladó Árpád út gyalogos infrastruktúrája. Káposztásmegyeren valósult meg jó gyalogos kapcsolat a tömegközlekedési megállókhöz.

1.10.5. Kerékpáros hálózati kapcsolatok

Külső kerékpáros kapcsolatok

Újpest és a szomszédos területek között 3 irányban van kiépített kerékpárút:

- Aquincum felé az Északi Összekötő Vasúti híd járdáján.
- A XIII. kerület felé egyrészt a Váci út mentén, másrészt a Berlini út – Tatai út irányban.
- Az M0 hídon kiépült kerékpárút a budai agglomerációs területek és a III. kerület kapcsolatát biztosítja

A két kerékpáros irányt a vasútvonal déli oldalán, a XIII. kerületben köti össze kerékpárút.

A Szilágyi út menti kerékpárút – szakasznak Dunakeszi felé nincs hálózati kapcsolata.

Kerületen belüli kerékpáros közlekedés

A kerületen belül nincs összefüggő kerékpáros hálózat.

A megvalósult K – Ny irányú elemek:

- Óceán-árok utca (2A út – Farkasrdei út)
- Fóti út (Megyeri út – Szilágyi út)
- Görgey Artúr utca
- Tél utca

Az É – D irányú összeköttetés csak a Szilágyi út – Istvántelki út – lakótelep – Berlini út irányban illetve a külső Váci úton van.

1.11. KÖZMŰVESÍTÉS

A teljes fejezet **csereje szükséges:**

A közművesítés fejlődése

A főváros IV. kerületének közműellátása fokozatosan épült ki. A kerület életében, népességszámának, lakásszámának alakulásában, egyben a közműellátásában is ugrásszerű változást hozott, amikor a kerületben is elindult a telepszerű többszintes beépítés, megjelent a lakótelep. A lakótelep, s vele a kerület is a csúcs-népességszámát a 90-es években érte el, azóta népességszáma csökkenő tendenciájú, de lakásállománya, ha kisebb mértékben is és hullámzóan, de növekvő tendenciájú. A telepszerű többszintes beépítésű lakótelep számára a teljes közműellátást építették ki, ennek kerület szintű továbbépítésével, ma már a kerület, döntő hányada, teljes közműellátással rendelkezik. A teljes közműellátásra a közüzemű vízellátás, a közcsatornás szennyvízelvezetés, a villamosenergia ellátás és a vezetékes termikus energiaellátás, részben a földgázzal, részben a távhővel biztosított.

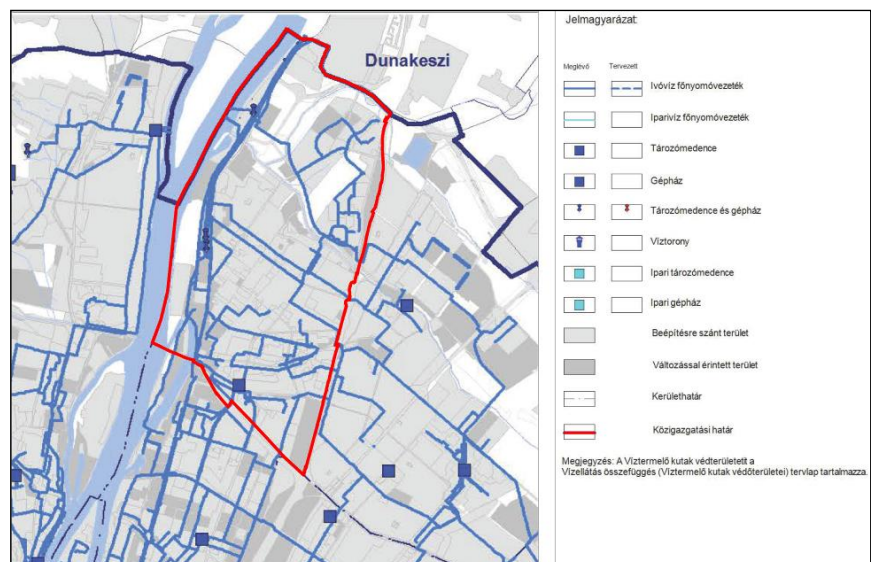
A lakótelepi épületek termikus célú energiaellátására a távhőszolgáltatást építették ki. A távhőszolgáltatással és a földgáz fűtési célú hasznosításával, megteremtették az összkomfortos életkörülmény lehetőségét, mára a lakásállomány 90 %-át meghaladón élvezi a teljes komfortot és már csak néhány %-a a lakásállománynak, amelyben a komfortos életkörülmény nem áll rendelkezésre.

1.11.1. Vízi közművek

Vízgyűjtés és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Ivóvíz ellátás

Az ivóvíz ellátás, mint a komfortos ellátás egyik legfontosabb eleme majdnem kerületszintű kiépítettségű. Bár az éves statisztikai nyilvántartás a vízzel ellátott háztartások számát nem vezeti, csak a népszámlálási adatokból lehet rá következtetni és a kiépített hálózat jelzi a kerület kedvező ellátottságát. A kerület ivóvíz ellátási rendszere a főváros egységes vízellátási rendszeréhez, a főnyomócső és gerinchálózatához csatlakozik. A főváros ivóvíz ellátását a Fővárosi Vízművek Zrt. szolgáltatja.

1.11.1. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra –
 Vízellátás összefüggései - részlet
 (Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész
 (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT/>))

A kerület, jelentős szerepet tölt be a főváros és a környező területek vízi-közmű szolgáltatásában, ugyanis itt található a Fővárosi Vízművek Zrt. üzemeltetésében álló Balparti vízbázis (kerület közigazgatási területére eső) nyolc ivóvíztermelő kútja. A Bal-part I-II. Vízmű akna és csápos aknakútjai, a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása alapján csak csúcsüzemben üzemelnek, de üzemvitelük fenntartott. Az újpesti kútsor és a szomszédos Dunakeszin üzemelő kútsor hidrogeológiai védőidomának a kijelölése megtörtént, amely Újpest északi részére rányúlik, s a védőidommal érintett terület területfelhasználási lehetősége korlátozott. A hidrogeológiai védőidommal érintett területen a területhasznosítás lehetőségének meghatározásához egyrészt a 123/1997 (VII.18.) Kormányrendeletben, valamint a kutak vízbázisvédelméről szóló határozatokban rögzítetteket figyelembe kell venni.

A Váci út és a 2/A főút között, Újpest északi részén található a ma már nem üzemelő Nagyfelszíni Vízmű felhagyott, új hasznosításra váró telke.

A Duna partjain üzemelő kutakból induló gerincvezetékek szállítják a vizet az egyes ellátási körzetek gépházához. A IV. kerület és Dunakeszi területén üzemelő kutak vizét összegyűjtő vízműtől NÁ 1800-as, NÁ 1600-as, NÁ 1500-as, illetve NÁ 1400-as fő-gerincvezeték szállítja a vizet déli irányba és NÁ 1200-as fő-gerincvezeték keleti irányba. Ezek a fő-gerinc vezeték Budapest vízellátásának alapját szolgálják, így egyrészt áthaladnak a kerület területén, másrészt az erről leágazó NÁ 1000-es NÁ 800-as, NÁ 600-as, NÁ 500-as gerincvezetékek osztják szét a vizet a kerület területén is. Majd a gerincvezetésekről táplált elosztóhálózat szállítja a vizet a fogyasztókig.

A vízellátó hálózat a főváros nagy kiterjedtsége és az eltérő topográfiai viszonyai miatt különböző ellátási zónákra van felosztva. A kerület területének döntő hányada a 20-as számú, ún. Pesti alapzónához tartozik. A zóna hálózatában a víznyomást az ellen nyomó medenceként működő tározók vízszintje határozza meg. A nyomásviszonyok megfelelőek mind ivó-, mind pedig tüzvíz ellátás szempontjából.

A nagy kiterjedésű ellátási területet kiszolgáló 20-as Pesti alapzóna mellett, a kerület dél-keleti szélének ellátásában a 44. számú ún. Újpesti zóna, a telepszerű többszintes beépítésű lakótelepi épületek ellátásában vesz részt. A zónákban a megfelelő nyomásviszonyokat a medencék-gépházak biztosítja.

A kerület utcáiban kiépítésre kerültek NÁ 400-as, 300-as, 200-as gerinc- és NÁ 150-es, NÁ 100-as és NÁ 80-as elosztóhálózati vezeték. A régebbi építésű vezetésekre jellemző, hogy ac anyagúak, az újabban építettek már műanyag alapanyagú csövekből épültek. A régebbi építésű vezeték fokozatos cseréjének igénye is lassan előtérbe kerül.

1.11.2. ábra: Vízellátás (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

Tüzipvíz ellátás

A kerület tüzipvíz ellátása általánosan az ivóvíz hálózatra telepített tűzcsapokkal megoldott. Egyes még megmaradt ipari üzemeken belül a tüzipvíz ellátás korábbi telken belüli megoldása megmaradt. Újabb, nagyobb beruházásoknál a megfelelő tüzipvíz ellátásról a beruházás megvalósítása során gondoskodtak.

Iparivíz és öntözővíz ellátás

A kerületben a korábban üzemeltetett közüzemű iparivíz szolgáltatás hálózata, annak egyes szakaszai fennmaradtak, bár jelenleg a szolgáltató iparivíz ellátást már nem szolgáltat.

A kiépített hálózat a nyomvonalra menti korábbi nagyobb ipari üzemek ellátását szolgálta. Az ipari üzemek funkcióváltásával az iparivíz igények csökkentek, a hálózat üzemeltetése gazdaságtalanná vált és a szolgáltatást felhagyták.

Jelenleg az egyes, nagyobb vízfogyasztású üzemek fenntartási költségeik csökkentése érdekében, a nem ivóvíz minőségű vízigényük kielégítésére helyi saját vízbeszerzést is kiépítettek, de ez csak saját felhasználásra történik. A kerületben a nagy vízigényű ipari termelés háttérbe szorult, helyét jellemzően kereskedelmi-gazdasági, egyéb munkahelyi, intézményi területhasznosítás foglalta el, amelynél a nem ivóvíz minőségű vízigények döntően locsolási, takarítási igények, ezek ellátására a kedvezőbb fenntartási költségek érdekében a helyi vízbeszerzés ad lehetőséget. A helyi vízkivételekről nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

Uzoda, strand, fürdő ellátás

A kerületben korábban üzemelt az Újpesti Gyógyfürdő és Uzoda, amely a gyógyvizet a Széchenyi gyógyfürdőből kapta. A szállítóvezeték elöregedése miatt a termálvíz szállítást leállították és a fürdőt bezárták, azóta lebontották. 2005-ben megszűnt a Tungsram strand is.

Jelenleg a Káposztásmegyeri városrészben üzemel a Halassy Olivér Sportközpont és Városi uzoda, elsődlegesen tanmedenceként, vízháztartása a közhálózatról biztosított melynek fűtését és melegvíz-ellátását geotermikus energiával biztosítják. A gazdaságos hőellátást vízkutas hőszivattyús rendszer biztosítja.

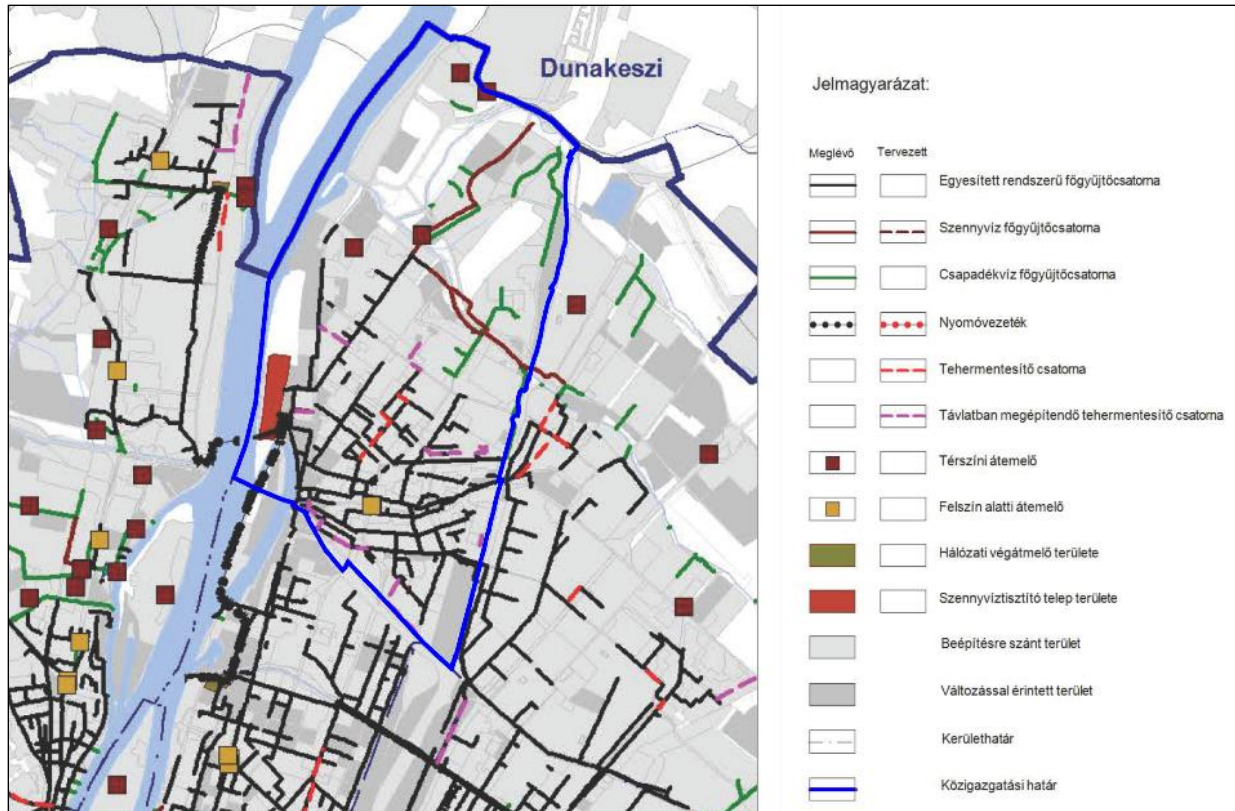
Újpest területén üzemel a Budapesti Aquaworld Csúszda és Aquapark, amelynek vízellátására saját termálkút áll rendelkezésre.

Szennyvízelvezetés, szennyvízkezelés

A kerület területét érinti nagyon nagy kiterjedéssel a felszín alatti vízminőség védelmi övezet területe, amelyre vonatkozó 9/2019 (VI.14.) MvM rendelet előírásai alapján az érintett területről a szennyvizet közcsatornás hálózattal kell kivezetni, a csapadékvizek elvezetés megoldási lehetőségei is korlátozottak és a helyi építési szabályzatban a területre vonatkozóan egyedi szabályozást kell előírni. A szintén felszíni és felszín alatti vizekkel foglalkozó 27/2004 (XII.25) KvVM rendelet szerint a kerület területe érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik.

Ezek a hidrogeológiai adottságok mellett a vízbázisokra kijelölt hidrogeológiai védőidomok különösen igénylik, hogy a szennyvíz kerületi szinten közcsatornával kerüljön elvezetésre. A kerület szennyvíz

közcsonna ellátottsági mutatója ma már nagyon kedvező, mivel a statisztikai adatok szerint a lakásállomány rácsatlakozási aránya már majdnem teljes körűnek tekinthető, különös tekintettel arra, hogy azóta is történtek csatornaépítések, rekonstrukciók, sajnálatosan mégis előfordulnak közhálózatra nem csatlakozó ingatlanok is. A főváros és benne a IV. kerület közigazgatási területén is a közcsonnás vízelvezetéssel kapcsolatos feladatokat a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. látja el.

1.11.3. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Csatornázás összefüggései - részlet
(Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT>))

A kerület, területének jelentős hányadán, különösen a régebben csatornázott területeken, egyesített rendszerű, gravitációs csatornahálózatot építettek, amellyel a szenny- és a csapadékvizek elszállítását biztosították. Ennek megfelelően építették a főgyűjtőket és átemelő szivattyú-telepet, ahonnan akkor még az összegyűjtött vizeket a fővárosi egységes szennyvízgyűjtő hálózatán keresztül a Dél-Pesti szennyvíztisztító telepre vezették.

A kerületben az Észak-Pesti Szennyvíztisztító Telep 1980 óta működik, azóta a kerület szennyvizeinek kezelése ott történik. A szennyvizet továbbra is egyesített rendszerű hálózat gyűjti össze, kivétel a később beépített (Káposztásmegyéri lakótelep), illetve később csatornázott területeket, (Fóti út-Szérűskert-Szilas-patak-Szilágyi utca által határolt terület) ahová már elválasztott rendszerű szennyvízelvezetést építettek.

Újpest csatornahálózata és Újpesten üzemelő szennyvíztisztító telep fogadja a szomszédos XV. kerület szennyvizeit is és az agglomerációs települések felől érkező szennyvizet is.

A szennyvízgyűjtő hálózat jellemzően gravitációs rendszerű, egyes mélypontokon a szennyvizek továbbvezetésére szennyvíz átemelő műtárgyat építettek. A hálózati rendszer már a múlt század utolsó

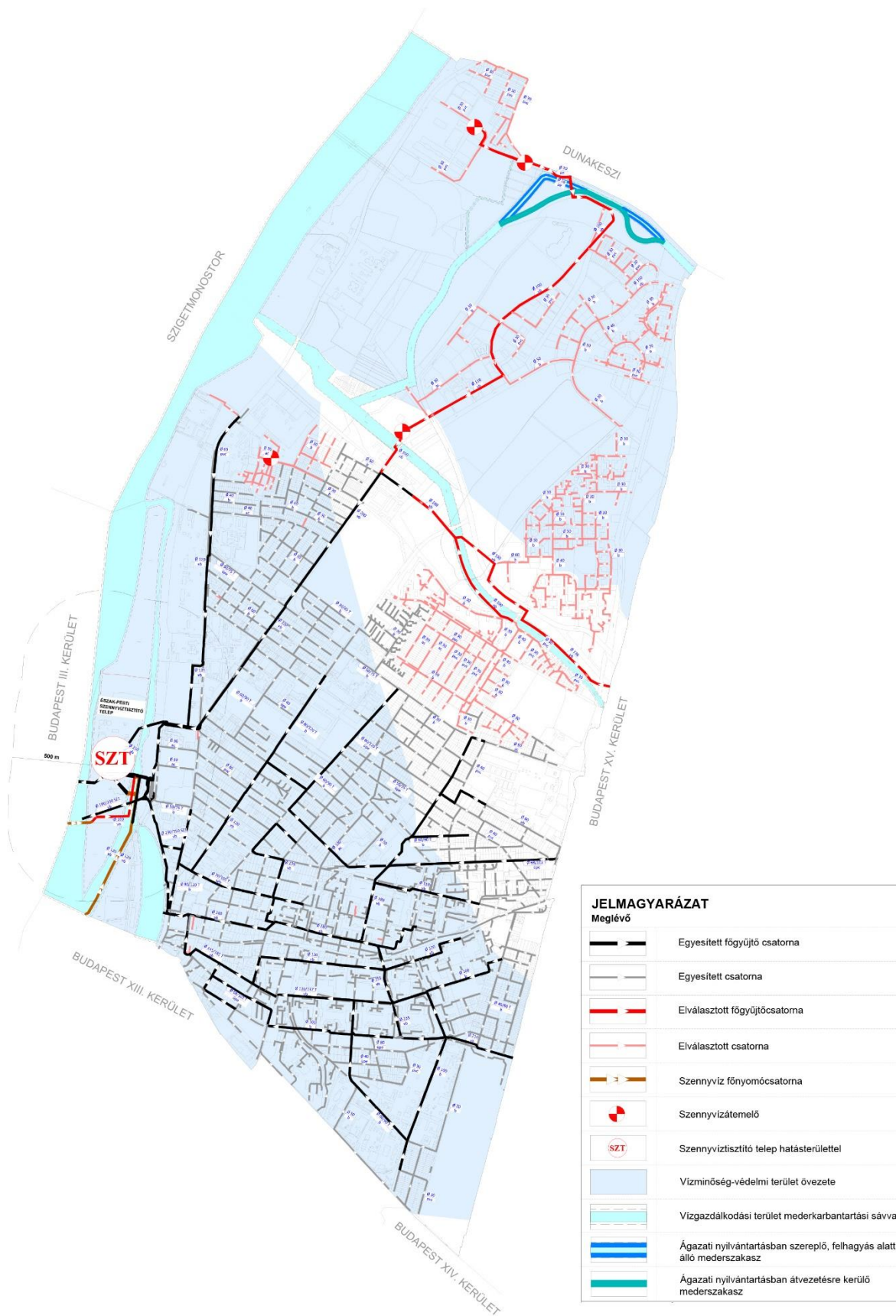
éveiben telítetté vált, mivel a kerület intenzívebb fejlődésével emelkedő elvezetendő szenny- és csapadékvíz mennyiségek elvezetése egyre több gondot okozott. A kiépített egyesített rendszerű hálózatok és műtárgyaik nagy záporok, hóolvadás idején, már nem tudták zavarmentesen fogadni az elvezetendő szenny- és csapadékvizeket. Ezért döntés született arról, hogy az újonnan csatornázásra kerülő kerületi részekben már elválasztott rendszerű vízvezetést építenek. Így a később megvalósított csatornaépítések már elválasztott rendszerrel épültek, annak ellenére, hogy a továbbvezetés a befogadó tisztítótelepig már egyesített rendszerrel üzemelő főgyűjtőkkel történik.

A kerület fejlesztésénél figyelembe kell venni a vízvezető hálózati rendszer korlátozott befogadóképességét és a fejlesztés lehetőségét meghatározó alapként a főváros távlati csatornázási tervét.

A Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. minden fejlesztési szándékra adott nyilatkozatában felhívja a figyelmet arra is, hogy az elfogadott Fővárosi Csatornázási kerettervben rögzített fejlesztések megépítéséig a jelenlegi mértéket, illetve a kerettervben rögzítetteket meghaladó többlet víz fogadását nem tudja biztosítani és saját forrásból a csatornaépítési feladatokra anyagi fedezettel nem rendelkezik.

A már korábban tervezett gerinchálózat fejlesztések érintik a kerület területét, de ezek megvalósításának ideje még ma is bizonytalan.

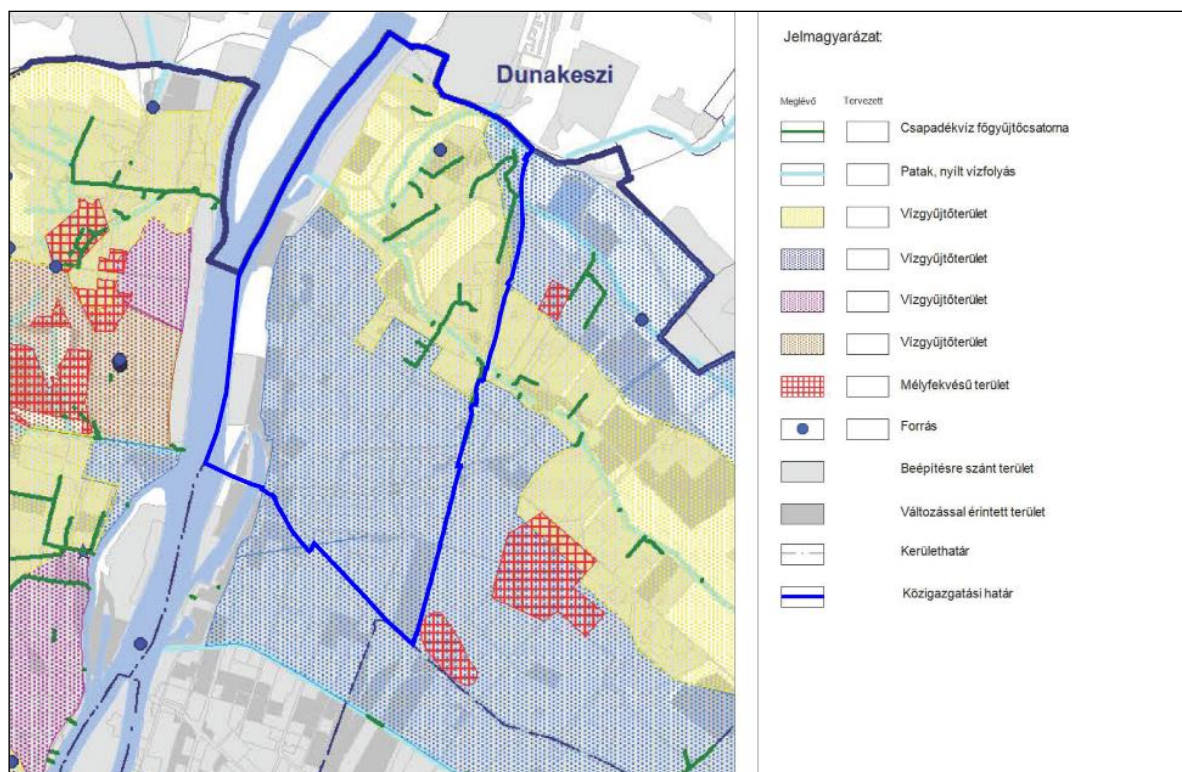
A helyzetfeltárás során gyűjtött adatok, információk és a vízvezető rendszer üzemeltetőjének tájékoztatása alapján megállapítható, hogy a meglévő hálózat gyakorlatilag telített, többlet vizek fogadására csak korlátozott mértékben képes, illetve folyamatos fejlesztési igényével kell számolni.

1.11.4. ábra: Szennyvízelvezetés (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A kerület területe a Duna irányába lejt, s bár nem tartozik a nagyon változatos topográfiai adottságú kerületek közé keleti szélé és nyugati szélé között a szintkülönbség mégis eléri az 5 m-t. A kerület legmagasabb terepszintje 110 mBf körüli a kerület Duna menti beépített sávja 104-105 mBf körüli, természetesen a Duna menti hullámtéri terület ennél mélyebb fekvésű.

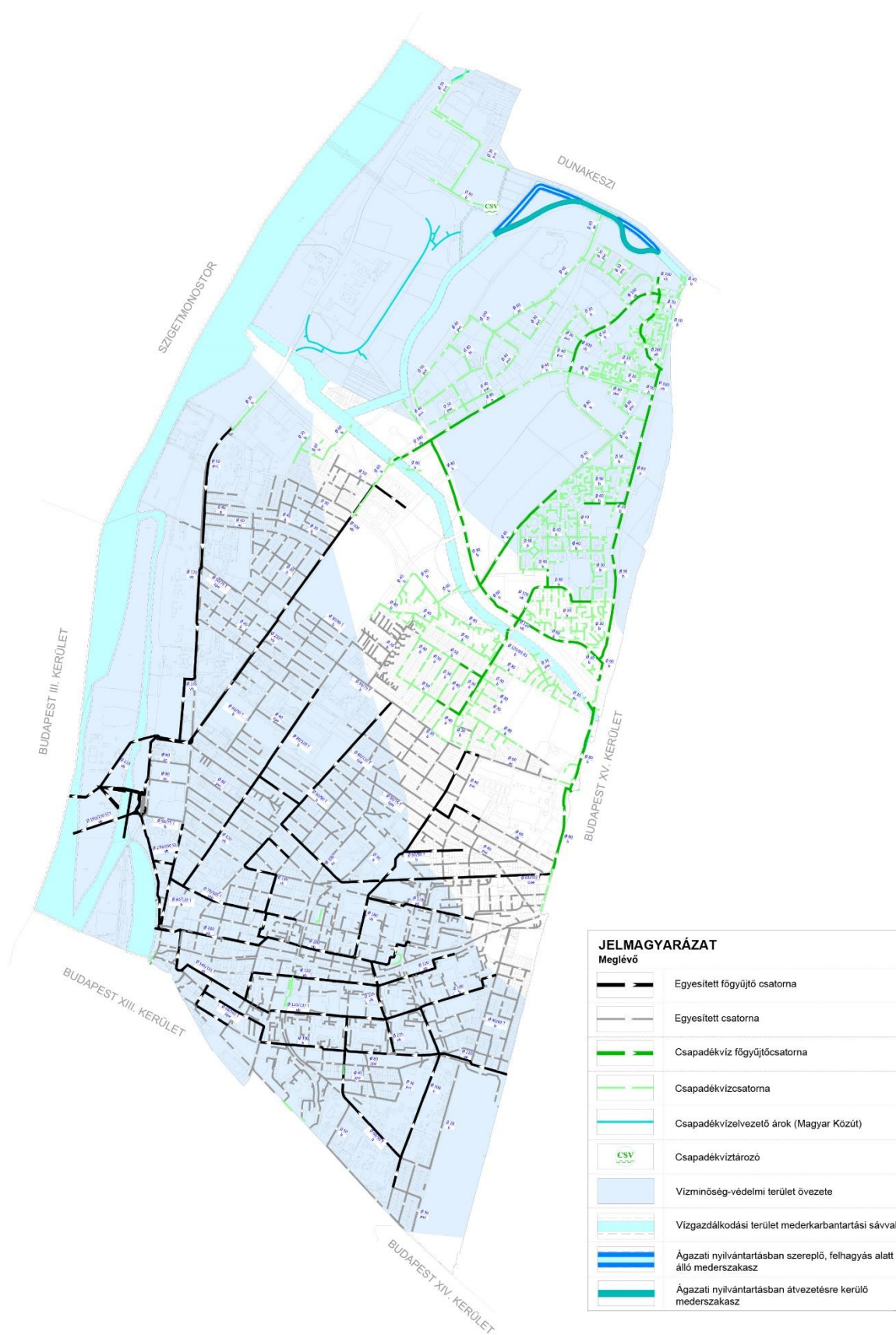

1.11.5. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Felszíni vízrendezés - részlet
(Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT>))

A közel síknak tekinthető területen, két jelentősebb patak, a Szilas-patak és a Mogyoródi-patak halad keresztül és gyűjtik össze a környezetükből elvezetendő csapadékvizeket. A Mogyoródi-patak a Szilas-patakba torkollik, ami végül a Dunába vezeti a vizeket.

Meg kell jegyezni, hogy a Mogyoródi-patak kerületet érintő északi mederszakasza az M0-ás autót út megépítése kapcsán kiváltásra került. A módosított mederszakasz nyomvonala a földhivatali nyilvántartásban még nem került átvezetésre.

Az egyesített hálózat üzemeltetője a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. Az elválasztott rendszerű csapadékvíz hálózatot, akár zárt csatornás, akár nyílt árkos rendszerű a vízvezető hálózat üzemeltetője a kerületi Önkormányzat.

1.11.6. ábra: Csapadékvízvezetés (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

1.11.2. Energiagazdálkodás, energiaellátási rendszerek

A kerület területén üzemel az iparág egyik erőműve, az Újpesti Hőerőmű, a Budapesti Erőmű Zrt. legrégebbi erőműve, amely 1910 óta a főváros energiaellátásában bázis szerepet tölt be.

Az erőmű folyamatos korszerűsítésével jelenleg kapcsolt energiatermeléssel villamosenergiát és hőenergiát (gőzt és forróvizet) szolgáltat részben helyi kerületi, részben a főváros észak-keleti részének az energiaellátására. Az erőmű primer energiahordozója a földgáz, de földgázellátásban előforduló ellátási zavar esetére tartalék üzemanyagként az olajellátását is kiépítették.

Az erőmű jelenleg 111 MVA beépített villamosenergia teljesítménnyel, 342 kW beépített forróvíz hőteljesítménnyel és 40 t/ó gőzkiadási kapacitással rendelkezik.

A kerület fogyasztóinak az energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, a távhő és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók szerepe sem figyelmen kívül hagyható a kerület energiaellátásában.

A vezetékes energiahordozók rendelkezésre állása a kerület korszerű, környezetbarát energiaellátását lehetővé teszi.

A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A lakótelepeken a termikus célú (fűtés és használati melegvíz) energiaellátáshoz a távhő hasznosítható. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljeskörűen kielégíthetők. A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórta, a vezetékes földgázellátással rendelkező területeken is számottevő.

A vizsgálatokban is ki kell emelni a természeti adottságaként rendelkezésre álló megújuló energiahordozók hasznosítási lehetőségét.

Villamosenergia ellátás

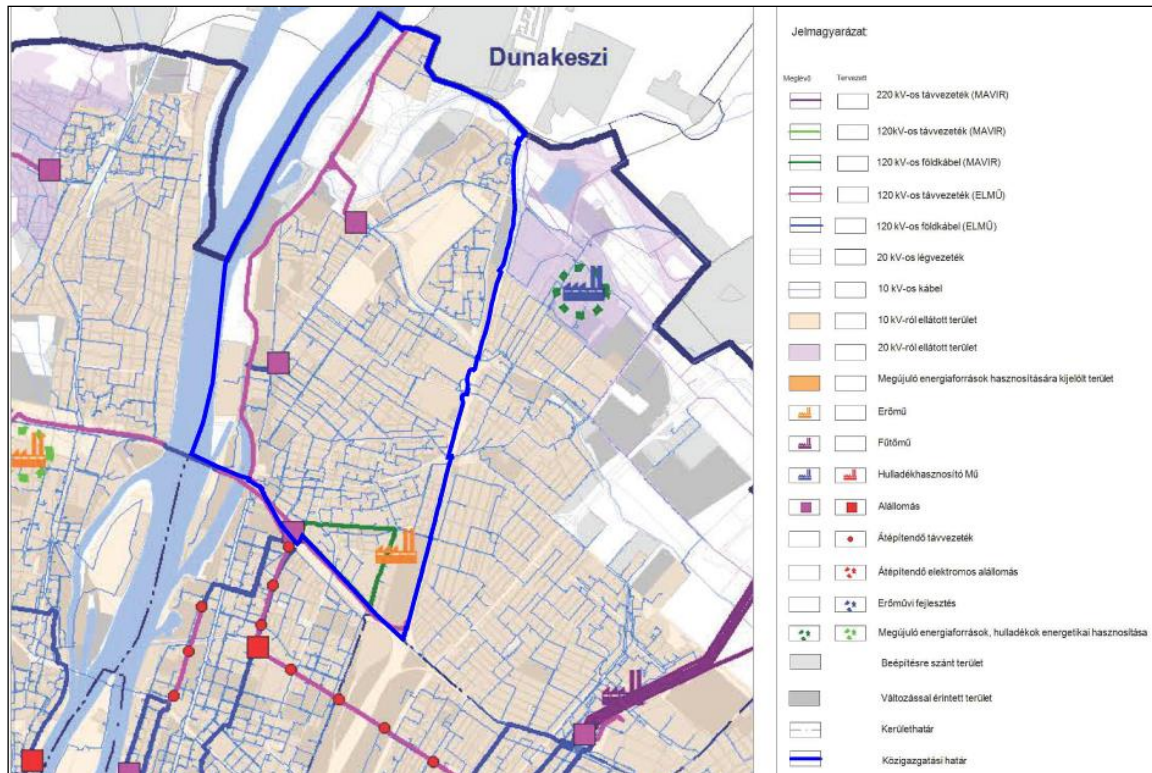
A kerületben üzemelő Újpesti Hőerőműben termelt villamosenergia a kerületben kiépített főelosztó hálózaton keresztül jut az iparági rendszerbe.

A főváros villamosenergia-ellátását az ELMŰ Hálózati Kft biztosítja. A villamosenergiát a MAVIR Zrt által üzemeltetett együttműködő országos nagyfeszültségű átviteli hálózati rendszerről vételezi az iparági alállomásoknál. Az iparági a Gödi 400/132 kV-os alállomásról induló 132 kV-os főelosztó hálózat táplálja a szolgáltatás hálózati rendszerének bázisainak tekinthető 132/10 kV-os alállomásokat. A kerület területén észak-dél irányban át is halad a 132 kV-os főelosztó hálózat egyik kétrendszerű vezeték szakasza, jellemzően oszlopokra fektetve, rövidebb szakaszait már földalatti elhelyezésre átépítették. Érinti még a kerület területét az Újpesti Hőerőmű és az Angyalföldi alállomás között haladó iparági 132 kV-os főelosztó hálózati nyomvonal is, amely föld felett, oszlopokra fektetve halad.

A kerület területén üzemel a Káposztásmegyeri 132/10 kV-os alállomás, az Újpesti 132/10 kV-os alállomás és az Angyalföldi 132/10 kV-os alállomás. Az alállomásokról induló 10 kV-os középvezetési elosztóhálózatot építettek, amely fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat.

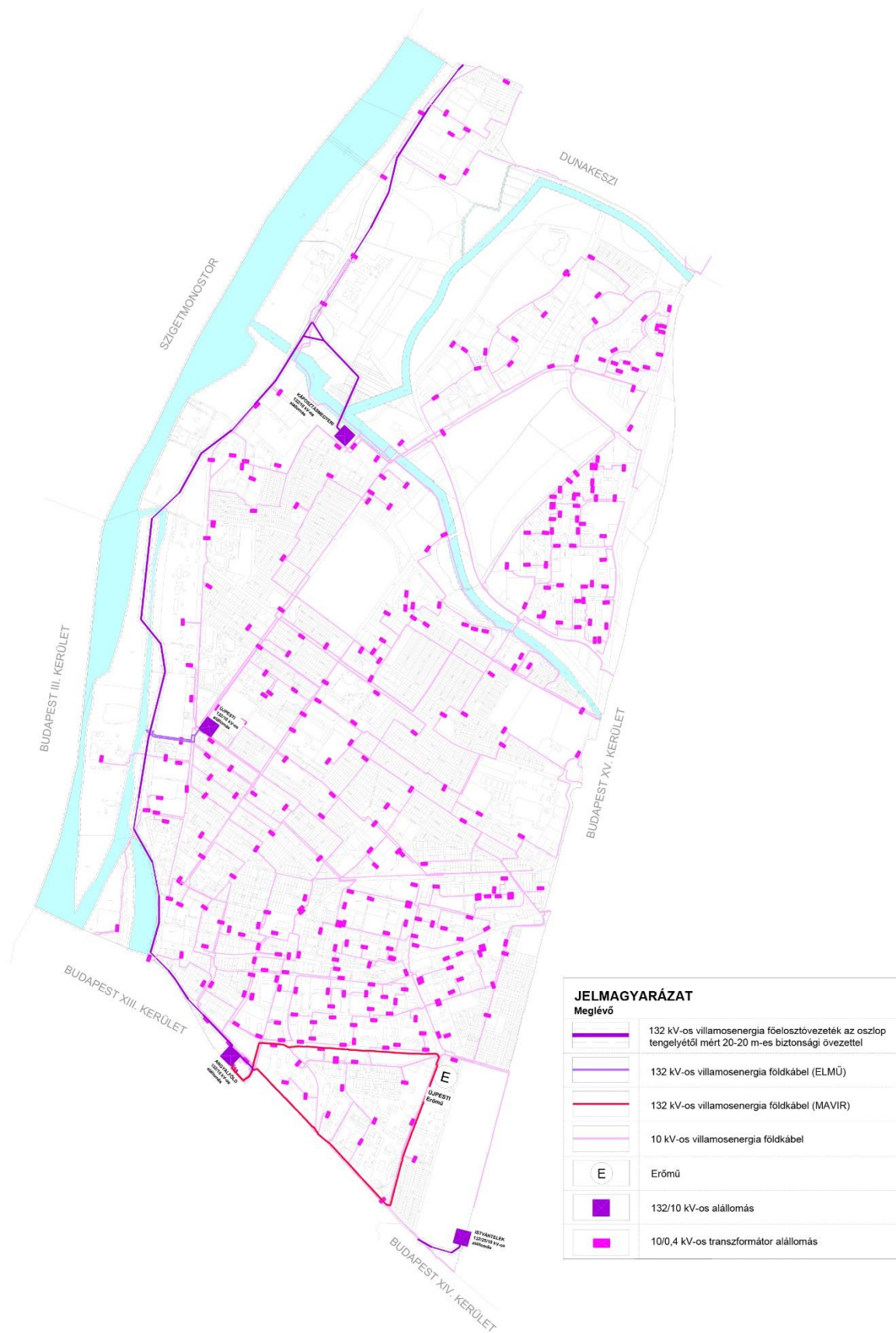
A 10 kV-os hálózat földalatti elhelyezéssel épült és fűzi fel az igények kielégítéséhez szükséges fogyasztói transzformátorokat.

A fogyasztói igények a transzformátoroktól táplált kiefeszültségű hálózatról nyernek kielégítést. A kiefeszültségű elosztóhálózat részben föld feletti elhelyezéssel, részben földalatti kivitelezéssel épült.

1.11.7. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Villamosenergia-hálózatok összefüggései – részlet (Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT>))

A kerületben az utóbbi időkben épített, vagy rekonstrukció során felújított közvilágítású útszakaszokon, már korszerű, energiatakarékos közvilágítást létesítettek, lámpatestek, energiatakarékos világító testek alkalmazásával, de kerületi szinten még ma is előfordul a régi építésű, ma már korszerűtlennek tekinthető közvilágítás. A lakótelepek építéskor korszerűnek tekintett lámpatestek kerültek elhelyezésre, amelyek betáplálása földkábellel történt. Ezek a lámpatestek is mára már elavultak, nem energiatakarékosak. A kerületben ma is vannak területek, ahol a közvilágítás a kiefeszültségű elosztóhálózat tartó oszlopaire szerelt lámpafejekkel megoldott. Ezek a helyeken ma már az elvárható megvilágítási mérték sem biztosított, csak a közlekedés igényeit elégíti ki. Kerület szinten összegezhető, hogy a közvilágítás mennyiségi és minőségi fejlesztése szükséges.

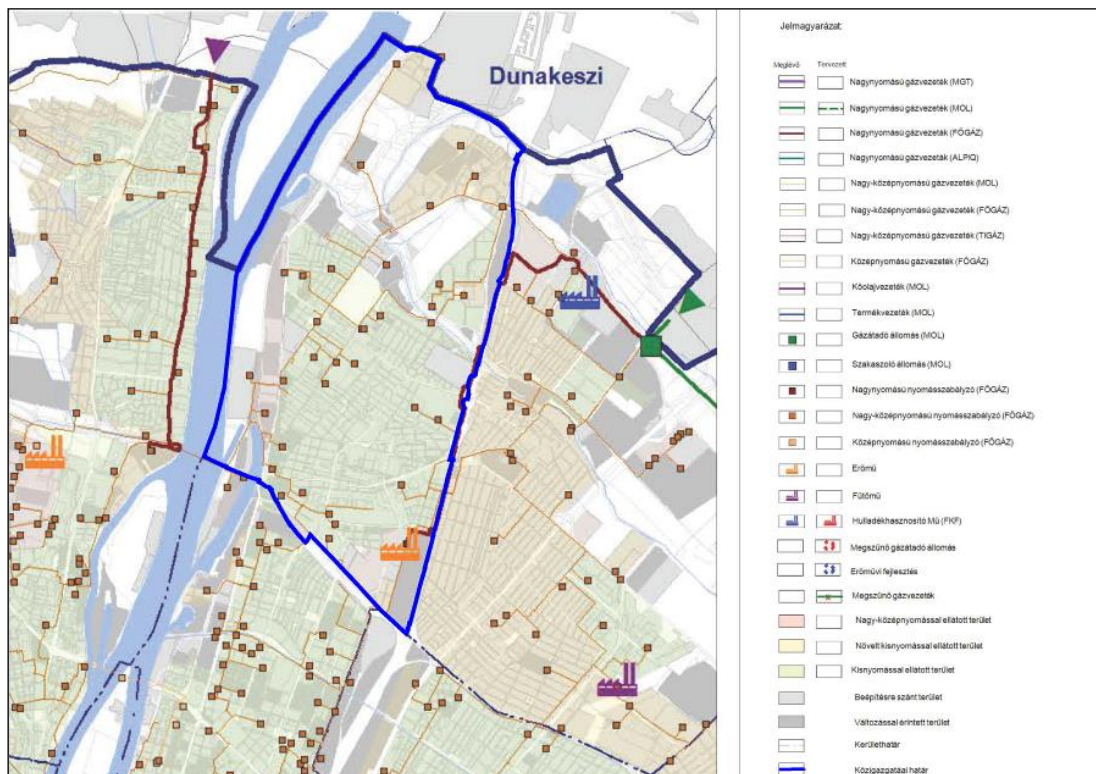
1.11.8. ábra: Villamosenergia ellátás (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

Földgázellátás

A kerületben üzemelő Újpesti Erőmű primer energiaellátására a nagynyomású földgázellátást építették ki. A nagynyomású földgázellátásának bázisa a FGSZ Földgázszállító Zrt. kezelésében levő országos nagynyomású földgázszállító hálózati rendszere, amelyből táplálják a fővárosi nagynyomású körhálózatot. A fővárosi nagynyomású hálózatról célvezetékként építették ki DN 300-as HA vezetékkel az Újpesti Hőerőmű primer ellátását.

A szomszédos kerület területén üzemelő gázátadó állomás mellé épített gázfogadó és nyomáscsökkentő állomást, amelyről indul a kerület ellátását is szolgáló nagyközép-nyomású gerincelosztó hálózat. A nagyközép-nyomású vezeték táplálja be a körzeti, illetve a nagyobb fogyasztók helyi nyomáscsökkentőit, amelyről induló kisnyomású hálózatról elégitik ki közvetlen a fogyasztói igényeket.

A főváros földgázellátását a NKM Földgázhálózati Kft biztosítja. A főváros gázellátása egységes hálózati rendszerrel épült ki. A IV. kerület gázellátása a fővárosi egységes hálózati rendszerének része.

1.11.9. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Gázhálózatok összefüggései - részlet
(Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT/>))

Az ipari, illetve nagyobb fogyasztók egy részének a gázellátása közvetlen a nagyközép-nyomású gerincvezetékéről táplált bekötéssel biztosított. Ezek a nagyközép-nyomású bekötő vezetékek táplálják a telken belül elhelyezett egyedi nagyközép/kisnyomású nyomásszabályozókat, ahonnan a telken belüli elosztás igény szerint, mint belső hálózat üzemel.

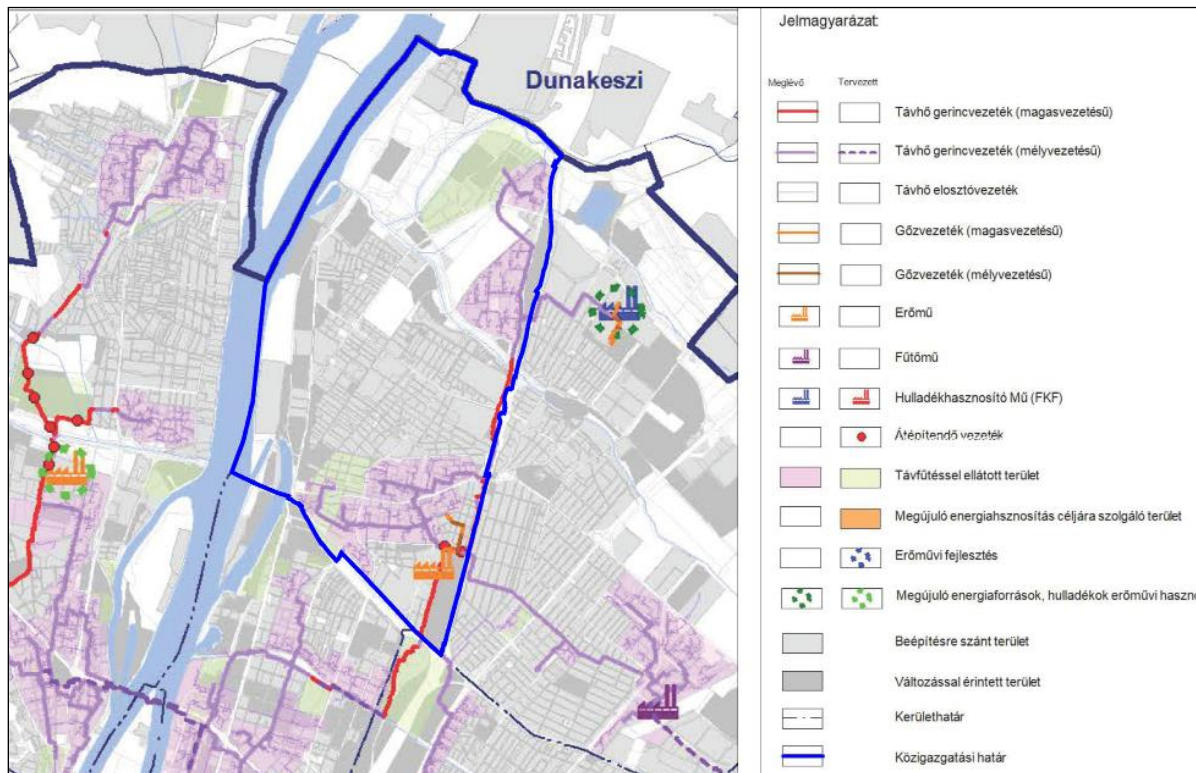
A kerület fogyasztóinak az ellátására a nagyközép-nyomású gerincelosztó hálózatra telepített körzeti nyomásszabályozók állnak rendelkezésre, amelyekből induló kisnyomású elosztóhálózatról közvetlen bekötésekkel elégítik ki a fogyasztói igényeket.

1.11.10. ábra: Földgázellátás (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

Távhőellátás

A IV. kerület területén a lakótelepi épületek hőellátására épült ki a távhőellátó rendszer, amelynek táppontja döntően az Újpesti Hőerőmű, de hőátvétel van a XV. kerületben üzemelő Hulladékhasznosító műből is. A hőbázist a Budapesti Erőmű Zrt. üzemelteti, Hulladékhasznosító Mű a főváros üzemeltetésében van, a hőelosztó hálózatot a Fővárosi Távfűtő Művek Zrt. üzemelteti.

1.11.11. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Távhőhálózatok és megújuló energiaforrások hasznosításának összefüggései - részlet
(Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT>))

Az erőmű kapcsolt hő- és villamosenergia-termelésre alkalmas. Jelenleg gőzt szolgáltat a szomszédos ipari üzemeknek, forróvizet ad a távhőszolgáltatásra, villamosenergiát a főelosztó hálózatra.

A hőbázisból induló primer gerinc hőtávvezetéseket építettek a lakótelepek ellátására. A gerinc távhővezetéseket a kerület területén földalatti elhelyezéssel építették. A földalatti építés a kezdetekkor védőcsatornába történt. Az utóbbi időkben épített, illetve rekonstrukcióra kerülő szakaszok, már közvetlen földbe fektetéssel épültek, gyári előszigetelt vezetékekkel.

A primer hőelosztó hálózat táplálta korábban a körzeti hőközpontokat, ahonnan építették ki a szekunder hőelosztást. Az utóbbi évek jelentős fejlesztésének eredményeként a szabályozhatóság és mérhetőség javítása érdekében áttértek a kompakt hőközpontok alkalmazására, jelentősen javítva a távhőszolgáltatás gazdaságosságát.

A távhőszolgáltatás gazdaságosságát javítják az elmúlt években az egyes épületeknél megvalósított hőfogyasztást csökkentő beruházások. Az épületeknél megvalósított utószigetelések, nyílászárók cseréje, épületgépészeti felújítások és az egyre terjedő megújuló energiahordozóval történő hőtermelési kooperáció alkalmazása.

1.11.12. ábra: Távhőellátás (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

Hagyományos energiahordozó ellátás

A termikus energiaellátás egy részének kielégítése az ún. nem vezetékes energiahordozókkal történik. A nem vezetékes energiahordozók közé tartozik a szén, fa, olaj, PB.

A nem vezetékes energiahordozók szerepe korábban, a lakosság komfort igényének növekedésével, az automatikus üzemvitelű hőellátás kialakításával csökkent. Automatikus ellátás lehetőségét nyújtotta a távhőellátás, valamint a vezetékes földgázellátás, amely kiépítettségével a kerület energiaellátásában meghatározó lett. Azonban az utóbbi években a lakosság gazdasági nehézségeinek növekedésével, ahol az ingatlanok ezt lehetővé teszik, az energiaellátás költségeinek csökkentésére törekszenek.

A korábban gázzal fűtők közül voltak, akik a költségeik csökkentésére visszatértek a hagyományos tüzelőanyag hasznosításra, vagy ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót, kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirkóüzemelés, vagy konvektoros hőellátás mellett.

Ezzel prognosztizálható, hogy a hagyományos nem vezetékes energiahordozóknak jelenleg tapasztalható növekvő hasznosítása, várhatóan még hosszabb távon is fennmarad.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok. A IV. kerület Újpest területén valós energiatermelésre csak a napenergia, a föld energiája hasznosítható. Ezek közül a föld energiájának a hasznosítására több műszaki megoldás is rendelkezésre áll, de ezek mindegyike helyi jelentőségű, épületgépészeti szintű megoldással hasznosítható.

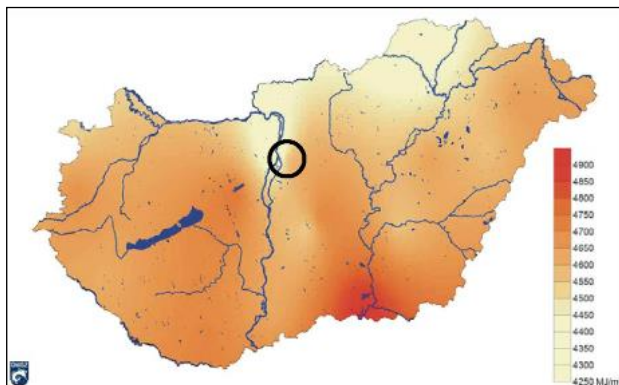
A szélenergia hasznosítási lehetőségét –a háztartási méretű energiatermelés kivételével- az építési előírások akadályozzák, de a háztartási méretű kiserőmű létesítési lehetőségét is a TKR is korlátozza. A vízenergia hasznosítása kézenfekvő lehetne, mivel a kerület közvetlen a Duna mentén fekszik, de annak társadalmi-politikai akadálya van. A biomassza alkalmazását a környezetvédelmi elvárások teljesítése nem teszi lehetővé. Érdemi vizsgálatra csak a napenergia hasznosítása javasolható.

Meg kell még említeni azt az alternatív energiaellátási beruházást is, amely a szennyvízhő hasznosítás-megvalósítására történt. A Szent István tér térségének alternatív energiaellátására a szennyvízhő-hasznosítást építettek ki.

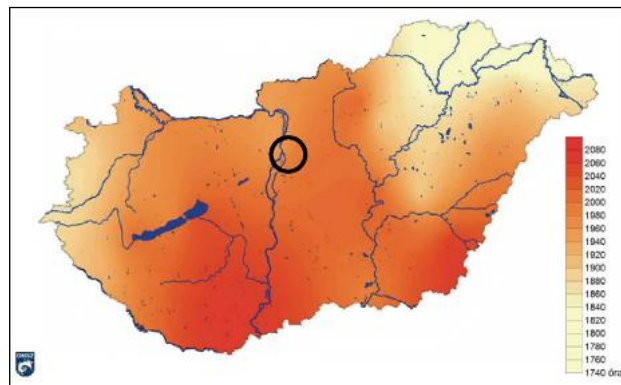
Napenergia

A meteorológiai és topográfiai viszonyok alapján rendelkezésre álló napenergia, mint megújuló energiaforrás, használati melegvíz termelésre, és közvetlen villamosenergia előállítására alkalmas.

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján, a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető.

1.11.13. ábra: A globálisugárzás (MJ/m²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)

1.11.14. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

(Forrás: www.met.hu)

A térképek jelzik, hogy Magyarország mely térségeiben lehet hatékonyabban hasznosítani a nap energiáját. Budapest, benne a IV. kerület területén 1800-1900 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amely bár elmarad az ország naposabb területein hasznosítható napos órák számától, hasznosíthatóságát mégis célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

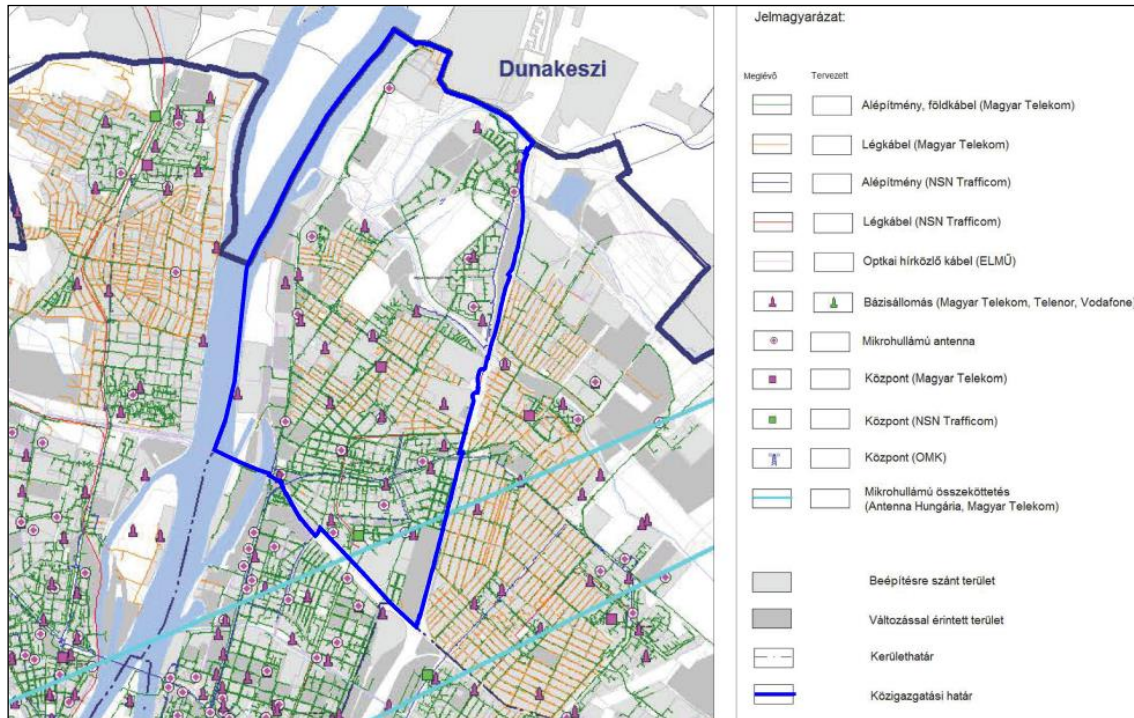
A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, házi hasznosítással alkalmazásuk egyre növekszik. Nyilvántartás nem áll rendelkezésre az elhelyezett napkollektorokról, napelemekről, naperőművekről, de a több épületen látható használatuk.

Az újabb építésű épületeknél már a napenergiát hasznosító napkollektorok, naperőmű panelek alkalmazása általánosan megjelenik.

Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

Budapest, benne a IV. kerület vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A Budapesti szekunderközpontokhoz tartozó Budapest primer központ a kerület vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A főváros teljes közigazgatási területe 1-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

1.11.15. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Táv- és hírközlési hálózatok - részlet
(Forrás: TSZT II. kötet – Alátámasztó munkarész (<https://budapest.hu/telepulesrendezesitervek/TSZT/>))

Budapest IV. kerület jelenlegi vezetékes távközlési ellátottsága majdnem teljes körű, azaz valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A kiépített vezetékes távközlési hálózat jellemzően földalatti elhelyezéssel épült a lakótelepek és a kerület központ területén, de a lazább beépítésű lakóterületeken a hálózat föld feletti elhelyezésű, részben a hálózat önálló oszlopokra szerelten, részben a kifeszültségű hálózat tartóoszlopaire szerelten épült ki, részben az egyes épületeken átvezetve.

A kerület vezetékes távközlési ellátására korábban a MATÁV építette ki a hálózatot, így az ő jogutóda, a Magyar Telekom Nyrt az elsődleges hálózat-engedélyes. A piaci verseny több szolgáltató számára is ad szolgáltatási lehetőséget, amelyek jellemzően vagy a kiépített hálózaton keresztül szolgáltatnak, vagy saját hálózat létesítésével tudják a szolgáltatást teljesíteni.

A kedvező távközlési ellátottság ellenére üzemelnek nyilvános távbeszélő helyek, részben önálló szabadtéri létesítményként, részben és döntően kereskedelmi, vagy egyéb intézményi célú létesítmények területén belül elhelyezve.

A korszerű adatátvitel is egyelőre a vezetékes távközlési hálózaton keresztül oldható meg nagyobb biztonsággal.

A kedvező műsorvétel érdekében kiépített műsorelosztó kábelhálózat áll rendelkezésre. Ezt a hálózatot a vezetékes távközlési hálózattal párhuzamosan részben föld alatt a járdába, vagy részben föld felett oszlopokra szerelten helyezték el.

Az utóbbi években már valamennyi vezetékes hírközlési szolgáltató törekszik a komplexebb szolgáltatásra és egyre kevésbé válik szét a vezetékes távközlés és a műsorelosztás szolgáltatása.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A távközlési ellátottságot tovább növeli a vezeték nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs. Budapest IV. kerület területén valamennyi vezeték nélküli táv- (Magyar Telekom, Telenor, Vodafone) szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A jó vételi lehetőséget a kerület területén belül elhelyezett antennák biztosítják. Az antennák a lakótelepeken az épületek tetejére kerültek elhelyezésre, további műszaki létesítményekre telepítve, valamint a gazdasági területen is többnyire épület, vagy építmény tetejére.

A kerület területén, annak dél-keleti szélén áthalad mikrohullámú sáv, amely magassági korlátozást okoz. Természetesen ez a magassági korlátozás magasabban van a javasolt beépítési magasságnál, tehát tényleges építési korlátozást eddig nem okozott.

Vezetékes és vezeték nélküli elektronikus hírközlés hálózatának és létesítményeinek szerepeltetése a településrendezési tervben

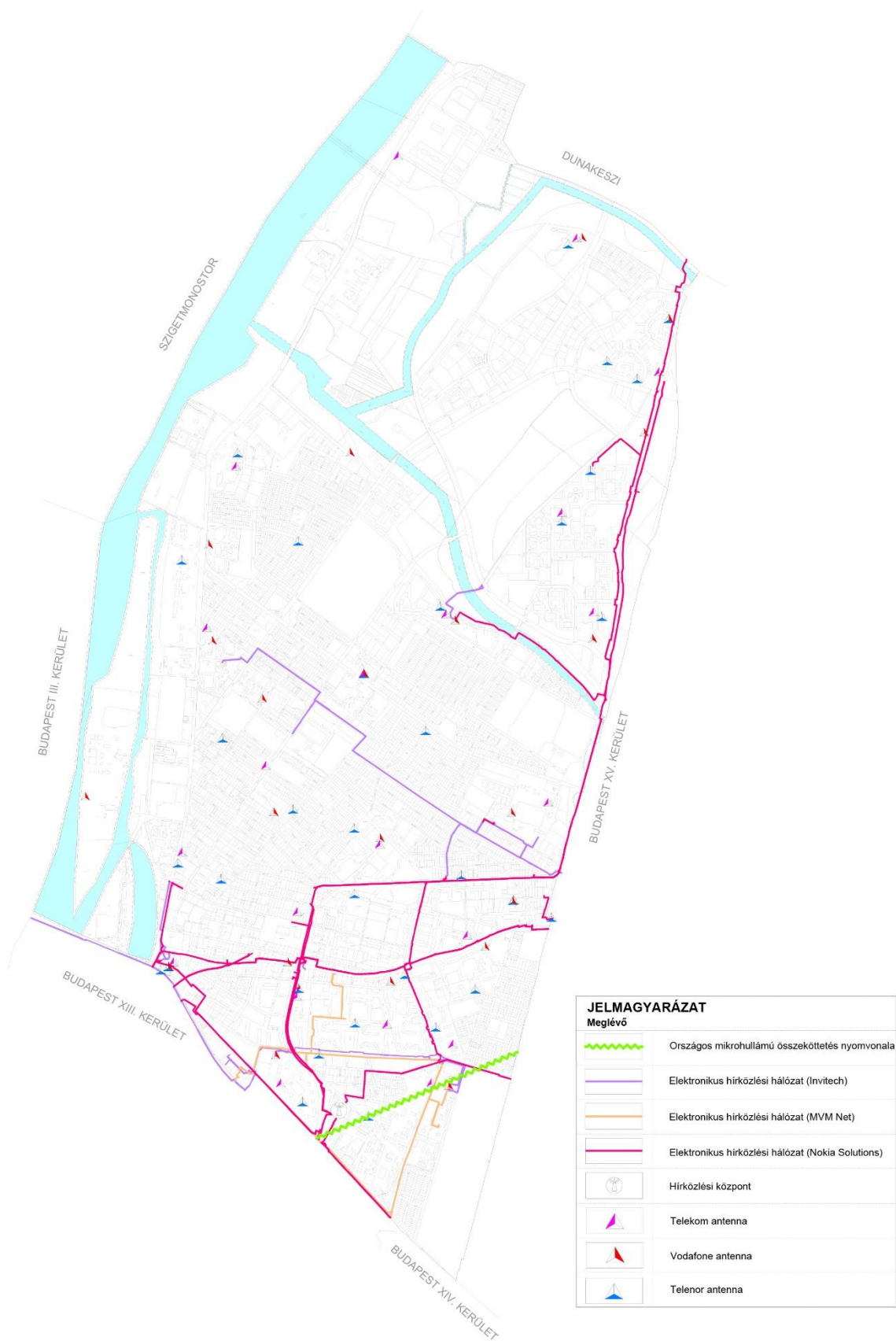
A településrendezési eszközök keretében készülő tervek elektronikus hírközlési fejezetére vonatkozó alátámasztó munkarészek elkészítésének tartalmi követelményeit az ágazat a 14/2013 (IX.25.) NMHH rendeletben rögzítette. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni kellene a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező igények, a hálózati ütközési, érintettségi konfliktusok feltárhatók legyenek. A hálózatengedélyesekről nyilvántartás nem érhető el.

Az NMHH a területen szolgáltatási jogosultsággal rendelkezőkről vezet nyilvántartást, amelyek csak részben saját, többnyire bérelt hálózaton keresztül szolgáltatnak. A szolgáltatási jogosultsággal rendelkezők köre lényegesen bővebb, mint ahány szolgáltató tényleges szolgáltatást végez, a piaci verseny a szolgáltató szabad kiválasztására biztosított, tekintettel arra, hogy az elektronikus hírközlés alanyi jogú szolgáltatás.

Budapest IV. kerület területén 60 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre az ágazati nyilvántartás szerint.

A kedvező műsorvételezésre kábel TV hálózatot is kiépítettek. A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 6 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosult. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

A vezetékes szolgáltatást a vezeték nélküli szolgáltatók egészítik ki. Jelenleg az ágazat által vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 10 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

1.11.16. ábra: Elektronikus hírközlés (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.))

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Már kiépített, így rendelkezésre álló közművesítettség, a kerület teljes közművesítettsége. ▪ Közmű gerinchálózatokban és a bázisoknál rendelkezésre álló kapacitás, illetve kapacitásbővítési lehetőség. ▪ A közvetlen befogadóként rendelkezésre álló Duna és a kerület területén áthaladó patakok, amelyek a csapadékvizek, felszíni vizek elvezetési lehetőségét szélsőséges csapadékeseményeknél is megfelelő műszaki megoldás kiépítésével el tudja vezetni. ▪ A Vízművek épületeinek és műtárgyainak egy része jelentős ipartörténeti értéket képvisel. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A kerületben üzemelő bázislétesítmények (erőmű) okozta környezetterhelés. ▪ A bázis létesítményekhez kapcsolódó gerinchálózatok helyfoglalása, felszín felett és alatt egyaránt terheli a területet. ▪ A kerületben található vízbázis miatt a kerület valós Duna-kapcsolata korlátozott. ▪ Bűzhatások a szennyvíztisztító telep és a csatornahálózat miatt.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lapostetős épületek tetejére elhelyezhető napelemekkel, napkollektorokkal a termikus energiaellátás költségei csökkenthető, s ezzel a fenntarthatóság javítható. ▪ Alternatív energiák térnyerése. ▪ Lakossági érdeklődés az energia- és vízfelhasználás csökkentésére. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakótelepeken a klímaváltozás okozta felmelegedés kompenzációs megoldásának hiányában, a felsőbb szintek lakhatatlanná válhatnak. ▪ A Dunán lefutó árhullámok, amennyiben a védmű megfelelő mértékre való fejlesztése nem történik meg, előtérrel veszélyezteti a lakótelepet is. ▪ Megfelelő országos, nemzetközi (EU-s) támogatási rendszer nélkül az energiahatékonysági és klímavédelmi törekvések által generált lakhatást segítő beruházási projektek nem indulnak el

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- Energiahatékonysági korszerűsítések és megújuló energiaforrások alkalmazása az önkormányzati intézményeknél.
- Lakossági energiahatékonysági és megújuló beruházások ösztönzése, forrás-rendeletésre állása esetén támogatása.
- Új épületek építése esetén tudatos tervezés a klímaváltozás negatív hatásainak enyhítésére, elsősorban a csapadékvíz elvezetés és a vízvisszatartás tekintetében (rendszer-szemlélet).

- Csapadékvíz-elvezető rendszer (árkok, csatornák) folyamatos ellenőrzése, karbantartása, szükség esetén rekonstrukciója, Székesdűlő területén a hiányzó csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítése.
- Szilas-patak revitalizációjának folytatása, a Mogyoródi-patak revitalizációja.
- A kiépült szennyvízhálózatra való teljeskörű lakossági rácsatlakozás elérése.
- A többszintes panelépületek hűtésének megoldása (épületszintű műszaki megoldások keresése).
- Csapadékvíz tározás, helybentartás és hasznosítási arány növelése.

1.12. KÖRNYEZETVÉDELEM

1.12.1. Talaj

A fejezet vonatkozásában a fejezetben kihivatkozott MELLÉKLET 23. oldalán található táblázat a mellékletből törlendő.

A fejezet módosítása javasolt az alábbiak szerint:

A térség talajainak általános helyzete és kondíciója mára tipikus városi jellegeket mutat, eredetinek mondható, bolygatatlan talajfelszín alig található a kerületben. Újpest talajvédelmi szempontból legproblematisabb térsége a Váci út menti és az Dél-újpesti ipari zóna.

Újpest talajainak állapotára vonatkozó átfogó, aktuális felmérés nem áll rendelkezésre. A kerület ipari, honvédelmi és vasúti területein a múltban folytatott tevékenységek azonban számos helyszínen vezethettek a felszín alatti víz, illetve a földtani közeg szennyezettségéhez, illetve jellemző a talajfelszín roncsolása, pusztulása. Potenciális talajszennyezettséggel veszélyeztetett területek: a MÁV Istvántelki Főműhelye, a Chinoin, a volt Gyapjúszővő, a BKV remíz területe, a Tungsram telephelyei, a Váci út menti ipari-gazdasági zóna (Vízművek, volt Újpesti Bőrgyár, stb.), meglévő és volt honvédelmi területek (Flottilla kikötő, volt Hunyadi és Petőfi Sándor Laktanyák), Téli kikötő, MAHART hajójavító üzem. A FAVI KÁRINFO adatbázisa alapján az elmúlt évtizedekben összesen hat helyszínen vált szükségessé kármentesítési beavatkozás, amelynek a felét elvégezték – egy kivételével eredményesen. További három helyszínen a részletes tényfeltárás befejeződött, a műszaki beavatkozás folyamatban van. A részletes kármentesítési adatokat a Melléklet 23. oldala tartalmazza.

A Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály tájékoztatása szerint Budapest IV. kerületében az alábbi kármentesítések vannak folyamatban:

- Budapest, IV. kerület, Tó utca 7. (72571 hrsz.)
A PE/KTF/1238-10/2016. számú határozatban a Budapesti Erőmű Zrt. (1117 Bp., Budafoki út 52.) kármentesítési monitoring végzésére lett kötelezve;
- Budapest, IV. kerület, Istvántelek, TLK területe (72701. hrsz.)
A PE-06/KTF/9715-9/2018. számon módosított PE-06/KTF/12200-16/2017. számú határozatban a MÁV Zrt. (1087 Bp., Könyves Kálmán körút 54-60.) részletes tényfeltárás végzésére, beavatkozási terv és beavatkozás ideje alatti kármentesítési monitoring terv készítésére lett kötelezve;
- Budapest, IV. kerület, Tó utca 1-5.
A PE-06/KTF/5330-7/2019. számú határozattal módosított PE-06/KTF/2429-11/2018. számú határozatban a Chinoin Zrt. (1045 Bp., Tó u. 1-5.) a beavatkozás (III. ütem) végzésére, a beavatkozás (III. ütem) ideje alatti kármentesítési monitoring végzésére, valamint beavatkozási terv (IV. ütem) készítésére lett kötelezve.
- Budapest, IV. kerület, Váci út 77. (74351 hrsz.)

A PE-06/KTF/7291-19/2019. számú határozatban a Tungsram Operations Kft. (1044 Budapest, Váci út 77.) és a Tungsram Ingatlan Kft. (1044 Budapest, Váci út 77.) kármentesítési monitoring terv készítésére lett kötelezve.

Újpesten még jelentősebb nagyságú művelés alatt álló, elsősorban erdő, kisebb részben mezőgazdasági terület található, melyek főként a kerület északi részén, a Szilas-pataktól északra maradtak fenn. Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztály tájékoztatása szerint Budapest Főváros IV. kerületében a külterületi fekvésű (erdő nélküli) mezőgazdaságilag hasznosított termőföld összterülete 32,9193 ha. A kerületben átlagosnál jobb minőségi osztályú termőföldnek minősülnek a szántó 3-4, a rét 5, a legelő 4 és a fásított terület 5 minőségi osztályba tartozó területek, melyek elhelyezkedését a „Környezeti állapot és korlátozó tényezők” c. 135. ábra mutatja be.

Termőföldvédelmi szempontból addig, amíg a belső üres, úgynevezett barnamezős területek rendelkezésre állnak és tartalékot adnak a későbbi fejlesztések elhelyezésére, az átlagosnál jobb minőségű termőföldek felhasználása nem támogatható.

1.12.2. Felszíni és felszín alatti vizek

A fejezet **kiegészítése** javasolt az alábbiak szerint:

A kerületet nyugatról a Duna folyam határolja, amelynek két öblözete – a Flottila- és Újpesti-öböl – érinti Újpest területét. A Duna vízminősége a környezetvédelmi felügyelőség rendszeres mérései alapján néhány paramétertől eltekintve megfelel a jogszabályban előírt határértékeknek. A minőségi elemek (fizikai-kémiai, biológiai, hidromorfológiai jellemzők) tekintetében a jó vagy a mérsékelt állapot/potenciál jellemző. A folyó a főváros közigazgatási határához már szennyezetten érkezik a nitrogén- és foszforháztartás tekintetében.

Szerves- és tápanyag-szennyezettség szempontjából jónak mondható a vízminőség, köszönhetően a közelmúltban elvégzett fejlesztéseknek (Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep korszerűsítése).

A Dunába torkolló Szilas-patak és a belefolyó Mogyoródi-patak a drasztikus emberi beavatkozások hatására elvesztette természetes állapotát (a Mogyoródi-patak eleve eredeti medréből elterelve, egy korábbi ipari elvezető árok medrében folyik). A patakok vízminőségi paraméterei kevés kivételtől eltekintve nem felelnek meg a vonatkozó határértékeknek. Jellemzően szennyezetten érkeznek a városba, vízminőségük a fővárosi szakaszon – feltehetőleg az illegális szennyvízbevezetések következtében – tovább romlik, és több paraméter alapján is az „erősen szennyezett” osztálynak megfelelő minőségben érik el a Dunát.

A kerület felszínközeli földtani rétegződése viszonylag homogénnek tekinthető, a talajvíz átlagosan 5 m mélységben fekszik. A Mogyoródi-patak eredeti medre mentén vízenyős, magas talajvízállású terület húzódik. A talajvíz a korábbi szennyeződések (fekália, kemikáliák, ipari üzemek) következtében szennyezett, ivóvíznek nem alkalmas. A térség csatornázottsága közel teljes mértékben kiépítettnek tekinthető, így egyedi szennyvízszikkasztók okozta talajvízszennyezéssel egyre kevésbé kell számolni.

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Újpest fokozottan érzékeny terület, illetve kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi besorolású. Székesdűlő és Megyeri hídfő városrész mellett,

a Duna mentén található Budapest jelentős parti szűrésű ivóvízbázisa, amelynek védelmére hidrogeológiai védőterületek kerültek kijelölésre.

Újpest területén található a Fővárosi Vízművek Zrt. által üzemeltetett Balpart I. Vízmű vízbázis. A partiszűrésű víz homokos-kavicsos, természetes fizikai-kémiai-biológiai szűrést biztosító szűrőrétegen át jut a kutakba. A vízbázis sérülékeny környezetben helyezkedik el, azaz a vizet tároló kavicsrétegeket nem védik vízrekesztő fedő, illetve vízzáró rétegek, a szennyeződések akadálytalanul juthatnak a víztartóba. A Balpart I. Vízmű vízbázis védelmét a vízbázis FKI-KHO: 4210-12/2016. számon kijelölt hidrogeológiai védőidoma és védőterülete biztosítja, melyeken érvényes területhasználati korlátozásokat a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet tartalmazza. A védőövezetek az Újpesti Duna-part, a Székesdűlő és Megyeri hídfő, valamint Káposztásmegyer lakótelep városrészeket érintik (lásd: 135. ábra).

1.12.3. Levegőtisztaság és védelme

A fejezet **módosítása** javasolt az alábbiak szerint:

‘Újpest a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a "Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációba sorolódik.

A vizsgált terület levegőminőségének jellemzése csak tágabb keretek között lehetséges, ugyanis a levegőminőség alakulását összvárosi és regionális – esetenként határokon átnyúló – tényezők határozzák meg. A levegő tisztasága a különböző emissziók (szennyezőanyag kibocsátások) mellett nagyban függ a mindenkori meteorológiai viszonyoktól is. Általánosságban elmondható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) a mérési eredmények alapján az esetenként megnövekvő nitrogén-dioxid (NO₂) és a szálló por (PM₁₀) koncentráció jelent levegőminőségi problémát.’

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat egy automata mérőhelyet működtet Káposztásmegyeren a Lakkozó utca (állomás típusa: városi háttér), valamint egy manuális mérőhelyet a Nyár utca 4. szám alatt.

Az automata mérőállomáson mért komponensek: NO, NO₂, NO_x, SO₂, CO, O₃, PM₁₀.

Az automata mérőállomás adatai szerint, a légszennyezettség értékelése a légszennyezettségi index alapján 2015-2019 között

Év	légszennyezettségi index						légszennyezettségi index a legmagasabb indexű komponens alapján
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	CO	O ₃	
2015	*	*	*	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2016	kiváló (1)	megfelelő (3)	megfelelő (3)	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	megfelelő (3)
2017	kiváló (1)	*	*	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2018	kiváló (1)	*	*	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2019	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)

*: nincs értékelhető adat

A manuális mérőhelyen vizsgált légszennyező komponens: NO₂.

A manuális mérőhelyen mért éves átlagértékek alapján Újpest NO₂ szennyezettsége 2015-2019 között a légszennyezettségi index alapján

Év	2015	2016	2017	2018	2019
Minősítés	*	jó**	megfelelő	jó	szennyezett

*: nincs értékelhető adatsor

** : adatrendelkezésre állás 75 % alatt van

A táblázatból látható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) továbbra is a magas nitrogén-dioxid (NO₂) és nitrogén-oxidok (NO_x), valamint szálló por (PM₁₀) és a talaj közeli ózon (O₃) koncentráció jelent levegőminőségi problémát. Légszennyező forrásként az ipari eredetű kibocsátás mellett egyre inkább a közlekedés a meghatározó. Jelentősebb új légszennyező forrás az utóbbi években Újpesten nem létesült.

'Az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep bűzterhelése a telep átfogó korszerűsítésének köszönhetően jelentősen csökkent, továbbá kedvező, hogy a telep a lakott területektől kellő távolságban helyezkedik el. A fővárosi szálló por (PM₁₀) szint az őszi-téli időszakban mintegy egy harmada származhat a háztartási eredetű szilárd, leginkább fatüzelésből, míg a közlekedés hozzájárulása mintegy 40%-ot eredményez.

Az elmúlt évtizedekben – az országos és az európai trenddel összhangban – nagymértékben csökkent a korábban jelentős mennyiségben Budapesten kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége. A Levegőtisztaságvédelmi Információs Rendszer (LAIR) 2013-as adatai alapján a IV. kerületben jelentősebb helyhez kötött légszennyező források: Euro-Metall Öntödei Kft. - vasöntöde, Újpesti Erőmű, Ge Hungary Kft. - fényforrásgyár, Chinoín Gyógyszergyár, Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep, POLIGEN B Kft. - hőközpont, Messer Hungarogáz Kft.- hidrogéngáz előállító üzem.

Mozgó forrásokat tekintve a gépjárművek szén-monoxid, nitrogén-oxid és szálló por emisszióját kell megemlíteni. A kerület legforgalmasabb útjai a Váci út, Megyeri út, István út, Pozsonyi utca, Külső Szilágyi út, Fóti út, Görgey Artúr út és az Árpád út.'

1.12.4. Zajterhelés

A fejezet cseréje szükséges az alábbiakra:

A kerület zajterhelése Budapest Főváros stratégiai zajtérképe alapján kerül értékelésre, melyet a vonatkozó jogszabályok értelmében 5 évente kell felülvizsgálni. Legutóbb 2017-18-ban került sor Budapest Főváros stratégiai zajtérképe felülvizsgálatára, illetve megújítására (készítette: Vibrocomp Kft., Argon-Geo Kft., Geodézia Zrt.). A zajtérkép térképes formában mutatja a vizsgált területek zajterhelését valamennyi zajforrást - üzem/ipar, közút/villamos, vasút, légi közlekedés - figyelembe véve. A számítások eredményei a zajterhelési térképeken és a konfliktustérképeken minden forráscsoportra külön-külön kerülnek ábrázolásra.

A konfliktustérkép a küszöbérték feletti, nem kívánatos terheléssel érintett területeket (0-5 dB, 5-10 dB és 10 dB feletti túllépést megjelenítve) ábrázolja.

A stratégiai küszöbértékek, a területi besorolástól függetlenül

- közlekedési zajforrások esetén $L_{den}= 63$ dB, $L_{éjjel} = 55$ dB,
- ipari zajforrások esetén $L_{den}= 46$ dB, $L_{éjjel} = 40$ dB.

Közúti közlekedésből származó zajterhelés

A zajterhelési térkép alapján megállapítható, hogy a IV. kerületben

- különösen magas a zajterhelés ($L_{den}> 75$ dB) a Váci út, az Árpád út és az M0 mentén;
- nagyon magas a zajterhelés ($L_{den}=70-75$ dB) a Megyeri út, a Károlyi István utca, a Baross utca, a Templom utca, a Nádor utca, a Deák Ferenc utca, az Istvántelki út, a Szilágyi utca, a Görgey Artúr utca, a Leiningen Károly utca, az Iglói utca, a Sporttelep utca és a Fóti út mentén;
- magas a zajterhelés ($L_{den}=65-70$ dB) a Tél utca, a Berda József utca, az Aradi utca, a Csányi László utca, a Szent Imre utca, a Türr István utca, az Irányi Dániel utca és a Külső Szilágyi út mentén.

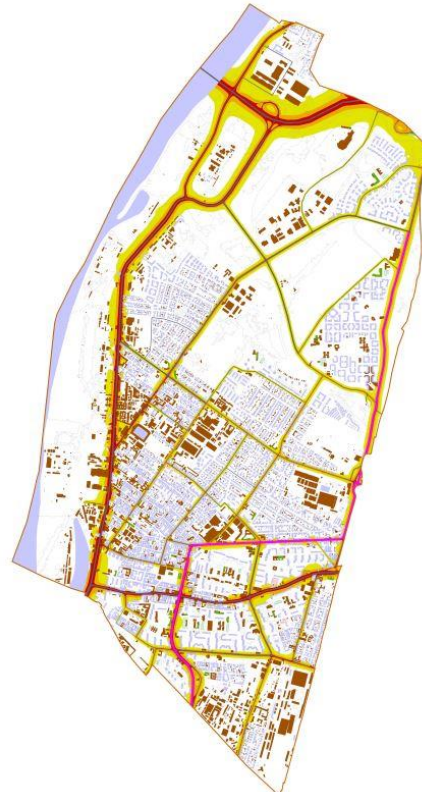
A konfliktustérkép alapján megállapítható, hogy éjjel

- 10 dB feletti konfliktus van számos épület környezetében a Váci út, Árpád út, Görgey Artúr utca, Megyeri út és István út mentén;
- 5-10 dB közötti konfliktus van számos épület környezetében a Pozsonyi út, Istvántelki út, Szilágyi utca, Baross utca, Nádor utca, Leiningen Károly utca, Sporttelep utca, Károlyi István utca, Templom utca és Deák Ferenc utca mentén;
- 0-5 dB közötti konfliktus van számos épület környezetében a Temesvár utca, Csányi László utca, Aradi utca, Berda József utca, Tél utca, Rózsa utca, Berlini utca, Szent Imre utca, Türr István utca, Mildemberger utca, Fóti út, Irányi Dániel utca, Erdősor út, Kiss János utca, Külső Szilágyi út és Farkaserdő utca mentén.

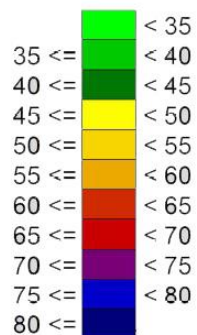
Budapest stratégiai zajtérképe
Közúti zaj – Stratégiai zajtérkép – IV. kerület
 Egész nap – L_{den} (00-24h)
 forrás: <https://zajterkepek.hu/>

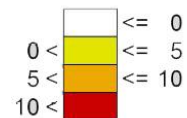
Budapest stratégiai zajtérképe
Közúti zaj – Konfliktustérkép – IV. kerület
 Egész nap – L_{den} (00-24h)
 forrás: <https://zajterkepek.hu/>

Zajterhelés L_{den} [dB(A)]

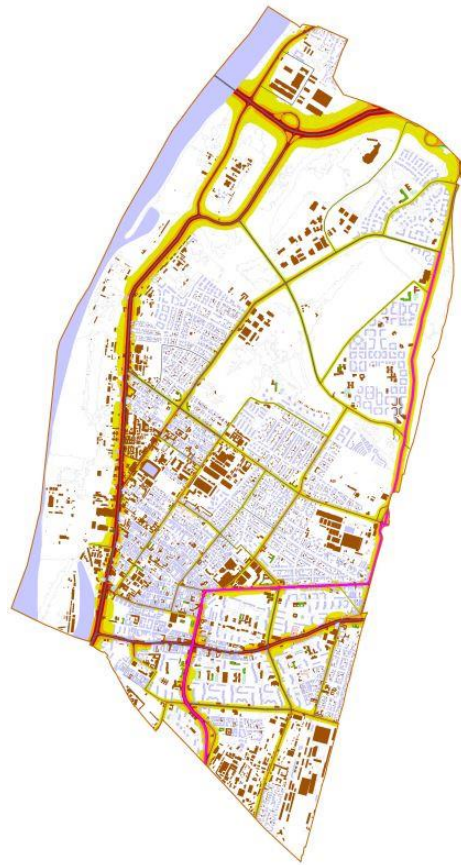
Zajterhelés $L_{den} - 63$ [dB(A)]

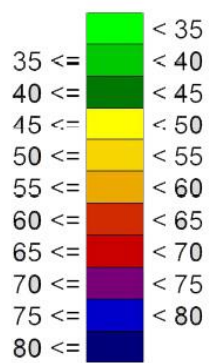
Budapest stratégiai zajtérképe
 Közúti zaj – Stratégiai zajtérkép – IV. kerület
 Éjjel – L_{éjjel} (22-06h)
 forrás: <https://zajterkepek.hu/>

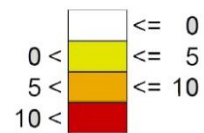
Budapest stratégiai zajtérképe
 Közúti zaj – Konfliktustérkép – IV. kerület
 Éjjel – L_{éjjel} (22-06h)
 forrás: <https://zajterkepek.hu/>

Zajterhelés L_{éjjel} [dB(A)]

Zajterhelés L_{éjjel} - 55 [dB(A)]

Vasúti közlekedésből származó zajterhelés

Újpest területét vasútvonal nem érinti, ugyanakkor a kerület határán két vasútvonal is húzódik, keleten a Vác-Szobi vasútvonal, délen pedig az Esztergomi vasútvonal.

A zajterhelési térkép alapján megállapítható, hogy a IV. kerületben a vasúti közlekedésből eredően különösen magas zajterhelés ($L_{den} > 75$ dB) és nagyon magas zajterhelés ($L_{den} = 70-75$ dB) nincsen a lakóépületeknél. Magas a zajterhelés ($L_{den} = 65-70$ dB) a 71. sz. vasútvonalszakasz esetében jobb oldalon a Zichy Mihály utca 5th 1 db lakóépületénél.

A konfliktustérkép alapján megállapítható, hogy éjjel 5 dB-nél nagyobb konfliktus nincs a lakóépületeknél. 0-5 dB konfliktus van több épület környezetében a 71. sz. vasútvonalszakasz esetében

- jobb oldalon a Klára u. Elem u. és Tó u. közötti szakasz vasút felőli épületeinél 3 db lakóépületénél;
- jobb oldalon a Klára u. Tél u. és Nyár u. közötti szakasz 2 db lakóépületénél;
- jobb oldalon a Zichy Mihály utca 5th 1 db lakóépületnél.

Repülési közlekedésből származó zajterhelés

A repülési közlekedésből eredő zajterhelés nem számottevő a kerületben, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre vonatkozó stratégiai zajtérkép alapján a zajszint jóval a határérték alatt marad.

Üzemi eredetű zajterhelés

A zajtérkép az IPPC üzemek zajkibocsátására vonatkozóan szolgáltat információkkal. A IV. kerületben az alábbi IPPC üzemek találhatóak:

- Budapest Erőmű Zrt. (Budapest, IV. ker. Tó u. 7.)
- Euro-Metall Öntöde Kft. (1045 Budapest, Elem u. 5-7.)
- Messer Hungarogáz Kft. (1044 Budapest, Váci út 77.)
- Tungsram Operations Kft. (1044 Budapest, Váci út 77.)
- Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára Zrt. (1045 Budapest, Tó u. 1-5.)

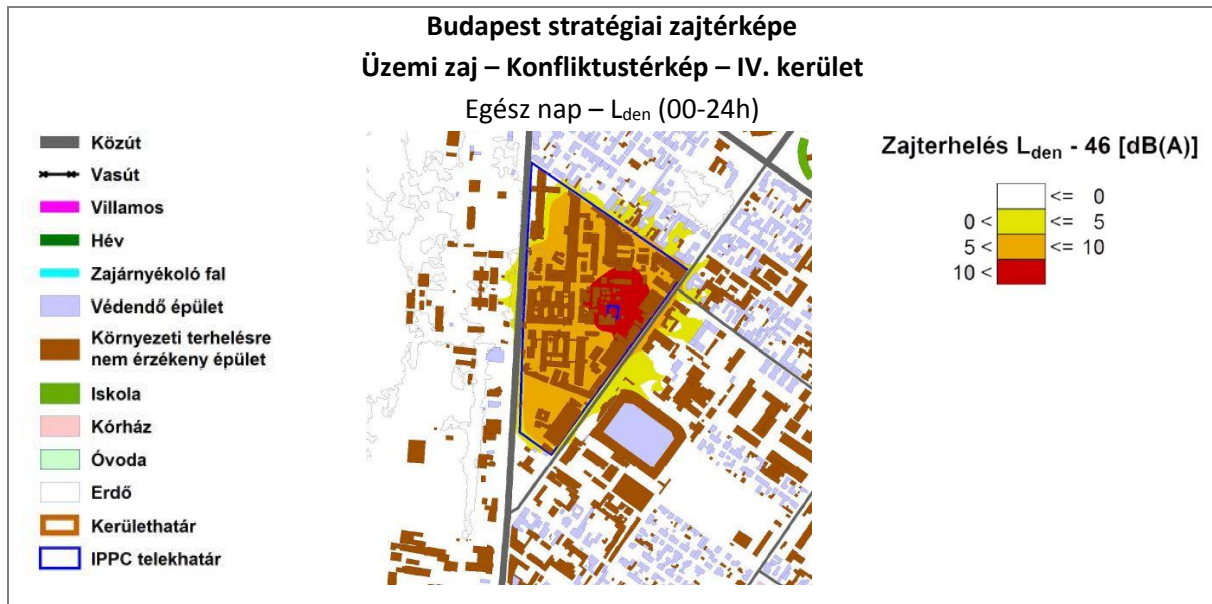
A *zajterhelési térkép* alapján 75 dB feletti, 70-75 dB, 65-70 dB, 60-65 dB, 60-55 dB közötti zajterhelés a védendő épületek közelében nem található sem éjjel, sem nappal. Továbbá 55-50 dB közötti zajterhelés a védendő épületek közelében nem található éjjel.

A *konfliktustérképek* szerint

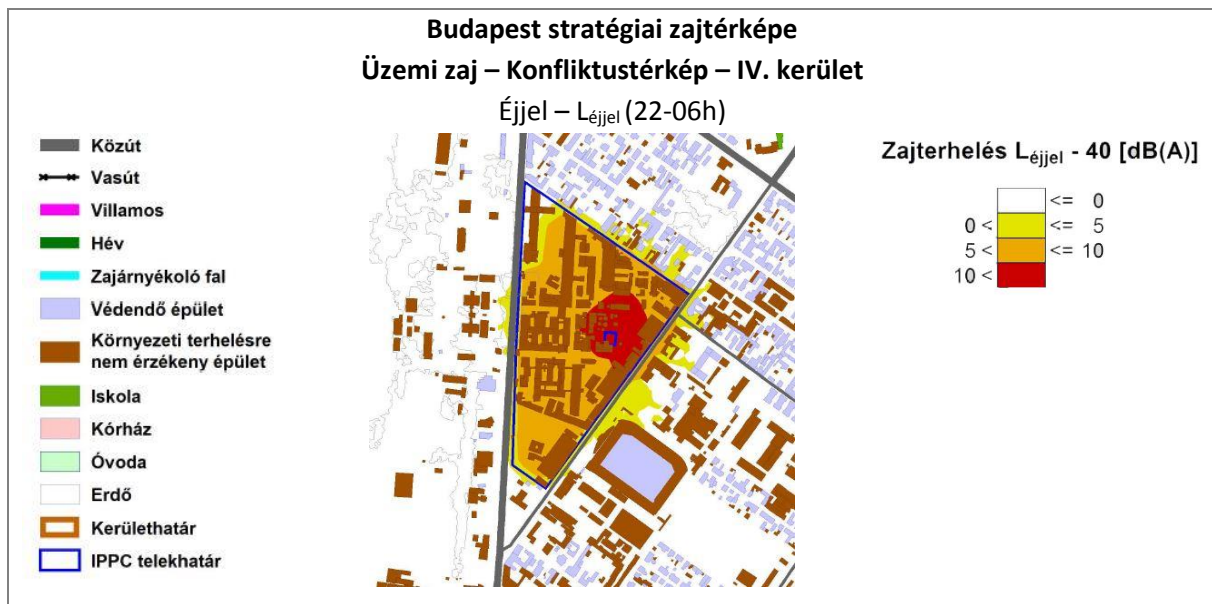
- ▶ A Tungsram Operations Kft. közelében

Egész nap

- 0-5 dB konfliktus van a Pintér József u. és a Béla u. között néhány lakóépületnél; az Aschner Lipót téren; a Megyeri út és az Irányi Dániel u. kereszteződésénél néhány épületnél;
- 5-10 dB konfliktus van a Pintér József u. néhány lakóépületénél

Éjjel

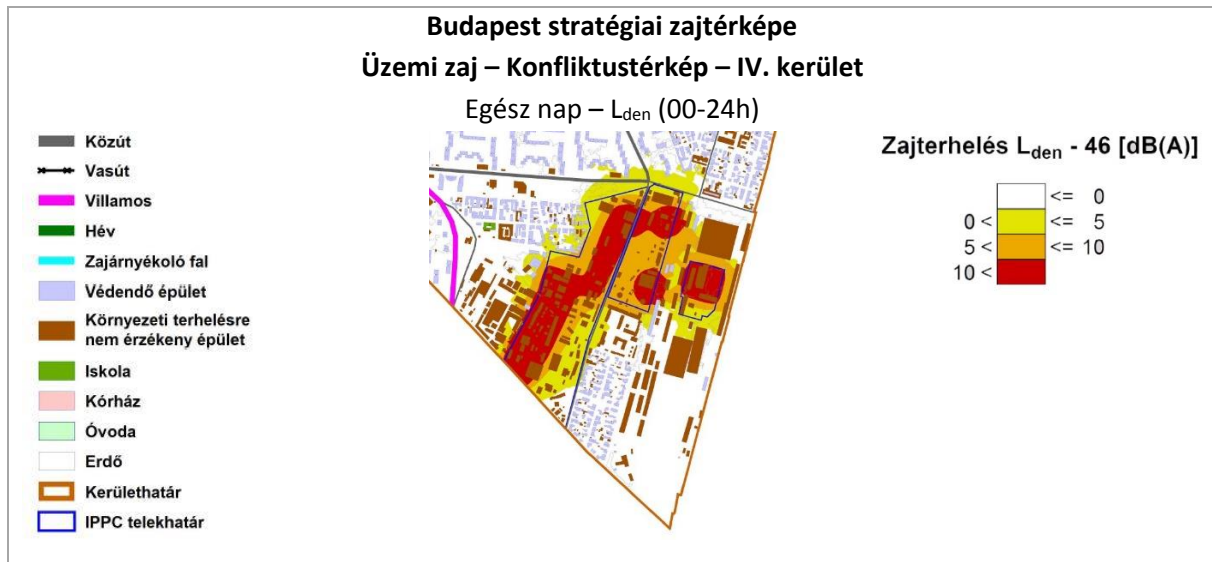
- 0-5 dB konfliktus van az Irányi Dániel u. Megyeri úthoz közeli társasház 2 db lakóépületénél, a Megyeri út mellékutcája 1 db lakóépületénél és a Pintér József utcában;
- 5-10 dB konfliktus van a Pintér József u. (Garay u. – Megyeri út) 3 db lakóépületénél.

► Az Euro-Metall Öntöde Kft. és a Chinoin Gyógyszer- és Vegyszertári Termékek Gyára Zrt. közelében

Egész nap

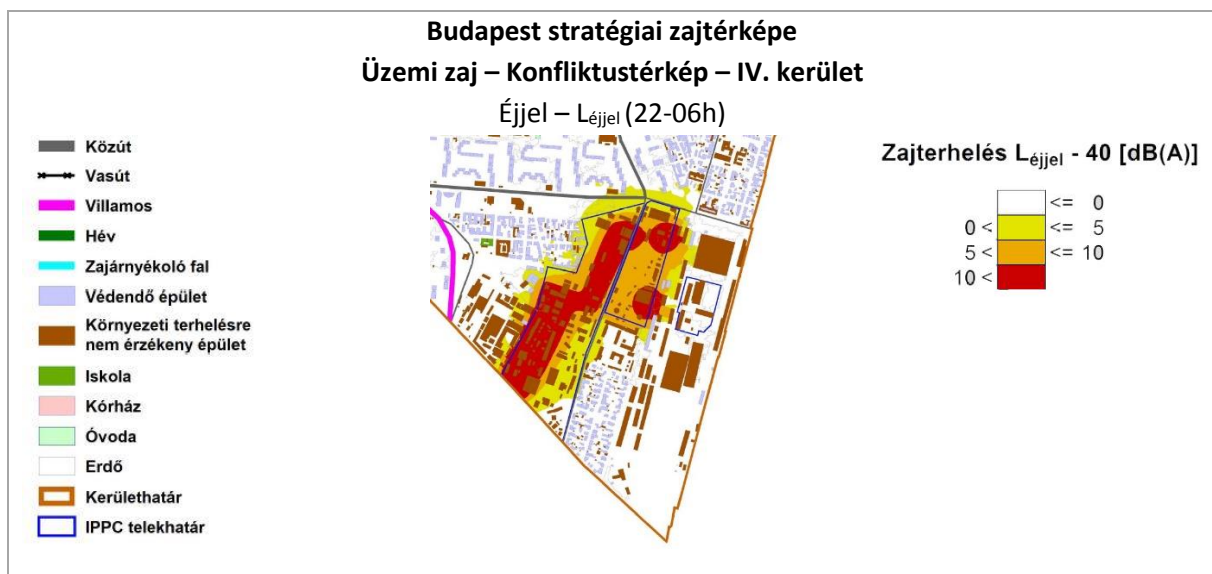
- 0-5 dB konfliktus van a Tél u. néhány lakóépületénél, a Rózsa u. 2 db lakóépületénél, a Tó u. és Elem u. néhány lakóépületénél, a Berliini u. néhány lakóépületénél, a Katona József u. és a Párizs u./Virág u. közötti lakóépületek jelentős részénél;
- 5-10 dB konfliktus van a Virág u., a Párizsi u. néhány lakóépületénél, a Széchenyi tér néhány lakóépületénél;

forrás: <https://zajterkepek.hu/>

Éjjel

- 0-5 dB konfliktus a Rózsa u. (Ősz u. – Tél u.), a Tél u. 6 db lakóépületénél, a Tó u. és a Kórház u. kereszteződésénél 1 db lakóépületnél; a Katona József u. és a Párizs u./Virág u. közötti lakóépületek jelentős részénél, az Athéni u., a Széchenyi tér, a Berliu u. (Brüsszeli u. – Szófia u.), Aschner Lipót tér, Béla u. (Aschner Lipót tér – Garay u.) mentén
- 5-10 dB konfliktus van a Katona József u. és a Párizsi u. között 3 db lakóépületnél.

forrás: <https://zajterkepek.hu/>

További lokális problémák adódhatnak a lakóterületekbe ágyazottan elhelyezkedő kisebb telephelyek zajkibocsátásából adódóan.

A kerület lakosságát érintő **egyéb zajforrások** tekintetében meg kell említeni az eseti építkezési tevékenységek okozta zajterhelést, valamint a nyári időszakban jellemző szabadtéri, kulturális és sportesemények, illetve a szórakozóhelyek környezetében jelentkező eseti zajproblémákat.

Újpest területén zajvédelmi szempontból a legnagyobb problémát a közlekedési, ezen belül is a közúti közlekedési eredetű zajterhelés jelenti. A vasúti zajterhelés a kerületben kisebb mértékű, és a közútinál sokkal kevesebb lakóterületet érint. A nagy forgalmú városi utak mentén a lakófunkció fokozatos megszűnése, kisebb terhelésnél az épületek földszintjén a lakó funkciótól eltérő, kevésbé érzékeny funkció kialakítása fogja enyhíteni a közlekedési zajterhelés negatív hatásait.

1.12.5. Hulladékkezelés

A fejezet **aktualizálása javasolt az alábbiak szerint:**

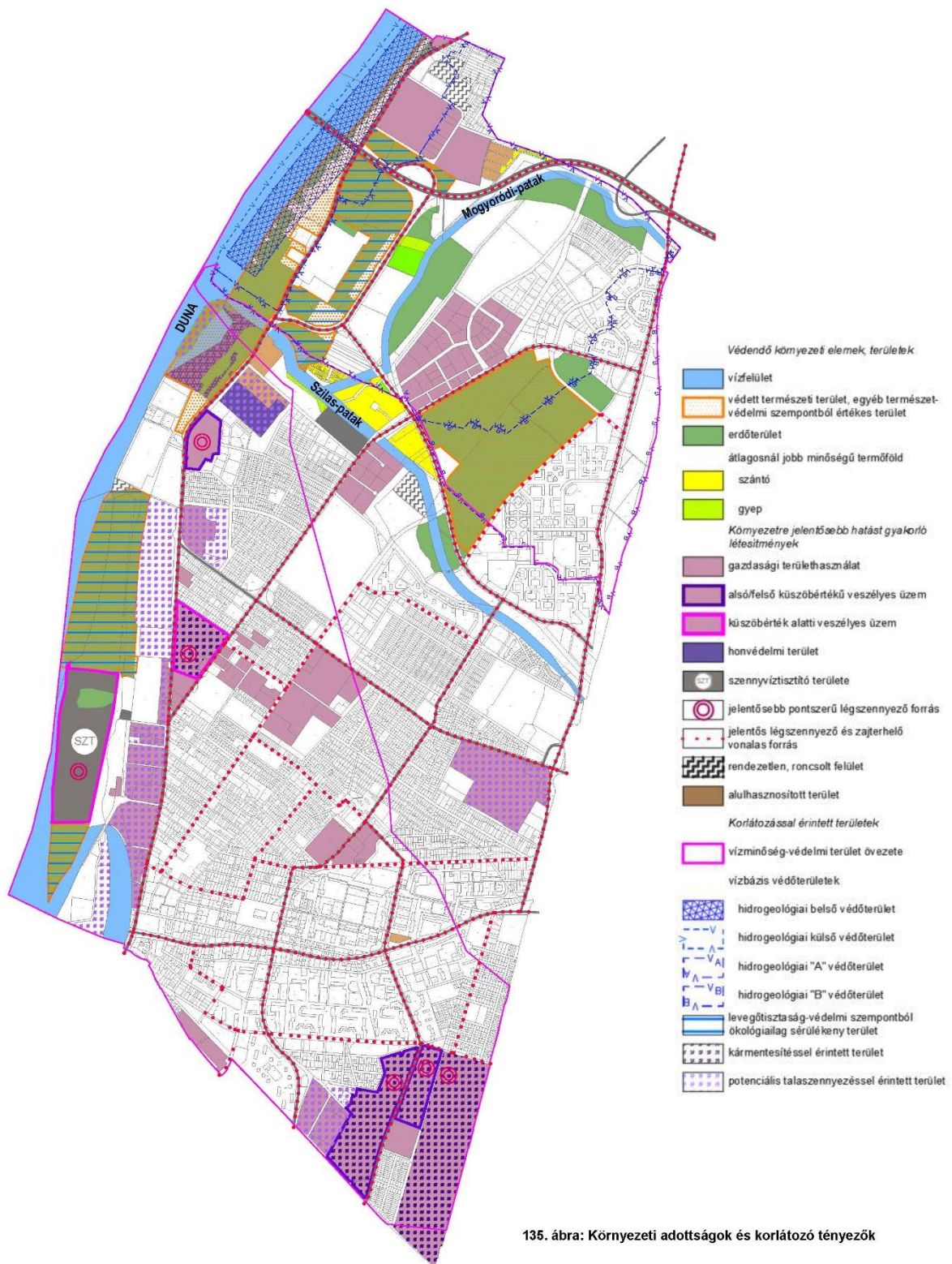
Budapesten a **HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KÖZSZOLGÁLTATÁS** megszervezése, működtetése alapvetően fővárosi önkormányzati és nem kerületi feladat, így a IV. kerületben is a Fővárosi Önkormányzat a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt-vel (a továbbiakban FKF) kötött közszolgáltatási szerződés útján biztosítja a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, vagyis a települési hulladék rendszeres gyűjtését, elszállítását és kezelését.

A hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítására a szelektív hulladékgyűjtés különböző módozatai teremtenek lehetőséget a kerületben:

- a házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtő rendszer (papír, műanyag és fémhulladékok rendszeres gyűjtése) gyakorlatilag az egész főváros területén kiépült;
- a lakossági zöldhulladékok háznál történő begyűjtését a kertvárosias lakóterületeken végzi az FKF;
- a szelektív hulladékgyűjtő szigeteken a papír, műanyag, fém és üveg frakciók elkülönített gyűjtésére van lehetőség, jelenleg a kerületben a szelektív hulladékgyűjtő szigetek a korábban fennálló problémák (illegális hulladéklerakás, fertőzésveszély, gyűjtőedények felborogatása) miatt bevonásra kerültek, már csak 6 gyűjtőponton történik az üveg hulladék elkülönített gyűjtése: Pozsonyi út 2/B mellett (remízzel szemben), Óceán-árok u. 19., Rózsa u. 9., Laborfalvi Róza u. (Hídláb u.), Tél u. – Erzsébet u. (Tél u. 32.), Külső Szilágyi út 66. (FKF, 2019. október);
- két hulladékgyűjtő udvar áll rendelkezésre a kerületben, az Ugró Gyula sorban, és a Zichy Mihály utcában;
- a közszolgáltatás körébe tartozik évente egy alkalommal az ingyenes lomtalanítás is;
- a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékok leadása a közszolgáltató részére a hulladékudvarokon, valamint a lomtalanítás keretében biztosított.

Bár az elmúlt években jelentősen fejlődött a fővárosi hulladékgazdálkodási közszolgáltatás, a szolgáltatás színvonala további fejlesztésekre szorul az önkormányzat tapasztalatai alapján, különösen a szelektív hulladékgyűjtés infrastruktúrájának terén. A kerületben a legjelentősebb hulladékkezelési/köztisztasági probléma a környezeti kultúra hiányosságából fakad: a szelektív gyűjtőszigetek környezetében kihelyezett illegális hulladék rendszeres többletkiadást jelentett a közszolgáltató számára, így azok visszavonásra kerültek, tehát jelenleg a kerületben nem működik szelektív hulladéklerakó sziget, kizárólag 6 üveggyűjtő konténer került kihelyezésre. A külső területeken, a közutak, de főleg a vasúti pályatestek mellett felhalmozódó egyre jelentősebb mennyiségű illegális hulladék szintén jelentős konfliktustényező. A köztisztasággal kapcsolatos lakossági panaszok jelentős része a kutyatartáshoz kötődik: a közterületeken elszaporodó kutyapiszok és a kutyafuttatókat jellemző állapotok (bűz, talaj szennyeződése és kiporzása) miatt. A közterületek

kutyapiszok-mentessége, a kulturált kutyatartás érdekében az önkormányzat által megkezdett "Nem Nagy Dolog!" akció eredményeként az utóbbi években jelentősen javult a városi környezet.

135. ábra: Környezeti adottságok és korlátozó tényezők

135. ábra: Környezeti adottságok és korlátozó tényezők

SWOT

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<p>A légszennyező anyagok kibocsátása és a mért immissziók zömében csökkenő tendenciát mutatnak. A jelentős ipari szennyezők száma csökkent az elmúlt évtizedekben.</p> <p>A kerületben házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés működik.</p>	<p>A kerület fő útvonalai mentén jelentős a zajterhelés.</p> <p>A kerület kisvízfolyásainak szennyezettsége. Barnamezős területek (mint potenciális szennyezőforrások) az egykori ipari zónában.</p> <p>Köztisztasági problémák: illegális hulladéklerakás – emiatt a hulladékgyűjtő szigeteket meg kellett szüntetni – és kutyapiszok.</p>
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<p>Az EU következő támogatási ciklusában is előnyben részesíti a városi környezet minőségének javítását, valamint az éghajlati szempontok érvényesítését célzó beruházásokat.</p> <p>A hulladék újrahasznosítási arányának növelését az EU kiemelten támogatja.</p> <p>A környezettudatosság erősödése.</p>	<p>A kooperáció hiánya a várostérségben: vízfolyásrevitalizációk elmaradása, fejletlen közlekedési rendszerek.</p> <p>Forráshiány miatt a barnamezős területek kármentesítése késik (szennyező anyagok terjedése).</p>

FEJLESZTÉSI KIHÍVÁSOK

- A zaj- és légszennyezés (elsősorban az üvegházhatású gázok) csökkentése komplex, nemzetközi és összvárosi szintű stratégiák keretében.
- A környezeti konfliktusok mérséklése a területhasználat optimalizálásával.
- A kisvízfolyások vízminőségének javítása az érintett kerületek és települések összefogásával.
- A barnamezős területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések.

1.13. KATASZTRÓFAVÉDELEM, TERÜLETFELHASZNÁLÁST KORLÁTOZÓ, BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

1.13.1. Építésföldtani korlátok

A fejezet nem igényel változtatást.

1.13.2. Vízirajzi veszélyeztetettség-árvízvédelem

A teljes fejezet cseréje szükséges:

A IV. kerület nyugati oldalán végighaladó nagy Duna és öblözetei miatt közvetlen érintik a dunai árvízvédelmi feladatok. A Duna a kerület déli határát 1654,5 fkm-nél, északi határánál 1660,6 fkm-nél érinti, azaz a Duna mintegy 6 km hosszban kíséri a kerületet. A Duna a vízgyűjtőjéről változó mennyiségű vizet szállít, amely a folyón és az abból leágazó öblözeteken, árhullámok kialakulását okozza, amelyeknek mederben tartása időnként gondot okoz és a nagyobb árhullámok a mélyebben fekvő part menti sávot el is önthetik. A víz kiterülése jelenleg részben természetesen kialakult, részben már feltöltéssel kialakított magas-partig terjed, illetve védmű korlátozza kiterülését.

A víz kiterülési területe a nagyvízi meder, amely magasabb árhullámok levonulásakor víz alá kerülhet. A vizsgált területből a Duna nagyvízi medrébe eső terület az elsőrendű védvonalként rögzített vonal és a meder közötti terület-sáv, amely nagyobb árhullámok levonulásakor víz alá kerülhet.

A főváros területének védettnek tekinthető biztonságot a mértékadó árvízszint felett 1,3 m biztonsági magasítással növelt védvonal nyújt. A levonuló árhullámok mértéke alapján meghatározott mértékadó árvízszintet korábban a 11/2010 (IV.28.) KvVM rendelet 1. melléklete rögzítette, amely a kiegészített biztonsági magasítással kialakított védvonal mentett oldalán a beépített terület védelmét biztosította. Az elmúlt évek levonuló árhullámai azonban meghaladták a korábbi mértékadó árvízszinteket, ezért annak felülvizsgálata vált szükségessé.

A felülvizsgálat alapján a MÁSZ-ra vonatkozó új előírás a 74/2014 (XII.23.) BM rendelettel megjelent. A Duna vizsgált területre vonatkozó új előírása 111-120 cm változást MÁSZ növekedést regisztrált. Az 1654,5 fkm-nél a régi rendelet a mértékadó árvízszintet 103,96 mBf határozta meg, az új rendelet ezt 111 cm-rel megemelte, az új mértékadó árvízszint 105,07 mBf. Az 1660,6 fkm-nél a régi rendelet a mértékadó árvízszintet 104,29 mBf határozta meg, az új rendelet ezt 120 cm-rel megemelte, az új mértékadó árvízszint 105,49 mBf.

A védettséget adó fővédvonal szintje, a mértékadó árvízszint+1,3 m-es biztonsági magasítással kiegészítve a vizsgált területen, az 1654,5 fkm-nél 106,37 mBf, az 1660,6 fkm-nél 106,79 mBf-i szint. A korábbi MÁSZ+biztonsági magasítás alapján kijelölt védvonal sem tudta mindenhol a megfelelő biztonságos elöntés mentességet biztosítani, erre az általános 111-120 cm-es védelmi magasításra, egyes jelenleg még alacsonyabb szinten haladó szakaszainál még jelentősebb magasítási igény miatt, a korábbi védvonal teljes hosszának a felülvizsgálata szükséges.

A védvonal felülvizsgálatára a 83/2014. (III.14.) Kormányrendeletben előírtaknak megfelelően a vízügyi ágazat elkészítette a nagyvízi mederkezelési tervet. A nagyvízi mederkezelési tervben kijelölésre kerültek a levezető sávok, az árvízi elöntés veszélyeztetettségi mértékeinek a figyelembe vételével.

Egyben a kormányrendelet 3. mellékletében az egyes levezető sávokban megengedhető területfelhasználási lehetőségeket is rögzítették.

Az elsődleges levezető sáv a nagyvízi meder azon része, ahol az árvízi vízhozamok levonulnak. A másodlagos levezető sáv, amely még jelentősen részt vesz az árvizek levezetésében. Az átmeneti levezető sáv az árvizek által időszakosan (magasabb árhullámok esetén) elöntött területrészt, az áramlási holtteret pedig az a területrészt, ahol már nincs áramlás, de mint tározó térfogat szerepe van az árvizek levonulásában.

A fővárosi Duna-szakaszra is elkészült a nagyvízi mederkezelési terv, amelyet a vízügyi ágazat el is fogadott, de miniszteri rendeletben történő kihirdetésére még a mai napig nem került sor. A nagyvízi meder földhivatali nyilvántartásba történő feljegyzéséig tájékoztatóan, mint vízelöntéssel veszélyeztetett terület kezelhető, de figyelembe kell venni a 9/2019 (VI.14.) MvM rendelet 6. §-ában rögzítetteket.

A 6.§ (1) bekezdése alapján a nagyvízi mederrel érintett területen új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, ezt kell rögzíteni az egyes kerületi szabályozási tervekben is, jelölve, hogy „az árvízvédelem megoldásáig nem beépíthető hullámtér a védvonalig”. A hatályos településrendezési eszközökben viszont a már korábban megengedett és kártalanítási igény nélkül meg nem változtatható építési tevékenységet nem lehet megakadályozni. Vagyonvédelmi szempontok miatt célszerű a vízügyi ágazattal egyeztetve az érintett terület árvízi védekezését védelmi lehetőségét egyeztetni és az új beépítésnél a padlósínt a MÁSZ+1,3 mBf-i szintben meghatározni.

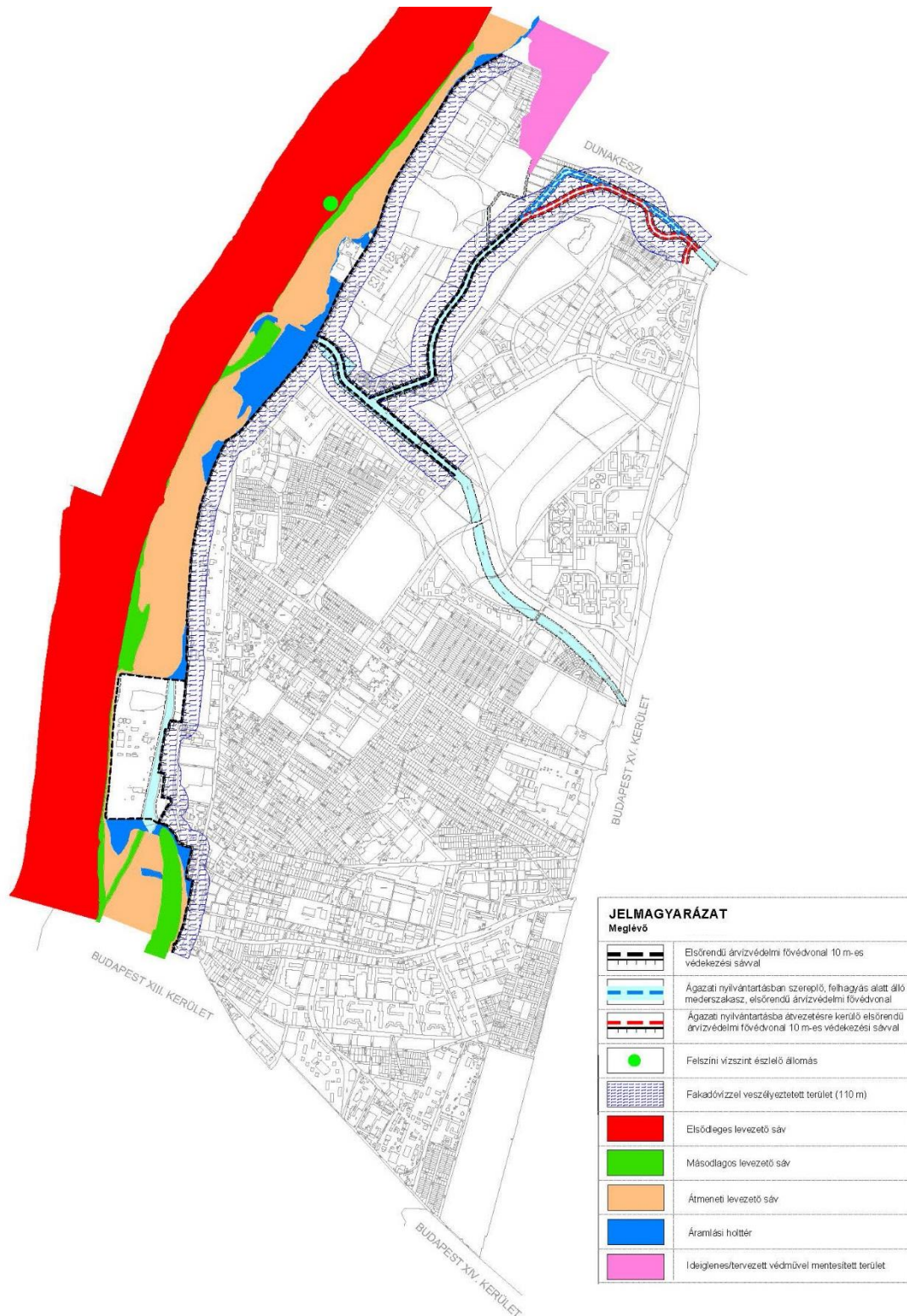
Árvízvédelemmel kapcsolatban a területfelhasználás lehetőségének meghatározásánál figyelembe kell venni a 30/2008 (XII.31.) KvVM rendeletet is, amelynek 23.§-ában az árvízvédelmi földmű mentén a hullámtéren a vízdoldali töltésláb vonaltól 60 m-es, a mentett oldalon pedig 110 m-es sávon belül, a fakadóvíz előfordulásával veszélyeztetett sávban munkagödröt ásni, stb, csak a vízügyi ágazat hozzájárulásával lehet.

A Duna és az öblözetei mentén 10-10 m-es parti sáv kijelölése szükséges a partvonalától a mederfenntartási feladatok számára, amelyet szabadon kell hagyni. Kormányrendelet alapján az elsőrendű árvízvédelmi töltés mindkét oldalán, annak lábvonalától számított 10-10 méter szélességű területsáv a védmű védősávja. Ezen a területen, valamint a töltéskoronán és rézsún csak a töltéstartozékok és szükség esetén az árvízvédelmi mű infrastruktúrális létesítményei helyezhetők el.

Az árvízvédelmi fejezetben említeni kell az úgynevezett „villámárvíz” előfordulásának a lehetőségét is, amely nem klasszikus árvízi esemény, hanem szélsőséges csapadékesemény, szuper-cellás csapadékesemény kapcsán fordulhat elő. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság elkészített egy országos térképet, amely alapján a IV. kerület a „villámárvíz” előfordulási eseményre a „magas” kockázatú területen fekszik. Ez ellen a csapadékvíz elvezetés gondos megoldásával lehet védekezni.

A kerület hatályos ITS-ében rögzítésre kerültek az akkor ismert árvízi veszélyekkel terhelt területrészek. Azt követően készített nagyvízi mederkezelési terv is jelezte a veszélyeztetett területek kiterjedését, majd a 2018-ban a parti sávra készített településrendezési eszközökben is jelezték az árvízvédelmi feladatok igényét. Az általános magassági hiányok, a megnövekedett veszélyeztetettség ellenére komolyabb árvízvédelmi fejlesztés azóta a területen, a kerületben nem történt.

Az árvíz- és belvízvédelmi feladatokat Budapest területén a Fővárosi Csatornázási Művek látja el a Fővárosi Önkormányzat megbízásából. Az árvízi védművek és mőtárgyak korszerűsítése, megerősítése, pótlása a Fővárosi Önkormányzat feladata.

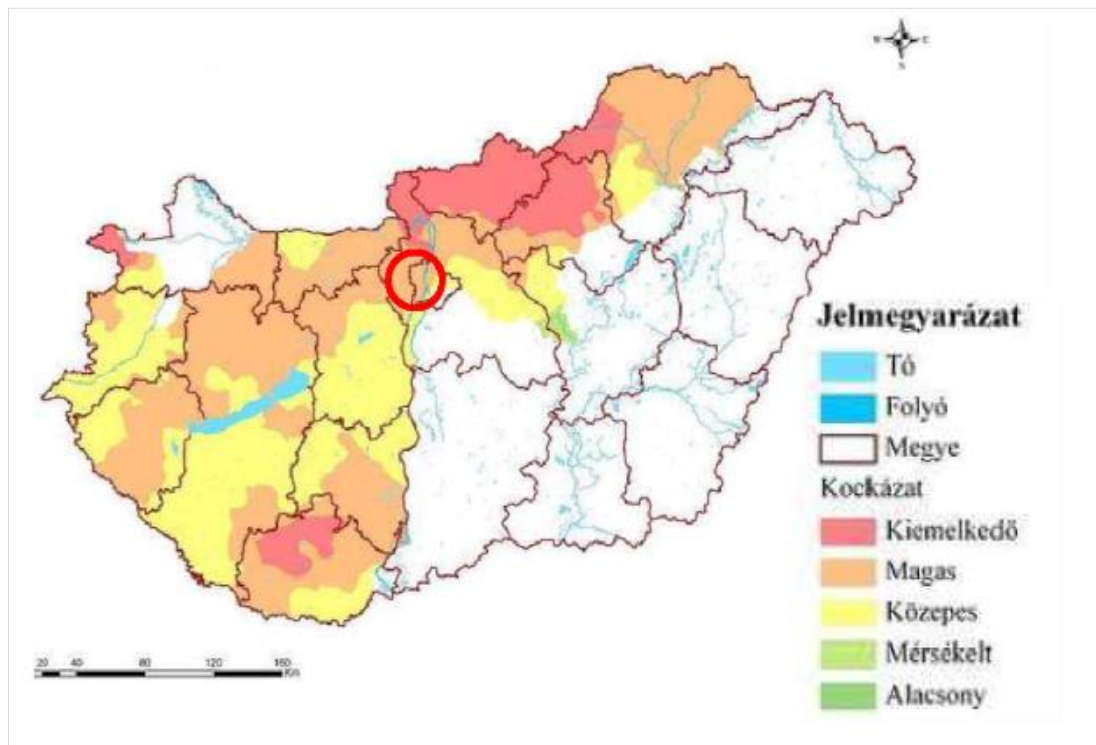
1.13.1. ábra: Árvízvédelem (Forrás: adatszolgáltatások alapján saját készítésű ábra (KÉSZ Tervező Kft.)

Árvízveszélyes területek

A IV. kerület területét érinti a nagyvízi meder területe, így a kerületben az elsőrendű védvonal hullámtéri oldala árvízveszélyes területnek tekintendő.

A kerület területét a katasztrófavédelem villámárvíz előfordulási lehetőségét tekintve magas kockázatú besorolással tartja nyilván.

A szélsőséges csapadékesemények hatására előforduló „árvízi” elöntés „villám-árvíz” a vízvezető rendszer megfelelő kiépítésével, fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

1.13.2. ábra: Villámárvíz-veszély mértéke
(Forrás: a Nemzeti Katasztrófa Kockázat Értékelés Magyarország 2011)

Belvízveszélyes területek

A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfai féle belvíz-veszélyeztetettség térkép rögzít. A térkép szerint a IV. kerület területét belvízi veszély nem érinti.

1.13.3. Egyéb

Közművek és elektronikus hírközlés korlátozásai

Vízellátás szolgáltatási területén

- ivóvíz gerincvezeték
- vízmű kutak és azok hidrogeológiai védőterülete
- hévíz kút és annak hidrogeológiai védőterülete
- vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei

Szennyvíz és csapadékvíz elvezetés

- egyesített rendszerű szennyvíz főgyűjtő csatorna
- elválasztott rendszerű szennyvíz főgyűjtő csatorna
- csapadékvíz főgyűjtő csatorna
- csapadékvíztározó műtárgy
- szennyvízátemelő műtárgyak és azok hatásterülete
- szennyvíztisztító telep és annak hatásterülete
- vízminőség-védelmi terület övezete

Árvízvédelem, felszíni vízrendezés

- Duna folyó és a meder telkétől mért 10 m-es mederkarbantartó sáv
- árvízvédelmet szolgáló védmű területe
- a védmű mentett oldali lábától árvízi védekezést szolgáló 10 m-es védekezési sáv
- a védmű mentett oldalán 110 m-es fakadóvízzel veszélyeztetett sáv, a hullámtéri oldalon 60 m-es felszín alatti tevékenységre korlátozott sáv
- a nagyvízi mederkezelési tervben a levezető sávokra előírt területhasznosítási korlátozás
- felszíni vízszint észlelő állomás
- Szilas-patak és a meder telkétől mért 3-3 m-es mederkarbantartó sáv, a 76331/237, a 76331/238, illetve a 76334/6 hrsz-ú telkek mentén 6-6 m-es mederkarbantartó sávval
- Mogyoródi-patak és a meder telkétől mért 3-3 m-es mederkarbantartó sáv
- önkormányzati kezelésű árkok, csatornák mentén 3-3 m-es mederkarbantartó sáv
- állami tulajdonú árkok, csatornák mentén 6-6 m-es mederkarbantartó sáv

Energiaellátás

Villamosenergia

- 132 kV-os villamosenergia főelosztó vezeték és annak az oszlop tengelyétől mért 20-20 m-es biztonsági övezete
- 132 kV-os villamosenergia földkábel
- 132/10 kV-os alállomások

- Újpesti Erőmű területe

Földgázellátás

- nagynyomású földgázszállító vezeték és annak 9-9 m-es biztonsági övezete
- nagyközep-nyomású földgázvezeték és annak 5-5 m-es biztonsági övezete
- nitrogén szállító vezeték
- gáznyomáscsökkentő és nyomásszabályozó műtárgyak

Elektronikus hírközlés

- vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei
- országos mikrohullámú összeköttetés nyomvonal

Tevékenységből adódó korlátozások

A fejezetrész változtatást nem igényel.

1.14. VÁROSI KLÍMA

A fejezet változtatást nem igényel.

2. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE, SZINTÉZIS

2.1. A FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE

Fejlesztési és rendezési környezet, illeszkedés

A fejezetrész cseréje szükséges:

Az előző programciklusra elkészített országos és fővárosi középtávú fejlesztési dokumentumok felülvizsgálata – a kerületi stratégiák felülvizsgálatával egyidejűleg – szintén aktuálissá vált, azonban országos szinten nehézséget okoz a lokális tervezésben, hogy a következő (2021-2027 közötti) uniós programciklus tervezése (ITM) még folyamatban van, így a fejlesztési dokumentumok felülvizsgálatának operatív folyamatairól nem áll rendelkezésre információ, azok társadalmassítása még nem kezdődött meg. A kerület új ITS-e tehát jelenleg alapvetően a Budapest 2030 koncepcióhoz illeszkedve tud csak elkészülni, a középtávú fővárosi fejlesztési irányok változása a BP ITS 2020-ban foglaltakhoz képest nem ismert. A szükséges folyamatok elmaradása alapvetően a járvány-helyzet egyik hatása, ami jelentősen befolyásolja a következő évek fejlesztési prioritási rendszerét nem csak országos, de nemzetközi szinten is. Nem kizárt, hogy a hosszú távú fejlesztési dokumentumok (OFTK, Budapest 2030) felülvizsgálata is szükségessé válik.

Az országos jogszabályi környezet ismételt változása okán (a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (Trtv.)) a főváros településrendezési eszközeinek (TSZT 2017, FRSZ) felülvizsgálata jelenleg folyamatban van a város teljes közigazgatási területére kiterjedően. A terv véleményeztetése jelen dokumentum elkészítésével párhuzamosan zajlik. A folyamatban lévő módosítás – a jogszabályi előírások okán – nagyobb volumenű változásokat jelent a város teljes közigazgatási területét érintően (természetközeli terület kategória alkalmazása, honvédelmi erdőterület kategória bevezetése stb.). A folyamatban lévő módosítás egyértelműen megnehezíti a kerületi terveszközök eseti módosítását, illetve a fővárosi tervek elfogadást követően az érintett kerületeknek jogharmonizációs kötelezettséggel kell számolniuk, annak érdekében, hogy terveszközeik illeszkedése biztosított legyen a magasabb rendű tervekhez. Újpest területét érintően elsősorban a zöldterületek, valamint a változással érintett területek vonatkozásában várható változás.

Társadalom

Újpest Budapest ötödik legnépesebb kerülete, 2015 után a kerület népessége nagyon kismértékben, de növekedett. Nagy az eltérés azonban a lakó és az állandó népesség számának alakulásában. Míg az állandó lakosság számában csökkenés, a lakónépesség számában növekedés következett be. Ez azonban nem a helyi lakosság belső növekménye, hanem a bérlők számának megnövekedésére utal.

Újpest természetes növekménye negatív 2009 óta: ahogy országosan és fővárosi viszonylatokban is, többen halnak meg, mint ahányan születtek.

Újpest lakossága előregedő tendenciát mutat. Az öregedési mutató értéke közelít a fővároséhoz.

Újpest vándorlási egyenlege 2015 után negatív, vagyis többen költöznek el a városrészből, mint ahányan beköltöznek. Eltérés mutatható ki az állandó és az ideiglenes vándorlások számának

alakulásában. Az ideiglenes vándorlások száma meghaladja az állandóét, ami az ideiglenes munkavállalások, vagy éppen tanulási célú vándorlások nagyobb számára utal.

Újpest lakosságának képzettségi szintje az elmúlt két évtizedben folyamatosan nőtt, viszont a fővárosi átlagtól még kissé elmarad a diplomások aránya.

Foglalkoztatottság tekintetében elmondható, hogy arányuk növekedett a kerületben. Visszaesett az iparban foglalkoztatottak aránya (bár még mindig magasabb, mint a fővárosi átlag), míg a szolgáltatás, kereskedelemben dolgozóké megnövekedett. Ez a csökkenés a kerület gazdasági szerkezetváltására, modernizációjára vezethető vissza.

Újpesten a munkanélküliségi ráta egy kicsivel meghaladja fővárosi értéket, viszont hasonlóan az országos trendekhez csökkenő tendenciát mutat 2011 óta. Nem tudni a COVID19 milyen hatással lesz a jövőben a foglalkoztatottsági és a munkanélküliségi adatokra, az máris látszik, hogy a korábbi kedvező folyamatokban romlás várható.

Újpest lakásállománya 2015-öt követően dinamikus növekedett, ami elsősorban az új lakópark építkezéseknek (például: Metrodom lakópark) köszönhető. Csökkent a komfortnélküli lakások aránya. Növekedett viszont a nem lakott lakások aránya a kerületben, ami azt jelzi, hogy a kereskedelmi, vagy gazdasági célra történt hasznosítás bővült. Újpest lakásállományának több, mint kétharmada 2 illetve három szobás, aminek oka a kerületben található jelentős számú lakótelepi lakás.

Az újpesti lakosság jövedelmi helyzete, legalábbis ami az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelmet tekint, folyamatosan növekedett a főváros többi kerületével összevetve a közepes jövedelmű kerületek kategóriába tartozik.

Újpest Budapesten belül egy sajátos történelmi múlttal településfejlődéssel bíró kerület, ahol az ipari múlt meghatározza az újpestiek identitását, kötődésüket a kerületükhöz.

Újpest tíz városrésze, az eltérő földrajzi helyzet (pl. Duna-parti fekvés), építészeti jellegükből (lakótelep, kertváros, barnamezős iparterületek) és lokális adottságaik okán is eltérő demográfiai és társadalmi jellemzőkkel bírnak.

Újpesten belül különösen sérülékenyek az egykori vagy jelenlegi ipari területek, barnaövezetek, vasútvonal menti beékelődött lakótömbök. Dél Újpest, Károlyi városnegyed egyes részeiben magasabb az iskolázatlanok, a munkanélküliek, és ezzel összefüggésben a komfortnélküli lakások aránya is ezekben a kerületrészekben a legmagasabb aránya. Ugyanígy Újpest városközpont egyes régi, hagyományos kisvárosias beépítésű részein is találhatóak olyan lakótömbök, ahol az alacsonyabb társadalmi státusúak koncentrálnak. A főképpen családi házas városnegyedként ismert Megyer kertvárosban viszont a diplomások aránya átlag feletti.

A kerületen belüli térbeni-társadalmi egyenlőtlenségek a két utolsó népszámlálás között csökkentek, de még mindig jelentős különbségek vannak. Ezek mérséklése továbbra is szükséges lesz a jövőben.

Humán infrastruktúra

A kerület humán infrastruktúrával való ellátottsága kedvező. A kerület oktatási-nevelési intézményi ellátottsága jó és széles képzési spektrumú. A kerületben működik több, fővárosi viszonylatban is rangos oktatási intézmény. A szociális és egészségügyi ellátás kapacitása elegendő. Problémaként jelentkezik ellenben az egyre súlyosabbá váló egészségügyi területen dolgozó szakemberek,

elsősorban szakorvosok hiánya. Különösen igaz ez a háziiorvosi praxisokra. Az utóbbi években jelentősen megnövekedett az egy háziiorvosra jutó ellátandó betegek száma, ami azt mutatja, hogy szükséges lenne ezen a területen javítani a körülményeken.

Újpest gazdag kulturális örökséggel bír, erős a kerületben a lokálpatriotizmus. Újpest a fővároson belül egy sajátos történelmi, kultúr történelmi múlttal bíró kerület, erre a jövőben építeni lehetne. Újpest sportélete országosan is elismert és ismert. Kiemelendő az újpesti futball csapat. Ugyanakkor a kerületben található sportlétesítmények színvonalában nagy különbségek vannak.

Gazdaság

Újpest gazdasága erős alapokon nyugszik, mely alapok részben a kerület történelméből eredő ipari múlttal is magyarázhatók. Másrészt pedig magyarázhatók a sikeres gazdasági szerkezetváltással, és a helyi gazdasági erőforrásokkal jó kihasználásával. Újpest Budapesten belüli földrajzi és kiemelten közlekedés földrajzi helyzete kedvező a gazdaság megtelepedéséhez. Hiszen a kerület megközelíthetősége kiváló (vasút, metró, autópálya kapcsolatok). Újpesten országos jelentőségű nagyvállalatok működnek, mint a Tungsram, vagy a Sanofi. Újpesten rendelkezésre áll a gazdaság sikeres működéséhez szükséges infrastruktúra és szaktudás is. A nagyvállalatok kerületi beágyazódását segítené, ha az oktatási, felsőoktatási intézményekkel szorosabb kapcsolatokat építenének ki. Újpesten a gazdaság bővülésére, új gazdasági szereplők kerületben való letelepedésének ösztönzésére kínálnak jó lehetőségét a ma még alulhasznosított, vagy egyáltalán nem hasznosított barnamezős területek. A helyi kis és közepes méretű vállalkozások, szolgáltató cégek erősítése a jövőben is fontos cél, mivel a COVID 19 járvány gazdasági hatásai őket sújtották a legjobban.

Az önkormányzat gazdálkodása

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

A gazdaságfejlesztés egyik alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása, az adórendszer esetleges átalakítása, **vészhelyzeti intézkedések** az önkormányzat pénzügyi szabályozását is befolyásolhatják. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy az önkormányzatok költségvetési rendszerét gyakran érték jogszabályi változásból adódóan olyan külső hatások, mely kihívásokra **a lehetőségekhez mérten fel kell készülnie.**

Az önkormányzatok gazdálkodását jelenleg és a közeljövőben is a 2019-es évben kitört és jelenleg is zajló koronavírus-járvány elleni küzdelem határozza meg, amely jelentős többlet feladatokat és további gazdasági terheket ró az önkormányzatokra. Az ily módon fennálló gazdasági bizonytalanság (állami alulfinanszírozás, csökkenő helyi bevételek) a hosszú távú tervezést is megnehezíti.

Táj és természeti adottságok, zöldfelületi rendszer

A fejezet változtatást nem igényel.

Épített környezet

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

'A kerület városszerkezete jórészt kialakult, leginkább a belső (, de jelentős) tartalékaival gazdálkodhat Újpest. A jelenleg beépítetlen, de arra kijelölt területek utcahálózata már kialakult (pl. Íves út menti ipari park). Jelentős formálódásra a Duna-part menti területek adnak lehetőséget, a területsáv átstrukturálásra vár.

Az elmúlt két évtizedben az épített környezet területén a fejlesztést leginkább az M0 megépülésével párhuzamosan az új északi lakóterületek beépülése (pl. Káposztásmegyertől nyugatra), valamint a nagyobb sport és rekreációs funkciójú nagy létesítmények, mint az Aquaworld és a Jégcsarnok megépítése jelentette. Jelentős változást hozott az Íves utca és Székesdűlő és hídfő városrészben fekvő Váci út menti ipari park folyamatos beépülése. A számos új épület létrejötte mellett a korábban félbeszakadt fejlesztések is (pl. Wolfner Bőrgyár helyén megépült Panoráma lakópark) az elmúlt 5 évben meg tudtak valósulni.

A jelenlegi területfelhasználásban (területhasználatban) területi kiterjedés alapján a lakófunkció dominál. A nagyterjedésű kert- és kisvárosias területek családiházias beépítését a lakótelepek magas sávházai váltják fel, a városkép változatos. A lakóterületek zöme kialakult és beépült, minimális az újonnan kijelölt, de még be nem épített lakóterület. Bár a beépítésre szánt (beépített) területek aránya – a korábban említett fejlesztések miatt – nőtt, a beépített területek területfelhasználásának megoszlása jelentősen nem változott, lakóterületek, vegyes és gazdasági területek egyaránt kijelölésre, fejlesztésre kerültek. A beépített területek növekedésével a beépítésre nem szánt (beépítetlen) területek csökkenésével járt. A lakóterületek jelentős tartaléka a magas beépítettséggel rendelkező, de alacsony, „U” és „O” alaprajzi elrendezésű épülettel rendelkező telkekben rejlik. A mai kor számára ez a beépítési forma kevésbé élhető, ezek a területek átalakulás előtt állnak. Az aprózott telekosztás miatt a változás fokozatosan várható, amit az önkormányzat a szabályozás-technika eszközeivel elősegíthet.

A panelprogram keretein belül zajló felújítások jellemzik a lakótelepek épületállományának fejlesztését.

Újpest arculata a fővároson belül egyedi a nagyarányú lakóterületek közé ékelődött gazdasági területeivel. A gazdasági területek jelenléte a történetiséget is hordozza, jelenlétük meghatározó, viszont egyes területeken a funkcióváltás (a tevékenység finomodása) az élhetőség szempontját figyelembe véve elkerülhetetlen.

A gyalogos elsőbbségű közterületek száma kevés, az Árpád út humanizálása egyelőre várat magára. A Váci út menti területek mai állapotukban kedvezőtlenek, viszont jelentős fejlesztési potenciált hordoznak.

A szociális adatok szerint Újpesten korábban azonosított egy szegregált terület felszámolása megtörtént és a kapcsolódó közterületi fejlesztések megkezdődtek. Ugyanakkor külön figyelmet kell szentelni a veszélyeztetett lakóövezetben élő, szociálisan hátrányos helyzetű lakónépesség életkörülményeinek fejlesztésére, lakáskörülményeinek javítására is.'

Közlekedés

A fejezet az alábbiak szerint módosul:

'Újpest fejlődését a XIX. században a gazdasági területek, a XX. században a lakótelepek építése befolyásolta meghatározó módon, ezek sikeres megújulása a jövőt is determinálja. A múltban történt

városfejlesztések a közlekedési infrastruktúra jelentős fejlesztésével párosultak (metró, vasút), ahogy a jövőbeli céloknak megfelelő megújulás is ezt igényli (Aquincumi híd építése, metró meghosszabbítása).

Az életszínvonal emelkedése folytán állandóan növekvő gépjármű utazási igények miatt a közúthálózat túlterhelt, forgalmi torlódásokat a főúthálózati hiányosságok okozzák. A szomszédos kerületek elérhetősége korlátozott a vasútvonalak és a Duna elválasztó hatása folytán.

Újpest közösségi közlekedési ellátottsága hosszú ideje megfelelő a hálózat sűrűsége (lefedettsége) tekintetében, azonban a megfelelő szolgáltatási színvonal eléréséhez a metróvonal meghosszabbítása elengedhetetlen.

A kerékpáros közlekedés fejlesztése kedvező módon már megkezdődött, összefüggő hálózatot azonban még nem alakot, ennek folytatása szükséges.

A gépjármű ellátottság folyamatos, és a jövőben is várható növekedése miatt a parkolás megoldása – elsősorban a lakótelepek, valamint a városközpont terhelésének csökkentése okán – mennyiségi fejlesztése közép vagy hosszú távon megkerülhetetlen.”

Közművek és elektronikus hírközlés

A helyzetfeltárás készítésekor elemzésre került, hogy a rendelkezésre álló közműellátás és elektronikus hírközlés milyen szinten biztosítja a kerületben élők komfortját, segíti-e a gazdaságát, mivel a kerületben élők életkörülményeit, a kerület környezeti állapotát, a gazdasági életét a közmű-infrastruktúra kiépítettsége alapvetően befolyásolja.

A komfortos életkörülmény alapfeltétele a kedvező közmű-ellátottság, amelyhez a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása szükséges. A kerületben kedvező kiépítettséggel, kerületi szintű ellátottságot biztosítva, a villamosenergia ellátás, a vezetékes vízellátás, a közcsatornás szennyvízelvezetés rendelkezésre áll és a termikus energiaellátásra automatikus üzemvitelű lehetőséget biztosító távhő- és földgázellátás is kedvezően kiépített.

A közüzemű közműszolgáltatás rendelkezésre állása a közvetlen Duna mellett fekvő kerületben nem csak a lakosság igényesebb közmű infrastruktúra ellátása érdekében fontos, hanem egyben hozzájárul a kerület környezeti állapotának a védelméhez is. A kerület területe a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti vizek szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik, továbbá a kerület területét nagy lefedettséggel érinti a vízminőség védelmi terület övezete is, amelyre vonatkozó 9/2019 (VI.14.) MvM rendelet előírásai alapján az érintett területről a szennyvizet közcsatornás hálózattal kell kivezetni, a csapadékvizek elvezetés megoldási lehetőségei is korlátozottak és a helyi építési szabályzatban a területre vonatkozóan egyedi szabályozást kell előírni.

Ezek a felszín alatti vízbázis védelmet szolgáló korlátozó adottságok egy olyan kerületben fordulnak elő, amelyben a főváros vízellátásának vízbázisainak és a szomszédos településen, Dunakeszin üzemelő kutak hidrogeológiai védőidomának is területfelhasználási korlátozó adottságai vannak.

A felszíni és felszín alatti vizek védelmi igénye, a közcsatornás szennyvízelvezetés szinte kerületi szintű kiépítettsége ellenére a rácsatlakozás nem kerület szintű.

A vízelvezetést érintő kialakult helyzet, hogy a régebbi kiépítésű hálózatok egyesített rendszerűek, amelyek a klímaváltozás hatásával járó szélsőséges csapadékesemények zavartalan elvezetését egyre nehezebben tudják megoldani.

Az összkomfortos, illetve komfortos termikus energiaellátást biztosító távhő- és vezetékes földgázellátottság kerületi szintű kiépítettséggű, a rácsatlakozás mértéke azonban nem kerületi szintű. A vezetékes termikus energiaellátást nyújtó energiahordozók jelenléte a kerület környezeti állapotának alakításában, a levegő tisztaságának biztosításában nagyon fontos szerepet töltenek be. A kerületben üzemelő bázis létesítmények, az Újpesti hőerőmű, amely távhőszolgáltatás kerületen belül és kerületen kívül kiterjedt ellátó rendszerének bázisa, egyben villamosenergia termelés bázisa is.

A nagyon kedvező kiépítettséggű környezetkímélőbb hőellátást nyújtó távhő- és földgázellátást az ezredforduló óta, ahol az ingatlan műszaki kialakítása azt lehetővé teszi, egyes ingatlanok hőellátására a levegőt erősebben terhelő hagyományos szilárd tüzelőanyagot hasznosítják. A távhőszolgáltatást igénybe vevőknél erre természetesen nincs műszaki lehetőség, de a földgázellátású területeken a gazdasági nehézségekkel küzdő családok közül többen visszatértek a hagyományos tüzelőanyag használatára, illetve egyre többen használnak vegyesen tüzelőanyagot, ahol a műszaki feltételek biztosítottak egymás mellett használnak földgázt és hagyományos nem vezetékes energiahordozót, kandallók, cserépkályhák alkalmazásával a cirko-tüzelés, vagy konvektoros hőellátás mellett. A nem

vezetékes energiahordozók alkalmazásának növekedése kedvezőtlen légköri viszonyoknál rontják a környezeti állapotokat, a levegő tisztaságát, minőségét.

A helyszíni vizsgálatok alapján megállapítható, hogy jelenleg a lakossági megújuló energiahordozó hasznosítás egyre jobban terjed, de energiagazdálkodást, az energiasztruktúrát befolyásoló hatása még nem tapasztalható. A megújuló energiahordozók hasznosításának hatékonyságát azok optimális kihasználtságával lehet elérni: az üzemeltetés költségigénye csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával, a hagyományos vezetékes és nem vezetékes energiahordozók mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. Elsődlegesen a napenergia igénybevétele javasolt, napkollektorok-naperőmű panelek alkalmazásával.

A környezeti állapot alakításában jelentős szerepet tölthetne be az utak-közterek látványát meghatározó közvilágítás. A kerület egyes részterületein ma is jellemző, hogy közvilágítás az esztétikus egyedi lámpatestek helyett, a kifestültségű elosztóhálózatok tartóoszlopaire szerelt lámpafejekkel megoldott, így arculat-alakító hatása nem érvényesülhet.

Újpesten, úgy a vezetékes, mint a vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatás megfelelően kiépítetten rendelkezésre áll. A vezeték nélküli ellátottságra, a megfelelő beltéri lefedettség biztosításához kerületen belül és tágabb térségben a szükséges építmények elhelyezésre kerültek.

A világban jelentkező klímaváltozás évek óta tapasztalható változásokat hozott a hazai időjárásban is. A közműellátás vonatkozásában így már nemcsak mennyiségi elvárások vannak, hanem minőségi ellátási színvonalával szemben is egyre komolyabb elvárások vannak. A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárás, a nagyobb csapadékesemények és az általános felmelegedés előfordulása mellett is az élıhetőség fenntartása a közműellátással szemben új igényeket támaszt. Változnak a csapadék viszonyok, rövid idő alatt nagy intenzitású záporok veszélyeztetik az épített környezetet és a természeti környezetet, különösen az egyesített rendszerű vízvezetési területeken, ahol a nagy záporok levezetése gondot okoz. A zavarmentes vízvezetés biztosítására nem a hálózati paraméterek növelésével átépítendő vízvezető rendszer ad megoldást, hanem elsődlegesen gyors lehetőségként a vízvezetés kiegyenlítettebbé tételét szolgáló helyi vízvisszatartás kiépítése vezethet eredményre.

Előbbiek mellett a klímaváltozás okozta felmelegedés kezelése jelentős energiaellátási fejlesztést fog igényelni. A klímaváltozás kompenzálásához szükséges energiaellátással szembeni többlet igények a fenntartási költségeket növelnék, ezért olyan megoldás(oka)t kell keresni az energiaellátás költség terheinek mérséklésére, amely a komfortszint csökkentése nélkül segíti elő a fenntartható fejlődést.

Környezetvédelem, településüzemeltetés

A fejezet változtatást nem igényel.

Katasztrófavédelem

A fejezet változtatást nem igényel.

Újpest összefoglaló SWOT analízise

A fejezet „Újpest összefoglaló SWOT analízise” című táblázata az alábbiak szerint módosul

ÚJPEST ÖSSZEFOGLALÓ SWOT ANALÍZISE	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> Beköltözés miatt növekvő népesség. Jelentős gazdasági pozíció – gazdasági húzóerő. Megújuló tervezési környezet (országos, térségi és helyi szinten egyaránt). Erős helyi kötődés, lokálpatriotizmus. Jól kiépült helyi közösségi intézményrendszer. Jelentős ipari hagyományok és kapacitások. Kutatás-fejlesztési tevékenység jelenléte. Hagyományos kiskereskedelmi hálózat. Helyi adóból származó bevétel növekvő tendenciát mutat Kiépült városfejlesztési szervezeti rendszer. Védett és egyéb értékes természetközeli területek nagy száma. A Duna mentén és Káposztásmegyeren jelentős az erdő- és egyéb zöldfelületek aránya. Jelentős a barnamezős területekben és az épületállományban rejlő fejlesztési potenciál. Védett és védelemre érdemes épületállomány. A Szent István tér megújulása, további ütemek előkészítettsége. Nagy sportmúlt, sokrétű sportolási lehetőségek a lakosságnak és versenyzőknek egyaránt. Fejlődő kerékpáros hálózat. 	<ul style="list-style-type: none"> Duna és a vasúthálózat elvágó hatása. Önkormányzati bérlakás állomány 19%-a komfort nélküli vagy szükségglakás. A közcélú zöldfelületek részben megújításra szorulnak, területi eloszlásuk egyenetlen. Az erdők és a vízparti területek rekreációs szempontból kihasználatlanok. A Duna adottságainak nem megfelelő kihasználása – Duna és város kapcsolata hiányos, a vízpart megközelítése nehézkes. Lakosság parkolási igényeinek megoldatlansága a lakótelepeken. Kielégítetlen P+R rendszerű parkolási igény a metróállomások környezetében. Önkormányzati energiagazdálkodási rendszer nincs kialakítva. A kerület fő útvonalai mentén jelentős a zajterhelés. Barnamezős területek (mint potenciális szennyezőforrások) az egykori ipari zónában. Jellemzően alacsony zöldfelületi intenzitás a belső városrészekben, különösképp a gazdasági területeken. Kevés gyalogos elsőbbségű terület és közösségi tér. Leromlott állapotú értékes épületállomány.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> Újpest szorosabb együttműködése az északi agglomeráció településével. Budapesten és kerületen belüli és városrészi érdekek hatékonyabb egyeztetése, elmélyülő partnerség. Szabadtéri rekreációs, sportterületek iránti társadalmi igény növekedése. EU-s, fővárosi pályázati lehetőségek a Duna-part kiépítésére, városrehabilitáció folytatására és a barnamezős területek megújulására. A fővárosi településrendezési tervek szerint tervezett területfelhasználás tartalékai. Vízművek tulajdonában lévő területek megújítása. Üzleti szolgáltató szektor erősödése keresletet támaszt irodai fejlesztések iránt. Lakásépítési konjunktúra elősegíti a belvárosi lakóterület megújulást. Kiskereskedelmi piac átrendeződése erősíti a hagyományos utcai kereskedelmet. 	<ul style="list-style-type: none"> a COVID-19 negatív hatása: gazdasági visszaesés, központi forrásátcsoportosítások, uniós és központi támogatások csökkenése, helyi források kormányzati igénybevétele, növekvő feladatellátásból adódó többletköltségek Budapest és a régió pályázati támogatási rendszere beszűkül, a vidék támogatása versenyhátrányt okoz. A szociális ellátórendszer kapacitásának igazodnia kell az elöregedő társadalomhoz. Gazdasági fellendülés elmaradása miatt a szegregációval veszélyeztetett területek növekednek. Egészségügyi rendszer átszervezése miatt a helyi kórházi infrastruktúra lecsökken, megszűnik. A támogatások tudatos ösztönző rendszerének, a magánberuházók bevonásának elmaradása esetén a fejlesztések nem lehetnek hosszú távon fenntarthatóak.

-
- Tervezett budapesti gyorsvasúthálózat-fejlesztés (M3 káposztásmegyeri meghosszabbítása) és közúthálózatfejlesztések kapcsolatnövelő hatása (Körvasút menti körút Dunahíddal).
 - Kerékpáros infrastruktúra fővárosi szintű fejlesztése.
 - Alternatív energiák térnyerése (POSITIF CITY)
 - Civil szervezetek aktívabb bevonása a kerület életébe
 - Barnamezős területek hosszú távú átalakulásának lehetősége a kormányzati ösztönző intézkedések hatására.
- Az agglomerációs települések lakosainak használata által az intézmények túlterhelté válhatnak.
 - ~~Barnamezős területek átalakítása, rehabilitációja a finanszírozás hiánya és a csatlakozó kerületekben, agglomerációban rendelkezésre álló zöldmezős területkinálat miatt elmarad.~~
-

A „Helyzetértékelés az Európai Unió tematikus céljaihoz kapcsolódóan” c. fejezetrész törlése javasolt.

2.2. PROBLÉMA-ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

A fejezet megállapításai jelenleg is érvényesnek tekinthetők, így a fejezet módosítása nem szükséges.

2.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ VÁROSRESZEK

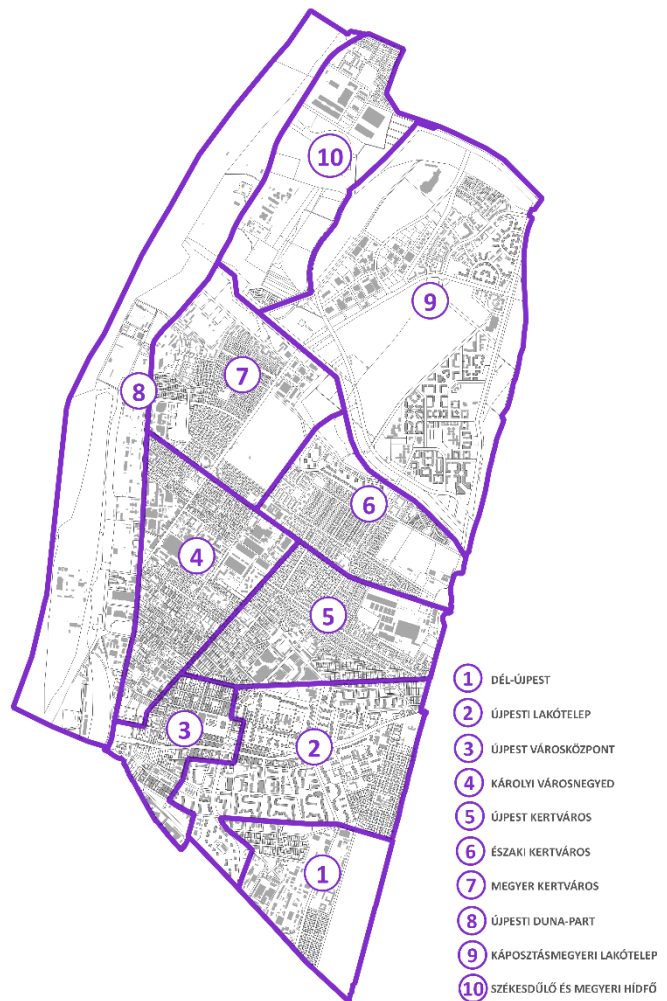
A fejezet az alábbiak szerint módosul:

2.3.1. Városszerkezeti egységek

Újpest területe – elsősorban a funkcionális adottságai alapján – 10 db, egymástól szerkezetiileg jól elkülöníthető városrészsre tagolódik.

Az egyes városrészek között – alapvetően fekvésükből, valamint a meglévő infrastrukturális adottságaikból adódóan – is eltérés mutatkozik többek között a jellegzetes beépítési karakterek, az épületállomány minősége, valamint a lakónépség összetétele szempontjából is.

Az továbbiakban a fejezet az egyes városrészeket és azok jellemzőit külön-külön mutatja be.

1. számú városszerkezeti egység – Dél-Újpest

Dél-Újpest városszerkezeti egység Újpest délkeleti részén fekszik. A szomszédos kerületektől vasútvonalak választják el, északon és nyugaton pedig – a Tél és István utcák mentén – lakótelepekhez csatlakozik. Nagy kiterjedésű gazdasági funkciójú területek és a középük ékelődő, illetve hozzájuk csatlakozó kis- és kertvárosias lakóterületek jellemzik. Fejlesztési potenciált jelentenek egyrészt a részben használaton kívüli, részben alulhasznosított MÁV terület, ahol pusztuló építészeti értékek is találhatóak, másrészt a Tél utca menti üres területek.

A vasútvonalak elválasztó hatását délen csak a Berni utca, keleten pedig az Elem utca szintbeni közúti vasúti átjárója oldja. A városrész zöldfelületekben szegény, a meglévő köztertek megújításra szorulnak. A területen jellemző üzemi tevékenység fokozottabb zaj- és levegőterhelést produkál. A városrészben található veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek az Újpesti Erőmű és a Sanofi Aventis. Az ipari-gazdasági területek feltárt talajszennyezettséggel érintettek.

Dél-Újpest, a kerület déli csücske a XIII. és a XV. kerület közé ékelődik. Népszámszáma a többi városrészhez képest alacsony, de a két népszámlálás közt eltelt időszakban majdnem duplájára nőtt (mintegy 880 fővel).

A lakásállomány szintén közel megkétszereződött, főleg a Tél utca környéki újépítésű társasházaknak köszönhetően. 2001-hez képest csökkent az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, de a kerületben még mindig itt a legmagasabb az arányuk (10,5 %).

DÉL-ÚJPEST	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	1160	2040	176
Lakásállomány	556	1035	186
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	25,5	10,5	-15
Nyolc általános végzettség aránya	31,5	10,4	-21,1
Diplomások aránya	9	31,7	22,7 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS) szegregációs szempontból potenciálisan veszélyeztetett területként jelölte az Anonymus utca - Lebstück Mária utca - Katona József utca - Athéni út által közrezárt részt, ahol a 2001. évi népszámlálás a szociálisan hátrányos helyzetű csoportok nagyobb koncentrációjával számolt, bár szegregátumként nem jelölte. 2011-re a városrész mutatói javultak, de még vannak fizikailag és társadalmilag is leromlott részek, főképpen a vasúti pálya mentén.

Lévén a városrész döntően iparterület, az intézményi ellátása hiányos, azonban a városközpont közelsége miatt a kerületben működő középfokú intézmények, kerületi hivatalok könnyen elérhetők.

A városrészben igen jelentős ipari telephelyek találhatóak. Az egykori Chinoi utódjaként a Sanofi Aventis gyógyszergyár egyik központi telephelye működik itt, illetve itt található a Berlini Park, mely egyedülálló gyógyszerkutatói inkubátor telephely Budapesten. A MÁV Istvánteleki egykori műhelyei mára nagyrészt megszűntek, a telephely egy igen jelentős kiterjedésű alulhasznosított barnamezős területet jelent a városrész és a kerület dél-keleti sarkában, mely megújulásra vár.

Lokális fejlesztési kihívások

A zárvány lakóterület intézményi irányú funkcióváltása, integrálása a kerület életébe,

- Az építészeti értékek megóvása,
- A használaton kívüli értékek funkcióval való megtöltése,
- A használaton kívüli és alulhasznosított területek felélesztése,
- Innovációs kapacitások fejlesztése, helyi gazdaságba történő hatékonyabb bevonása,
- Szegregációval veszélyeztetett területeken történő beavatkozás,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Zöldfelületi arány növelése,
- Közösségi zöldterületek fejlesztése,
- Talajszennyezett területek kármentesítése.

2. számú városszerkezeti egység – Újpesti lakótelep

Az Újpesti lakótelep városszerkezeti egység területét az Árpád út keleti szakasza által felfűzött lakótelepek és a keleti kerülethatár mentén fekvő kis- és kertvárosias lakóterületek alkotják. Az egységet a nagyvárosias lakótelepi arculat és hangulat jellemzi. A városrész jelentős értéke, hogy az intézmények általi területi lefedettsége teljes mértékben biztosított.

A városszerkezeti egység közlekedési ellátásában jelentős szerepet tölt be az M3 metró közeli végállomása, és az István út – Görgey Artúr út villamos vonala. A lakótelep területén a közúthálózat nagyvonalúan került kialakításra. A lakótelepeken a parkolás nehézséget okoz.

A lakótelepet tagoló zöldfelületek aránya alulméretezett, ugyanakkor a zöldterületek eloszlása, funkcionális kínálata (játsszó és sportterek nagy száma) megfelelő, de fejlesztésük folyamatos munkát igényel. Jelentős környezeti terhelés a főbb útvonalak (Árpád út, Pozsonyi út, István út) mentén jelentkező zajterhelés.

A városrész népessége több mint hatezer fővel csökkent a két népszámlálás közt eltelt időszakban, de még így is az Újpesti lakótelepen koncentrálódik a kerület lakóinak közel harmada. Előregedőben lévő városrész, ahonnan jellemzően elköltöznek a fiatalok. Az idős korosztály aránya 17-ről közel 24%-ra nőtt. A lakásállomány nem csökkent, hiszen jellemzően sokemeletes panelépületekből áll a terület, így a lakások is összkomfortosak. A komfortnélküli lakások aránya itt a legalacsonyabb, amelyek száma a két időszak között még csökkent is.

ÚJPESTI LAKÓTELEP	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	44047	37808	85,8
Lakásállomány	18476	18609	100,7
alacsony komfortfokozatú lakások aránya	2,7	1,3	-1,4
Nyolc általános végzettség aránya	18,4	8,9	-9,5
Diplomások aránya	16,4	22,2	5,8 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A beépítési módnak és a nagy sűrűségnek köszönhetően a városrész intézményi ellátottsága kiemelkedően jó, sok a központi funkció és az alapellátást biztosító nevelési, oktatási, szociális és egyéb intézmények hálózata is. Itt található a kerület egyetlen felsőoktatási intézménye, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara a Viola utcában. A kerület kórházi telephelyei közül kettő szintén ebben a városrészben található, az Árpád út mentén (jelenleg üresen), illetve az egyetem szomszédságában a Károlyi Sándor Kórház.

A városrész jellemzően lakóhely, ahol az intézményeken és a kereskedelmen kívül nem jellemző más típusú munkahely.

Lokális fejlesztési kihívások

- Parkolási nehézségek,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,

- Használton kívüli jelentős ingatlanállomány (pl. kórház) hasznosítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Az M3 metró vonal meghosszabbításának támogatása a fővárosi közlekedési rendszer részeként,
- Épített környezet, lakásállomány megújítása, lakótelep korszerűsítése,
- Rózsa utcai csomópont rendezése, hasznosítása,
- Víztorony hasznosítása és környezetének rendezése,
- Árpád út élhetőbbé tétele,
- Zöldfelületek megújítása az újfajta rekreációs igényeket szem előtt tartva.

3. számú városszerkezeti egység – Újpest városközpont

A városszerkezeti egység a kerület két metrómegállójának környezetét fedi le: a Szent István teret és a Városkapu térségét. A Szent István tér környezetében – a kerületközpontban – a városi szövet jellemzően kialakult, és vegyes funkció jellemzi. Jelentős számú építészeti értékkel rendelkezik a térség. A kerület főtere a közelmúltban újult meg. A Szent István téren kapott helyet a 21. század minden igényének megfelelő, modern Újpesti Vásárcsarnok. A Vásárcsarnok nem csak a városi piacnak ad helyet, hanem rendezvényközpontként is funkcionál. A Városkapu térsége közlekedési szempontból már jelenleg is intermodális csomóponti funkciókat lát el a XIII. kerülettel közösen, de a térség jelentős, mellékközponti szerepét erősítő fejlesztések előtt áll.

Alacsony zöldfelületi intenzitás, és a zöldterületek egyenetlen eloszlása jellemzi a városrészt. Fő környezeti probléma az Árpád út és Váci út jelentős gépjárműforgalmából fakad (zaj- és légszennyezés).

A városrész népessége jelentősen nőtt 2001 és 2011 között, ezzel együtt javult a korszerkezete és a képzettségi mutatói. Ez nagyrészt az új lakásépítéseknek és a beköltöző magasabb képzettségű népességnek volt köszönhető. A városrész déli csücskében, a vasút mellett, az Újpest Városkapu metróállomás szomszédságában szegregátumot jelölt ki a KSH a 2011-es mutatók és az új metodika alapján. Mivel a terület egy jövőbeli közlekedési fejlesztési helyszín, a Berda József utca épületek egy részét már elbontották; a korábban itt élő lakók elköltöztek. A még megmaradt épületek folyamatos elbontása illetve az itt lakók társadalmi felzárkóztatása tervezett.

ÚJPEST VÁROSKÖZPONT	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	6 583	7478	113,6
Lakásállomány	3424	4250	124,1
alacsony komfortfokozatú lakások aránya	19,1	7,5	11,6
Nyolc általános végzettség aránya	25,7	13,5	-12,2
Diplomások aránya	18,3	30,7	12,4 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A városrész jelentős intézményi központ, számos közigazgatási, oktatási és kulturális létesítménnyel. A Városház központ gazdaságát nagyrészt a hagyományos kiskereskedelmi és szolgáltató szektor alkotja. A városrehabilitációval párhuzamosan, az új piac megépülésével ez a funkció erősödhet. A városrész délnyugati része, a Városház előnyös elhelyezkedésével potenciális fejlesztési területet jelent.

Lokális fejlesztési kihívások

- Duna-part elérhetőségének biztosítása,
- Városház megújulásának elősegítése, mellékközponti szerepkör kialakítása,
- Árpád út élhetőbbé tétele,
- Zöldfelületi borítottság növelése,
- Közösségi terek fejlesztése,
- M3 metróvonal meghosszabbításának támogatása, meglévő szakaszának felújítása és megálló környezetének térrendezése,
- Újpest-Aquincumi híd és a kapcsolódó Kőrvasút menti körút megvalósításának támogatása a fővárosi közlekedési rendszer részeként,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Szegregált és veszélyeztetett területek kezelése.

4. számú városszerkezeti egység – Károlyi városnegyed

A Károlyi városnegyed a kerületközponttól északnyugati irányban, a Váci út mentén fekszik. A kisvárosias lakóterületek és a gazdasági területek vegyessége jellemzi. Fejlesztési potenciált jelent az egykori Wolfner-bőrgyár területének Váci út menti, még nem beépített része (a bőrgyár területén első ízben a Károlyi István Városnegyed kezdett el megépülni, majd annak megszakítását követően a fennmaradt területek fejlesztésének újragondolásával 2020-ra megépült a Metrodom Panoráma lakópark), valamint a kisebb, gazdasági funkciójú területek minőségi javulása, iroda, intézményi funkció felé való átalakulása. A Váci út jelenleg kiemelt jelentőségű építészeti rendezetlen útvonal. Jellemzőek a szűk közterületek. A városrész országos jelentőségű sportlétesítménye a Szusza Ferenc Stadion.

A városrész zöldfelületekben igen szegény, egyetlen közkertje az Aschner Lipót tér. Környezeti terhelés a Váci út gépjárműforgalmából és üzemi tevékenységekből (GE Hungary, Messer Hungarogáz telephelye) ered.

A városnegyed lakónépessége mintegy félezer fővel növekedett, így 2011-re már ez a 3. legnépesebb városrésze a kerületnek. A képzettségi mutatók 2001 és 2011 között sokat javultak. 2001-ben a nyolc általánost végzettek aránya 30,9%-ról 2011-re 14,8%-ra esett vissza. A lakásállomány bővült és komfortfokozata is jelentősen javult az elmúlt időszakban, köszönhetően az új lakásépítési beruházásoknak (Lásd: Metrodom Panoráma Lakópark). A kerületrész fizikai és társadalmi megújulása a jövőben is folytatódni fog.

KÁROLYI VÁROSNEGYED	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	7 235	7768	107,4
Lakásállomány	3568	4170	116,9
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	20,7	8,1	-12,6
Nyolc általános végzettség aránya	30,9	14,8	-16,1
Diplomás aránya	9,1	21,1	12 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A városrészben a GE jelentős ipari telephelye található, ugyanakkor jelentős a megújulásra váró barnamezős területek aránya is. A Váci út menti sáv középtávon potenciális gazdaságfejlesztési területként jelentkezhet.

Lokális fejlesztési kihívások

- Félbe maradt fejlesztések befejezése,
- Gazdasági területek funkcióváltása,
- Lakóterületek élhetőbbé tétele, a lakásállomány minőségi javítása,
- Váci út térségének gazdasági fejlesztése való fejlesztése,
- Zöldfelületi arány növelése,
- Közösségi terek (játsszóterek) létesítése,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Szegregációval veszélyeztetett területek kezelése.

5. számú városszerkezeti egység – Újpest kertváros

Újpest kertváros a Görgey Artúr utcától északra fekvő, a Fóti útig húzódó városszerkezeti egység.

Jellemzően szabadonálló, családi házas beépítésű terület. A városrészben a lakófunkció dominál, elsősorban veszik körbe a nagy kiterjedésű gazdasági területeket, valamint egy-egy intézményt is. A kertvárosias lakóterület jellemzően a tulajdonosok egyéni lehetőségeitől függően, telkenként újul meg, a városszövet kialakult.

A lakóterületek zöldfelületi intenzitása kedvezőbb a gazdasági területekénél, de a közkertek, közparkok aránya alacsony, és területi eloszlásuk egyenetlen. A volt Vákuumtechnikai Gépgyár terület potenciális talajszennyezettséggel érintett. A Görgey Artúr út zajterhelése mellett a lakóterületbe ékelődő gazdasági funkciók okoznak környezeti konfliktust.

A városrész nagyobb része Újpest egyik legmagasabb presztízsű kertvárosi jellegű lakóterülete. A kertváros egy csökkenő népességű városrésze Újpestnek. A lakásállomány a két népszámlálás időszaka között stabil volt, valamint tovább javult a kerület rész társadalmának képzettsége.

ÚJPEST KERTVÁROS	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	7 118	6594	92,6
Lakásállomány	3443	3446	100,1
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	10,7	4,6	-6,1
Nyolc általánost végzettek aránya	20,4	8,8	-11,6
Diplomások aránya	19,1	30,1	11

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

Központként a Szent László tér – Rákóczi tér funkcionál, intézményi ellátottsága közepes.

A Kiss Ernő utca menti egykori ipartelepek átalakulása, funkcióváltása megkezdődött, azonban teljes megújulása még középtávú feladat. A Fóti úti GE telephely viszont jelenleg is jól működik, a környező lakóterületet kevésbé zavarja.

Lokális fejlesztési kihívások

- A barnamezős területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések végrehajtása,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése.

6. számú városszerkezeti egység – Északi kertváros

Az Északi kertváros a Fóti út és a Szilas-patak között húzódó városszerkezeti egység. Jellemzően szabadonálló, családi házas beépítésű terület, nyugati oldalán lakótelep fekszik. Az egységben a lakófunkció dominál, körbeveszi a Szilágyi út mentén fekvő sportterületet. A kertvárosias lakóterület jellemzően tulajdonosok egyéni lehetőségeitől függően, telkenként újul meg, a városszövet kialakult.

A városrészben a Fóti út mentén elektronikai vállalkozások által használt jó minőségű telephely található.

A városrész zöldfelületi intenzitása kedvező, a Szilas-patak mentén jelentős szabadterületek találhatóak, rekreációs szempontból kihasználatlanul. Jelentősebb környezeti terhelés nem érinti.

Északi kertváros lakossága jelentősen csökkent 2001 és 2011 között. A lakásállományban szintén kismértékű csökkenés, miközben a komfortfokozatban javulás történt. Kedvező trendet mutat ellenben a kerületrészes lakossága képzettségi viszonyainak javulása.

ÉSZAKI KERTVÁROS	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	8979	7617	84,8
Lakásállomány	3 705	3690	99,6
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	6,3	0,7	-5,6
Nyolc általánost végzettek aránya	15,1	6,0	-9,1
Diplomások aránya	22,7	28,6	5,9 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

Lokális fejlesztési kihívások

- Szilas-patak vízminőségének javítása az érintett kerületek és települések összefogásával,
- Természetvédelem és a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a Szilas-patak menti területek fejlesztése során,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése.

7. számú városszerkezeti egység – Megyer kertváros

Megyer kertváros a Fóti út, a Váci út, a Baross út és a Szilas-patak között fekszik. Jellemzően szabadonálló, családi vagy társasházias beépítésű terület. Az egységben a lakófunkció dominál, körbeveszi a Váci út mentén fekvő gazdasági területeket. A kis- és kertvárosias lakóterület jellemzően tulajdonosok egyéni lehetőségeitől függően, telkenként újul meg, a városszövet kialakult. Az egység területi tartalékai a Fiumei út mentén fekvő volt gazdasági területek és a Petőfi, Hunyadi laktanya használaton kívüli területe.

A városrész zöldfelületi borítottsága a Szilas-patak menti zöldfolyosó, a temető és a felhagyott Petőfi laktanyának köszönhetően magas. Közösségi zöldterületekben szegény, a Béke tér mellett néhány kisebb játszótér található a területen. A Váci út és a Megyeri út gépjárműforgalmán kívül a gazdasági területek okoznak környezeti terhelést. A volt laktanya és a Cérnagyár területe potenciálisan talajszennyezett. A Messer Oxigéngyár veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem.

A városrész szociális mutatói kerületi viszonylatban kedvezőek. Képzettségi mutatói a legjobbak a kerületben, a városrészben a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek és a legalacsonyabb az alacsony presztízsű munkában dolgozók aránya. Hátrányos társadalmi helyzetű lakosság jelenléte nem kimutatható.

MEGYER KERTVÁROS	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	4728	4868	103,0
Lakásállomány	1 836	2027	110,4
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	11	1,8	-9,1
Nyolc általánost végzettek aránya	14,7	5,8	-8,9
Diplomások aránya	23,3	37,4	14,1 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

Központi, alközponti funkciók nem jellemzők a területen. Oktatási és egészségügyi intézmények ugyan nincsenek a városrészben, de közvetlen közelében (Fóti út) vannak.

A városrész gazdasági területei hagyományosan a Váci út mentén találhatóak, a jelentős telephellyel rendelkező vállalkozások (Coats, Messer) jelenleg is jól működnek. Megyer kertváros újonnan létesült

modern gazdasági zónája a Szilas-patak mentén alakult ki, nagyrészt beépült. Potenciális gazdasági fejlesztési terület pedig az egykori laktanyaterület a Váci út külső részén.

Lokális fejlesztési kihívások

- Petőfi és Hunyadi laktanyák területének átalakulása,
- Szilas-patak vízminőségének javítása az érintett kerületek és települések összefogásával,
- Tábor utcai sporttelep komplex fejlesztése a Tábor utca - Szilágyi utca – Erdősor utca - Pálya utca által határolt területen.
- Természetvédelem és a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a Szilas-patak menti területek fejlesztése során,
- A barnamezős területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése.

8. városszerkezeti egység – Újpesti Duna-part

A városszerkezeti egység a Váci úttól nyugatra húzódik a teljes kerületen át. A Duna-part használata a lakosság számára jelenleg nem megfelelően megoldott. A Népszigeten gazdasági funkciójú téli hajókikötő és hajójavító, tőle északra szennyvíztisztító működik. A tisztítótól északra védett erdőterület és használaton kívüli volt sportterület, valamint a Tungsram strand használaton kívüli területe fekszik. A Szilas-patak torkolatától délre zárt katonai terület (a Flottilla-öböl), északra zárt vízkezelési terület fekszik. Közvetlenül a Váci út mentén alulhasznosított gazdasági telephelyek és a Vízművek – szintén alulhasznosított – területe található. A Duna-partra a lejutás nem biztosított.

A Duna mentén összefüggő ökológiai folyosó (ártéri ligeterdő) húzódik. Rekreációs szempontból kihasználatlan a térség, részben a korlátozó tényezők (természeti védettség, vízbázis-védelem, honvédelmi használat) miatt. Az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep területe (küszöbérték alatti veszélyes üzem) beékelődik a Palotai-sziget erdőterületei közé. A gazdasági, honvédelmi területek potenciális talajszennyezettséggel érintettek.

Újpest területén lévő árvízvédelmi védmű ebben a városrészben található. A védmű magasságihiányos, keresztmetszete megerősítésre, felújításra szorul.

A városrész népessége alacsony, csökkenő. Az itt élők társadalmi mutatói a kerület többi részéhez képest rosszabbak. Annak ellenére, hogy a két népszámlálási időszak között javultak a kerületrész lakóinak képzettségi viszonyai, a kerületben itt a legalacsonyabb a felsőfokú végzettségűek aránya, magas a munkanélküliek aránya és magasabb az alacsony iskolai végzettségűeké.

ÚJPESTI DUNA-PART	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	286	274	95,8
Lakásállomány	124	112	90,3

Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	11,3	3,6	-7,7
Nyolc általánost végzettek aránya	23,5	13,7	-9,8
Diplomások aránya	14,4	17,2	2,8 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A Váci út mentén megtalálható a hagyományos ipari tevékenység (hajójavítás) éppúgy, mint a hagyományos és modern kiskereskedelem. Fővárosi és térségi jelentőségű a városrész vízi közmű infrastruktúrája, **azonban** a városrész gazdasági potenciálját elsősorban a Duna menti rekreáció, sport és az erre épülő szolgáltatások, illetve a Váci úti alulhasznosított területek megújulása adhatják.

Lokális fejlesztési kihívások

- A Duna-part használhatóságának biztosítása,
- A Vízmű terület átstrukturálása, Fővárosi Vízművek Nagyfelszíni Vízműtelep hasznosításának előkészítése,
- A használaton kívüli és alulhasznosított területek fejlesztési potenciáljának kihasználása,
- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása,
- Természetvédelem és erdőgazdálkodás, valamint a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a természetközeli területeken,
- Az újfajta rekreációs igényeknek való megfelelés,
- A barnamezős területek hasznosítását, rendezését és az esetleges szennyezettségek felszámolását ösztönző intézkedések,
- Tungsram strand és környékének hasznosításának támogatása,
- Az EuroVelo 6 kerékpárút és az dunai menetrendszerinti hajózás kiterjesztésének támogatása a fővárosi közlekedési rendszer részeként,
- A Duna sor megvalósításának támogatása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Árvízvédelmi védmű magasztása, keresztmetszetének növelése.

9. számú városszerkezeti egység – Káposztásmegyeri lakótelep

A Káposztásmegyer lakótelep városszerkezeti egység – szinte önálló „város a városban” identitással – Újpest északkeleti részén, Budapest közigazgatási területének határában helyezkedik el. A városrész két nagy lakóteleppel (északi és déli), az északi lakótelephez csatlakozó új beépítésű, jellemzően társasházas beépítésű területekkel, valamint a szabadonálló beépítési módú új ipari parkkal rendelkezik. A városrészben helyezkedik el a kerület legjelentősebb turisztikai létesítménye: az Aquaworld Élményfürdő és Hotel. Az egység intézményekben alapvetően jól ellátott, **azonban az utóbbi években megvalósult és folyamatban lévő, valamint még várható lakásépítések hatására a közeljövőben a meglévő intézmények kapacitás-hiánya prognosztizálható.**

A városszerkezeti egység közlekedési ellátásában jelentős szerepet tölt be a Külső Szilágyi út villamos vonala. A lakótelep területén a közúthálózat nagyvonalúan került kialakításra. A lakótelepekre jellemző parkolási nehézségek itt is jelentkeznek.

A városrész zöldfelületekkel jól tagolt, közösségi terekben gazdag lakóterületek jellemzik. A külső szabadterületeket az elmúlt évtizedek beépítései folyamatosan csökkentették. A Farkas-erdő és a Szilas-patak menti zöldfolyosó rekreációs célú fejlesztése megindult (Szilas Aktív Park) és folytatása várható.

A városrészben jelentős ipari tevékenységet folytató üzem nem található, az M0 autótút és az ipari park gépjárműforgalma értékelhető számottevő zaj- és légszennyezőforrásként.

Káposztásmegyer a kerület egyik legnagyobb népességgel rendelkező városrésze. Egy kisvárosnyi ember él itt. A kerület területének nagyobb hányadát a lakótelep, kisebb részét családi házas, sorházas negyedek foglalják el. A városrész lakásállománya csökkent a két utolsó népszámlálás között. A kerületrész népessége a két népszámlálás között eltelt időszakban nem változott, ellenben a lakásállomány elsősorban a családi házas, sorházas építkezésének köszönhetően növekedett. A komfortnélküli lakások aránya elhanyagolható, ami elsősorban a lakótelepi lakások magas arányával magyarázható. A kerület társadalmi státusza kedvező. Az alacsony iskolai végzettségűek aránya csökkent, a diplomások aránya növekedett.

KÁPOSZTÁSMEGYERI LAKÓTELEP	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	23068	23178	100,5
Lakásállomány	7747	9373	121,0
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	0,5	0,5	0,5
Nyolc általánost végzettek aránya	15,1	6,2	-8,9
Diplomások aránya	27,3	33,4	6,1 (+)

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A városközponttól való nagy távolsága, valamint a lakótelepek építéséhez kapcsolódóan saját intézményi ellátása kiépült. Önálló településrészi önkormányzattal rendelkezik.

A városrészben az Észak-Pest Ipari Park nagyrészt beépült modern gazdasági területe található.

Az ipari park és az Aquaworld térségében (Íves út középső szakasza) még szabad fejlesztési területek találhatóak.

Lokális fejlesztési kihívások

- Parkolási nehézségek,
- Az M3 metró vonal meghosszabbításának a végállomásánál helyi szintű tömegközlekedési átszállási csomóponttal támogatása a fővárosi közlekedési rendszer részeként,
- A lakóterület forgalomcsillapítása,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,

- Szabadidős, turisztikai kapacitások továbbfejlesztése (Farkas-erdő, új Káposztásmegyeri parkerdő),
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Épített környezet, lakásállomány megújítása,
- ~~Halassy Uszoda továbbfejlesztése, külső medenceépítése,~~
- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása,
- A kisvízfolyások vízminőségének javítása az érintett kerületek és települések összefogásával,
- Természetvédelem és erdőgazdálkodás, valamint a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a természetközeli területeken és a kisvízfolyás-revitalizációk során.

10. számú városszerkezeti egység – Székesdűlő és Megyeri hídfő

Székesdűlő és Megyeri hídfő a kerület északnyugati részén a Váci út keleti oldalán fekszik, közvetlenül érintkezik Dunakeszivel. A városszerkezeti egységet két részre osztja az M0-ás körgyűrű. Az M0-tól északra kertvárosias lakóterület és logisztikai központ fekszik a kerület testétől elszakadva. Az M0-ástól délre a beépített terület csupán a használaton kívüli volt Nagyfelszíni Vízmű és a tőle délre fekvő Vízműterület.

Szabadterületekben gazdag, magas zöldfelületi borítottságú, leszámítva az Európa Center területét.

Jelentős természeti értéke a Homoktövis Természetvédelmi Terület. A lakóterület Dunakeszi és Újpest gazdasági területei közé ékelődött, az M0 autópálya által elvágtott területen, jelentősebb közlekedési zajterhelés sújtja. A Duna-parti ivóvízbázis hidrogeológiai védőterületén fekszik.

A városrész népessége és lakásállománya megduplázódott 2001- és 2011 közötti időszakban, mely elsősorban az egykori laktanya terület funkcióváltásának keretében épült új lakásoknak köszönhető.

Társadalmi összetételét tekintve elmondható, hogy átlagosnál magasabb a fiatalok és aktív korúak aránya, illetve javultak a képzettségi mutatók, minek köszönhetően itt a legalacsonyabb a szegregációs mutató értéke (2,2).

SZÉKESDÜLŐ ÉS MEGYERI HÍDFŐ	2001	2011	Változás (%)
Népességszám	287	597	208,0
Lakásállomány	121	258	213,2
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	14,9	1,2	-13,7
Nyolc általánost végzettek aránya	19,3	3,4	-15,9
Diplomások aránya	13,5	28,3	14,8

(Forrás: 2001. és 2011. évi KSH Népszámlálási adatok)

A terület intézményi ellátottsága nem biztosított, a relatív közeli Káposztásmegyer szolgáltatásai csak autóval érhetők el.

Gazdasági szerepét elsősorban az egykor laktanya területén kiépült logisztikai és ipari park erősíti. További potenciált jelenthet az egykori vízműtelep használaton kívüli területének újrahasznosítása, illetve a Duna-part rekreációs hasznosítása.

Lokális fejlesztési kihívások

- Közterületek kiépítése,
- Helyi kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése,
- Székesdűlő integrálása a kerület életébe,
- A Nagyfelszíni vízmű hasznosítása,
- Székesdűlő csapadékvíz-elvezetésének megépítése,
- Beépítésre nem szánt területek megőrzése, természetvédelmi érdekek érvényre juttatása,
- Természetvédelem és erdőgazdálkodás, valamint a gazdasági, rekreációs hasznosítás szempontjainak összeegyeztetése a természetközeli területeken és a kisvízfolyás revitalizációk során, a vízbázis-védelmi követelmények figyelembevétele mellett,
- Közlekedési zajkonfliktus csökkentése.

2.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek¹³

A fejezetet az alábbiakkal szükséges kiegészíteni:

2016-ban indult el Újpesten Európai Uniós támogatással az „Újpest kapuja” Térségmegújítási és városrehabilitációs program (VEKOP-6.2.1-15-2016-00001), 2018-ban az önkormányzat két milliárdnyi forintnyi támogatást nyert. Ennek részeként 2020 elején megkezdődött a Berda József utca - Bocskai utca - Temesvári utca által határolt krízistömb fizikai megújítása, a nagyon rossz állagú épületek lebontása. A Berda József utca 2-8. szám alatti épületekből az utolsó lakó is kiköltözött 2019 júliusában, a lakások pedig azóta elbontásra kerültek. A projekt – a 39 önkormányzati bérlakás felújításán túl – azt is vállalta, hogy felépül egy 31 lakásos önkormányzati bérlakás a Károlyi utca 25-ben.

A VEKOP pályázat lépcsőzetes lakás-mobilizációjában összesen 39 háztartás érintett. A felszámolandó krízis tömbből az ott élő 23 család a kerület más részeire, a projekt keretében felújított, jelenleg is önkormányzati vagy önkormányzati gazdasági társasági tulajdonban álló szociális bérlakásokba költözik majd. A fennmaradó jobb anyagi helyzetben lévő 16 család a kerület többi részén talált magának otthont. Egyedül egy esetben történt úgynevezett szívességi lakáshasználat, addig amíg a költöztetés zajlik. Az egyeztetések már lezajlottak, a felújítandó lakásokkal kapcsolatos megállapodások megszülettek, a lakás mobilizációs intézkedésekkel érintett lakók megkaptak minden szükséges információt a leendő otthonukkal kapcsolatosan, valamint a felújítási tervek is egyeztetést követően kerültek kialakításra. A felújítást végző kivitelező kiválasztásra került, a szerződéskötés előkészítés alatt áll, a felújítások várhatóan még 2020 év végén elkezdődhetnek.

¹³ A fejezetet a majdani 2021-es népszámlálási adatok ismeretében lehet újra megvizsgálni.

A fentiek mellett sor kerül a Károlyi István utca 25. sz. alatt egy új ingatlan építésére is, amely új építésű bérlakásokat foglal majd magába. A Károlyi István utca 25. sz. alatti társasházba költözők is résztvevői a lakás mobilizációnak, az ő korábbi lakásaik is fel lesznek újítva, azokba fognak beköltözni a krízistömböt elhagyó családok. A társasház kivitelezése elkezdődött, 2020. június 5-én megtörtént a munkaterület átadása a kivitelezőnek, majd 2020. szeptember 28-án sor került az ünnepélyes alapkőletételre is.

2.3.1. ábra: Károlyi István utca 25. szám alatt felépülő önkormányzati társasház látványterve
(Forrás: www.4kerulet.ittlakunk.hu)

2.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A fejezet nem igényel változtatást.

ÁBRAJEGYZÉK

1.2.1. ábra: Tervhierarchia	9
12. ábra: TSZT 2017 kivonat	38
13. ábra: Dunakeszi településszerkezeti terve, területfelhasználás – részlet	39
15. ábra: Budapest zónarendszere	41
1.2.2. ábra: TSZT Közlekedési infrastruktúra c. szerkezeti tervlapja – részlet	46
1.2.3. ábra: TSZT Épített környezet értékeinek védelme: magassági korlátozások – részlet	48
17. ábra: Újpesten a beépítésre szánt területek beépítési sűrűségének bsá értékei	48
1.2.4. ábra: Duna-parti körzetek lehatárolása	50
1.3.1. ábra: Újpest lakó és állandó népességszám változása 2009 és 2019 között (Fő)	55
1.3.2. ábra: Újpest népességének nemek szerinti megoszlása és alakulása	57
1.3.3. ábra: Élveszülések és halálozások számának alakulása Újpesten 2009 és 2019 között (fő)	57
1.3.4. ábra: Újpest állandó lakosságának korszerinti megoszlása 2009-ben és 2018-ban (%)	58
1.3.5. ábra: Öregedési mutató Újpesten és Budapesten 2009 és 2018 között	59
1.3.6. ábra: Vándorlási egyenleg (állandó, ideiglenes együtt) alakulása 2009 és 2019 között (fő)	60
1.3.7. ábra: Az állandó és az ideiglenes vándorlások számának alakulása 2009 és 2019 között (fő)	60
1.3.8. ábra: A budapesti és az újpesti lakosság iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2001, 2011, 2016 (mikrocenzus) (%)	61
1.3.9. ábra: Foglalkoztatottság végzettség és foglalkozási főcsoport szerint, 2011,2011 (%)	62
1.3.10. ábra: A foglalkoztatottak végzettség és foglalkozási főcsoport szerint, 2011-ben Újpesten és Budapesten (%)	62
1.3.11. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú lakosság %-ban	63
1.3.12. ábra: 180 napnál hosszabb ideje állást keresők száma 2009-2019 között (fő)	63
3.1.13. ábra: A regisztrált álláskeresők korszerinti megoszlása, 2020. szeptember (%)	64
1.3.14. ábra: A regisztrált álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása, 2020. szeptember (%)	64
1.3.15. ábra: A helyben foglalkoztatottak és más településre eljárók aránya 2001, 2011 (%)	65
1.3.16. ábra: Helyben foglalkoztatottak és a más településre eljáró dolgozók aránya (%)	66
1.3.17. ábra: Lakásállomány alakulása Újpesten 2009-2019 között (db)	66
1.3.18. ábra: Lakásállomány változása 2009 és 2019 között Budapesten és Újpesten (%)	67
1.3.19. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	68
1.3.20. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)	68
1.3.21. ábra: A nemzetiségekhez tartozók (romák nélkül) arányának változása a két legutolsó népszámlálás adatai alapján, Magyarországon, Budapesten és Újpesten (%)	69
1.3.22. ábra: Újpest ikonikus épülete, az Újpesti Áruház	71

1.3.23. ábra: Újpest KSH adatszolgáltatás alapját képező városrészi lehatárolása	72
1.3.24. ábra: A maximum nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 15-59 éves korosztályon belül, Újpesten és a városrészeiben 2001, 2011 (%)	73
1.3.25. ábra: Felsőfokú végzettséggel bírók aránya a 25 évnél idősebb korosztályon belül, Újpesten és a városrészeiben, 2001, 2011 (%)	74
1.3.26. ábra: Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59) belül (%)	74
1.3.27. ábra: A komfortnélküli lakások aránya Újpest városrészeiben 2001, 2011, (%)	75
1.4.1. ábra: Óvodai férőhelyek száma Újpesten (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	78
1.4.2. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő)	79
1.4.3. ábra: Az általános iskolai tanulók számának változása Újpesten 2009 és 2018 között (fő)	79
1.4.4. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban Újpesten (%)	80
1.4.5. ábra: Gimnáziumi tanulók száma 2009 és 2018 között (fő)	81
1.4.6. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)	84
1.4.7. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma (fő)	84
1.4.8. ábra: Idősek nappali intézményeinek kapacitás-kihasználtsága (ezrelék)	85
1.4.9. ábra: Bentlakásos intézmények kihasználtsága (ezrelék)	85
1.5.1. ábra: Regisztrált vállalkozások számának alakulása (db)	87
1.5.2. ábra: A regisztrált vállalkozások egyes nemzetgazdasági ágak szerinti arányának változása Újpesten 2012-2019 között (%)	88
1.5.3. ábra: 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma, 2014 (db)	89
1.5.4. ábra: Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken Újpesten 2012-2019 között (db)	90
1.5.5. ábra: Vendéglátóhelyek száma Újpesten 2012-2019 között (db)	90
1.5.6. ábra: Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken 2019 és 2020. január-augusztus között (db)	90
1.5.7. ábra: Regisztrált társas vállalkozások létszám szerinti megoszlása, 2012 (fő)	91
1.5.8. ábra: Regisztrált társas vállalkozások létszám szerinti megoszlása, 2012, 2019 (fő)	91
1.5.9. ábra: Az év folyamán épített lakások száma (db)	92
1.6.1. ábra: Újpest Önkormányzata által fizetett szolidaritási hozzájárulás (eFt)	97
67. ábra: Táji, természeti értékek	109
68. ábra: Zöldfelületi rendszer	111
75-76. ábra: Az épített környezet értékei	118
109. ábra: Újpest eltérő karakterű településrészei	120
1.9.1. ábra: Barnamezős területek Budapesten – Újpest	122
122. ábra: Alulhasznosított és barnamezős területek Újpesten	124
1.10.1. ábra: Jelenlegi közúti hálózat	129
1.10.2. ábra: Jelenlegi közösségi közlekedési hálózat	132

1.11.1. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Vízellátás összefüggései – részlet	135
1.11.2. ábra: Vízellátás	137
1.11.3. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Csatornázás összefüggései – részlet	139
1.11.4. ábra: Szennyvízelvezetés	141
1.11.5. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Felszíni vízrendezés – részlet	142
1.11.6. ábra: Csapadékvízvezetés	143
1.11.7. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Villamosenergia-hálózatok összefüggései – részlet	145
1.11.8. ábra: Villamosenergia ellátás	146
1.11.9. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Gázhálózatok összefüggései – részlet	147
1.11.10. ábra: Földgázellátás	148
1.11.11. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Távhőhálózatok és megújuló energiaforrások hasznosításának összefüggései – részlet	149
1.11.12. ábra: Távhőellátás	150
1.11.13. ábra: A globálsugárzás (MJ/m ²) átlagos évi összege Magyarországon (2000-2009)	152
1.11.14. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján	152
1.11.15. ábra: Budapest Főváros Településszerkezeti Terve – Közmű infrastruktúra – Táv- és hírközlési hálózatok – részlet	153
1.11.16. ábra: Elektronikus hírközlés	155
135. ábra: Környezeti adottságok és korlátozó tényezők	169
1.13.1. ábra: Árvízvédelem	173
1.13.2. ábra: Villámárvíz-veszély mértéke	174
2.3.1. ábra: Károlyi István utca 25. szám alatt felépülő önkormányzati társasház látványterve	199